

Glasilno Mestne občina Ljubljana, številka 6, 7, letnik XIII, julij 2008, ISSN 131879X

Ljubljana

7
Nosilna razvojna
vloga kulture
v prestolnici

22
Urejanje širšega
območja
Ljubljanskih tržnic

10
Župančičevi
nagajenci 2008

46
Ljubljansko barje –
krajinski park v
ustanavljanju

VEČ STANOVANJA ZA MANJ DENARJA

stanje april 2008

ZELENI BISER
SOSESKA V SRCU NARAVE

Le **30 MINUT** iz Ljubljane,
na **POL POTI** do morja.

V soseski **Zeleni biser** na eni najlepših lokacij v **Postojni**, ob zelenju **reke Pivke**, tik preden ta ponikne v **Postojnsko jamo**, a obenem le nekaj minut od priključka na avtocesto. V neposredni bližini **trgovski center**, rekreacijski **športni park**, osnovna **šola**, vrtec, zdravstveni dom in srednješolski center.

Več prostora. Stanovanja velikosti od **37 m²** do **128 m²**, vseljiva junija 2008. **Več udobja.** Zanimivi tlorisi, gotovi parketi, inverterska klimatska naprava, velike lože (do 10,86 m²) ali pripadajoče zemljišče. **Manj denarja.** Cene se gibljejo že od **1.440 eur/m²** do 1.899 eur/m² (z ddv).

Investirajte preudarno, kupujte racionalno.

www.batagel.com

Investitor je podjetje **BATAGEL & Co. d.o.o.**, Reška cesta 7, Postojna, kjer na telefonu **05 - 700 17 00** ali **041 - 382 355** dobite več informacij. Prodaja podjetje Procom d.o.o., Pot v Žapuže 10, Ajdovščina.

nepremičnine
BATAGEL & CO.

Srečanje županov evropskih prestolnic	4
Strategija razvoja kulture v MOL 2008-2011	7
Župančičevi nagrajenci	10
Peticija Plesne šole Kazina	14
APZ Tone Tomšič	15
Župančič in Ljubljana	16
Pionirski dom – dom za sanje	18
Poletni festival Ljubljana	21
Urejanje širšega območja Ljubljanskih tržnic	22
Starosti prijazno mesto: pogovor z dr. Božidarjem Voljčem	26
Občina po meri invalidov	28
Toplina 14, priloga JP Energetike Ljubljana	29
Ljubljanski objektiv: Anica Eržen	37
Mestna kronika	38
Mestni študenti: diplomanti 2007	41
Ljubljansko barje – krajinski park v ustanavljanju	47
Nagradni literarni natečaj: prof. Milan Detela, učenka Maruša Vrečar	48
Nagradni fotonatečaj: Zoran Smiljanič	49
Četrtni razgledi	50
Počitnice na ljubljanskih kopališčih	53
Stavba Mestne hranilnice	56
Ljubljanske novice: Razpis mestnih štipendij	59
Mnenje: ing. arh. Jasna Lempl	62
Okoljske meritve	63

Fotografije na naslovnici:

Zgoraj - Oskar Karel Dolenc, Ljubljana, prvonagrajena rešitve urejanja širšega območja Ljubljanskih tržnic; spodaj: Jakše Jeršič: Župančičevi nagrajenci 2008.

Izdajatelj: Mestni svet
Mestne občine Ljubljana,
Mestni trg 1. Zanj: župan
Zoran Jankovič. Uredniški
odbor: Mitja Meršol
(predsednik), Vesna Kos-
Bleiweis, dr. Jožef Kunič,
Eva Strmljan Kreslin, Marija
Šterbenc. Odgovorna
urednica in lektorica: Nada
Šumi, kontakt: 041 737 863,
glasilo.ljubljana@ljubljana.
si. Avtorica logotipa: Petra
Černe Oven, Studio ID,
Oblikovalska zasnova:
Miljenko Licul. Naslov
uredništva: Glasilo Ljubljana,
Dalmatinova 1, Ljubljana.
Tisk, grafična priprava,
prelom, fotoliti in trženje
oglasnega prostora:
Schwarz d.o.o., Koprška
106/D, 1000 Ljubljana.
Naklada: 117.500 izvodov.
Natisnjeno na okolju
prijaznem papirju. Glasilo
brezplačno prejme vsako
gospodinjstvo v Mestni
občini Ljubljana.

Ljubljana, svetovna prestolnica knjige 2010

Tik pred poletjem, natančneje 18. junija, je v Mestno hišo prispela dobra novica: Ljubljana je svetovna prestolnica knjige 2010! Naša prestolnica je med redkimi mesti, ki so s kandidaturjo za ta častni naslov uspele prvič, kar se ni posrečilo niti Dunaju niti drugim prestolnicam večjih držav od Slovenije. Ljubitelji dobrih knjig, ki si bodo na spletni strani Mestne občine Ljubljana ogledali zajeto knjigo s prijavo ali pa v prejšnji številki glasila njen povzetek, se bodo lahko skupaj z Ljubljano veselili te časti. Prvič zato, ker je Ljubljana tega naslova simbolično deležna prav v Trubarjevem letu, drugič zato, ker se čez dve leti v tem okviru obeta pravo slavje knjige v zaprtih in javnih prostorih v Ljubljani in po državi in bo slovenska kultura ponovno dobila štirinajstdnevnik za kulturo s sofinanciranjem občine, in tretjič zato, ker je letos nastal ambiciozen dokument o strateškem razvoju kulture v Ljubljani, ki govori o tem, da se mesto zaveda svoje in hkrati obče temeljne civilizacijske identitete, ki poganja razvoj na vseh drugih področjih individualnega in družbenega delovanja.

Sta pa vsaj še dva razloga za veselje z Ljubljano kot svetovno prestolnico knjige 2010: ta čast po svoje ožarja vse dosedanje Župančičeve nagrajence, saj so letošnji – baletna umetnica Lidija Sollar za življenjsko delo, umetniški fotograf Boris Gabršček, filmski režiser in scenarist Damjan Kozole in dirigentka Urša Lah za lanske vrhunske umetniške dosežke – prejeli nagrade teden dni pred razglasitvijo svetovne prestolnice knjige in sta kandidaturjo pospremila na sedež Unescove komisije prav Župančičeva verza: »Od rok do rok, zvesto iz roda v rod – / bi knjiga mogla najti lepšo pot?« In tako je, potem ko je kandidaturjo za evropsko prestolnico kulture pridobila mariborska Kibla, ugledna mednarodna komisija Unesca Ljubljano prepoznala kot svetovno mesto kulture po njeni ljubezni do pisanja in branja kot temelja kulture poguttenbergovskega časa.

Ob tem postaja manj pomembno, da je projekt evropske kulturne prestolnice bogato denarno podprt, svetovni prestolnici knjige pa pripada ta naslov le kot čast. Zdi se, da se prav v tem častnem položaju, ko je Ljubljana ne le izgubila 60 milijonov evrov proračunskega denarja z novim Zakonom o financiranju občin in si po mnenju slovenske države ne zasluži denarja kot evropska kulturna prestolnica, ko tudi v tem mandatu ni prišlo do podpisa Zakona o glavnem mestu na ravni med predsednikom vlade in županom, ko edino Ljubljana, z argumentom o solidarnem policentričnem razvoju Slovenije, ni bila deležna vladnega obiska v Mestni hiši in se kultura vladnega govora v letu medkulturnega dialoga in predsedovanja Svetu Evropske unije spušča na raven žaljivega etiketiranja, da se prav v tem položaju v slovenski prestolnici, mestu kulture, krepi vsesplošna odgovornost do razvoja središča države. V Mestno hišo dežujejo donacije, ki skupaj s premišljenimi programi vodijo v kulturni razcvet. Zdi se, kot da Ljubljanec v tem impulzu po razvojnem preboju ne more ustaviti prav nobena ovira, kot da bi se v njej ob vseh omejitvah neustavljivo obudil duh mesta heroja, ki se je v zmagoslavju obdobju rojeval znotraj bodeče fizične meje. Prej ali slej lahko mesto pričakuje tudi spoštovanje odločbe Ustavnega sodišča in s tem vrnitev oduzetega denarja, prav tako pa Ljubljana s soglasjem številnih meščanov podpisnikov ne bo dopustila, da bi stavbe, zgrajene za družabne namene in po vojni oduzete Mestni občini Ljubljana, kot to velja za stavbo Kazine in Plesno šolo Kazina v njej, zadušilo arhivsko gradivo, ali za stavbo Mestne hranilnice, ki jo tokrat prikazujemo v nadaljevanki o siromašenju mestnega premoženja s strani države.

Civilne pobude, ki z ideološkimi plašnicami razumejo Plečnikov odnos do mesta kot kanon, ki se ne odziva na potrebe časa, in ki tokrat z maloštevilnimi somišljeniki nasprotujejo celoviti ureditvi širšega območja Ljubljanskih tržnic, te levitve mesta v sodobno evropsko prestolnico ne bodo ustavile; peščici daje tokrat odgovor 500 arhitektov, krajinskih arhitektov in gradbenih inženirjev, ki so se odzvali na javni natečaj, katerega prvonagrajene rešitve predstavljamo na tem mestu.

Ob tem času prerajanja, ki ga spremljajo množice tujih gostov, ki krožijo po mestnem središču in si ogledujejo arhitekturne znamenitosti, marsikdo Ljubljano obiše zaradi mednarodnega ugleda ljubljanskega poletnega festivala v Križankah, spotoma pa lahko doživi tako ponudbo uličnega kulturnega in zabavnega dogajanja v mestni dnevni sobi, na ulicah, trgih in na Ljubljani kot še nikoli doslej. Za čas, ko nam obveznosti ne bodo dovolile oditi na morje ali v gore, nam vodo in razvajanje ponujajo ljubljanska kopališča, izlete v okolico nove označene kolesarske poti Gremo na pot ...!, otroci pa se lahko v ustvarjalnih delavnicah v počitniškem varstvu igraje naučijo vsega tistega, kar je v zaprtih prostorih in zgodnjih jutrih morda včasih le pretežko.

In še povabilo: avgustovska številka bo odprla strani za vaše prispevke o Ljubljani: eseje, komentarje, pesmi, predloge, fotografije ... Pošljite jih na uredništvo do konca julija. Pa dolgo, sončno, prijetno in ustvarjalno poletje!

Nada Šumi,
odgovorna urednica

Reprezentativna vloga prestolnic

Ob srečanju županov evropskih prestolnic

Dr. Jožef Kunič

Fotografije: Miha Fras

Župan Zoran Jankovič je 8. maja slovesno nagovoril evropske župane, podžupane in predstavnike županov v Veliki sejni dvorani Mestne hiše na srečanju županov evropskih prestolnic, ki se podobnega srečanja še nikoli doslej niso udeležili v tako velikem številu kot tokrat.

Mestni praznik miru 9. maj, ki sovpada z dnevom Evrope, v Ljubljani praznujemo s tradicionalno Potjo ob žici, podelitvijo naslovov častnih meščanov, nagrad in plaket najzaslužnejšim javnim osebnostim ter številnimi kulturnimi in športnimi prireditvami. Tako mesto heroj obuja spomin na osvoboditev izpod fašizma in nacizma v drugi svetovni vojni, ko je bila Ljubljana okupirana in obdana z bodečo žico, Slovenija pa obkrožena s tujimi vojskami. Tako je bilo tudi letos, le da je bilo tokratno praznično slavlje še slovesnejše, zaznamovano z mednarodnimi dogodki, saj Slovenija predseduje Svetu Evropske unije. V Ljubljano je prišla vrsta pomembnih osebnosti in nemalo tujih delegacij, ob tem pa je Ljubljana kot eno od evropskih glavnih mest in kot glavno mesto predsedujoče države priredila srečanje županov prestolnic držav članic Evropske unije, kandidatke za članstvo in držav z območja širitve Evropske unije. Srečanje, ki ga je vodil župan Zoran Jankovič, je trajalo od 7. do 10. maja in je imelo delovni in hkrati simbolni naslov Prestolnice, medkulturni svetilniki.

Dve temi srečanja županov: sožitje kultur in odnos med glavnim mestom in državo

Namen srečanja še zdaleč ni bil le protokolarni ali nemara celo turistične narave. Župan Zoran Jankovič si je zadal nalogo, da župani prestolnic osvetlijo problematiko sobivanja različnih kultur v njihovih mestih, posredujejo svoje poglede na reševanje te problematike, svoje izkušnje z nespornostmi, ki jih večkulturnost lahko povzroča, in predvsem izmenjajo svoja mnenja o tej temi. Tako naj bi poglobili pogled na medkulturni dialog, ki je ranljiva točka in bogastvo prestolnic hkrati, še posebej zato, ker je srečanje različnih kultur, katerih nosilci so priseljeni prebivalci, najbolj izrazito ravno v glavnih mestih. Naš župan pa je ob tem želel tudi širši odgovor še na eno, pri nas posebej aktualno vprašanje: kakšen je odnos med glavnim mestom in državo, ki ni le problem Ljubljane, ampak tudi mnogih drugih prestolnic. Zanimivo je bilo slišati, kakšne so ovire, s katerimi se na tem področju srečujejo,

kako so jih premostili in kaj nameravajo še storiti. Cilj srečanja pa nista bili le razprava in izmenjava pogledov ter izkušenj, ampak tudi sprejem skupnih – v dveh deklaracijah črno na belem zapisanih in podpisanih – stališč.

Strpno sožitje kultur zagotavlja varnost ne le v glavnih mestih, ampak posledično tudi v celotnih državah

Za vse prestolnice v Evropi je odnos do sožitja različnih kultur izjemnega pomena, predvsem v dveh pogledih. V glavnih mestih oziroma v njihovih predmestjih praviloma živi veliko priseljencev in sožitje njihovih kultur z matično je ključnega pomena za varnost mesta in za prijetno življenje v njem. Poleg tega pa se odnos do sožitja v glavnem mestu praviloma prenaša tudi na celotno državo, saj mu druga, manjša mesta samodejno sledijo. Zato ni naključje, da se vse mestne uprave glavnih mest, z župani na čelu, trudijo najti kar najbolj uspešen model sožitja,

kar seveda ni vedno lahko. Tako rekoč vsi govorniki brez izjeme so poudarili pomen medkulturnega sožitja za varno in prijetno življenje v mestu, pri čemer naj bo raznobarvnost kultur dodatna vrednota in ne kamen spotike. Ob tem pa niso pozabili omeniti tudi šibkega socialnega statusa meščanov, ki prihajajo od drugod ali izvirajo iz korenin priseljencev, predvsem problema njihovega zaposlovanja in stanovanjskega standarda. Menili so, da morajo biti mestne uprave na ta dva problema še posebej pozorne.

Ljubljanska deklaracija o vlogi prestolnic v medkulturnem dialogu in ustvarjanju aktivnega sožitja

Da bi posebej poudarili zavezanost krepitev medkulturnega sožitja, so župani sprejeli deklaracijo, ki nosi naslov Ljubljanska deklaracija o vlogi prestolnic v medkulturnem dialogu in ustvarjanju aktivnega sožitja. Bistveni del deklaracije so zaveze glavnih mest, s katerimi so se dogovorili:

in sožitje kultur v njih v Ljubljani

Srečanje županov evropskih prestolnic je bilo posebej uspešno zato, ker je prineslo podpis kar dveh ljubljanskih deklaracij, ki opredeljujeta vlogo prestolnic v medkulturnem dialogu in občutljivem odnosu med glavnim mestom in državo.

Župane evropskih prestolnic je na srečanju v Ljubljani nagovoril tudi predsednik RS prof. dr. Danilo Türk.

- da bomo na področju kulture krepili medkulturni dialog v vseh njegovih razsežnostih in pozorno spremljali kulturno ustvarjanje umetnikov naših prestolnic ter si prizadevali za konkretno medsebojno izmenjavo vrhunskih umetniških projektov, ki nastajajo v naših mestih, omogočali medsebojno spoznavanje kulturne dediščine in spodbujali večjezičnost tudi po zaključku leta 2008, vse v duhu strategije Evropske komisije za kulturo in skupne evropske agende;

- da bomo pozorni na razsežnost medkulturnega dialoga s področij medijev in medijske pismenosti, dostopnosti do digitalnih vsebin prek svetovnega spleta in mobilnih storitev, izobraževanja in znanosti, priseljevanja, manjšinskih politik, dialoga med religijami, upravljanja z delovnimi mesti in sodelovanja med mladimi. Mladim, kot generaciji prihodnosti, bomo omogočali varno in ustvarjalno lokalno okolje za preživljanje mladosti, jih spodbujali k odgovornemu državljanstvu in družbeno odgovornemu ravnanju ter jih vključevali v procese soodločanja, da bi lahko sooblikovali družbo, ki bo njihova prihodnost: družbo kulture, miru in medsebojnega spoštovanja.

- Naša mesta bomo prijazno odprli vsem, ki bi si jih, zaradi različnih življenjskih okoliščin, izbrali za svoj dom. Lokalne skupnosti naj zagotovijo ustrezne integracijske in socialne politike, da bi se lahko tudi migranti in migrantke enakopravno in uspešno vključili v vsakdanje življenje. Vsem etničnim, verskim in socialnim skupinam bomo zagotavljali mirno in spoštljivo (tolerantno) okolje ter jih spodbujali k intenzivnemu medverskemu in medkulturnemu dialogu. Samo ta lahko prispeva

k pozitivni interakciji med različnimi kulturami, verskimi, etničnimi in socialnimi skupinami. Kot predstavniki lokalnih oblasti se bomo zavzemali za dvig zavedanja o sobivanju različnosti v naših okoljih in razvijali lokalne integracijske in kulturne in socialne politike, ki bodo vključevale tako večinsko prebivalstvo kot manjšine.

- Kulturo in medkulturni dialog bomo postavili v samo središče naših prizadevanj in z razvojem kulture prispevali k boljši socialni povezanosti in večji kakovosti življenja v prestolnicah Evrope.

Ljubljanska deklaracija o odnosih med glavnim mestom in državo

V popoldanskem delu je bila druga okrogla miza z naslovom *Odnos med glavnim mestom in državo – ali vmesna raven oblasti lahko vpliva na ta odnos*. Kot govorniki so sodelovali župan Ljubljane, župan Dunaja, župan Budimpešte, župan Skopja, županja Varšave, župan Zagreba, podžupan Talina, predstavnica iz Stockholma in predstavnik iz Helsinkov. Sledila je razprava o predlogu Ljubljanske deklaracije o odnosih med glavnim mestom in državo. Prišlo je do zapleta, saj je župan okrožja Ankare menil, da župan Nikozije tega mesta ne more predstavljati, ker ne zastopa turškega dela Nikozije, ki je v turškem delu Cipra. Pod vodstvom župana Zorana Jankovića so kljub zapletu udeleženci deklaracijo podpisali in tako oblikovali pomemben političen dokument. Potrebno je poudariti, da so se z vsebino predlagane deklaracije strinjale vse delegacije brez kakršnihkoli pripomb, kar dokazuje, da je šlo za izjemno dobro pripravljeno srečanje.

Glavni poudarki soglasno sprejete Ljubljanske deklaracije o odnosih med glavnim mestom in državo

- Glavnim mestom je nujno potrebno zagotoviti ustavno oziroma zakonsko dograditev normativne ureditve njihovega statusa in položaja, ki bo omogočal najvišjo raven samouprave in avtonomije.
- Glavnim mestom je potrebno, glede na velikost (v primerjavi s preostalimi mesti v državi) z vidika lokalne samouprave, zagotoviti poseben položaj zaradi posebnih zahtev, ki jih imajo pri urejanju lokalnih zadev.
- Glavna mesta morajo imeti tudi z vidika prenesenih pristojnosti z države na lokalno skupnost poseben položaj, tako da opravljajo v tem primeru več vlog (občine, pokrajine) ter nekatere naloge za državo.
- Izkazana je potreba po učinkovitem sistemu financiranja glavnih mest z zagotovitvijo lastnih virov prihodkov. Le tako lahko glavna mesta izpolnijo svojo vlogo v učinkovitem zagotavljanju javnih storitev in pospešenem ekonomskem razvoju. Glavna mesta, kjer poteka intenzivna tranzicija, so najbolj izpostavljena ekonomski preobrazbi in morajo zato vzpostaviti dobro infrastrukturo in administrativne pogoje za domače in tuje investitorje.
- Glavnim mestom je potrebno z zakonom in ne le (letnim) dogovorom zagotoviti sredstva, ki so prispevek države, namenjen kritju stroškov, ki bremenijo mesto pri opravljanju nalog glavnega mesta.
- Glavnim mestom je potrebno z zakonom določiti namenska sredstva za nekatere projekte, ki naj jih določa zakon (ureditev določenega urbanega predela, ohranitev in valorizacija kulturne, arheološke ter umetniške dediščine, zagotovitev

Reprezentativna vloga prestolnic in sožitje kultur v njih

Ob srečanju županov evropskih prestolnic v Ljubljani

učinkovitega varstva okolja, prilagoditev prometne infrastrukture, dela v prid razvoju univerze ter znanstvenoraziskovalnih ustanov, dela v prid kongresne in sejemske dejavnosti in ureditev primerne položaja mednarodnih ustanov, ki imajo sedež v glavnem mestu).

● Nujno je podrobno razmejiti pristojnosti na različnih ravneh oblasti ter pri tem upoštevati sodobne potrebe glavnih mest in sodobne potrebe države. Upoštevati je potrebno nujnost intenzivnega medsebojnega sodelovanja za uspešno razvijanje temeljnih ciljev demokracije.

Prestolnice predstavljajo državo, zato je ljubosumje med vodstvom države in lokalne ravni škodljivo

Razprava, ki jo povzema deklaracija, je jasno pokazala, da ima večina prestolnic težave v odnosu z državo, vendar pa so to oviro številne prestolnice, predvsem tiste s starejšo demokracijo, v marsičem presegle. Razpravljavci so poudarili, da je vsako ljubosumje med vodstvom države in glavnega mesta nepotrebno in za celotno državo škodljivo. Glavno mesto je v veliki meri ogledalo države, tam se praviloma dogajajo pomembni meddržavni dogodki in zato se mora država zavedati, da mora biti glavno mesto deležno posebnega odnosa in primerne deleža državnih sredstev.

Foto: Dunja Wedam

Osnovnošolci so se tudi letos izkazali s predstavljanjem značilnosti posameznih držav na prireditvi *Evropska vas*. Učenci OŠ Poljane predstavljajo Latvijo.

Srečanje tudi priložnost za neformalna srečanja z uglednimi javnimi osebnostmi, kulturna in kulinarčna doživetja

Čeprav je bilo srečanje predvsem delovne narave, so prireditelji posebno pozornost posvetili tudi promociji Ljubljane. Gostje so imeli organizirano kosilo in večerjo v uglednih ljubljanskih lokalih, kjer so jim bile ponujene slovenske jedi in seveda dobra slovenska vina. Ob srečanjih v restavracijah so se gostom pridružile številne osebnosti javnega življenja in politike. Tako so se 8. maja pri kosilu gostom pridružili veleposlaniki držav, od koder so delegacije prišle. Pridružil se je tudi slovenski komisar v Evropski komisiji dr. Janez Potočnik, ki je zbranim tudi spregovoril. Lahko bi rekli, da je kosilo, katerega prvotni namen

Mestna občina Ljubljana je evropske župane in njihova mesta predstavila v reprezentativni publikaciji z naslovom *Prestolnice, medkulturni svetilniki, Srečanje županov evropskih prestolnic*, ki je izšla v 500 izvodih.

je bilo predvsem druženje in medsebojno spoznavanje, postalo delovno kosilo, saj so tam potekale intenzivne razprave o temah, o katerih o udeleženci tisto jutro razpravljali. Zvečer se je večina gostov udeležila koncerta Slovenske filharmonije z naslovom *Evropa Ljubljani – Ljubljana Evropi*, kjer je bila priča odličnemu koncertu in prijetnemu vzdušju, ki je potrdilo, da je Ljubljana res kulturno bogato mesto.

Srečanja so se udeležili poleg gostitelja župana Zorana Jankovića še: Gültekin Ayantaş, župan okrožja Ankare, Gábor Demszky, župan Budimpešte, Paddy Bourke, župan Dublina, Matti Ollinkari, predstavnik župana Helsinkov, Paul Helminger, župan Luksemburga, Stelios Ieronymides, podžupan Nikozije, Pierre Mansat, podžupan Pariza, Miomir Mugoša, župan Podgorice, Semiha Borovac, županja Sarajeva, Trifun Kostovski, župan Skopja, Cecilia Brinck, predstavnica župana Stockholma, Deniss Boroditš, podžupan Talina, Eduard Shalsi, podžupan Tirane, Michael Häupl, župan Dunaja, Artur Lidkovski, podžupan Vilne, Hanna Gronkiewicz-Waltz, županja Varšave, ter Milan Bandić, župan Zagreba. Skupaj z naštetimi vodji delegacij je srečanju prisostvovalo 38 gostov iz tujine. Poznavalci pravijo, da se dosedanjih srečanj še nikoli ni udeležilo tako veliko število županov, podžupanov in predstavnikov županov, tako da je lahko Ljubljana na udeležbo upravičeno ponosna. Ob tem je treba dodati, da so se srečanja udeležili tudi ljubljanski podžupani Jadranka Dakić, Aleš Čerin, prof. Janez Koželj in Jani Möderndorfer ter nekaj mestnih svetnic in svetnikov.

K promociji Ljubljane so prispevali bežigrasjski osnovnošolci in praznično slavje ob podelitvi naslovov novima častnima meščanoma ter zaslužnim dobitnikom nagrad in plaket na Gradu

Gostje so si zadnji dan zjutraj ogledali tradicionalni dogodek, ki ga je pripravila Osnovna šola Bežigrad in je nosil naslov *Evropska vas*, nato pa še projekt *Razdeljeni bog – zgodbe iz različnih evropskih mest*, poln navdihujočih inovativnih pristopov k medkulturnemu dialogu. Popoldne smo številne delegacije videli na proslavi ob ljubljanskem mestnem prazniku, ki je hkrati tudi dan Evrope. Ob tej priložnosti so si ugledni gostje naše mesto ogledali z Gradu in niso skrivali presenečenja nad tem, kako lepa in prikupna je slovenska prestolnica Ljubljana.

Delegacije so odšle z dobrimi vtisi. Lahko rečemo, da je bilo poleg delovnih rezultatov to srečanje tudi najlepša promocija Ljubljane.

Mestna uprava se je ob udeležbi županov in njihovih delegacij izkazala z odlično organizacijo

Ljubljana se je pod taktirko župana Zorana Jankovića pred evropskimi prestolnicami odlično izkazala. Organizacija je delovala brezhibno, vsebine so bile izbrane časa in vlogi prestolnic primerno, udeležba je bila boljša kot kadarkoli doslej. Za to gre pohvala celotni ekipi Mestne uprave, ki je delovala usklajeno in aktivno, posebna pohvala pa velja glavni organizatorici tega dogodka Zdenki Simonovič, ki je svojo nalogo opravila na najvišji profesionalni ravni. V vlogi najodgovornejšega je bil naš župan, ki pa ni imel le vloge glavnega voditelja in moderatorja, ampak je moral ob sprejemanju ljubljanske deklaracije diplomatsko usklajevati stališča. Uspel je, obe deklaraciji sta sprejeti, kar daje srečanju še poseben pomen, saj tako mednarodna konferenca županov ni bila le protokolarna prijateljska manifestacija, ampak plodno delovno srečanje s konkretnimi, za prihodnost prestolnic pomembnimi in obvezujočimi skupnimi stališči.

Dnevni red srečanja je bil natrpan. Delegacije so prihajale v Ljubljano 7. maja in se zvečer zbrale na skupni dobrodošlici gostitelja župana Zorana Jankovića v Mestni hiši. Naslednji dan je bil posvečen razpravam v okviru dveh okroglih miz. Kot prvi je zbrane nagovoril župan Zoran Janković, sledil pa mu je pozdravni nagovor predsednika Republike Danila Türka. Zatem je bila prva okrogla miza z naslovom *Vloga prestolnic v medkulturnem dialogu in ustvarjanju aktivnega sožitja*. Kot govorniki so nastopili županja Sarajeva, župan Dublina, župan Luksemburga, župan Podgorice, županja Varšave, župan Ankare, podžupan Vilne in podžupan Talina.

(Dr. Jožef Kunič je mestni svetnik in član Odbora za mednarodne odnose Mestnega sveta Mestne občine Ljubljana.)

Nosilna razvojna vloga kulture v prestolnici

Strategija razvoja kulture v Mestni občini Ljubljana 2008-2011

Dr. Uroš Gril,
načelnik Oddelka za kulturo

Levo: Miha Maleš, Primož Trubar, tempera na platno, 85 x 65 cm, 1936. Sredina: Stanovanje v prvem nadstropju stavbe na Ribjem trgu 2 v izmeri 180,28 m², kjer je stanoval Primož Trubar. Leta 2003 je stanovanje od nekdanjih lastnikov kupil JSS MOL, 15. maja 2008 pa je bilo s sklepom župana v znamenju počastitve 500-letnice Trubarjevega rojstva predano Oddelku za kulturo, ki je med strateškimi nalogami Trubarjevo hišo programsko opredelil kot prostor za predstavitev najbolj reprezentativnih in v svetu prepoznavnih stvaritev slovenske kulture, ki bo pritegnila širok krog domačih in tujih obiskovalcev (NSK, Irwin, Laibach, Ljubljanska lacanovska šola). Prostore bo prevzel v upravljanje Mestni muzej Ljubljana. Desno: Ivan Grohar, Primož Trubar, olje na platno, 76,5 x 60,5 cm, ok. 1903. Portret Trubarja je slikarju naročil pesnik Anton Aškerc.

V zadnjih dveh mesecih se je v medijih in strokovnih krogih intenzivno in obširno razpravljalo o položaju in razvojnih možnostih ljubljanske kulture. Povod je bila javna razprava o osnutku *Strategije razvoja kulture v Mestni občini Ljubljana 2008-2011*, ki jo je Mestni svet obravnaval 30. junija. Ljubljana bo tako dobila prvi strateški dokument na področju kulture, ki ga bo potrdil Mestni svet. Ker se bo slednji vsako leto opredeljeval do poročila o izvajanju strategije, lahko z gotovostjo rečemo, da bo kultura odslej bistveno bolj navzoča pri delu Mestnega sveta in Mestne uprave.

Nastajanje strategije

Osnutek *Strategije razvoja kulture v Mestni občini Ljubljana 2008-2011* je pripravil *Oddelka za kulturo Mestne uprave Mestne občine Ljubljana* tako, da je k oblikovanju strokovnih podlag povabil najširšo zainteresirano javnost. Novembra 2007 je Oddelka za kulturo povabil k oblikovanju prispevkov za *Analizo stanja na področjih kulture v Mestni občini Ljubljana in predlogu prednostnih usmeritev* direktorje javnih zavodov s področij kulture, katerih ustanoviteljica je Mestna občina Ljubljana, ter izvajalce javnih kulturnih programov. Prispevki so bili oblikovani na podlagi enotne metodologije, ki jo je potrdil tudi *Odbor za kulturo in raziskovalno dejavnost* pri Mestnem svetu. Oddelka za kulturo je pripravil *Analizo stanja na področjih kulture v Mestni občini Ljubljana s poudarkom na obdobju 2004-2007*. Tako je Mestna občina Ljubljana v analizo in snovanje strategije že na začetku vključila več kot 40 avtorjev z različnih področij kulture, ki so podali svoj pogled na stanje, problematiko in razvojne možnosti področja. Njihovi prispevki so zelo dragoceni, saj diapazon pogledov na stanje in prihodnost kulture v mestu daje temeljno podlago za premislek o tem, kakšna naj bo prihodnja mestna kulturna politika. Uspešnost strategije za dobrobit razvoja kulture v mestu bo namreč na koncu odvisna od odgovorov na dve ključni vprašanji: ali strategija ustrezno definira ključne razvojne težave na posameznih področjih kulture v mestu in ali nanje odgovarja z ustreznimi cilji in ukrepi. Naloga strategije je potemtakem oblikovanje celovite in odzivne mestne kulturne

politike, ki v predlogu predvideva 17 investicij, 6 organizacijskih sprememb, 18 vsebinskih premikov in 5 medpodročnih ukrepov.

Splošne usmeritve, ki jih opredeljuje Strategija

Predlog strategije podaja celovito sliko prihodnje kulturne politike v Ljubljani. Pri tem gre na eni strani za profiliranje mestne kulturne politike v razmerju do državne kulturne politike, na drugi pa za oblikovanje dejavne in odzivne kulturne politike prestolnice. Strategija je zato omejena na pristojnosti lokalnih skupnosti in mora izhajati iz normativnega sistema, ki velja na področju kulture, ustanoviteljstva javnih zavodov ter upoštevanja prevladujoče vloge države pri sofinanciranju kulture v Sloveniji. Vendar v tem primeru ne gre za zgolj še en lokalni program za kulturo, saj je za Slovenijo značilna izredna zgoščenost kulturnih institucij, ustvarjalcev in kulturne ponudbe v prestolnici. To ugotovitev potrjuje tako obsežnost javne razprave kot tudi dejstvo, da se je do strategije pozitivno opredelil Nacionalni svet za kulturo pri Vladi RS. Strategija širi javni interes Mestne občine Ljubljana na področju kulture tudi na filmsko umetnost in podporo delovanju umetniškega kina Kinodvor kot novega javnega zavoda, ki bo skrbel za prikazovanje kakovostne in zahtevnejše filmske produkcije, obenem pa izvajal programe filmske vzgoje in promocije filmske kulture. Strategija na novo uvaja podporo področju kulturne vzgoje in izobraževanja za ustvarjalnost, nov pristop pa napoveduje pri kulturnemu turizmu.

Unesco je 18. junija razglasil Ljubljano za Svetovno prestolnico knjige 2010

Za ta častni naslov so se poleg Ljubljane, ki je kandidirala prvič, potegovali še Dunaj, Lizbona, St. Petersburg, Riga, Guadalajara in Wellington. Uradna utemeljitev se glasi:

»Komisija za izbor, ki je zasedala na sedežu organizacije Unesco v Parizu, vključuje predstavnike treh vodilnih strokovnih združenj na področju knjige ter Unesco.

Ljubljana je deseto mesto, ki je postalo svetovna prestolnica knjige po Madridu (2001), Aleksandriji (2002), New Delhiju (2003), Antwerpnu (2004), Montrealu (2005), Torinu (2006), Bogoti (2007), Amsterdamu (2008) in Bejrutu (2009).

Ljubljana je bila izbrana zaradi tehtno pripravljene prijave ter pestrega in zaokroženega programa, ki uživa široko in zavzeto podporo vseh protagonistov na knjižnem trgu: založnikov, knjigarnarjev in knjižničarjev. Zaradi tokratnih dobro pripravljenih prijav je imela komisija letos še posebej težko delo.

Vsako leto Unesco in predstavniki treh najpomembnejših udeležencev na knjižnem trgu – Mednarodnega združenja založnikov (IPA), Mednarodne zveze knjigotržcev (IBF) ter Mednarodne zveze knjižničnih združenj in ustanov (IFLA) – izberejo mesto, ki postane svetovna prestolnica knjige za dvanajst mesecev, med dvema praznovanoma svetovnega dneva knjige (23. april). Ta pobuda je oblika sodelovanja med predstavniki založnikov, knjigotržcev, knjižničarjev in knjigarnarjev ter mesti, ki se zavzamejo za knjigo in spodbujajo branje.

Letos so bili člani komisije za izbor José M. Gomez iz Mednarodnega združenja založnikov (IPA), Françoise Dubrulle iz Mednarodne zveze knjigotržcev (IBF) in Peter Lor iz Mednarodne zveze knjižničnih združenj in ustanov (IFLA).«
Kandidatura Ljubljane z zmagovalnim programom je dosegljiva na spletnem naslovu: http://www.ljubljana.si/si/mol/mestna_uprava/okrd/prestolnica_knjige/default.html

Nosilna razvojna vloga kulture v prestolnici

Strategija razvoja kulture v Mestni občini Ljubljana 2008-2011

Fotografije: Dunja Wedam

Mednarodni grafični likovni center in Arhitekturni muzej se bosta ob koncu leta 2009 združila v Javni zavod Grafični, likovni in arhitekturni center Ljubljana.

Sedež arhitekturnega muzeja v Fužinskem gradu, del prihodnjega Javnega zavoda Grafični, likovni in arhitekturni center Ljubljana.

Plečnikovo hiša na Karunovi ulici, ki je zdaj del Arhitekturnega muzeja, bo do konca leta 2009 prevzel v upravljanje Javni zavod Grafični, likovni in arhitekturni center Ljubljana.

V upravljanje Javnega zavoda Grafični, likovni in arhitekturni center Ljubljana bo konec leta 2009 prešla Švicerija, v kateri bodo zagotovljeni prostori za delovanje likovnih umetnikov.

Pod okrilje Javnega zavoda Grafični, likovni in arhitekturni center Ljubljana bo konec leta 2009 prešel tudi Center sodobnih umetnosti Rog.

Temeljna načela mestne kulturne politike: kakovost, raznolikost in dostopnost kulturne ustvarjalnosti

Strategija razvoja kulture v Mestni občini Ljubljana 2008–2011 temelji na treh osnovnih načelih mestne kulturne politike – *kakovosti, raznolikosti in dostopnosti kulturne ustvarjalnosti* –, ki določajo in prežemajo celotni javni interes kulturne politike Mestne občine Ljubljana:

- podpora *kakovostni* kulturni produkciji na vseh področjih ustvarjanja, ki bistveno sooblikuje kulturno podobo Ljubljane kot prestolnice Republike Slovenije in svetovljanskega mesta, ki hoče dejavno sooblikovati podobo Evropske unije;
- podpora *raznoliki* kulturni produkciji, na podlagi katere nastajajo in sobivajo tradicionalne in nove umetniške prakse ter estetike različnih generacij ustvarjalcev, ki nagovarjajo različne vrste občinstva;
- podpora *dostopnosti* kulturnih dobrin vsem prebivalcem Mestne občine Ljubljana, ne glede na socialni status ali življenjsko obdobje.

Razvoj in demokratizacija kulturne politike v Mestni občini Ljubljana kot trajen proces

Prav zadnje načelo, dostopnost kulture, je v Strategiji izrazito poudarjen, saj se že prvi splošni cilj glasi: »Razvoj in demokratizacija kulturne politike v Mestni občini Ljubljana kot stalni proces s ciljem, da se poveča zadovoljstvo prebivalcev Ljubljane s kulturno ponudbo iz 82 % v letu 2006 na vsaj 90 % v letu 2011.« Po raziskavi Evropske komisije, ki je zajela 75 mest in je bila objavljena junija 2007, je bilo leta 2006 zadovoljnih s kulturno ponudbo v Mestni občini Ljubljana 82 % občanov Ljubljane (3 % zelo nezadovoljnih, 10 % nezadovoljnih, 55 % zadovoljnih, 27 % zelo zadovoljnih). Ljubljana je v tem pogledu dosegla dober rezultat v primerjavi s tranzicijskimi državami, v primerjavi z vodilnimi evropskimi kulturnimi prestolnicami pa precej slabšega.

Pet prednostnih ciljev mestne kulturne politike

Strategija določa *pet splošnih prioritet kulturne politike Mestne občine Ljubljana*, ki se nanašajo na vsa področja kulture, na uprizoritvene umetnosti, likovne, glasbene in intermedijske umetnosti, knjigo, knjižnice in bralno kulturo, filmsko umetnost, kulturno dejavnost ljubiteljskih društev in kulturne dediščine: ● dejavna in odzivna kulturna politika, ● modernizacija javnega sektorja v kulturi, ● kulturna vzgoja in izobraževanje za ustvarjalnost, ● kulturni turizem, ● informatizacija v kulturi. Strategija je torej celovit dokument, ki v vsakem poglavju najprej podaja kratko SWOT analizo (prednosti, slabosti, nevarnosti in priložnosti), nato pa za vsa področja opredeljuje cilje in ukrepe za njihovo doseganje, navaja pričakovane učinke in kazalce uspešnosti za merjenje uresničevanja zadanih ciljev.

Modernizacija javnega sektorja

Pri preoblikovanju javnega sektorja na področju galerij in muzejev temelji predlog predlaganih ukrepov v Strategiji na več predpostavkah.

- Potreben je vsebinski premislek poslanstva javnih zavodov v luči novih prostorskih pridobitev in področij dejavnosti (na področju vizualnih umetnosti Center za sodobno umetnost Rog, Švicerija, Jakopičeva galerija itd., Center za arhitekturo in oblikovanje; upravljanje umetniških ateljejev, pedagoški in promocijski programi).
- Glede na sedanjo opredelitev poslanstva javnih zavodov strategija izrecno predlaga ohranitev vseh dejavnosti javnih zavodov na tem področju in razširitev dejavnosti, ki naj bi jih javni zavodi izvajali kot javno službo. Mestna občina Ljubljana torej ne ukinja in ne krči teh dejavnosti, ampak jih širi, kar je zadosten razlog, da je potrebno premisliti obstoječo organizacijo javnega sektorja v kulturi.
- Eden pomembnejših razlogov za moderniziranje javnega sektorja pa je potreba po odgovoru na 43. člen *Zakona o financiranju občin* in 139. člen *Zakona o varstvu kulturne dediščine*, ki govorita o prenosu financiranja iz državne na lokalno raven: je smiselno ohraniti sedanje štiri javne zavode na področju muzejev in galerij ali oblikovati dva močnejša?
- Mestna občina potrebuje kvalitetne in sodobne javne zavode, katerih dejavnost bo kar najbližja kulturnim potrebam prebivalcev prestolnice. Od tod potreba po večjih, zahtevnejših produkcijah in koprodukcijah, tudi mednarodnih, ki bi omogočale večjo dostopnost kulturnih dobrin in odpirale možnosti za sofinanciranje tudi iz evropskih virov.

Ukrepi za posodobitev javnega sektorja

Strategija predlaga konkretne ukrepe za posodobitev javnega sektorja z vsebinskim redefiniranjem poslanstev javnih zavodov, povezovanjem nekaterih sorodnih dejavnosti in spodbujanjem večje učinkovitosti in boljše dostopnosti kulturnih dobrin za prebivalce Mestne občine Ljubljana. Te premike zajemajo trije cilji strategije:

1. Do konca leta 2009 pripojiti Gledališče za otroke in mladino Ljubljana – GOML

Lutkovnemu gledališču Ljubljana, v okviru katerega se intenzivneje razvija otroško gledališče na način, da se kadrovsko okrepi igralski ansambel, poveča število premier na vsaj šest letno in poveča število ponovitev.

2. Do konca leta 2009 se sprejme sklep o ustanovitvi Javnega zavoda Mestni muzej in galerija Ljubljana na podlagi spojitve javnih zavodov Mestna galerija Ljubljana in Mestni muzej Ljubljana.

Nov javni zavod v celoti ohranja poslanstvo dosedanjih javnih zavodov in opravlja nekatere nove naloge, in sicer: ● sistematično izvaja celovito dejavnost na področju likovnih umetnosti s koordiniranjem razstavne dejavnosti razstavišč, ki so v lasti Mestne občine Ljubljana, izvaja pedagoške, andragoške in izobraževalne programe ter poklicno usposabljanje, ● prevzame v upravljanje Jakopičevo galerijo, ● skrbi za izvajanje razstavnega programa na Ljubljanskem gradu, ● skrbi za program muzejske dejavnosti na Ljubljanskem gradu (Muzej slovenske zgodovine), ● prevzame v upravljanje muzejske prostore na Ribjem trgu 2 in uredi muzejsko zbirko vrhuncev slovenske sodobne kulture, ● sistematično razvija promocijske programe in s sodobnimi pristopi občinstvu približuje likovne umetnosti in muzejsko dediščino Ljubljane, ● sistematično

in v okviru izvajanja javne službe sodeluje z nevladnimi organizacijami, ki delujejo na področju likovnih umetnosti.

3. Do konca leta 2009 se sprejme sklep o ustanovitvi Javnega zavoda Grafični, likovni in arhitekturni center Ljubljana na podlagi spojitve javnih zavodov Mednarodni grafični in likovni center Ljubljana in Arhitekturni muzej Ljubljana. Nov javni zavod v celoti ohranja poslanstvo dosedanjih javnih zavodov in opravlja nekatere nove naloge, in sicer: ● razvija vsebine sodobne arhitekture in oblikovanja kot danes najbolj prodornih panog kreativne oziroma kulturne industrije, ● prevzame v upravljanje Center za arhitekturo in oblikovanje v Rogu, ki bo nosilec izvajanja razvojnih projektov na področju arhitekture in urbanizma v Mestni občini Ljubljana, njegov način delovanja bo usmerjen izrazito mednarodno, ● prevzame v upravljanje Center sodobnih umetnosti Rog, ● prek upravljanja ateljejev v Rogu in Šviceriji zagotavlja pogoje za delovanje ustvarjalcev, ki delujejo na področju likovnih umetnosti v Mestni občini Ljubljana, ● prevzame v upravljanje Plečnikovo hišo na Karunovi, ● sistematično razvija promocijske programe in s sodobnimi pristopi občinstvu približuje likovne umetnosti, ● sistematično in v okviru izvajanja javne službe sodeluje z nevladnimi organizacijami, ki delujejo na področju likovnih umetnosti.

Nekateri cilji s posameznih področij kulture

Na področju kulturne vzgoje: Do konca leta 2011 izdelati projektno dokumentacijo za *Center za ustvarjalnost otrok Ljubljana*, ki bo združeval kakovostne in raznolike vsebine vseh zvrsti kulturne vzgoje in jih otrokom in mladini predstavljal na sodoben in privlačen način. Kakovostna in raznolika ponudba vsebin, izvajalcev in programov bo omogočala novo in kvalitativno višjo raven kulturne ponudbe za otroke, tesno navezavo na delovanje šol in vrtcev tako v Ljubljani kot širši regiji kakor tudi nove možnosti angažiranja umetnikov.

Oblikovati nabor priporočenih kakovostnih vsebin kulturne vzgoje pod znamko *Ljubljana – mesto ustvarjalnosti za otroke* in zagotoviti učinkovito dostopnost informacij o vseh kulturnih vsebinah, ki so v Mestni občini Ljubljana namenjene otrokom in mladini; do leta 2010 oblikovati spletni portal s celostnimi informacijami o kulturnih vzgoji v Ljubljani.

Na področju kulturnega turizma: Ljubljanski grad do leta 2010 postane osrednja točka ponudbe kulturnega turizma v Ljubljani in v širši regiji.

Za to bo potrebno dokončanje investicije v Ljubljanski grad in smiselna ureditev prostora na Krekovem trgu. Obenem se bo na Ljubljanskem gradu oblikovala raznolika in kakovostna kulturna ponudba, ki bo zanimiva za širok krog domačih in tujih obiskovalcev in bo prepoznavna v širši regiji.

Na področju uprizoritvenih umetnosti: Zagotoviti boljše prostorske in tehnične pogoje izvajalcem javnih kulturnih programov in kulturnih projektov s področja uprizoritvenih umetnosti, ki delujejo kot nevladne organizacije s področja kulture, boljše prostorske in tehnične pogoje izvajalcem s področja sodobnega plesa in možnosti za trajnejše delovanje izvajalcev na tem področju.

Na področju likovnih umetnosti: Investicija v Center sodobnih umetnosti Rog, oblikovanje Centra za arhitekturo in oblikovanje v Rogu, odprtje ateljejev in rezidenčnega centra za umetnike v Šviceriji. Zagotovitev predstavitvenih prostorov za stalno zbirko v okviru obstoječe infrastrukture razstavišč.

Na področju glasbenih umetnosti: Ljubljana bo z obnovo Centra urbane kulture Kino Šiška pridobila srednje velik prireditveni center (450 sedežev, 1100 stojišč), ki bo sodobno zasnovan in tehnično opremljen.

Na področju intermedijskih umetnosti: Oblikovati in do leta 2011 izvesti ciljno podporo organizaciji mednarodnega festivala intermedijskih umetnosti v Ljubljani, ki bo prispeval k večji mednarodni prepoznavnosti Ljubljane kot svetovljanskega mesta, ki je odprto za nove tehnologije in njihovo rabe v sodobnih in raznolikih umetniških praksah.

Na področju knjige, bralne kulture in knjižnic: S projektom *Ljubljana bere* pri različnih starostnih skupinah večati motiviranje za branje in promovirati vrhunska dela slovenskih avtorjev. Do leta 2011 razširiti projekt *Ljubljana bere* na vsaj še dve starostni skupini (peti razred devetletke, srednješolci). - Zagotoviti vsem uporabnikom knjižničnih storitev v Mestni občini Ljubljane enotne in kakovostnejše storitve v knjižnični mreži Mestne občine Ljubljana.

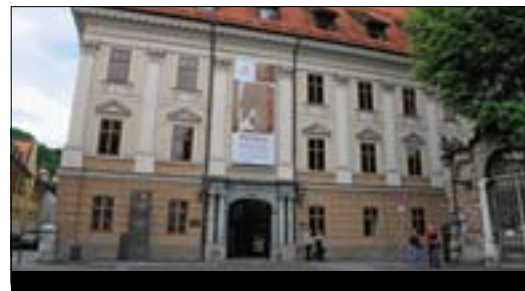
Na področju filmske umetnosti: V letu 2008 zagotoviti pogoje za obratovanje mestnega kina kot nepogrešljive ponudbe zahtevnejše in kakovostne filmske produkcije v prestolnici.

Na področju ljubiteljskih kulturnih dejavnosti: Do leta 2011 zagotoviti boljše infrastrukturne pogoje za delovanje kulturnih društev in možnosti za njihovo učinkovitejšo promocijo.

Na področju kulturne dediščine: Do leta 2011 vzpostaviti sistem preventivnega varstva kulturne dediščine v Mestni občini Ljubljana kot nosilca razvoja varovanja in ohranjanja kulturne dediščine.

Kultura kot pomemben dejavnik razvoja in podlaga za razvijanje ustvarjalnosti na vseh področjih življenja

S. Strategija razvoja kulture v Mestni občini Ljubljana 2008-2011 se ljubljanska kultura dejavno vključuje v razvojne projekte Ljubljane, nekaterim od njih pa daje s svojimi vsebinami odločilno podobo oziroma postaja tudi njihova nosilka. Strategija zato ni omejena na ozko področje kulture, temveč vključuje vsa tista področja, ki bistveno določajo položaj kulture v Mestni občini Ljubljana: šolstvo, vzgojo, socialo, mladinsko dejavnost, javno infrastrukturo, turizem, lokalno samoupravo, urbanizem, regionalni razvoj, stanovanjsko politiko itn. Kulturo v mestu strategija spreminja v pomemben dejavnik razvoja in v podlago za razvijanje ustvarjalnosti na vseh področjih življenja, v dejavnik kakovostnega preživljanja prostega časa, vseživljenjskega učenja in socialne kohezivnosti. S pozornostjo na stanje na vseh področjih kulture v Ljubljani daje strategija s predlaganimi ukrepi podlago za uravnotežen in pospešen razvoj kulture v vseh njenih segmentih.

Ob koncu leta 2009 se bo Mestni muzej Ljubljana združil z Mestno galerijo Ljubljana v nov Javni zavod Mestni muzej in galerija Ljubljana.

Mestna galerija Ljubljana bo konec leta 2009 skupaj z Mestnim muzejem del novega Javnega zavoda Mestni muzej in galerija Ljubljana.

Gledališče za otroke in mladino v Domu španskih borcev se bo konec leta 2009 pripojilo Lutkovnemu gledališču Ljubljana.

Konec leta 2009 bo Lutkovno gledališče v svoje okrilje sprejelo še Gledališče za otroke in mladino.

14. aprila je Mestna občina Ljubljana na svojih spletnih straneh objavila osnutek strategije kot uvod v široko javno razpravo o prihodnji mestni kulturni politiki. Izvedene so bile štiri tematske javne tribune, 13. maja pa se je do osnutka strategije opredelil tudi Nacionalni svet za kulturo pri vladi RS.

Poklon velikim umetnikom

Župančičeve nagrade 2008

11. junija se je Ljubljana že trinštiridesetič poklonila svojim velikim umetnikom. Na slovesnosti v Mestnem muzeju, ki jo je pripravil Oddelek za kulturo in so je udeležile številne ugledne osebnosti slovenske kulture in znanosti, sta pod režijskim vodstvom Diega De Brea in povezovalke, dramske igralka Helene Peršuh nastopila balerina Tijuana Križman in dramski igralec Janez Škof s harmoniko, je Župančičeve nagrade za leto 2008, najvišja mestna priznanja na področju umetnosti in kulture, podelil župan Zoran Janković. Za življenjsko delo je nagrado prejela baletna umetnica, pedagoginja, stanovska organizatorica in publicistka Lidija Sotlar, za vrhunske dosežke v preteklem letu pa umetniški fotograf Boris Gaberščik, dirigentka, predavateljica in mentorica Urša Lah in filmski režiser in scenarist Damjan Kozole. Umetniki so nagrade prejeli po presoji svojih uglednih umetniških kolegov, članov Komisije za podelitev Župančičevih nagrad: predsednika akademika prof. dr. Matjaža Kmecla, prof. Mete Hočevar, prof. Alda Kumarja, prof. Ranka Novaka, Metoda Pevca in Vojka Vidmarja.

Fotografije: Jakše Jeršič

Na 43. slovesni podelitvi Župančičevih nagrad 11. junija 2008 v Mestnem muzeju Ljubljana je župan Zoran Janković podelil Župančičevo nagrado za življenjsko delo veliki baletni umetnici in pedagoginji Lidiji Sotlar, za vrhunske umetniške dosežke v preteklem letu pa umetniškemu fotografu Borisu Gaberščiku, dirigentki in predavateljici Urši Lah in filmskemu režiserju in scenaristu Damjanu Kozoletu.

Župančičeva nagrada za življenjsko delo baletni umetnici, pedagoginji, stanovski organizatorici in publicistki Lidiji Sotlar

Karizmatična baletna umetnica Lidija Sotlar, na začetku svoje poklicne umetniške poti Lidija Lipovž, je v 25 letih svojega odrskega ustvarjanja upodobila 80 likov najširšega izraznega razpona – od prvega nastopa v Vragu na vasi do poslovljne Julije v Romeu in Juliji – in v vse položila stremljenje svoje in univerzalno človeške duše po popolnosti, kot ga lahko v harmoničnem sozvočju duha in telesa najbolj živo, najbolj krhko in do kraja predano samodisciplinirano izrazi prav plesno-baletna umetnost. Ta ustvarjalno prekipevajoč čas odrske baletne umetnosti Lidije Sotlar je v vsem sijaju zaznamoval slovensko baletno umetnost druge polovice 20. stoletja tako z nastopi v matični operno-baletni hiši kot na številnih gostovanjih po tedanji domovini Jugoslaviji in Evropi, ki so soustvarjali odličen mednarodni sloves slovenskega baleta. Prav posebno mesto pa so baletne umetnine Lidije Sotlar pomenile za vselej polne dvorane navdušenega ljubljanskega baletnega občinstva, ki so umetnici prinašale tudi poglobljene in naklonjene kritiške ocene tako domačih kot tujih baletnih kritikov. V zgodnjem otroštvu prebujena ljubezen do baleta, temeljita baletna in splošna izobrazba, ki jo je umetnica pridobila z diplomom na baletni umetniški šoli in s številnimi izpopolnjevanji

doma in v tujini ter ob najznamenitejših domačih in tujih koreografih in soplesalcih, življenjskem sopotništvu z odličnim gledališkim in filmskim igralcem Bertom Sotlarjem, še posebej pa njena svetla človeška osebnost so jo po slovesu z baletnega odra vodili k ustanovitvi Baletne skupine Lidije Sotlar, v kateri so se pod njenim mentorstvom kalili vodilni baletni umetniki in s katerimi je približevala baletno umetnost številnim krajem v Sloveniji, Jugoslaviji in Italiji. Umetnica je s svojimi organizacijskimi sposobnostmi ustanovila tudi *Srečanje jugoslovanskih baletnih umetnikov*, prav tako pa je tudi dejavna članica *Društva baletnih umetnikov Slovenije*. Poseben prispevek k zgodovini slovenskega baleta, deloma pa tudi gledališča in filma, pomeni tudi njeno avtobiografsko delo *Spomini balerine*, v katerem ob vsem dragocenem podatkovnem gradivu zažari predvsem tista srečna in zmagovita osebnost, s katero umetnica nadaljuje svojo plesno pot in še naprej navdihuje kot mojstrica nesmrtnega plesa življenja. Ob redu dela s srebrnim vencem, nagradi Društva baletnih umetnikov za življenjsko delo, častnem znaku svobode Republike Slovenije, plaketi glavnega mesta Ljubljane se želimo z Župančičevo nagrado za življenjsko delo veliki umetnici Lidiji Sotlar hvaležno pokloniti za vse njeno dosedanje bogato delo ne le v imenu Mestne občine Ljubljana, ampak tudi v imenu vseh tistih ljubiteljev baletne umetnosti, ki jo nezaustavljivo v gibanju za vselej nosijo v svojih srcih.

(Utemeljitev Komisije za podelitev Župančičevih nagrad.)

Zmagujejo le najmočnejši in tudi najsrečnejši

Pogovor z Župančičevo nagrajenko za življenjsko delo Lidijo Sotlar

Priljubljena baletna umetnica Lidija Sotlar ob prejemu umetniške Župančičeve listine, dela slikarke Zore Stančič, iz rok župana Zorana Jankovića.

Spoštovana gospa Lidija Sotlar, povejte nam, prosim, s kakšnimi občutki sprejemate visoko priznanje za svoje bogato delo - Župančičevo nagrado za življenjsko delo, ki v prestolnici pomeni toliko kot v državi Prešernova nagrada in jo prejmete največji umetniki, ki ste sloves Ljubljane ponesli ne le po vsej domovini, ampak tudi po svetu?

Presenečena, ponosna in srečna.

Presenečena zato, ker za časa moje, lahko rečem, uspešne kariere od leta 1948 do 1972 nisem prejela nobene nagrade, čeprav bi si nekatere moje vloge verjetno zaslužile pozornost.

Ponosna, ker so se v letu 2008 spomnili tudi moje generacije - generacije iz prejšnjega stoletja, in **srečna**, da sem nagrado dobila zdaj, ko prihajam v osemdeseta leta svojega življenja. Človek v teh letih pač prej pomisli na zaključek svojega življenja kot na nagrade.

Če primerjate svoje doživljanje plesa na začetku, ko ste začutili klic k plesnemu poslanstvu, in po bogati prehojeni poti primabalerine in plesne pedagoginje, v čem občutite razliko?

Ne vidim razlike, ker sem se od prvega klika k baletni umetnosti do zadnjega koraka na ljubljanskem odru zavedala, da je »baletni dril« najodgovornejše in najtežje delo v življenju baletnega plesalca. In tega pri meni ni manjkalo, saj sem vedela, da brez tega ne gre.

Tudi pozneje kot pedagoginja nisem nikoli pozabila, da baletnega plesalca oziroma plesalko naredijo tri prvine, ki so tesno povezane s tehniko. To so um, telo in srce, kot nam je vedno

govorila naša profesorica Lidija Wisiak. Tem prvinam sem vedno dajala poudarek tudi jaz. Učenec, ki tega ni dojel, je preprosto izpuhtel.

Obudite, prosim, za bralce Ljubljane kakšno lepo doživetje na svoji poklicni poti.

Z največjim veseljem bom opisala dve svoji plesni doživetji, ki mi bosta ostali v nepozabnem spominu do konca mojega življenja. Prvo je gostovanje v Moskvi - zibelki baleta, ko sem leta 1964 odplesala Clorindo v baletu Dvoboj R. Banfielda. Moderno interpretiran balet v koreografiji Dmitrija Parliča je pri gledalcih privabil solze in tudi Rusov ni pustil hladnih, zato si to štejem za svoj lep uspeh. Drugo - srečno, a zame razburljivo je bilo leto 1972, ko sem z vlogo Julije v baletu Romeo in Julija S. Prokofjeva in v koreografiji Henrika Neubauerja zapuščala ljubljanske deske za vedno. Ta vloga mi je veliko pomenila in svojo kariero sem želela končati z njo. V svoji knjigi Spomini balerine sem zapisala, da sem z Julijo končala svojih »tisočero baletnih korakov«.

V čem vidite bistvo plesnega poslanstva, kaj vas je pri plesu najbolj navdihovalo?

Poslanstvo plesa je oblika izražanja čustev. Poslanstvo plesalca pa je prenesti to našo lepo umetnost med najširše množice. To pa naj bo opravljeno kakovostno, razumljivo in odgovorno.

Balet je bil moje življenje. Vedno sem bila velika entuziastka in uživala sem v plesu. Navdihovalo me je to gibanje. Kajti balet je ples in ples je gibanje. In kaj je gibanje? Gibanje je svoboda, ki jo potrebuje prav vsakdo med nami.

Kaj vam ples pomeni danes, na katere načine vse je vključen v vaše vsakdanje življenje?

Ne boste verjeli, danes sem iz baleta prešla na hip-hop! Ha ... ha ... Štirinajstletnemu vnuku Žigu, ki se posveča tej dejavnosti (letos je dosegel prvo mesto na državnem mladinskem prvenstvu) pomagam pri vseh tistih plesnih elementih, ki potrebujejo baletno znanje. Tako sem še vedno gibavno poskočna.

Zjutraj, ko delam tibetanske vaje z mlajšim šestletnim vnukom Žanom in ko ga učim »špago«, mi reče: »Babi, saj je ne narediš do konca«, mu odgovorim, da jo bom zagotovo naredila, ko bom stara 90 let. In smeha ne manjka.

Sicer pa se s plesom na neki način ukvarjam ves dan. Po telovadbi kolesarim, nakupujem, kuham, pospravljam, vrtnarim, se igram z vnučki in lahko zatrdim, da je ples še vedno v meni in ob meni in sem srečna.

Kakšno sporočilo imate za sedanje rodove plesalcev? Katerim vzorom ste sledili sami?

Dvomim, da bi mi danes kdo od mladih baletnih plesalcev prislulnil. Moja generacija ni imela ne radia ne televizije niti svetovnega spleta, zato smo poslušali starše in pedagoge. Danes je drugače. Mlade vzgajajo internet, družba, okolica. Imajo možnost prek televizijskih ekranov videti najboljše plesalce sveta in si tako bogatijo svoje znanje, kar nam ni bilo dano.

Lahko pa jim izrečem nekaj svojih misli! Če se posvetite baletu, vedite, da je balet velika avantura, polna presenečenj. Balet okupira in vsrka vse plesalčevo življenje. Zmagujejo le najmočnejši in tudi najsrečnejši.

Kako pa ste doživljali ljubljansko občinstvo in ali je v Ljubljani danes dovolj možnosti za razvijanje plesnega daru?

Če kaj pogrešam, ko grem danes gledat kako predstavo, je to tista publika, ki sem jo doživela jaz. Nismo poznali praznih dvoran. Poln parter, polne lože, polna stojšča študentov, ki so hodili po predstavah po avtograme. Nepozabno doživetje. Ob sobotah in nedeljah matineje. Plesali smo bolni, samo da nismo razočarali publike. Borili smo se zanjo, ona nam je to vračala. Spominjam se, da so nekateri gledalci pri operi Faust prihajali le na balet Valpurgine noči in potem spet odšli. Kje so zlati časi naše Opere?

Danes imajo pri večini mladih prednost denar, zabava in dobrine. Večkrat je premalo ambicije, vztrajnosti, tehničnega znanja, ljubezni do plesa, predvsem pa pri sedanjem repertoarju nimajo možnosti, da bi se ob pravih baletnih predstavah razvijali in izpopolnjevali. Zahteve predstav, ki so na sporedu zadnje čase, so za kaj takega postavljene prenizko in jim žal ne pomagajo v stremljenju po popolnosti.

Župančičeve nagrade

Župančičeva nagrada 2008 umetniškemu fotografu Borisu Gaberščiku

Boris Gaberščik se je kot eden od najbolj prepoznavnih sodobnih slovenskih fotografov spomladi predstavil v Mestni galeriji Ljubljana s pregledno razstavo svojega umetniškega ustvarjanja zadnjih desetih let. Njegovemu filozofsko liričnemu opusu, motivno usmerjenemu v prvi vrsti na ateljejsko ustvarjena tihožitja in redkejša podoba krajine, naklonjeno pritrjujejo poglobljene analitične ocene likovnih kritikov, ki cenijo njegovo formalno natančnost, spoštovanje in negovanje zlahtnega izročila tehničnih fotografskih postopkov in avtentičnega tehnološkega eksperimentiranja, ki Gaberščikove fotografije opredeljuje tudi kot unikatne ročno izdelane umetnine, ob tem pa tudi kot izvirne motivne sogovornice z umetninami svetovne fotografske klasike. Temeljito poznavanje fotografskega medija umetnika družijo s številnimi slikarji in kiparji, katerih monografski ali kataloški prikazi so ujeli prav z njegovim tenkočutnim svetlobnim zapisom. Tudi nepoznavalske ljubitelje pa nagovarja čustvena sugestivnost magično osvetljenih predmetov ali zabrisanih krajin, ki skupaj z literarnimi naslovi podob ustvarjajo Gaberščikove filozofske metafore o skrivnostnem bivanju vsega, kar obstaja, in se iz vidnega sveta seli v duhovni svet in z duhovno svetlobo nazaj pred oči upesnjevalca sveta med časom in nadčasovno resničnostjo. Ob dosedanjih priznanjih za umetniško delo se Ljubljana fotografskim umetninam Borisa Gaberščika, katerega številna dela so uvrščena v ugledne fotografske zbirke doma in v tujini, poklanja z Župančičevo nagrado za izvrsten umetniški dogodek preteklega leta, v katerem se je s prikazom umetniške delavnice zadnjih desetih let predstavil kot redek in povsem samosvoj mojster slovenske umetniške fotografije.

Dragi bralec, moje delo je samotno delo

Boris Gaberščik

Sedim na skrajnem rtu otoka Raba, natančneje na Loparju. Prek palm, rožmarina in lovorja zrem tja čez sivo nakodrano morje proti Krku in Cresu. Pogled proti Grgurju in Golemu mi zastira bujno zelenje in pravzaprav je bolje tako. Droben dež me niti ne moti, saj bo kmalu sonce. Nekaj dni je že minilo, odkar sva z Alenko odšla iz delovne Ljubljane. (Za Alenko je tudi Rab delovišče, saj ima na grbi 37 studentov, ki opravljajo vaje iz ekologije.)

Razstava v Mestni galeriji, fotografija in nagrada (ki je povod mojega pisanja) so tako daleč čez morje. Nagrade sem bil zelo, zelo vesel. Prišla je nepričakovano, kot pač morajo priti nagrade, da si jih potem lahko zelo, zelo vesel. Ob razstavi sem

Ugledni umetniki, kulturniki, znanstveniki in politiki so povsem napolnili avlo Mestnega muzeja Ljubljana in z navdušenjem spremljali izbran kulturni program ob slovesni podelitvi nagrad.

imel vseskozi dober občutek. Bil sem zadovoljen s fotografijami, pa tudi postavitev mi ni delala večjih težav.

Priznati moram, da se je tudi moj ego prav dobro napasel, saj je razstava spodbudila kar nekaj kritičnih peres različnih generacij. Njihove refleksije so bile objavljene v Delu, Dnevniku, Indirektu pa tudi radiu Študent. Nacionalna TV je pa objavila kratek prispevek, sledilo pa je vabilo v enourno oddajo Kulturni fokus na radijskem prvem programu.

Dragi bralec, moje delo je samotno delo. Ure in ure opazovanja, komponiranja in dialoga s predmetnim svetom pač zahteva zbranost, osredotočenost, disciplino in veliko mero ponižnosti. To gotovo ni estrada ali neko važenje s fotografsko kamero, ampak meditativno iskanje notranjih vezi in pomenov ter miselno preigravanje tisočerih možnih podob moje podzavesti. Brez ljubezni, predanosti in entuziazma tu ne prideš prav daleč.

S svojo kamero nisem nikoli iskal velikih tem ali dogodkov, kot so politika, nasilje ali socialne stiske, pa vendar upam, da mi je v teh odnosih med predmeti uspelo doseči celo nek občutek dramatičnosti.

Prepričan sem, da je zato potrebno odlično poznavanje in občutenje svetlobe, ki edina lahko razgali in oriše tudi globlje plasti predmetov. Z veliko mero človeške občutljivosti in spoštovanja ter domišljije, modrosti in ustvarjalne radovednosti je mogoče prav vse.

P. S.: Nagrada vedno pride pravočasno, pa naj pride pre zgodaj ali prepozno!

V Ljubljani in na Rabu, maj, junij 2008

Župančičeva nagrada 2008 filmskemu režiserju in scenaristu Damjanu Kozoletu

Ljubljana ima v Damjanu Kozoletu, filmskem režiserju svetovnega ugleda, katerega filmi so bili uvrščeni na več kot sto svetovnih filmskih festivalov, prejeli 20 nagrad in doživeli nadpovprečen obisk tudi v domačih kinematografih, rojenega filmskega umetnika, ki s svojimi filmi postavlja spomenik mestu in njegovim ljudem v času t. i. tranzicije, polne življenjskih stisk in omejitev. To še posebej velja za oba filma, ki ju je umetnik posnel v zadnjem letu: *Poštar* in *Za vedno*. Oba filma sta nastala z nizkimi proračunskimi sredstvi, kakor jih slovenski kinematografiji odmerja kulturna politika zadnjih let, a ju to v ničemer ne omejuje, da se ne bi polno izrazila v svojem žanru: *Poštar* z dokumentarno pristnostjo upodobljenega realnega lika, ki s prestavitvijo v filmsko resničnost filozofsko odsliska svoj simbolični poklic in čas družbene utesnenosti, *Za vedno* pa s precizno psihološko študijo kompleksnega partnerskega razmerja, ki ga usodno določajo in vodijo v nasilnost odrinjene osebnostne travme, gledalca pa se dotaknejo z intenzivno igralsko prezenco obeh junakov. Film je bil januarja prikazan na filmskem festivalu v Rotterdamu, kamor se uvrstijo filmi z izrazitimi avtorskimi poetikami. Ljubljana Damjanu Kozoletu podeljuje Župančičevo nagrado za oba zadnja ljubljanska filma, ki s svojo umetniško prodornostjo prispevata k prepoznavnosti slovenske prestolnice in države Slovenije v svetu, pa tudi kot poklon njegovi umetnosti, ki želi biti obenem spodbuda za njegove prihodnje

za dosežke v preteklem letu

Umetniški fotograf Boris Gaberščik.

Filmski režiser in scenarist Damjan Kozole.

Dirigentka in pedagoginja Urša Lah.

prepričljive filmske upodobitve Ljubljane in življenja v njej.

Ljubljana in film

Damjan Kozole

New York, Pariz, London, Berlin in druga mesta sem poznal, še preden sem prvič šel tja. Spoznal sem jih prek filmov. Poznal sem filmske lokacije. Prek njih sem si zgradil, tako kot vsak zase, mite o mestih. Ko sem potem prišel na ta prizorišča, sem bil večkrat razočaran. Večinoma so bila manjša, kot sem mislil, da so, predvsem pa jim je manjkala filmska skrivnost. A vseeno so z igranjem v (dobrih) filmih tista prizorišča za vedno zapisana v filmsko zavest in zgodovino, za filmske privržence pa mesta, ki jih sistematično iščejo in obiskujejo. Moj kolega Boris Petkovič, ki že nekaj časa živi v Parizu, je celo posnel film o igralcu, ki se preživlja s tem, da turiste vodi po pariških lokacijah, na katerih so posneli kultne filme (od Do zadnjega diha pa do Amelie ...).

In kje je filmska Ljubljana? Zdi se mi, da je bila zadnjič res dobro videna v Čapovih filmih, ki bo bili posneti v petdesetih letih. Potem je tukaj še *Sreča na vrvi* in zgodba je skoraj končana. Preostali filmi nam pokažejo kakšno (največkrat neprepoznavno) ljubljansko ulico. Zakaj je tako? Odgovor je kompleksen, ampak najkrajše bi ga skrčil v to, da je snemanje v Ljubljani izredno komplicirano, predvsem pa drago (recimo, dva do trikrat dražje kot npr. v Trstu). Zapora vsake še tako majhne ulice sproži dolge, drage in komplicirane birokratske postopke, objave v časopisih, varovanja, policijske zapore itd. Vsak normalen režiser se zato snemanju v prestolnici raje ogne. Če bi bili postopki enaki v New Yorku, potem tam nikoli ne bi posneli nobenega filma. Mesto Ljubljana tudi nima strategije do filma, kaj šele, da bi ga sofinanciralo ali kako drugače sistematično stimuliralo. Vsako malo večje mesto v Evropi ima tako imenovano *Film Commission*, ki stimulira filmske produkcije, da snemajo pri njih. S tem tam

seveda ekipe tudi pustijo denar, hkrati pa ti filmi delajo brezplačno famo in reklamo za mesta. Tak najbližji primer je Trst, v katerem se je v zadnjem času posnelo več filmov, tudi mednarodne koprodukcije. Ljubljana pa se obnaša, kot da je film ne zanima oz. kot da sploh ne obstaja. Škoda za slovenski film, za Ljubljančane in za mesto. Samo zaradi pomoči naklonjenih posameznikov smo moj zadnji, še nedokončani film *Slovenka* sploh lahko posneli v precejšnji meri v Ljubljani. Film širijo mite o mestih. Vsak film, ki se dogaja v nekem mestu (Ljubljana?), je spomenik mestu. In več kot spomenik, je hkrati tudi dokument časa in etnografski zapis o ljudeh, ulicah, zgradbah. Mesto Ljubljana mora na široko odpreti vrata in poskrbeti, da bo postala prepoznavna tudi v filmskem svetu.

Župančičeva nagrada 2008 dirigentki, predavateljici in mentorici Urši Lah

Glasbeno pedagoginjo, pevko, dirigentko-zborovodkinjo Uršo Lah odlikujejo vrhunski umetniški izraz, drzno zastavljen in programsko zaokrožen repertoar, v katerega vključuje krstne izvedbe in redko izvajana dela slovenske in svetovne zborovske literature, pri čemer je z umetniškim vodenjem *Mešanega mladinskega pevskega zbora Veter* in *Akademskoga pevskega zbora Tone Tomšič* z natančnim študijskim pristopom dosegla tehnično dognane in umetniško zrele interpretacije tudi najbolj kompleksnih in zahtevnih zborovskih skladb. V zadnjem letu je tako slovenskemu zborovskemu petju prinesla svetovno slavo, svojo umetniško pot pa okronala z naslovom najboljšje dirigentke maja 2007, ko je osvojila tudi veliko nagrado Varne in prvo mesto v kategoriji mešanih zborov. Na 46. mednarodnem zborovskem tekmovanju C. A. Seghizzi v italijanski Gorici je z zborom APZ Tone Tomšič dosegla prvo mesto v kategoriji sakralno večzborje in veliko nagrado Basilica di

Aquilea, drugo mesto v kategoriji zgodovinski prerez in tematski programi ter posebno nagrado za najboljšo izvedbo sakralne glasbe. Največje priznanje doslej pa je prejela marca letos, ko je s tem zborom zmagala na finalnem tekmovanju za veliko nagrado Evrope za zborovsko petje 2008 v madžarskem Debrecenu, kamor se je mogoče uvrstiti po tako strogih izbirnih načelih, da takega uspeha v življenjski umetniški karieri skorajda ni mogoče ponoviti. Ljubljanska pevska zbor, ki jima dirigentka Urša Lah poklanja vse svoje bogato umetniško znanje in ves svoj prosti čas, tako umetniški ugled prestolnice Ljubljane in države Slovenije uveljavljata v mednarodni prostor, zato umetnici in mojstrski pedagoginji Ljubljana zaslužno poklanja Župančičevo nagrado za izjemne dosežke v preteklem letu.

Zborovska pesem – najhitrejša pot v kraljestvo visoke umetnosti

Urša Lah

Občutki ob prejemu Župančičeve nagrade so nepopisno lepi, sestavljeni iz veselja, ponosa in predvsem hvaležnosti. Tako sem najprej hvaležna vsem pevcem, s katerimi sem sodelovala in ki so mi omogočili umetniški razvoj. Hvaležna sem vsem, ki so me predlagali in se jim je moje delo zdelo posebno, ki so verjeli vame in zame zastavili svoje ime. Nato sem hvaležna komisiji, ki je prepoznala, ovrednotila moje dosežke in iz množice predlogov zaslužnih in nedvomno premalo cenjenih kulturnih ustvarjalcev, ki jih je prav gotovo prejela, izbrala moje ime. Zelo hvaležna sem tudi Mestni občini Ljubljana in njenemu Oddelku za kulturo, ki je ob podelitvi pripravil slovesnost, ki je nagradi podelila poseben čar. Na ta slavnostni večer sem nekako začutila, da je lepo delati v slovenski prestolnici, da je lepo glasbeno vzgajati mlade Ljubljančane, ustvarjati za ljubljansko občinstvo in se lepše predstavljati

Župančičeve nagrade za dosežke v preteklem letu

bogato slovensko zborovsko ustvarjalnost v svetu in biti glasnik velikih domačih skladateljskih imen. Občutki so potrdili, da se je nekako zgodilo obdobje, ko sem iz občudovalke vsega tujega postala zagovornica slovenskega.

Pri svojem dosedanem delu, ki je bilo povezano z udeležbo na številnih, tudi najzahtevnejših tekmovanjih, sem prejela veliko prvih nagrad in posebnih priznanj, tako da lahko mirno rečem, da je bilo moje delo opaženo. Potrebno pa je poudariti, da je bila motivacija za udeležbo na tekmovanjih vselej izboljšanje kvalitete sestava in razvijanje pevske sposobnosti individualnih pevcev. Kvalitetno delo je posledica prepričanja, da se je potrebno za umetnost razdajati in (v mojem primeru) poskusiti razumeti partituro – na papirju ležečo umetnino – in jo poustvariti najbolje, kot si sposoben, začutiti skladateljev vzgib, navdih in ga prenesti pevcem ter prek njih občinstvu.

V Sloveniji in svetu je danes mnogo pevske sestave, ki z izdatnim, usklajenim zvokom tehnično brezhibno podajajo pevsko literaturo, zato je nujno potrebno iskati drugačnost, posebno če vodiš sestave z mladimi pevci, ki niso izkusili sistematičnega pevskega izobraževanja. Tako me pri izbiri programa vselej najbolj zanima sporočilna vrednost, vsebina in vedno se vprašam, če sem z izbranim delom sposobna prepričati pevce, da bodo ti potem nedvoumno podali sporočilo obeh avtorjev (pesnika in skladatelja) občinstvu in se ga dotaknili; ga ganili, prizadeli, šokirali, pripravili do razmišljanja ..., skratka, ga ne pustili oditi s koncerta takšnega, kot je bilo prišlo, nespremenjenega. V tem vidim smisel umetniškega ustvarjanja in bivanja nasploh; uporabiti svoje znanje za pozitivne spremembe, četudi spremeniti le v smeri – ne biti brezbrizen, spoznati. Uporabiti umetnost za boljše razumevanje sveta, ljudi okoli nas in samega sebe. In ko se spremembe zgodijo, ko npr. mlad pevec premaga vokalno tehnične težave ali ko izseljenec na koncertu zajoče ..., se vsa energija, vložena v delo, ne le povrne, tudi obrestuje.

Pa vendar: včasih je delovnih vikendov preveč, preveč vsakodnevnega prepričevanja o potrebnosti skupnega razdajanja. Izvedbena meja med profesionalnim in amaterskim je izbrisana z visokimi zahtevami do amaterskih pevcev in dilema, kako prepričati nekoga, ki je do nedavnega poznal samo enostavno ljudsko pesem, v potrebnost izvajanja zahtevnega atonalnega dela, postaja pogostejša. Dandanes je tudi vse bolj aktualno vprašanje, kako pripraviti skupino študentov, da si bodo vsi njeni člani tudi v izpitnem obdobju vzeli čas ob isti uri za skupno pevsko vajo – petja se namreč ne da naučiti prek interneta (melodijo sicer lahko povzamemo tudi s spleta, vendar je to le prvi korak).

Za nekoga, ki se ne ukvarja z zbori, je nemogoče razumeti, koliko časa in vaj je potrebno od prebranega dela do natančne in doživete izvedbe in to delo je lahko in ponavadi tudi je izredno duhamorno za pevce, ker je cilj oddaljen in v megli. Takrat je potrebno vztrajati in za

zborovodjo nastopijo najtežji trenutki; potrebno je igrati klovna, da dosežeš višji cilj.

Po takšnih obdobjih se počutiš zelo praznega, kot da si vse razdal in nimaš več česa ponuditi, niti povedati ljudem, s katerimi bi moral ustvarjati. Takrat je potem lepo dobiti nagrado, ki te nekoliko potolaži in te še malo bolj zaveže k trdemu delu, ker zdaj kot nagrajenec res ne smeš »zamočiti«. Potem spet verjameš v zborovsko pesem kot najhitrejšo

pot v kraljestvo visoke umetnosti, v svoje umetniško hotenje, delovno disciplino in v fenomen skupinskega razdajanja, kjer je vloga posameznika takšna, da lahko zelo raznolika zasedba funkcionira kot enotno umetniško telo le takrat, ko vsak posameznik daje največ, kar (z)more.

(Oznake dela Župančičevih nagrajencev 2008 so utemeljive Komisije za podelitev Župančičevih nagrad.)

Peticija Plesne šole Kazina

»Slovenska prestolnica ne sme ostati brez družabnega življenja v centru – Plesna šola Kazina naj ostane v stavbi Kazina!« je v uvodu peticije predsedniku Republike Slovenije, predsedniku Državnega zbora RS in predsedniku Vlade RS zapisala Plesna šola Kazina. Petico je do 20. junija podpisalo 3046 podpisnikov, med njimi je poleg Mestne občine Ljubljana s prvopodpisanim županom Zoranom Jankovičem in podžupanoma prof. Janezom Koželjem in Janijem Möderndorferjem še 22 ustanov iz Ljubljane in drugih slovenskih mest, med posamezniki pa vrsta najuglednejših osebnosti slovenskega javnega življenja, med njimi tudi prvi predsednik Republike Slovenije in častni meščan Ljubljane Milan Kučan. Pozivu se lahko pridružite tudi vi v prostorih šole na Kongresnem trgu 1 v času uradnih ur ali na spletnem naslovu www.kazina.si/peticija.

Palača Kazina na Kongresnem trgu 1 je bila zgrajena pred 170 leti z namenom, da se v njej odvija družabno življenje Ljubljančanov. S čitalnico, kavarno, veliko plesno dvorano, restavracijama, celo s kegljiščem v kleti, je bila nekdanj center druženja meščanov. Lastnica stavbe je Republika Slovenija, s stavbo pa upravlja Inštitut za novejšo zgodovino, ki želi Plesno šolo Kazina, ki s svojo dejavnostjo nadaljuje del tradicije družabnega življenja v mestu, izseliti iz stavbe. S programom, kot ga načrtuje upravljalec, stavba Kazine ne bo mogla ostati center družabnega življenja v mestu. Že ljubljansko Okrožno sodišče je v obrazložitvi sodbe zapisalo, da upravljalcu ne more preprečiti, da upravlja in razpolaga s svojim premoženjem v skladu s pravicami, ki mu jih podeljuje zakon, lahko pa izrazi mnenje, da življenja ne pišejo in ne krojijo samo zakoni, temveč tudi osnovne moralne in etične vrednote, ki jih bo morala lastnica, kot jo je sodišče pozvalo že v narokih, pretehtati v tej situaciji.

V času, ko se vse več poslovnega življenja meščanov seli iz centra mesta na obrobje, ko vse bolj izumira žlahtno druženje meščanov, Ljubljana izgublja še zadnji prostor v centru mesta, ki je primeren za sproščeno srečevanje ljudi ob plesnih in družabnih dogodkih. Ljubljana v centru mesta potrebuje vsebine, ki jo poživljajo in prinašajo življenje, ne pa pisarne in arhive, ki drevenijo in praznijo staro mestno jedro. S svojim podpisom podpiram prizadevanja Plesne šole Kazina, ki želi, da se stavba Kazina v celoti nameni meščanom in odpre javnosti s programom, ki bi to omogočal. S podpisom podpiram življenje in družabne aktivnosti v centru Ljubljane. Sodelujem v akciji za ohranitev družabnih dejavnosti v zgradbi Kazina na Kongresnem trgu 1 in zahtevam, da Republika Slovenija kot formalni lastnik nameni stavbo KAZINE temu, za kar je bila pred 170 leti zgrajena, za: DRUŽABNE DOGODKE in KULTURNE PRIREDITVE V CENTRU LJUBLJANE.«

Veliko zmagoslavje APZ Tone Tomšič

Ob podelitvi velike nagrade Evrope

Darja K. Korenčan

Slovenci se lahko ponašamo z izjemno zborovsko tradicijo, saj je zborovsko petje ena najbolj razširjenih ljubiteljskih umetniških dejavnosti, seveda pa moramo razlikovati med zbori, ki tekmujejo na najuglednejših mednarodnih tekmovanjih, in onimi, ki prepevajo zgolj v lokalnih skupnostih. Med vrhunske slovenske mešane zборе sodi gotovo APZ Tone Tomšič Univerze v Ljubljani, ki deluje že več kot osem desetletij. Leta 1926 ga je namreč ustanovil France Marolt, sprva kot moški zbor. Leta so minevala, a zbor je imel ves čas srečo, saj so ga vodili priznani dirigenti – med njimi Marko Munih, Jože Fürst, Jernej Habjanič, Stojan Kuret in drugi. Repertoar zboru že od nekdaj sestavljajo skladbe vseh slogovnih obdobj, posebno pozornost pa posvečajo sodobni zborovski literaturi, kajti naročila novih del so njihova stalnica. Nova vokalna dela zanje pišejo uveljavljeni skladatelji, kot so Lojze Lebič, Uroš Rojko, pa seveda mlajša generacija avtorjev, med katerimi ne kaže spregledati mlade skladateljice Nane Forte, ki ima poseben občutek za pisanje zborovske glasbe. S temi deli in tudi tistimi na ljudsko temo zbor promovira slovensko ustvarjalnost v tujini, kar je pomemben vidik naše identitete, pa seveda predstavljanja Ljubljane in njene Univerze v svetu skozi glasbo kot univerzalni jezik.

Foto: Arhiv APZ Tone Tomšič

Koncert APZ Tone Tomšič ob 80-letnici zboru z dirigentko Uršo Lah.

Naj omenim le nekaj največjih mednarodnih uspehov na prestižnih tekmovanjih v Seghizziju (leta 1963, 1965 in 1967), pa na tekmovanjih *Velika nagrada v Toursu*, v Varni in ena najuglednejših nagrad doslej – prva nagrada na tekmovanju *Velika nagrada Evrope leta 2002* v Arezzu pod vodstvom Stojana Kureta. Neverjeten uspeh iz leta 2002 je zbor ponovno dosegel letos, in sicer 15. marca v Debrecenu na Madžarskem, tokrat pod vodstvom Urše Lah. Gre za pravi triumf: v hudi konkurenci najboljših evropskih zborov je APZ Tone Tomšič osvojil veliko nagrado Evrope!

Ob tem ni zanemarljiv podatek, da imajo vsa tekmovanja, ki so dala pobudo za ustanovitev velike nagrade Evrope, 40- do 50-letno tradicijo in da se lahko le zmagovalci osrednjih šestih evropskih tekmovanj (Arezzo v Italiji, Debrecen na Madžarskem, Seghizzi v Italiji, Tours v Franciji, Varna v Bolgariji in Tolosa v Španiji) prijavijo na finalno tekmovanje zmagovalcev za veliko nagrado Evrope v enem od krajev, kjer ta tekmovanja potekajo; tokrat je bil to Debrecen. Sito, skozi katero morajo zbori, je neusmiljeno gosto in stroge strokovne žirije ne poznajo milosti, ampak so neizprosne, ko ocenjujejo številne elemente zborovske interpretacije. Urša Lah se je sprva kalila v Slovenskem komornem zboru in drugih vokalnih sestavih, zborovodsko znanje pa je dopolnjevala kot udeleženka izobraževalnih seminarjev v organizaciji zborovskih združenj IFCM in Europa Cantat. Več let je umetniško vodila mešani mladinski pevski zbor Veter – srednješolski zbor iz Ljubljane; z njim je osvojila več zlatih plaket in prva mesta na tekmovanjih po Evropi. Štiri leta je bila dirigentka Komornega zboru

RTV Slovenija in z njim med drugim krstno izvajala dela sodobnih slovenskih skladateljev ter obogatila arhiv Radia Slovenija s posnetki domačih ustvarjalcev. Umetniško vodstvo APZ Tone Tomšič je prevzela v sezoni 2002/2003 in že prvo leto v finskem mestu Tampere dosegla prvo mesto. Nato so se nagrade vrstile neverjetno pogosto, kar bi zboru zavidali tudi drugi mešani zbori po Evropi. Leta 2004 kar dve prvi mesti v Španiji, leto pozneje izjemen uspeh na *Naši pesmi*, isto leto v Seghizziju (italijanska Gorica) prva nagrada v kategoriji tematski programi, jeseni leta 2005 pa uvrstitev v finale v Kölnu.

Velik uspeh je zbor dosegel leta 2007 v Varni, ko je na dveh tekmovanjih osvojil več nagrad: veliko nagrado Varna 2007 in nagrado za najboljšega dirigenta oz. dirigentko tekmovanja. Več nagrad je zbor isto leto ponovno prejel v italijanskem Seghizziju, med temi zadnjimi nagradami velja na tem tekmovanju izpostaviti posebno nagrado za izbiro programa najvišje umetniške vrednosti, kar kaže na dirigentkino izvrstno poznavanje zborovske literature.

Mestna občina Ljubljana, ki zbor gmotno podpira in je letos zborovodkinji Urši Lah podelila Župančičevo nagrado za vrhunske umetniške stvaritve v preteklem letu, je lahko izjemno ponosna na dosežke APZ Tone Tomšič, ki je v času predsedovanja Slovenije Evropski uniji našo prestolnico zastopal na najvišji kakovostni ravni. S to nagrado je v mozaik številnih plaket, priznanj in nagrad tega zboru dodal gotovo najsvetlejši kamenček, ki bo še dolgo sijal, mlajšim generacijam pa dajal spodbudo, da se vključijo v ta vrhunski zbor, ki jim zagotavlja umetniško rast in tudi lepe trenutke druženja s pevci drugih narodnosti.

Župančič in Ljubljana

Prof. dr. Joža Mahnič

Ivana Kobilca: nedokončan portret Otona Župančiča, olje na platno, 68,5 x 58 cm, 1922, Mestni muzej Ljubljana.

Foto: Matevž Paternoster

Župančičeva spominska zbirka, stalna razstava Mestnega muzeja Ljubljana v Knjižnici Otona Župančiča v Ljubljani, pogled v pesnikovo delovno sobo.

Pesnikovo življenje je bilo s slovensko prestolnico močno povezano bodisi s samim bivanjem bodisi v ustvarjanju. Ko se je obubožani oče z družino preselil iz Dragatuša v Ljubljano in so stanovali na Šenpeterski cesti poleg Pollakove tovarne, je sin Oton tu obiskoval gimnazijo, bil član Krekove dijaške Lige in zatem liberalne dijaške Zadruga ter se zaljubil v učiteljico Berto, ki je stanovala blizu Župančičevih na drugi strani omenjene tovarne poleg šenpeterskega mostu. Nato je dolga leta živel v tujini, predvsem na Dunaju, kjer je na univerzi študiral zgodovino in zemljepis ter se seznanil z modernimi smermi v literaturi, v Gradcu odslužil leto dni vojaščine, se pol leta duhovno razgledoval po Parizu, nazadnje bil domači učitelj v plemiški družini v Bregenzu, od koder se je za stalno vrnil v domovino. Tako je v tujini prebil dolgih štirinajst let, od 1896 do 1910, ter v Ljubljano občasno prihajal le med počitnicami, zlasti poletnimi.

Pred prvo svetovno vojno je bil eno sezono dramaturg v deželnem gledališču in s Cankarjem vred bival na Rožniku, pisatelj v zgornji sobi gostilne, on na sosednji pristavi, kjer je danes Cankarjeva spominska soba. Po Aškerčevi smrti je prevzel službo mestnega arhivarja in se 1913. oženil z učiteljico Ani Kessler in imel z njo troje otrok: sinova Marka in Andreja ter hčer Jasno. Sprva so stanovali na Prešernovi cesti, od 1916. dalje pa na Dalmatinovi 1/III., kjer so ostali do konca druge svetovne vojne, se pravi nekako trideset let.

Po prvi vojni se je Župančič vrnil h gledališču, tokrat že narodnemu, ter zaporedoma opravljal naloge dramaturga, glavnega tajnika in upravnika obeh hiš. Ko je 1928. praznoval svojo 50-letnico, je imel za sabo že lepo število pesniških zbirk, dramo *Veronika Deseniška* in vrsto prevodov ter veljal doma in po svetu za največjega mojstra slovenske besede po Prešernu. Predsedoval je raznim umetniškim društvom in kulturnim ustanovam, sprejeli so ga med prve člane Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Iz stanovanja na Ajdovščini je zahajal v službo in na predstave v gledališče, na društvene seje tu in tam, na srečanja s posamezniki po kavarnah. Na oddih je najrajši zahajal na Bled in v Kamnik, v Kraljevico in na otok Rab, enkrat v Loško dolino med ostrnice, povsod je tudi delal in risal. Med vojno je resno obolel, astma je tako zelo napredovala, da jo je moral premagovati v bolnišnici in sanatoriju ter se ni mogel odzvati partizanom, ki so ga vabili medse. Ker se tudi ni več mogel vzpenjati v

tretje nadstropje, so mu po vojni dodelili dostopnejše stanovanje v Nunski, pozneje Veselovi ulici, kamor sta se vselila tudi Ciril Kosmač in Edvard Kocbek. Tam je po nekaj letih tudi umrl; z velikimi častmi so ga pokopali k tovarišem iz moderne, h Ketteju, Murnu in Cankarju, na ljubljanskih Žalah.

Pomembnejši od predelov, v katerih je pesnik v Ljubljani prebival ali se v njih občasno zadrževal, so ljubljanski krajevni motivi v njegovih pesmih, redkeje v prozi ali drami. V *Čaši opojnosti* (1899) so takšni *Velikonočni soneti*, v njih prikazuje temačno ozračje velikega petka v cerkvi na Taboru in kako je z razpela ukradel Bertin poljub. V naslednji zbirki *Čez plan* (1904) je ljubljanskih krajevnih motivov precéj več: v enem slika, kako po Petkovškovem nabrežju opolnoči hodi pod njeno rahlo osvetljeno spalnico na svojo božjo pot (*Serenada*); impresija sončnega zahoda nad Stolnico in polet dvojice golobov v nebo mu simbolizirata lastno otožnost in hrepenenje (*Zvečer*); huda ura nad mestom in kljubovalno kipeča zvonika mu ponazarjata hkratno telesno strast in duhovni upor (*Vihar*); drugič pa njegovo strastno nočno ljubljenje prekinejo zvoki in ritmi trdega težaškega dela na nastajajočem Zmajskem mostu (*Nebo in zemlja*). Notranjščina cerkve na Taboru, kostanjev drevored na Petkovškovem nabrežju, kupola in zvonika Stolnice pa Zmajski most so prizorišča najlepših Župančičevih mladostnih ljubezenskih pesmi.

Medtem ko gre pri pravkar označenih pesmih za različna ljubezenska razpoloženja, imamo pri naslednjih dveh opraviti s prijateljskim razmerjem do Murna oziroma z izpovedjo lastnega svetovnega nazora. V ciklu *Manom Josipa Murna Aleksandrova* Župančič podoživlja prostrano ravnino proti Savi s škrjančki, poljem in drevjem, na sprehodu prek nje še vedno čuti prijatelja, zaverovanega v veliko naravo in že počivajočega pri Sv. Krištofu. V pesmi *Ljubljansko polje* pa slika cvetočo in žehtečo naravo v poletni nedelji ter vzporeja krščansko verovanje Posavk s svojim panteizmom, božanstvenjem narave. V tistih letih je nastala tudi Župančičeva črtica *Iz beležnice Pavla Kuzme* (1902); v njej se spominja počitniškega bivanja v Vodmatu, druženja s slikarjem Matijem Jamo in skupne hoje na Posavje; od slikarja se je navzel impresionističnega dožemanja narave.

V morda najboljši, pretežno razmišljajoči zbirki *Samogovori* (1908) beremo tudi domovinski pesnitvi *Z vlakom* (1902) in *Duma*. V okviru

nočne vožnje iz Ljubljane na Dunaj, ki bo poeta že naslednje jutro odtrgala od domovine, predstavi naše mesto s Šmarno goro v ozadju v prvi pesnitvi s tole zgoščeno in domotožno oznako: *In kakor ovije se val okrog skal / ob Gradu se lije Ljubljana, / vsa z mesecem posejana; / boječe se strehe stiskajo, / po vrsti mi križi bliskajo / poslednji, zlat pozdrav / in gasnejo v mraku daljav.*

Kakor je razvidno zlasti iz pretežno domovinske zbirke *V zarje Vidove* (1920), je v Župančiču živel tudi močan socialni čut. Šele po rokopisu v zapuščini smo mogli v VI. Knjigi Zbranega dela objaviti odrski prizor *Aprovizacija*, ki priča o hudem medvojnem pomanjkanju preprostih ljudi in o naklonjenosti ljubljanskega mestnega urada za javno oskrbo do gospode in veljakov. V pesmi *Na Jurjevo osemnajstega* (1918) iz navedene zbirke pa nastopi belokranjski pomladni svetnik kot vodja stradajočih mater in otrok, ki po mestu demonstrirajo in po izložbah pobijajo stekla, o čemer je poročalo tudi časopisje. Ta socialna protislovja in ravnanje mestne aprovizacije je pesnik, tedaj arhivar na magistratu, pobljže spoznal tudi sam. – V himnični pesnitvi *Naša beseda* – 29. septembra 1918 jo je ob odprtju Slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani recitiral igralec Hinko Nučič – pa je Župančič ponazoril zgodovinsko postopno prebujanje slovenske besede in naše samozavesti ter doživetje narodne svobode in se pri tem poklonil duhovni veličini nedavno umrlega Janeza Evangelista Kreka.

Že po prvi svetovni vojni je Župančič v primerjavi z drugimi kulturniki odrekal svoj podpis za slovensko avtonomijo in se kot Belokranjec izjavljal za politično jugoslovanstvo. Leta 1932 je odločno nasprotno stališče zavzel v knjigi *Kulturni problemi slovenstva* Josip Vidmar in ob zgledu nekdanjih Grkov in Judov poudaril, da v kulturi ne odloča številčnost, temveč kakovost. Tisto leto je prišel na obisk domovine Amerikanec Louis Adamič in se v Ljubljani pogovarjal s pesnikom, ta pa je v Ljubljanskem zvonu priobčil esej *Adamič in slovenstvo*. V njem je ob primeru sproščene in vedrega poangleženega pisatelja zapisal, da je glede kulturne pripadnosti bistveno »notranje slovenstvo«, ki da je neizgubljivo, in se ponorčeval iz domačih kolegov z oznako »mrki stražarji samoslovenstva«. Takšnemu pesnikovemu gledanju so se s svojimi esaji v Sodobnosti uprli Vidmar, Ferdo Kozak in Stanko Leben. Dodati pa moramo, da se je Župančič zavedal, da se more naše ljudstvo, posebno zamejci, izobraziti le s pomočjo slovenščine in da se tudi sam kot umetnik more do popolnosti izražati le v materinščini. Zanimivo je tudi, da je vse, kar je objavil na jugu, v hrvaških in srbskih revijah in časnikih, napisal v slovenščini ter da se je pri domačih liberalnih politikih jugoslovenarjih (Kramer, Pucelj) zavzemal za kulturne delavce avtonomiste (Sovre, Leben, Seliškar), ki so jih bili kazensko premestili na jug.

Pri zadnji pesniški zbirki *Zimzelen pod snegom* (1945) naslov pomeni upor proti nasilju in vero v svobodo. Avtor je v njej zbral pesmi iz načrtovane knjige *Med ostrnicami* in druge pred vojno posamič objavljene pa med okupacijo nastale pesmi od poziva k odporu *Veš, poet, svoj dolg?* do pozdrava *Osvoboditeljem* ob koncu vojne, tudi osebna posvetila in napise za spomenike, poleg resničnih umetnin torej tudi priložnostne verze. Zdi se, da sta založba in politika na bolehnega poeta pritiskali, da zbirka ni utegnila do kraja in v celoto dozoreti.

Tako Vinica kakor Ljubljana imata obširno, nazorno in dragoceno pesniku posvečeno spominsko zbirko. Ljubljanska je bila javnosti dostopna petnajst let, ob prezidavi Mestnega muzeja pa so jo razdrli in potaknikli kar po nekaj depojih, tako da za javnost ni bila več dosegljiva. Pesnikova družina, častilci in kulturne ustanove, ki jih je nekdanj vodil, tega nismo mogli doumeti in smo proti takšnemu ravnanju ogorčeni vedno znova protestirali. Veliki Župančič je vendar v Ljubljani strnjeno preživel 44 let, izvolila ga je za svojega častnega občana, po njem je imenovala svojo najvišjo nagrado. Zdaj, ko so zbirko preselili v Knjižnico Otona Župančiča na Ajdovščini, našli zanj ustrežno mesto v pritličju stavbe, jo optimalno uredili po prvotni postavitvi in jo slovesno odprli za javnost, smo tega seveda zelo veseli.

Iz skicirke Otona Župančiča: Pot, mešana tehnika, 1910, Mestni muzej Ljubljana.

Iz skicirke Otona Župančiča, Gradič Koča vas v Loški dolini, mešana tehnika, Mestni muzej Ljubljana.

Iz skicirke Otona Župančiča: Poletno jutro, mešana tehnika, 1910, Mestni muzej Ljubljana.

Dom za sanje

Fotografije: Dunja Wedam

Nastop učencev na zaključni kulturni prireditvi Pionirskega doma ob koncu šolskega leta.

So leta, ko je sanjati z odprtimi očmi dovoljeno. A koliko sanj se zgubi v vetru, ne da bi se mogle enkrat samkrat ujeti v kopreno razumevanja in priložnosti ter postati oprijemljiv dokaz našega duha? Premnogo. A so tudi take, ki so našle svoj trajni dom. Pionirski dom.

Mlad duh, žlahtna zgodovina

Kdo v Ljubljani ne pozna Pionirskega doma vsaj po imenu, če ne iz lastnih izkušenj? Spominjajo se ga mnoge generacije, saj deluje že od leta 1963, in to v stavbi, ki pomeni zaradi svoje arhitekturne posebnosti svojevrstno duhovno središče Bežigrada. Plečnikova mojstrovina, znana tudi po imenu Baragovo semenišče, predstavlja osrednjo ljubljansko, če ne že kar slovensko ustanovo, ko gre za razvoj in izvajanje prostočasnih dejavnosti za otroke in mladostnike.

Že naštetih jih je težko, toliko jih je za vse vedoželjne glave in okuse. S sodelovanjem zavzetih in kreativnih sodelavcev se kar naprej odpirajo tudi nova področja delovanja. V Pionirskem domu potekajo tečaji tujih jezikov, ki vključujejo tudi spoznavanje kulture dežel, iz katerih jezik izhaja, ustvarjanje v naravoslovnih, gledaliških, glasbenih, video- in fotodelavnicah,

organizirane rojstnodnevne zabave, od letošnje jeseni pa bodo na programu tudi rap delavnica, rock akademija in ponovno lutkovna dejavnost. Posebno pozornost v Pionirskem domu namenjajo šolam, vrtcem, nevladnim organizacijam in neinstitucionalni kulturi, ki postajajo pomemben sooblikovalec kulturne ponudbe Pionirskega doma. V spomladanskem času se zvrstijo štirje privlačni in poučni festivali, ki jih lahko šole in vrtci izkoristijo kot kulturni ali naravoslovni dan, poleg tega pa po dogovoru z njimi organizirajo še dodatne tematske dneve. Letos je sezono festivalov odprl že 6. *Otroški festival gledaliških sanj*, na katerem je sodelovalo 28 dramskih skupin iz Slovenije in tujine. Predstave si je brezplačno ogledalo več kot 5000 otrok in učiteljev ter mentorjev iz ljubljanske regije ter tudi od drugod. Sledil je 2. *filmski festival Zoom*, ki je udeležencem ponudil projekcije 66 filmov nadarjenih mladih

Pionirski dom deluje v Plečnikovi stavbi Baragovega semenišča.

Nastop kitarista Jara Košaka.

Nastop balerine Mire Peršin.

avtorjev. Na prvem naravoslovnem festivalu *Hokus Pokus*, namenjenem predšolskim in šolskim otrokom oz. vsem, ki jih zanima področje znanosti in naravoslovja, je več kot 500 otrok iz celotne Slovenije opazovalo in sodelovalo v raznovrstnih delavnicah s področja naravoslovja. Maja je bil na vrsti prvi *Glasbeni festival ljubljanskih osnovnih in srednjih šol*, kjer so mladi glasbeniki navdušili s pestrostjo glasbenih žanrov.

Prvi Art-center za mlade

V središču Ljubljane, na Komenskega ulici, je lani Pionirski dom razširil svojo dejavnost in nekdanjo Pionirsko knjižnico zasnoval kot prvi in zaenkrat edini Art-center za otroke in mlade v Sloveniji. Za kaj gre? Gre za likovno središče, ki omogoča učenje najrazličnejših likovnih tehnik. Kiparske, slikarske, grafične in druge tečaje vodijo ugledni slovenski likovniki, med katerimi

Foto: arhiv Pionirski dom

Lani ustanovljeni Art-center za mlade na Komenskega ulici v prostorih nekdanje Pionirske knjižnice je prvi tovrstni center za otroke in mlade v Sloveniji.

Foto: Jakše Jeršič

Direktorica Pionirskega doma Vika Potočnik, duša »doma za sanje«.

Vika Potočnik: »Ponuditi mladim možnosti, ki se jim bodo zdele vabljivejše od svetovnega spleta«

Če verjamemo, da ni naključij, potem je Vika Potočnik upravičeno prvo ime ustanove, ki se v imenu ponaša s pionirskim duhom. Izkušena političarka, nekdanja ljubljanska županja, je s svojim poklicem zavezana pedagoški dejavnosti, zato odločitev, da svojo poklicno pot po izkušnji z vodenjem Ustanove Skupaj, nadaljuje ravno v Pionirskem domu, ni presenetljiva. »Mikajo me razmere, ki kličejo po prevetritvi, po prenovi. Pionirski dom je ustanova z izjemno tradicijo in izkušenimi pedagogi, ki so razvili programe mnogoterih prostočasnih dejavnosti, ki se danes po našem modelu izvajajo po vsej Sloveniji. A vsaka, še tako učinkovita formula ne deluje večno. Urbano okolje pomeni danes vsem, ki smo se zapisali delu z otroki in mladino, poseben izziv. Ponuditi mladim možnosti, ki se jim bodo zdele vabljivejše od svetovnega spleta. Motivirati jih, da bodo svet, ki je dosegljiv z nekaj klikli, zamenjali tudi za tistega, za katerega se morajo presneto potruditi, se lotiti snemanja lastnega filma ali pa oblikovanja kipa.«

Art-center je torej posledica odločitve, da se Pionirski dom približa mladim po novi poti? »Natanko tako. Gre za povsem nov pristop, kako mlademu človeku, vedoželjnemu, a hkrati racionalnemu, ko gre za odmerjanje pozornosti, približati svet likovne ustvarjalnosti. Zahteven projekt smo izpeljali v zelo kratkem času, a odzivi staršev in otrok so prijetni za uho. Pomenijo nam dodatno motivacijo in potrjujejo odločitev, da z Art-centrom postavimo temelj za ustvarjalne vzgibe tistega dela populacije, ki bo morda prav zaradi te izkušnje nekoč bolje razumela dejstvo, da je Ljubljana duhovna in kulturna prestolnica ne le v okviru Slovenije, pač pa tudi Evrope.«

Foto: arhiv Pionirski dom

Napeto dogajanje na Festivalu Hokus-pokus.

Dom za sanje

velja posebej omeniti grafičarko Zoro Stančič, kiparki Dragico Čadež in Meto Kastelic, Rosalio Arnšek in snovalca centra Iztoka Amona. Delati prve korake v svet likovne umetnosti pod okriljem priznanih ustvarjalcev, je za mlade gotovo poseben dar, a še večji je tisti, ki ga v druženju s povsem neobremenjenimi ustvarjalci v rosnih letih prejemajo likovni mentorji. Zora Stančič vidi v vodenju grafične delavnice v Art-centru neponovljivo priložnost za »dialog z generacijami, ki vidijo svet drugače, kot ga vidim jaz. Njihova mladost je drugačna od tiste, ki smo jo doživljali mi. Danes so otroci izpostavljeni mnogo večjemu pritisku, pričakovanjem in informacijam, zdi se mi, da odraščajo hitreje, kot je bilo dopuščeno nam. Zato je njihova odločitev, da nekaj prostega časa namenijo umetnosti, toliko bolj dragocena in vredna vsake ure, ki jo preživim z njimi. Morda bodo skozi ta očala videli svojo pot skozi svet bolj jasno«.

V Art-centru potekajo tudi tečajji uporabnega oblikovanja, modeliranja po modelu, umetnostnozgodovinski krožek za otroke in mlade *Kaj je umetnost?* in priprave na sprejemne izpite na umetniške akademije in šole.

Muzej ustvarjalnosti otrok

Novo nastali Art-center v okviru Pionirskega doma premore bogato didaktično zbirko otroške ustvarjalnosti, zato so pedagogi že zasnovali koncept prave otroške galerije in muzeja, ki si ga Ljubljana kot kulturna prestolnica nedvomno zasluži in ga potrebuje. Ta bo razdeljen na

V koži Indijancev do znanja tujih jezikov.

posamezna oblikovna področja (slikarstvo, kiparstvo, grafika itd.) in bo skušal na zabaven in sproščen način odgovoriti na najpogostejša vprašanja, ki si jih otroci zastavljajo v povezavi z likovno umetnostjo. Vključene bodo žive demonstracije različnih likovnih tehnik uveljavljenih slovenskih umetnikov, ustvarjalne likovne delavnice, vezane na izbrano temo, različne inovativne in interaktivne delavnice, novi medij itd.

O visoki ravni izvajanih programov pričajo tudi mnogi uspehi in priznanja, ki jih prejmejo mladi ustvarjalci iz Pionirskega doma. Pri poučevanju tujih jezikov sam zase govori uspeh mladih na mednarodnih izpitih, saj tam dosegajo najboljše rezultate. V maju je skupina gledališkega studia s predstavo, ki opozarja na problem medvrstniškega nasilja *Bang, bang, umri*, na Festivalu mladinskih gledaliških skupin – Vizije 2008, prejela eno od glavnih nagrad.

Poletje v Pionirskem domu

Ko je šole že konec in se otroci veselijo prostih dni, je v Pionirskem domu že vse nared za vesele počitniške dejavnosti, ki poskrbijo za radoživo dogajanje v umirjeni poletni Ljubljani. Ustvarjalne delavnice, prepletene s spoznavanjem narave, tujih jezikov, gledališča, plesa, glasbe, umetnosti, obiski muzejev, galerij, Živalskega vrta, obiski znanih meščanov in še kaj bi se našlo, nudijo nova znanja na zabaven način in prepotrebne izkušnje v šoli življenja. Med letošnjimi poletnimi počitnicami na otroke čakajo kar trije zanimivi programi: splošno varstvo z različnimi krajšimi delavnicami, gledališka šola in likovna kolonija v Art-centru. Varstvo je namenjeno

Otroci se v jezikovnih delavnicah učijo tujih jezikov in spoznavanja tujih kultur skozi igranje različnih vlog.

otrokom od 6. leta starosti. Potekalo bo v prvi polovici julija, splošno varstvo pa tudi v zadnji polovici avgusta.

Najprimernejši čas za vpis v dejavnosti je v začetku šolskega leta, saj mnoge od njih potekajo v okviru celoletnih programov. Podrobnosti o posameznem programu so sproti objavljene na spletni strani www.pionirski-dom.si. Letos bo vpis v vse dejavnosti potekal od 27. avgusta do 6. septembra 2008 v Festivalni dvorani.

V času poteka dejavnosti lahko vsi, ki spremljajo otroka, uporabljajo poseben prostor, ki je namenjen klepetu, spoznavanju in druženju s starši, strokovnim predavanjem in sprostitvenim dejavnostim. Malčke pa lahko oskrbijo v posebnem previjalnem kotičku.

Pa odrasli?

V prelepi Plečnikovi Festivalni dvorani, ki prav tako sodi pod okrilje Pionirskega doma, se vrstijo koncerti, plesi, gledališki nastopi, modne revije, poslovni dogodki in druge družabne prireditve, kar priča o tem, da je Festivalna dvorana ponovno postala eno pomembnejših središč družabnega življenja v prestolnici.

Za vse, ki jih ob lepi glasbi zamika, da se zavrtijo na plesišču, ponujajo v *Plesnem centru Jenko* učenje plesnih korakov, ki so uporabni v vseh ritmih. Izbirati je mogoče med tečajji družabnih plesov, salsa latino, orientalskih plesov, jazz show skupine, seniorsko plesno skupino, latino rekreacijo, klasičnim baletom, sodobnim plesom ali osvežitvenimi tečajji družabnih plesov. Svoje znanje lahko plesalci prikažejo na petkovih plesnih večerih *Zaplešimo skupaj* v Festivalni dvorani. Večeri so različno tematsko obarvani in obiskovalce popeljejo v svojevrstne kraje in plesne svetove (vabljivi naslovi, kot so Ples babičinih piškotov, Ples smeha, Slovenska noč, Solinarski ples, Bajna Indija, Hommage Fred Astaire, Ruski večer, Baročno-renesančni večer, Večer tisočerih luči ... obetajo prave plesne pravljice). Obljubljajo doživetje prijetne drugačnosti, sprostitve ter čas za prijatelje in spoznavanje novih.

Foto: arhiv Pionirski dom

Festivalna dvorana je družabni prostor za vse generacije: prizor s petkovega plesnega večera *Zaplešimo skupaj*.

Vrhunski glasbeniki in gledališčniki v poletni Ljubljani

Festival Ljubljana 2008

Darja K. Korenčan

Foto: arhiv Festivala Ljubljana

Opera Carmen v izvedbi mariborskega operno-baletnega ansambla bo na sporedu 21. avgusta s solistoma Sabino Cvilak in Janezom Lotričem.

Ljubljanski poletni festival je postal že kar sinonim za vrhunske glasbene in gledališke dogodke, saj svetovno znana imena ne zaznamujejo festivala le ob okroglih obletnicah, ampak je tako prav vsako leto. Prizorišča tako kot doslej ostajajo različna – od Plečnikovih Križank za manj zahtevne koncerte do Cankarjevega doma, Slovenske filharmonije, križevniške cerkve in ljubljanskega gradu. Tisti, ki festival redno obiskujete, gotovo veste, da se ugledne glasbene osebnosti vedno znova rade vračajo v Ljubljano, med njimi Miša Majske, Jurij Bašmet, Julian Rachlin, Valerij Gergijev in drugi.

Junijskim koncertom je 1. in 3. julija sledila opera *Carmen* v izvedbi ljubljanskega operno-baletnega ansambla. Tisti, ki te to predstavo zamudili, si lahko ogledate drugačno različico Carmen v avgustu (21. 8.) z mariborskim operno-baletnim ansamblom. V tej predstavi vas gotovo ne bosta razočarala solista Janez Lotrič (Don Jose) in Sabina Cvilak (Micaela), oba bosta že 16. julija nastopila tudi z orkestrom Slovenske filharmonije za ljubitelje opernih arij in duetov.

Med najvidnejšimi orkestri moramo seveda opozoriti na *Filharmonični orkester milanske Scale*, ki so mu dirigirali tako karizmatični dirigenti, kot so Bernstein, Maazel, Sawallisch, Muti, Barenboim in drugi. Orkester Marijinskega gledališča iz St. Peterburga pod vodstvom slovitega Valerija Gergijeva vedno znova spravi občinstvo v trans, saj je njegova ustvarjalna prezenca osupljivo prefinjena, če je solist v violinskem koncertu Šostakoviča Julian Rachlin, pa je podoživljanje takšnega koncerta gotovo nepozaben užitek (5. 8.). Dan pozneje bo isti orkester med drugim izvedel *Koncert za klavir in orkester št. 3* Sergeja Rahmaninova z nam prav tako znanim solistom Denisom Macujevim.

Za tiste, ki radi poslušajo filmsko glasbo, bo 27. avgust v Križankah tisti eminenten večer, ko bodo filmske melodije zazvenele izpod taktirke legendarnega ustvarjalca glasbe za prek 500 filmov – Ennia Morriconea. Festival bo naslednji večer okronal orkester *Maggio Musicale Fiorentino* pod vodstvom Zubina Mehte, ki je pri nas že dirigiral in nam ostal v spominu kot izjemen dirigent in preprost človek, vedno pripravljen za pogovor in nasvet mladim glasbenikom.

Ljubljanski festival ima vsako leto bogato ponudbo komornih koncertov, tako bo tudi tokrat, med njimi so solisti münchenske filharmonije, pa *Evropski godalni orkester* pod vodstvom Miše Majskega, enega najboljših violončelistov na svetu, *Komorni orkester Moskovski solisti*

pod vodstvom violista Jurija Bašmeta, največje glasbene osebnosti med sodobnimi mojstri viole. K nam ponovno prihaja najbolj znana japonska violinistka Midori Goto (pred leti jo je v srebrnem abonmaju gostil Cankarjev dom), tokrat kot članica klavirskega tria, ki bo med drugim izvajal delo manj znanega ameriškega skladatelja Leona Kirschnerja. Med številnimi komornimi koncerti ne kaže spregledati troje domačih zasedb: *Trio Camerata Emonica*, *Komorni orkester Camerata Labacensis in Ansambel za sodobno glasbo MD7*; slednji bo izvajal izključno nove skladbe (9. 7.).

Glasbeno scenska dela so seveda vedno določen magnet in prav je, da so na programu občasno tudi manj znane stvaritve, kot je npr. opera Francisca Poulonca *Pogovori karmeličank* (10. 7.) v izvedbi Opere HNK Zagreb. Zadnja leta na festivalu redno sodeluje režiser Tomaž Pandur: letos bomo videli njegovo gledališko predstavo *Barok*, ki je nastala v produkciji Kulturnega centra mesta Madrid.

Ljubljanski festival je občasno tudi koproducent kakšne premierne uprizoritve. Tako bo v produkciji Flote nastala plesna premiera *Macbeth* s koreografom Matjažem Faričem, koproducenta pa sta poleg Festivala Ljubljana še Pionirski dom - center za kulturo mladih in Plesni teater Ljubljana (22. in 23. 8.).

Skoraj vsako leto je na programu kakšen od znanih muzikalov, tokrat bo to uspešnica *Briljantina* v izvedbi starih znancev našega festivala – članov gledališča Komedija iz Zagreba (15. 7.).

Na ljubljanskem gradu si velja čez vse poletje ogledati še kakšnega od številnih tujih filmov, nagrajenih na mednarodnih festivalih. Ob izdatni pomoči Mestne občine Ljubljana in pokroviteljev bo tako spet zaživela raznolika podoba festivala, ki jo lahko postavimo ob bok najuglednejšim festivalom po evropskih prestolnicah.

Začenja se urejanje širšega območja Ljubljanskih tržnic

Prvonaagrajene rešitve zaključenega arhitekturnega natečaja

Jure Lenard, u.d.i.a.

Foto: geodetska uprava Republike Slovenije

Pogled na širše območje urejanja Ljubljanskih tržnic, ki ga je zajemal javni natečaj.

Prizadevanja za celovito urejanje širšega območja Ljubljanskih tržnic so se začela že leta 1985 z urbanističnim natečajem za ureditev živilskega trga. Takrat so bile sprejete osnovne usmeritve za urejanje območja: prenova nepremične kulturne in naravne dediščine, odprava tranzitnega prometa in sprostitev površin za pešce, izgradnja prizidka k Mahrovi hiši, izgradnja parkirne hiše pod Vodnikovim trgom, izgradnja Mesarskega mostu in ureditev Petkovškovega nabrežja ter ureditev tržnih površin Krekovega, Vodnikovega in Pogačarjevega trga. Prostorski dokumenti za uresničitev teh usmeritev so bili sprejeti leta 1993, medtem pa je najprej občina Center, potem pa Mestna občina Ljubljana intenzivno prenavljala kulturno dediščino. Da bi lahko nadaljevali z urejanjem območja tržnic, je mestna uprava s pravkar zaključenim natečajem poiskala najboljše rešitve za štiri samostojne sklope nalog, katerih prvonaagrajene rešitve predstavljamo na tem mestu.

Prenova bo v celoti upoštevala strogo opredeljen odnos do zaščitene nepremične in naravne dediščine: Mahrove hiše, Plečnikovih tržnic, kostanjevega drevoreda ob tržnicah, drevoreda na Petkovškovem nabrežju, platan na Krekovem trgu ...

Javni natečaj je bil razpisan za štiri samostojne sklope nalog: **A** - prizidek k Mahrovi hiši, sistem podzemnih parkirnih hiš na natečajnem območju, ureditev Vodnikovega trga, Pogačarjevega trga, Mačkove in Stritarjeve ceste, Ciril Metodovega trga in Adamič Lundrovega nabrežja; **B** - idejni projekt Mesarskega mostu; **C** - ureditev Petkovškovega nabrežja in **D** - ureditev Krekovega trga. Med obsežnimi strokovnimi podlagami, ki so bile pripravljene za natečaj, so bile posebej pomembne *Strokovne podlage s področja varovanja nepremične kulturne in naravne*

dediščine, ki podrobno opredeljujejo zahtevan in pričakovan odnos do posameznih zgradb, zlasti do Mahrove hiše in Plečnikovih tržnic, ulic, trgov, nabrežij in posameznih zaključenih območij. Tudi odnos do naravne dediščine je podrobno opredeljen. Ohranjen mora biti zaščitena kostanjev drevored ob Plečnikovih tržnicah, drevored na Petkovškovem nabrežju, obrobne platan na Krekovem trgu, kostanj pred Mahrovo hišo. Drevo na tržnih površinah Vodnikovega trga ni zaščiteno in bo po izgradnji parkirne hiše nadomeščeno z odraslim drevjem, podobno kot na Prešernovem trgu pri gostinskem vrtu Pločnik ob rekonstrukciji trga.

Na natečaj se je odzvalo več kot 500 udeležencev. Odziv na natečaj je presegal vsa pričakovanja. Prispelo je 56 elaboratov, kar je daleč najvišja udeležba v zadnjih letih. Po oceni je na natečaju sodelovalo več kot 500 udeležencev, gotovo ne samo zaradi nagrad, ampak tudi zaradi

Doslej so bili prenovljeni Kresija, pokrita tržnica, Plečnikove tržnice, Zmajski most in Tromostovje, Peglezen, Mestni dom, nekatere zgradbe na Ciril Metodovem trgu in nazadnje Mahrova hiša. Odpravljen je bilo parkirišče na Pogačarjevem trgu, tržna površina pa prenovljena, obnovo je doživela celotna površina Vodnikovega trga. Odpravljen je bil tranzitni promet na Stritarjevi in Ciril Metodovem trgu in postavljen nov Robbov vodnjak. Obnovljen je bil tudi velik del komunalne infrastrukture. Zgrajena je bila tirna vzpenjača, ki naj bi se navezala na parkirišča pod tržnimi površinami in tako zagotovila pokrito povezavo med Staro Ljubljano in Ljubljanskim gradom.

privlačnih in pravilno zastavljenih natečajnih nalog. Velikokrat namreč že mlačen odziv na natečaj kaže, da je z natečajno nalogo nekaj narobe. Stroka je nekajkrat natečaje z nepravilno zastavljenimi nalogami tudi bojkotirala. Udeleženci natečaja so lahko obdelali poljubno število sklopov. Ocenjevalna komisija je bila sestavljena iz predstavnikov Mestne občine Ljubljana in Zbornice arhitektov in krajinskih planerjev Slovenije. Komisija je delala s pomočjo treh ekspertov s področja umetnostne zgodovine, sociologije in mostnih konstrukcij in nagrade in priznanja podelila soglasno. Ob grafičnih prikazih navajamo poročila ocenjevalne komisije za izbrane prvonaagrajene projekte, da bi dobili natančno predstavlo, kako bo Tržnica ob vsej ohranjeni Plečnikovi dediščini postala sodobno urejen tržni in družabni mestni prostor.

Prizidek k Mahrovi hiši bo nevtralnno ozadje živopisni tržnici, 3-etažna parkirna hiša pod Vodnikovim trgom bo grajena po fazah, celotno območje se skladno navezuje na Staro Ljubljano

Prizidek se navezuje na nezaključen volumen Mahrove hiše tako, da ga poveže v stavbni otok. Poenotena oblika stavbe temelji na odločitvi avtorjev, da obravnavajo tako fasade kot streho novega objekta na isti način in v istem gradivu. S tem so smiselno izrazili njuno vlogo v podobi v starega mesta. Pritličje prizidka je oblikovano z zarezo v stavbnem volumnu, ki poveže notranjost nove stavbe s tržnico in trgom. Nevtralna oblika prizidka poskuša biti ozadje pisanemu življenju tržnice in odsev monolitne gmote semenišča na nasprotni strani trga. Objekt je programsko bogato in smiselno strukturiran glede na odvijanje dejavnosti tržnice in njeno družabno funkcijo. Taka sta lokal na vogalu in večnamenski amfiteater s pogledi na grajski grič nad uvozom v garažo. Pokrita tržnica se domiselno povezuje s trgom in staro hišo, ki ostane v gornjih etažah neodvisna od novega prizidka. Fasada je zasnovana kot plašč tankih vertikalnih lamel, ki prekrivajo tudi plast notranjih oken. Po oceni

komisije oblika stavbne gmote primerno interpretira zastavljene spomeniške smernice iz strokovnih podlag.

Natečajna rešitev predlaga, v nasprotju z drugimi, zasnovano samo ene parkirne hiše, ki pod Vodnikovim trgom zagotavlja zahtevane zmogljivosti v treh etažah. Uvoz in izvoz sta postavljena v južni del prizidka k Mahrovi hiši, z dovozom iz križišča s Poljansko je razbremenjeno tudi križišče pri Zmajskem mostu. Sistem

Mesarski most

1. nagrada: avtorji - Nataša Blažko, abs. arh., Jurij Kobe, u.d.i.a., Maja Kovačič, abs. arh., Samo Mlakar, abs. arh., Urša Podlipnik, u.d.i.a., Rok Žnidaršič, u.d.i.a., Tomaž Habič, u.d.i.g., Jakov Brdar, akad. kipar; sodelavci - Ina Radšel, štud. arh., Tina Marn, u.d.i.a., Peter Plantan, štud. arh., Tanja Bojc, abs. arh., Domen Bergoč, u.d.i.a., Samo Radinja, abs. arh., Nejc Lebar, štud. arh., Meta Zupančič, abs. arh.; konzultanti - Tomislav Celarc, u.d.i.s. (strojne inštalacije), Tomaž Jevšnikar, u.d.i.e.l. (elektro in telekomunikacijske inštalacije), Iztok Kavčič, u.d.i.k.a. (zasaditev).

prometnih poti v garaži je rešen enostavno in pregledno, dobro je rešeno tudi servisiranje tržnice (dostava, smeti). Domiselna zasnova prereza je zagotovila v območju tržnice tudi dodatno plast zemlje na streho parkirne hiše za morebitno intenzivno zasaditev. Predvidena je tudi gradnja v fazah. Zasnova prometa pušča odprte možnosti za izgradnjo dodatnih parkirnih kapacitet pod Pogačarjevim trgom in Krekovim trgom.

Ureditev Petkovškovega nabrežja

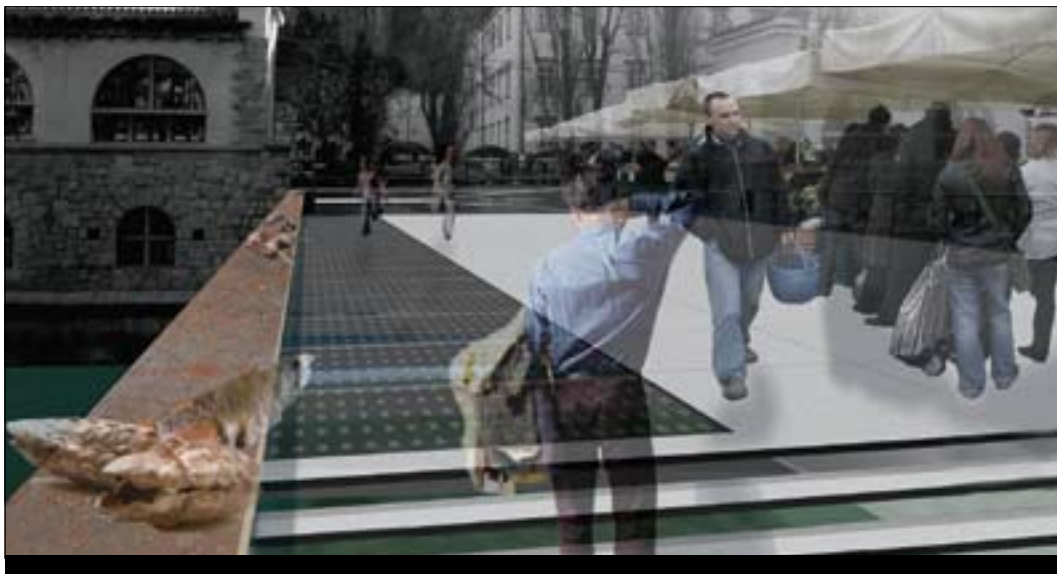
1. nagrada: avtorji - Nataša Blažko, abs. arh., Tanja Bojc, abs. arh., Jurij Kobe, u.d.i.a., Maja Kovačič, abs. arh., Samo Mlakar, abs. arh., Urša Podlipnik, u.d.i.a., Rok Žnidaršič, u.d.i.a.; sodelavci - Ina Radšel, štud. arh., Tina Marn, u.d.i.a., Peter Plantan, štud. arh., Tanja Bojc, abs. arh., Domen Bergoč, u.d.i.a., Samo Radinja, abs. arh., Nejc Lebar, štud. arh., Meta Zupančič, abs. arh.; konzultanti - Alan Sodnik, u.d.i.g. (gradbena konstrukcija), Franci Cerkvenik, u.d.i.g. (promet), Iztok Kavčič, u.d.i.k.a. (zasaditev), Jože Gregorič, dipl. ing. kem. (gospodarjenje z odpadki).

Parтерна ureditev in ureditev trgov je zasnova zelo zadržano in z občutkom za merilo in značaj prostora tako, da se talne ureditve navezujejo na širši kontekst starega mesta. Oblikovanje je nadgrajeno z uporabo linij v tlaku, linij dreves, in večjih volumnov dreves ter posameznih trg in ulice za raznovrstno rabo. Zasnova prizidka Mahrovi hiši je po mnenju

Prizidek k Mahrovi hiši,

sistem podzemnih parkirnih hiš na natečajnem območju, ureditev Vodnikovega trga, Pogačarjevega trga, Mačkove in Stritarjeve ceste, Ciril Metodovega trga in Adamič Lundrovega nabrežja

1. nagrada studio Kombinat: avtorji - Ana Čeligoj, u.d.i.a., Matej Höfler, u.d.i.a., Blaž Kandus, u.d.i.a., Tomaž Čeligoj, u.d.i.a., Alenka Korenjak, u.d.i.a.; prostorski prikazi - Peter Grmek, štud. arh., Andraž Intihar, štud. arh.; konzultanti: statika - Igor Štupnik, u.d.i.g., strojne inst. - Robert Vrečko, u.d.i.s.; promet: Matjaž Brezavšček, u.d.i.g., požarna var. - Marijan Lozej, var. inž.

Prvonagrajena zamisel novega Mesarskega mostu.

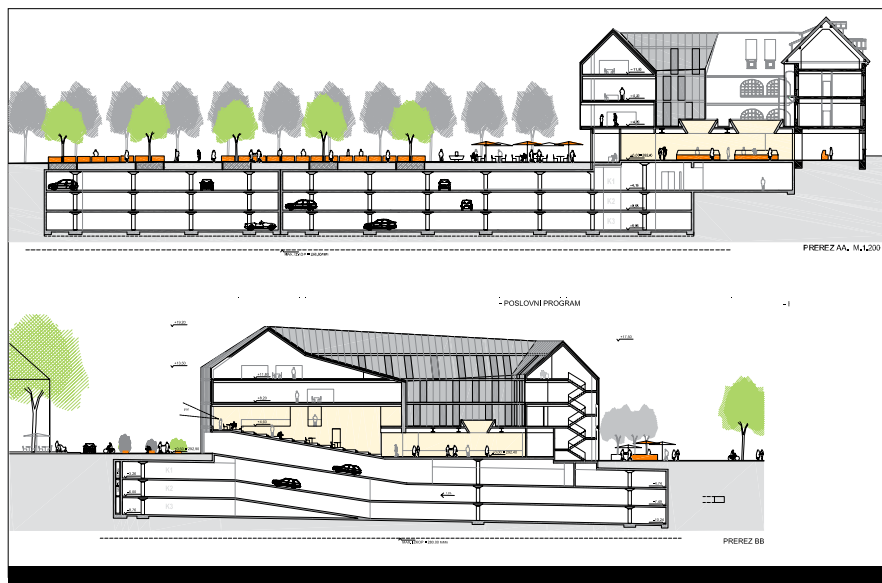
Prvonagrajena zamisel nove ureditve Petkovškovega nabrežja.

Prvonagrajena zamisel Mahrove hiše s trietažno parkirno hišo pod Vodnikovim trgom, ki se skladno navezuje na Staro Ljubljano.

Začenja se urejanje širšega območja Ljubljanskih tržnic

Prvonagrajene rešitve zaključenega arhitekturnega natečaja

Garažna hiša pod Vodnikovim trgom v prerezu.

komisije dosegla želeno skladnost med obstoječim in novim, kljub jasno prepoznavnemu arhitekturnemu izrazu. Zaradi naštetih kvalitet je natečajna žirija uvrstila elaborat v ožji izbor za nagrade in mu nato tudi soglasno podelila prvo nagrado ter ga naročniku predlagala za izvedbo. Pri izvedbi je komisija avtorjem priporočila nekaj pomembnih elementov, ki jih je pri razvoju projekta potrebno upoštevati. Pri notnem oblikovanju fasade in strehe je odločilnega pomena izbor materialov in strukture ovoja. Ob že nakazani členitvi pritličja so avtorji dobili priporočilo, da poskusijo bolj razčleniti tudi fasado prečelja proti trgu.

Lahkoten sodoben novi Mesarski most izraža duha Plečnikovega izročila po smotrnosti, ne po obliki

Predlagana rešitev izhaja s stališča avtorjev, da z novim mostom posegamo v arhitekturno in simbolno izoblikovan prostor, ki naj ga nove ureditve zgolj dopolnijo in predvsem funkcionalno obogatijo. Novi most obravnava kot povezovalni člen, ki naj čim bolj tekoče in nevpadljivo poveže obstoječe in nove ureditve tržnic in nabrežja. V skladu s to predpostavko most domiselno umeščajo med niveleto Vodnikovega trga in Petkovškovega nabrežja. Tako so lahko oblikovali na vsaki strani mosta nizki stopnišči s položno vmesno klančino, z iztekom mosta sorazmerno malo posegli v prostor Petkovškovega nabrežja in zagotovili dovolj prostora pod mostom za ureditve vstopno-izstopnega mesta rečnega prometa in brežin. Vmesna niveleta mostu še vedno pušča proste poglede na znamenita sosednja mostova in Plečnikovo arhitekturo. Pod mostom je na južni strani urejen sklop prostorov, ki so povezani z obstoječim dvigalom, izhodom iz garaže in vstopno-izstopnim mestom rečnega prometa, tukaj je urejena še turistična točka z javnim

straniščem. Prav tako so pod mostom na severni strani urejeni v peti mostu pomožni prostori za shrambo stojnic in prehod obvodne poti, ki spremlja terasno ureditev osrednjega dela brežine. Most je zasnovan kot večnamenska površina in prizorišče s funkcijo komunalnega objekta, ki povezuje javni prostor in oskrbuje delovanje tržnice. Avtorji predlagajo, naj bo konstrukcija mostu čim bolj lahkotna in sodobna. Izbrali so lupinasto jekleno konstrukcijo v rahlo napetem loku nosilcev, ki omogoča najnižjo statično višino. Konstrukcijo sestavljajo v vzdolžni smeri trije jekleni nosilci trikotnega prereza s spremenljivo višino, ki so togo oprti v armiranobetonske opornike v obliki povezovalne grede pilotov. Mreža prečnih jeklenih nosilcev po vsej širini mostu je vprežena v armiranobetonsko ploščo, ki je tlakovana s ploščami iz umetnega kamna. K lahkotnemu vtisu konstrukcije prispevajo konzolna rebra prečnih nosilcev, ki nosijo oba robna pasova mostu iz pohodnega stekla in stekleno ograjo. Vizualna zožitev sorazmerno široke ploščadi mostu z robnima pasovoma iz stekla je pomembna tudi za doživljanje prehoda pod mostom z ladje in obrečne poti, s tem pa je osvetljeno tudi vstopno-izstopno mesto rečnega prometa s turistično točko. Avtorji predlagajo, da s široko polico ograje iz bron in drobnimi plastikami most okrasijo in mu s tem dajo poseben pomen. Komisija je presodila, da natečajni predlog kar najbolj celovito ustreza postavljenim merilom, četudi je imela pripombe k vzdrževanju lupinaste konstrukcije, k obliki prečnih reber in zaključku stopnišča oziroma klančine mostu na nabrežje. Komisijo je še posebej prepričalo stališče avtorjev, naj novi Mesarski most ne po svoji obliki, ampak po svoji smotrnosti izraža duh Plečnikovega izročila. Zaradi dosledne in celovite uresničitve tega izhodišča v zasnovi mostu je komisija predlogu prisodila prvo nagrado.

Prodajne in razstavne stojnice, drevored, stopnišča do roba nabrežja Ljubljanice, razgledni loži, sprehajalna pot ob reki, manjši hotel na Petkovškovem nabrežju

Predlagana rešitev se ustrezno odziva na postavitev Mesarskega mostu, ki prinaša nove povezave in odpira bogate programske možnosti za nadaljnje oživljanje Petkovškovega nabrežja. V tem smislu se ureditve nabrežja skladajo z zasnovo mostu s poudarjeno globinsko členitvijo osrednjega dela, ki posrečeno izrablja tlorisno ukrivljenost parterja. Slednjo posebej poudarja izpeljava drevoreda v loku, ki sledi tudi tlorisnemu poteku obodne zazidave. Na južnem delu je predvidena prodaja na stojnicah ali razstavljanje, medtem ko je drugod mišljena predvsem gostinska dejavnost. Na bregu so predlagana stopnišča, ki se spuščajo do roba rečnega korita in so členjena v šest segmentov – po tri na vsaki strani mostu, kar omogoča izdatnejšo rabo nabrežja za posedenje, z gostinskimi uslugami ali brez njih. Pestro ponudbo povečujeta tudi dve razgledni loži s sedišči in vzdolž reke speljana sprehajalna pot. Na severnem delu Petkovškovega nabrežja predlagajo avtorji z delnimi rušitvami izgradnjo manjšega hotela. Med kritičnimi pripombami je komisija opozorila na preveliko zgrajenost obrežij, kar je tudi sicer največja pomanjkljivost Kellerjeve ureditve Ljubljanice na poteku skozi mestno središče. Bila je mnenja, da bi bilo pri izdelavi izvedbenega projekta treba obvezno zmanjšati obseg stopnišč (po en segment na vsaki strani mostu) in ga nadomestiti z zelenim vložkom. Komisija ocenjuje projekt kot programsko bogato in strukturno pestro ter oblikovno kakovostno zastavljeno rešitev, ki je funkcionalno smiselna in ponuja primerno podlago za obogatitev območja tako glede njegove ureditve kot uporabnosti, zato je tej rešitvi podelila prvo nagrado.

Za ureditev Krekovega trga komisija ni izbrala elaborata za realizacijo

Z odkupom treh elaboratov je komisija omogočila izbor nekaterih idej, zlasti pri zagotovitvi pokrite zveze do tirne vzpenjače, bodisi pod trgom skozi arheološko pasajo bodisi na nivoju Krekovega trga po pokriti pešpoti ob gostinskih vrtovih pred zgradbami. Na rezultate natečaja oziroma na zaključno poročilo ocenjevalne komisije ni bilo pritožb, kar je v natečajni praksi že prava redkost. Očitno je komisija delala tehtno in izbrala prave elaborate.

Kako naprej?

Avtorje izbranih elaboratov čaka intenzivno delo, saj imajo zaradi zastavljenih rokov na voljo zelo malo časa za pripravo izvedbenih projektov. Ključni projekt je Mesarski most, saj je njegova postavitev pogoj za delno preselitev tržnične prodaje na Petkovškovo nabrežje in s tem za pripravo terena za gradnjo prizidka k Mahrovi hiši in parkirne hiše. Za izgradnjo mostu in za ureditev Petkovškovega nabrežja so se že začela pripravljala dela pri obnovi kanalizacijskega zbiralnika in vročevoda pod nabrežjem. Vročevod naj bi namreč potekal v konstrukciji Mesarskega mostu čez Ljubljano, zaradi česar mora biti priključen pred ogrevalno sezono. Tako bo celoten kompleks Plečnikovih tržnic, Mesarskega mostu in Petkovškovega nabrežja lahko deloval ves čas med gradbenimi deli na Vodnikovem trgu.

Izgradnja prizidka k Mahrovi hiši in izgradnja parkirne hiše je naloga, ki jo je treba rešiti v fazah, ki bodo uresničene čimprej in bodo kar najmanj obremenile in omejile življenje na tržnici. Seveda se vse začne s pripravljalnimi deli, predstavijo in obnovo komunalnih napeljav ter seveda z arheološkimi raziskavami.

Območje tržnic sodi v arheološko zaščiteno območje. Arheologi pričakujejo najdbe znotraj nekdanjega mestnega obzidja. Obzidje je potekalo od vodnega stolpa ob Ljubljani, ki je stal na mestu sedanjega uvoza na tržnico s Kopitarjeve, nato ob Mahrovi hiši ter v nadaljevanju ob zunanji fasadi hiš ob Krekovem trgu in naprej ob poteku vzpenjače na Grad, kjer se je spojilo z grajskim obzidjem. V prtiličju Vodnikovega hrama je vidno kot masivna opečna zunanja stena zgradbe, na Krekovem trgu nanj spominja obrambni stolpič, ki sega iz fasadne linije, na grajskem pobočju ob vzpenjači pa je delno rekonstruirano. V smeri Poljanske ceste so bila v obzidju utrjena mestna vrata, katerih temelje pričakujemo ob arheoloških raziskavah. Prav tako pričakujemo najdbo ostankov nekdanjih srednjeveških zgradb na Vodnikovem trgu, zlasti samostana z gotsko cerkvijo in verjetnim grobiščem. Ob pripravah na začetek raziskav bo arheološko sondirano celotno območje, da bi lahko preverili možnosti najdb.

Podžupan prof. Janez Koželj: »Izročilo Plečnikovih mestnih ureditev je v tem, da identiteta mesta ni ustvarjena enkrat za vselej«

Foto: Jakše Jeršič

Podžupan prof. Janez Koželj

Kako komentirate velik odziv na razpis natečaja za širše območje Ljubljanskih tržnic: gre pri tem le za privlačno urbanistično-arhitekturno nalogo ali to pomeni tudi soglasje stroke glede projekta prenove?

O kakršnem koli soglasju stroke k prenovi tržnice ni mogoče govoriti, strokovna javnost ne bo nikoli enotna, žal so v tem primeru kot tudi pri drugih pomembnih opredelitvah razvoja in oblikovanja mesta stališča povsem nasprotna.

Gre torej prej za diferenciacijo na tiste, ki so načelno ali politično proti spremembam, na tiste ki so zagledani v preteklost, na tiste, ki zagovarjajo smelejše preureditve, ki stavijo na globalno arhitekturo, na zmerne in radikalne ipd. Številno udeležbo arhitektov, krajinskih arhitektov in gradbenih inženirjev na natečaju velja pripisati po mojem mnenju edinstveni priložnosti, graditi v samem simbolnem jedru zgodovinskega mesta in se poleg tega še neposredno srečati s Plečnikovo arhitekturo.

Kako zavezujoče to stanovsko soglasje odgovarja civilnim iniciativam nasprotnikov prenove?

Tudi v civilni iniciativi *Tržnice ne damo* so dejavni arhitekti, ki kot neodvisni strokovnjaki zastopajo svoj, alternativni predlog gradnje garaž v predoru po obodu Grajskega griča. Tako kot jih niso prepričale nagrajene natečajne rešitve, jih nismo uspeli prepričati v cilje prenove tržnice, kakršne smo postavili za izhodišče natečaja: ● nadaljevati obnovo okoliških znamenitih stavb (Peglezen,

Šentjakobsko gledališče, Mahrova hiša, Plečnikove lope) in javnih prostorov (Tromostovje, Zmajski most, del kostanjevega drevoreda), ● dozidati slepi fasadi Mahrove hiše in izoblikovati vzhodno stranico Vodnikovega trga, ● sprostiti trge in ulice motornega prometa (Krekov trg, Ciril Metodov trg, Adamič Lundrovo nabrežje, Petkovškovo nabrežje) in razširiti površine za pešce in kolesarje, ● zagotoviti parkirna mesta za turiste, kupce, prodajalce in okoliške stanovalce ter obiskovalce Gradu z vzpenjačo, ● zagotoviti konkurenčne pogoje za obstoj in oživitve izvornih funkcij ter tradicionalne ponudbe tržnice s kvalitetnimi živili, svežim sadjem in zelenjavo, ● preseliti prodajo galanterije, oblačil in obutve, tehničnega in drugega blaga, ● zagotoviti tehnične in druge servisne prostore ter infrastrukturo (dostava, skladišča, hladilnica, ravnanje z odpadki in odpadno embalažo, sanitarni postori, toplovod idr.), ● odkriti in prezentirati arheološke ostaline v nekdanjem Šentklavžu (mestno obzidje z samostanskimi vrati in stolpom, samostan).

Ko govorite o tem, da rešitve sledijo duhu Plečnikovega izročila, ne pa njegovi obliki, kaj natanko mislite s tem?

Izročilo njegovih mestnih ureditev je v tem, da identiteta mesta ni ustvarjena enkrat za vselej, ampak da jo zares ves čas dopolnjujemo in na novo oblikujemo. Plečnik je neprestano razvijal nove zamisli o tem, kako mesto preoblikovati. Njegova arhitektura je bila raziskovalna, njegove realizacije so bile rezultat dolgotrajnega iskanja končne zamisli tudi zaradi tveganja, ki ga prinašajo novosti. Poleg tega je veličina Plečnika v njegovi sposobnosti prilagajanja dejanskim razmeram in pogosto zelo skromnim možnostim, v katerih tudi danes gradimo mesto. Prepričan sem, da Plečnikova vizija o stalno nastajajoči in nedokončani celoti mesta, sestavljeni iz različnih plasti in manjših ureditev po delih, še vedno aktualna.

Ali obstajajo časovne omejitve arheologom ali pa najdbe lahko upočasnijo projekt?

Območje Vodnikovega trga ima bogato, vendar bolj ali manj znano zgodovino. Kolikor vem, je trajanje arheoloških raziskav odvisno od števila najdb oziroma bogastva kulturnih nanosov.

Kateri detalj ureditve območja vam je najbolj pri srcu?

Najbolj me bo razveselila celotna ureditev, še posebej učinkovita bo dozidava k slepim fasadam Mahrove hiše, pa tudi prometna ureditev, ki bo dokončno namenila Adamič Lundrovo nabrežje vzdolž Plečnikovih arkad za izključno domeno pešcev in kolesarjev.

Pred obličjem starosti

Projekt Svetovne zdravstvene organizacije

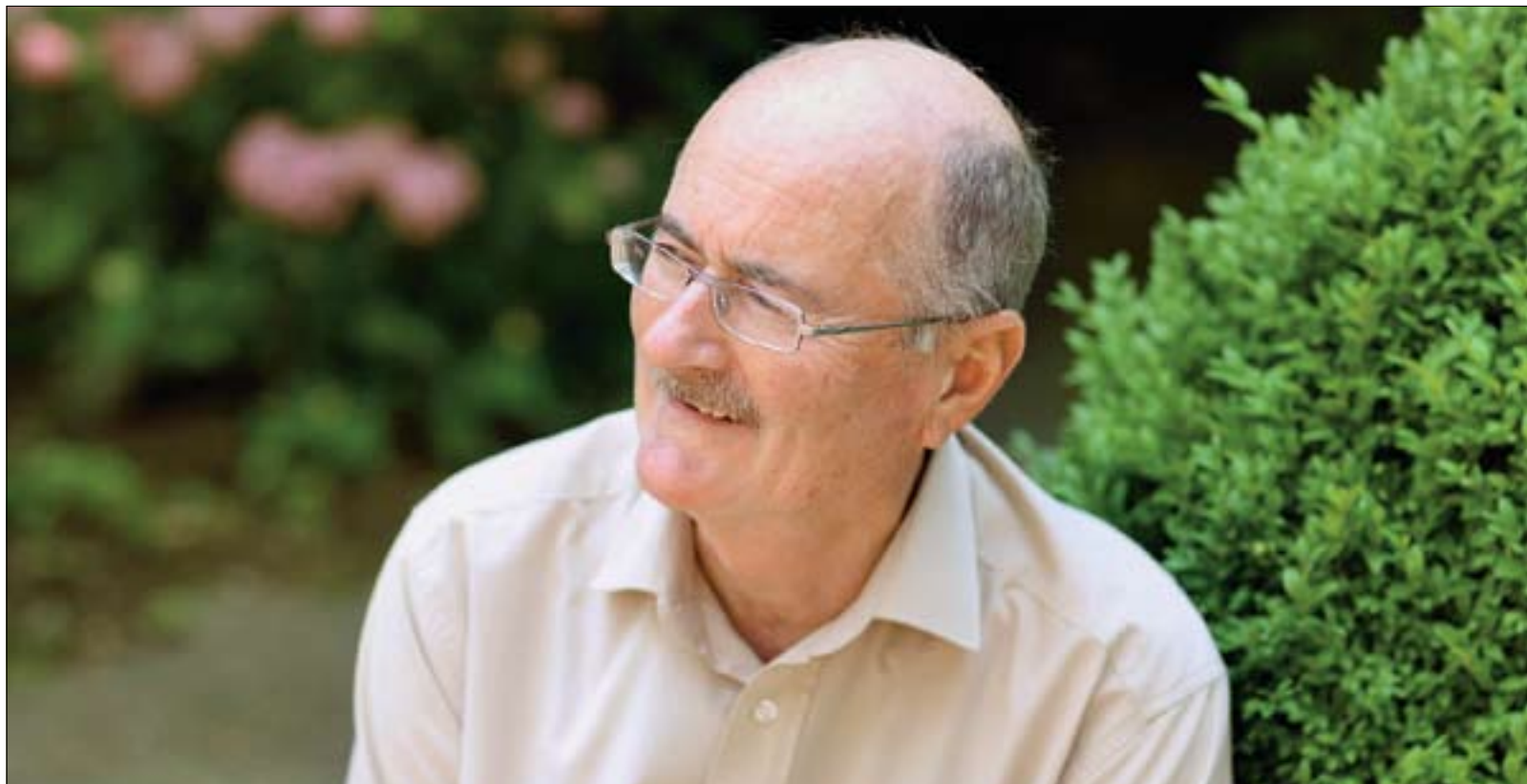

Foto: Jakše Jeršič

Nekdanji minister za zdravje dr. Božidar Voljč v okviru Inštituta Antona Trstenjaka vodi projekt Svetovne zdravstvene organizacije *Starosti prijazno mesto* v Sloveniji.

Nekdanji minister za zdravje in priljubljeni zdravnik dr. Božidar Voljč, dinamičen aristokrat, poln lucidnih pobud, ki je bil v 42 letih delovne dobe en sam teden na bolniškem dopustu in ki ne gleda poročil, ker več sporočil dobi od dreves na svojem vrtu, je v Slovenijo, konkretno na Inštitut Antona Trstenjaka, prinesel projekt *Starosti prijazno mesto*. Njegova nekdanja državna sekretarka na Ministrstvu za zdravje in mestna svetnica Liste Zorana Jankovića, prim. dr. Dunja Kosmač Piškur, je projekt predstavila županu, župan pa ga je z vso svojo socialno občutljivostjo in človeško sočutnostjo takoj posvojil. To je posebej poudaril podžupan Jani Möderndorfer, ki je v njegovem imenu pozdravil udeležence na prvem zasedanju častnega odbora tega projekta v Mestni hiši 5. junija. Dr. Voljča smo poprosili, da projekt natančneje predstavi.

Kako se je porajala ideja Svetovne zdravstvene organizacije o starosti prijaznih mestih?

Kot veste, se življenje podaljšuje in se bo še podaljševalo, tako da lahko pričakujemo, da bo v prihodnje starih ljudi še več kot danes. Pričakujejo, da jih bo leta 2050 več kot otrok, kar bo prvič v vsej zgodovini človeštva. V razvitih državah si napačno predstavljamo, da število starih ljudi narašča le tukaj, v resnici se to najhitreje dogaja v nerazvitem svetu. Medtem ko je pričakovati, da se bo v razvitem delu sveta tudi zaradi nizke rodnosti ta proces začel umirjati, pa bo v revnih delih zaradi visoke rodnosti naraščanje starih hitreje. Za Ljubljano vidimo, da je po številu prebivalstva stabilna. Mesta pa, ki so bila včasih največja, na primer London ali New York, so danes mesta srednjih velikosti, v megamestih pa štejemo prebivalce od 10 milijonov naprej. Takih mest je na svetu že 20. Svetovna zdravstvena organizacija (SZO) navaja, da v posameznih državah razvitega sveta približno dve tretjini prebivalstva živi v mestih. Za Slovenijo pa lahko rečemo, da v mestih živi dve tretjini starega prebivalstva. Karkoli dobrega naredimo za življenje starih v mestih, je zato dobro za veliko večino starih v posamezni državi.

Kakšno vlogo pa lahko mesta odigrajo v tem pogledu?

Mesta so generatorji vedenjskih vzorcev. Če želimo spremeniti vedenjski vzorec neke populacije, ga je

treba najprej uveljaviti v mestu. To še posebej velja za prestolnice, ki imajo največji vpliv na vedenjske vzorce. SZO, ki so ji vse te okoliščine dobro znane, je leta 2005 v Rio De Janeiru na 18. svetovnem kongresu gerontologije in geriatrije sklenila, da bo nekaj ukrenila za starosti prijazna mesta (*Age friendly cities*). Ideja je bila navdušeno podprta, kanadska provinca Britanska Kolumbija je bila gostiteljica prvega sestanka. Tam je bil sprejet t. i. *Vancouvski protokol*, po katerem so začeli projekt pripravljati in ga zaključili lani. 1. oktobra 2007, na dan, posvečen starosti, je SZO svetovno javnost obvestila, da je projekt končan in da je rezultat 84 priporočil, ki se nanašajo na različna področja življenja v mestih: na socialno varstvo, trgovine, promet, zdravstvo, stanovanja, urade, obveščanje in podobno. Ta priporočila smo že prevedli in so objavljena v strokovnem glasilu Inštituta Antona Trstenjaka *Kakovostna starost*. O tem sem obvestil mestno svetnico, nekdanjo državno sekretarko na ministrstvu za zdravstvo, ki je tudi epidemiologinja in diplomantka javnega zdravstva, prim. dr. Dunjo Piškur Kosmač. Pomen priporočil SZO ji je bil takoj jasen in je o tem obvestila župana. Z veseljem lahko povem, da je tudi župan, ki nas je zelo hitro sprejel, prav tako v hipu dojel njihovo težo in že med pogovorom dal zeleno luč za njihovo preverjanje v Ljubljani. S tem se je posredno potrdilo tudi stališče SZO, da so starosti prijazna mesta trenutno najboljši praktični politični odgovor na staranje prebivalstva; drugega ta hip nimamo.

smo vsi enaki

Starosti prijazno mesto

Kaj vse je pomembno, da bi bilo mesto prijazno starosti?

Starosti prijazno mesto je vsakomur prijazno mesto: je prijazno tudi otrokom, invalidom, komurkoli. Gre za to, da je tako zagotovljena večja varnost, da so zelenice vzdrževane, da so urejene in čiste javne klopi, da je dovolj čistih in dostopnih javnih toalet v stavbah in zunaj njih, da ni uničenega mestnega pohištva, da je mesto varovano ponoči. Takrat se dogaja vandalizem, zato je potrebno povečati število ekip, ki ponoči varujejo mesto. Gre tudi za tako majhne stvari, kot so prehodi za pešce, na katerih barva ne sme biti taka, da na dežju drsi, saj se je zgodilo, da so stari ljudje na mokrem prehodu padli in si zlomili kolke, za daljše intervale na semaforjih in podobne drobnarije, ki pa so za življenje mesta zelo pomembne. Starosti prijazna mesta poskrbijo tudi za to, da stari živijo v centrih mest, ker so pri roki vsi servisi, da se jim ni treba voziti z avtobusi v nakupovalne centre na obrobju mest. Zato bo treba doseči, da bodo v centru ostale trgovine, da bodo imeli stari ljudje možnost nakupovati. Vozila javnega prometa naj bodo čista, lepo vzdrževana, dostopna, brez gneče, imajo naj prednostne sedeže za starejše in invalide, ki niso neupravičeno zasedeni. Vozniki javnega prevoza naj ustavljajo na predvidenih postajah, tik ob pločniku, da je vstopanje in izstopanje olajšano, in preden speljejo, naj počakajo, da se potniki usedejo ali izstopijo. Zato bi priporočil, da bi imeli vozniki poseben tečaj iz prijaznosti, kot to predvidevajo priporočila SZO. Ljubljana veliko od teh standardov že ima - ni nam potrebno ne vem koliko, da bi bili starosti prijazno mesto.

V Delu je bil na primer objavljen prispevek gospoda Borisa Juha *Mestni avtobus ni zame*, v katerem igralec, prizadet od kapi, povsem brez nestrpnosti opisuje dve neprijetni doživetji v enem dnevu: prvo, ko mu je avtobus pripril roko, in drugič, o neprijetnosti s šoferjem pri izstopanju. Opisani dogodek se mi je zdel primerno izhodišče, da javnosti predstavim sporočilo starosti prijaznih mest. Vendar pa pri Delu za objavo pozitivnih sporočil nimajo razumevanja. Za nas, ki v resnici smo javnost, pa je pomembno, da priporočila SZO uresničujemo brez negativizma, kar mislim, da ne bo težko, saj je naša družba veliko boljša, kot o njej pišejo in poročajo. Mislim, da bi starejši k današnjemu stanju slovenske družbe veliko prispevali, če bi opozarjali k večji strpnosti in višji kulturi sožitja.

Ste dali pobudo za širjenje ideje starosti prijaznih okolij tudi drugim mestom, ne le Ljubljani?

Tudi v Mariboru in Celju sta se župana na pobudo zelo dobro odzvala, na obali pa še niso tako daleč. A za začetek je dovolj, da smo pritegnili Ljubljano, Maribor in Celje. To so tri največja mesta, nam pa gre za spremembo vedenjskega vzorca, ki se dogaja počasi. Zakaj je na primer zmagal na županskih volitvah v Londonu Boris Johnson? Volivcem se je prikupil z obljubami, da bo v

svojem mandatu poskrbel za 24-urno policijsko varovanje mesta, za omejen promet, za čiste zelene površine, za lažji dostop občanov do stanovanj in da bo podpiral prevoz s kolesi; same »banalnosti«, ki pa so mu prinesle zmago. Vesel sem, da župan Janković pravilno razmišlja, da to zanj niso banalnosti in da je potrebna stalna pozornost za njihovo uresničevanje in vzdrževanje.

Kako ste si zamislili potek projekta v Ljubljani in Sloveniji?

Tisto, kar bomo v Sloveniji posebej dodali temu projektu, ki poteka v okviru uresničevanja slovenske *Strategije varstva starih do leta 2010*, je to, da bomo poskrbeli, da bo pozornost do tega projekta stalna, dolgoročna. Kako? Tako, da smo povabili 50 ljubljanskih seniorjev, takih, ki so v svojih poklicih pustili sledove, da jih še danes čutimo. Prosili smo jih, da se seznanijo s temi priporočili in potem opazujejo, kaj se na terenu dogaja, in o tem poročajo ter predlagajo izboljšave. Enkrat letno oziroma po potrebi se bomo sestali z njimi, se seznanili z njihovimi predlogi in jih v njihovem imenu objavili. Morda bo primerna tudi tiskovna konferenca, na kateri bo župan povedal, kaj od tistega, kar je ugotovila naša ekipa seniorjev, bomo lahko naredili, kaj smo že, kaj prihodnje leto in tako naprej. Glavno je, da se vzdržuje stalna pozornost do tega projekta. V vsakem mestu naj bi to potekalo enako. Seniorje smo namenoma povabili z vseh strokovnih področij in različnih nazorskih usmerjenosti. Pred starostjo smo vsi enaki, gre pa nam tudi za to, da tega ne bi bilo mogoče politično izkoriščati. To mora biti čisto nepolitična dejavnost, natančneje povedano, zlahka politika v tem smislu, da si tega sme prilastiti nobena stranka, ker mora ideja o starosti prijaznem mestu živeti, ne oziraje se na to, kdo bo na oblasti. O tem in o drugih vprašanjih, povezanih s starostjo in staranjem v Sloveniji, pripravljamo konferenco soglasja (*t.i. consensus conference*), za katero je predsednik dr. Danilo Türk že dal soglasje k njenemu pokroviteljstvu. Eden od namenov konference je tudi, da se novo vlado opozori na ta vprašanja in na izvajanje že sprejete nacionalne strategije.

Kako pa opredeljujete starost in do kdaj je star človek socialno sprejemljiv?

Predvsem je pomembno, da se človek ne zapusti, kar pomeni, da vzdržuje telesno higieno in vse telesne sposobnosti, ki jih ima. To so na primer gibanje, skrb za čutila, zelo pomembna pa je tudi skrb za ustno votlino. Tudi star človek, ki vse to izpolnjuje, je enako socialno sprejemljiv kot kdorkoli drug, pa naj gre kamorkoli. Za zdaj velja starost 65 let za spodnjo mejo starosti. Pri tem pa je treba pogledati, kakšen je tisti človek pri teh letih. SZO pravi, da podaljševanje življenja nima nobenega smisla, če bi z njim podaljševali obdobja boleznin in da naj bo starost aktivna in zdrava. Aktiven in zdrav 65-letnik ima lahko zmogljivosti 45-letnika. V primerjavi s prejšnjimi generacijami je moja generacija že pridobila 10 let aktivnega

življenja več. Zdrav in aktiven današnji 80-letnik je povsem sposoben samostojnega življenja. Ko smo imeli zadnjič evropsko konferenco na Brdu o medgeneracijski solidarnosti, je nekdo navedel, da imajo punčke, ki se danes rodijo, predvideno življenjsko dobo 100 let. Danes je v Sloveniji 16 odstotkov ljudi starih nad 60 let, leta 2050 jih bo še enkrat toliko. To bo čez 10 ali 15 let, ko bo premalo ljudi polnilo pokojninski sklad, problem, ki lahko izzove trenje med generacijami.

Kje vidite rešitev?

Po obstoječi zakonodaji znanje in izkušnje starejših za družbo nista pomembna, še več, nezaželena sta, čeprav v resnici predstavljata ogromen neizkoriščen kapital. To znanje je prečiščeno, ni teoretično. Ko prideš s fakultete v službo, si do vrha naložen s teorijo, ko greš v pokoj, si ves balast odvrigel in imaš samo tisto, kar je uporabno. Tisti hip, ko te upokojijo, pa to postane za družbo nepomembno. Tukaj je napaka, zato bi veljalo razmisliti o novih variantah zaposlitev za starejše. To pomeni, da bo treba spremeniti zakon. Prvič, da se ta kapital aktivira, da bo tudi stari ljudje lahko še zmeraj prispevali za davke in sklade. Vendar, če je nekdo 40 let plačeval vse prispevke, mu morajo pravice iz njih ostati. Prav vsak poklic dopušča možnosti, da v njem delajo tudi stari ljudje, ki bi tako družbi še vedno koristili. Kaj je solidarnost danes? Nihče ne razmišlja, kako bi naredili to, da bi stari lahko še kaj delali, pa bi bil pokojninski sklad vzdržen. Lahko bi na primer razbremenili mlade prodajalke dela ob nedeljah in upokojenim prodajalkam omogočili dodaten zaslužek ob nizki pokojnini. Ali skrajšali dolge čakalne vrste v ambulantah, če bi angažirali upokojene zdravnike z izkušnjami. Čas je zelo dinamičen, res pa je, da smo pri nas v pogledih na staranje in starost za časom. Na to nas vsako leto opozarja tudi Evropska komisija.

Po katerih mestih naj bi se Slovenija zgledovala v doseganju standardov starosti prijaznega mesta?

Po skandinavskih deželah, pa tudi po Angliji. Problem nastopi, ko človek potrebuje oskrbo. Želi jo imeti tam, kjer je doma. V Skandinaviji je ogromno novih poklicev v medgeneracijskih središčih v medkrajevnih skupnostih in podobno, za to je poskrbljeno na način, ki je tudi socialno sprejemljiv, celo vzoren, predvsem pa finančno. Seveda pa je bistvena težnja, da smo čim dlje zdravi in aktivni.

Kakšno je vaše osebno sporočilo o starosti?

Pred obličjem starosti smo vsi enaki, zato naj bo prispevek tretje generacije slovenski družbi v tem, da bodimo dejansko vsi enaki. Ne vem, koliko dni je še pred mano, vem pa, da jih ni toliko, kot jih je bilo pred 40 leti, zato vsak dan vedno bolj cenim. Dokler smo živi, nam vsak dan ponuja nove priložnosti. Bistvo in dragocnost življenja je ravno v tem, da imamo odprte vse možnosti.

Po Ljubljani brez ovir

Občina po meri invalidov

Sašo Rink,
Tanja Skornšek – Pleš,
Vanja Krmelj

Fotografiji: Dunja Wedam

Mestna občina skrbi za take mestne ureditve, ki omogočajo neovirano gibanje po ulicah tudi gibalno oviranim. Podobno kot za Starosti prijazna mesta velja, da so prijazna vsem, enako velja tudi za invalidom prijazna mesta. Z ureditvami, kor so klančine na iztekih pločnikov, in drugimi ukrepi se Mestna občine Ljubljana približuje cilju, da pridobi listino *Občina po meri invalidov*.

Področje invalidnosti je deležno posebne pozornosti celotne družbe, prav tako pa tudi v Mestni občini Ljubljana želimo prispevati k polni vključenosti oseb z različnimi oblikami oviranosti. Župan Zoran Jankovič je v tem mandatu obudil delovanje *Sveta za odpravljanje arhitekturnih in komunikacijskih ovir (SOAKO)*. Svet je posvetovalno delovno telo župana, ki skrbi za odpravljanje, predvsem pa za preprečevanje nastajanja novih ovir v grajenem okolju.

Mestna občina Ljubljana izvaja nadzor nad projektno dokumentacijo investicij, pri katerih je investitorica ali soinvestitorica

Ne glede na določila *Zakona o graditvi objektov* in z njim povezanega pravilnika se zahteve po gradnji brez arhitekturnih in komunikacijskih ovir pogosto ne upoštevajo oziroma so rešitve v praksi, predvsem zaradi neinformiranosti projektantov na tem področju, nefunkcionalno izvedene. Zato uprava v okviru dokumentacije Sveta (zanj Matjaž Planinc, univ. dipl. inž. arh.) izvaja nadzor projektne dokumentacije investicij, katerih investitorica oziroma soinvestitorica je Mestna občina Ljubljana. Žal lokalna skupnost nima teh pristojnosti pri zasebnih ali državnih naložbah, v prestolnici pa je teh največ. Prijaznost Ljubljane do vseh ljudi, ne glede na kakršno koli merilo razlikovanja, je tako še kako odvisna od celotne družbe in ne le lokalne skupnosti.

Prilagoditev prostorov in naprav za uporabo evrokluča

Poleg nadzora projektne dokumentacije Svet izvaja aktivnosti za prilagoditev prostorov in naprav za uporabo evrokluča (univerzalen ključ, ki se v EU uporablja za odklepanje javnih sanitarij in drugih tehničnih pripomočkov za osebe z oviranostmi), pripravlja spletne strani, na katerih bodo vsebine dopolnjene z informacijami o potrebah oseb z oviranostmi in o storitvah, ki so jim na voljo. Prek Sveta za odpravljanje arhitekturnih in komunikacijskih ovir MOL nudi pomoč posameznim osebam z oviranostmi ob stiku z javnim in zasebnim sektorjem; ureja problematiko pomanjkanja dostopnih javnih sanitarij v mestu; osebam z okvaro sluha zagotavlja tolmačenje pomembnejših dogodkov v slovenski znakovni jezik; za osebe z okvaro vida je zagotovljeno financiranje *Taktilnega atlasa Ljubljane*, ki ga izdeluje Urbanistični inštitut RS, in podobno. Na področju socialnega varstva že dolga leta sofinanciramo različne programe nevladnih organizacij, ki delujejo na področju oviranosti. Tako programi nevladnih organizacij zajemajo osebno asistenco (to je konkretna pomoč posameznikom in posameznicam pri samostojnem življenju), psihosocialno pomoč in zagovornišvo, dnevne centre, druženje in svetovanje ter informiranje.

Občina po meri invalidov

Na pobudo Društva invalidov Ljubljana Center je župan februarja 2007 sprejel predlog, da se Mestna občina Ljubljana vključi v projekt za pridobitev listine *Občina po meri invalidov*, ki jo podeljuje Zveza delovnih invalidov Slovenije. Gre za obsežen projekt, v katerega so vključeni Zveza delovnih invalidov Slovenije, lokalna skupnost z županom kot odgovorno osebo, strokovne službe na lokalni ravni ter društva delovnih invalidov v sodelovanju z drugimi invalidskimi organizacijami. Namen pridobitve omenjene listine je polna vključenost oseb z različnimi oblikami oviranosti v vse vidike življenja v mestu, spoštovanje različnosti in oviranosti kot dela človeške različnosti in enakih možnosti. Projekt tako predvideva velike spremembe v našem mestu (npr. odstranitev arhitekturnih in komunikacijskih ovir, bogatitev dejavnosti in zadovoljitev različnih potreb in interesov oseb z oviranostmi ter krepitev sodelovanja vseh invalidskih organizacij na lokalni ravni z drugimi službami na lokalnem ravni itd.). Mestna občina Ljubljana je v sodelovanju z Društvom invalidov Ljubljana Center konec lanskega leta izvedla okroglo mizo, kjer je bil predstavljen osnutek analize stanja, ki so ga pripravili v invalidskih društvih in kjer so imeli predstavniki in predstavnice stroke in oseb z oviranostmi možnost prikazati svoj pogled na stanje v glavnem mestu. Trenutno je v teku dopolnjevanje gradiva in analize stanja ter imenovanje delovne skupine, ki bo na podlagi analize oblikovala akcijski načrt za reševanje problematike na tem področju. Pripravo akcijskega načrta bo spremljala in usklajevala delovna skupina, v kateri sodelujejo predstavniki društev oseb z različnimi oblikami oviranosti, predstavniki Mestnega sveta in Mestne uprave MOL ter predstavnica strokovne javnosti. Listina *Občina po meri invalidov* je izraz priznanja lokalni skupnosti, da je dejansko odgovorna za kar najbolj kvalitetno življenje oseb z oviranostmi in da se je s konkretnim programom in dogovorom zavezala za ustvarjanje novih možnosti za popolno vključenost oseb z oviranostmi v vsakdanje življenje. Doslej je Zveza delovnih invalidov Slovenije to listino podelila občinam Radovljica, Trbovlje, Velenje, Hrastnik, Slovenske konjice, Vrhnika in Ajdovščina. Potrudimo se tudi Ljubljančani in Ljubljančanke in naredimo naše mesto prijazno vsem!

TO PL I N A T I O P I L I N A T O P L I N A T O P L I N A

TOPLINA

Okolju prijazna oskrba z energenti

Priključitev na plinovodno omrežje

Brez vzdrževanja in novih gradenj ne gre

Primerjava cen energentov za ogrevanje gospodinjstev v Ljubljani

Koliko smo porabili v zadnji ogrevalni sezoni

 energetika ljubljana

Oskrbujemo s pozitivno energijo!

Okolju prijazna oskrba z energenti

Spoštovani!

V tokratni Toplini vam predstavljamo nekaj zanimivih in aktualnih tem. Predvsem vas bosta najbrž zanimala prispevka o gibanju cen nekaterih energentov za gospodinjstva v Mestni občini Ljubljana ter vpliv temperatur na porabo kot primerjava porabe toplote in zemeljskega plina iz naših oskrbovalnih sistemov v preteklem letu. Poletje je tudi pravi čas za vzdrževanje ogrevalnih sistemov, marsikdo pa se tedaj odloči tudi za korenito modernizacijo oz. preureditev ogrevalnega sistema.

V začetku letošnjega februarja je Energetika na podlagi Energetskega zakona, Uredbe o delovanju trga z zemeljskim plinom in drugih podzakonskih predpisov uvedla nov sistem obračunavanja oskrbe z zemeljskim plinom. Nov sistem, ki ločuje dejavnost transporta plina po omrežju od dejavnosti dobave plina, je kompleksen in težje razumljiv, predvsem pa prinaša spremembo plačevanja računov, kar je povzročalo precej negotovanja. Pritožbe, ki smo jih reševali skupaj s strankami, so se nanašale predvsem na višino zneskov oziroma ocenjeno porabo plina v konkretnem mesecu. Po novem velja načelo, da se stroški v posameznem mesecu ujemajo s porabo plina. V ta namen ocenimo porabo plina, ki običajno ne odstopa veliko od dejanske porabe na odjemnem mestu, kar pomeni, da odjemalec plača dokaj natančen približek zneska za plin, ki ga je porabil. To seveda pomeni tudi to, da so v primeru rabe zemeljskega plina za ogrevanje zneski za plačilo v času kurilne sezone višji kot poleti. Odjemalce naj zato ne presenečajo nizki zneski na računih v prihodnjih poletnih mesecih in višji jeseni oz. v času prihodnje ogrevalne sezone. To še posebej velja za tiste, ki so bili navajeni vse leto plačevati enak znesek.

V letu 2007 je Energetika pridobila certifikat po zahtevah standarda ravnanja z okoljem ISO 14001, ki zagotavlja zanesljivo, varno in okolju prijazno oskrbo prebivalcev MOL in okolice s toploto, zemeljskim plinom in drugimi energenti. Certifikat zagotavlja zanesljivo, varno in okolju prijazno oskrbo prebivalcev MOL in okolice s toploto, zemeljskim plinom in drugimi energenti. Dokaz, da Energetika Ljubljana izpolnjuje ukrepe o varstvu okolja in skrbi za učinkovito rabo energije, preprečuje onesnaževanje okolja, zmanjšuje emisije, skrbi za ravnanje z nevarnimi odpadki, preprečuje nesreče in omejuje njihove posledice, je tudi na podlagi 68. člena Zakona o varstvu okolja od Ministrstva za okolje in prostor; Agencije RS za okolje v marcu pridobljeno okoljevarstveno dovoljenje za obratovanje kurilne naprave v Toplarni Šiška.

Ilustracije: Emi Vega

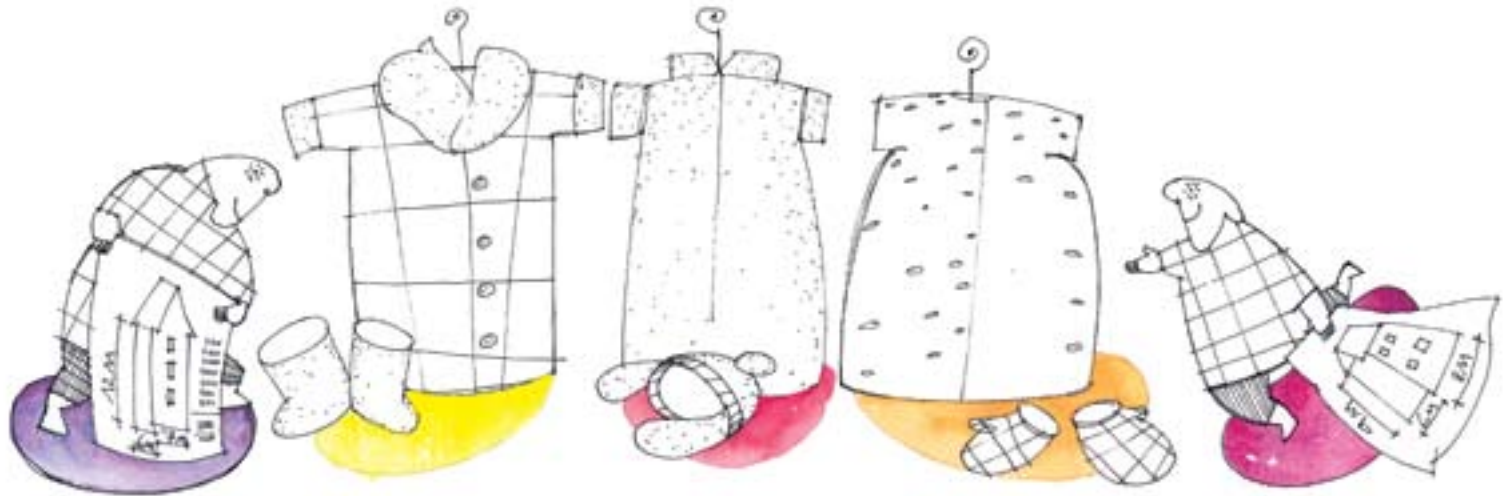
Letos smo se intenzivno lotili tudi reševanja problematike energetske oskrbe novogradenj večstanovanjskih stavb ali skupin individualnih stanovanjskih stavb na zaključenih območjih v primestnih občinah, kjer v prihodnosti predvidevamo izgradnjo omrežja zemeljskega plina. Ogrevanje teh novogradenj naj bi investitorji v skladu z izdanimi soglasji začasno rešili s postavitvijo skupnih postaj na utekočinjen naftni plin (UNP), vendar le-ti zakonodajo skupaj z dobavitelji UNP – verjetno v želji po čim večjem zaslužku – pogosto obidejo na način, ki je v škodo tako novih lastnikov etažnih enot, občine in tudi Energetike kot systemskega operaterja distribucijskega omrežja zemeljskega plina. Sistem oskrbe z UNP namreč postavijo tako, da je v poznejši fazi otežena ali celo onemogočena priključitev na plinovodno omrežje, ali pa pogodbeno dolgoročno zavežejo lastnike etažnih enot k oskrbi z UNP. Lastniki tako plačujejo dražji UNP daljše obdobje, kot je to potrebno, poleg tega pa to lahko na dolgi rok pripelje do neizkoriščenosti omrežja in posledično do višje omrežnine za uporabo distribucijskega omrežja zemeljskega plina.

Energetika skladno s strokovnimi izhodišči za pripravo Lokalnega energetskega koncepta MOL že posveča posebno pozornost tudi večjim kotlovnici na kurilno olje, ki imajo možnost priključitve na omrežje zemeljskega plina ali daljinskega ogrevanja. V letošnjem letu Energetika aktivno deluje na področju obveščanja upravnikov objektov in kotlovnici in prek njih tudi lastnikov objektov o tehničnih, investicijskih in obratovnih okoliščinah ter stroških ob prehodu kurjenja iz kurilnega olja na zemeljski plin ali oskrbi iz sistema daljinskega ogrevanja. Ponujamo jim strokovno pomoč, izvedbene rešitve in ugodne finančne pogoje, da bi bil tak prehod oskrbe na čistejši in konkurenčen energent čim bolj enostaven in sprejemljiv tudi po finančni plati.

Kljub mnogim prednostim tovrstnih predelav kotlovnici (cenovna konkurenčnost, zmanjšanje emisij, prihranek prostora in končno povečanje udobja ter pomoč pri financiranju modernizacije) upravniki objektov in kotlovnici ne izkazujejo večje pripravljenosti za izvedbo tovrstnih predelav, razen na načelni ravni. Vzroke za to vidimo v nejasnih vlogah posameznih akterjev ter morebitnih njihovih lastnih poslovno-financijskih koristih, ki jih imajo z nadaljnjim obratovanjem kotlovnici na kurilno olje. Pričakujemo, da bomo s podporo in pomočjo pristojnih služb MOL in Ministrstva za okolje in prostor ta problem uspešno rešili v korist uporabnikov kotlovnici in posredno s čistejšim okoljem tudi v korist preostalim prebivalcem mesta.

Priključitev na plinovodno omrežje

Ugodna posojila

Ogrevalne sisteme, ki so nas pozimi greli, smo ugasnili in zdaj je pravi čas, da naredimo obračun stroškov, poskušamo najti možnosti za prihranke v prihodnje ter morda tudi modernizirati ogrevalni sistem. Ko bo naslednjič pritisnil mraz, bo prepozno, saj mora biti takrat sistem ogrevanja že pripravljen na obratovanje.

Prihranki in ugodna posojila ob modernizaciji ogrevalnega sistema

Ali smo omenili modernizacijo ogrevalnega sistema s preходом na zemeljski plin? Da! Zakaj pa ne? Z zamenjavo starega kotla na trda goriva z novim kotlom na zemeljski plin lahko računamo s prihrankom tudi do 45 odstotkov, pri zamenjavi kotla na kurilno olje je prihranek sicer nekaj manjši, pa vendar prihranimo do četrtino energije. Pri sedanjem ugodnem razmerju cen zemeljskega plina naproti preostalim fosilnim virom energije je to več kot smotrna odločitev.

Poleg tega je zemeljski plin kljub pomislekom posameznikov varen in vsestransko uporaben: za kuhanje, ogrevanje prostorov, pripravo tople sanitarne vode in uporabo v proizvodnih postopkih, zanesljivost oskrbe pa je zagotovljena z dolgoročnimi pogodbami dobave plina. Če ga primerjamo z drugimi fosilnimi gorivi, ima naslednje prednosti: je cenejši, pri zgorevanju najmanj obremenjuje okolje in ne zahteva skladiščenja pri uporabniku. Ni zanemarljivo, da z zamenjavo pridobimo tudi prostor, v

katerem je nameščen običajno večji kotel in rezervoar za gorivo. Dobava zemeljskega plina poteka po plinovodnem omrežju, zato je vedno na voljo, rezervoar ni potreben, plinski kotliček pa je v velikosti višee omarice in ga je mogoče namestiti tudi v pomožnih prostorih. Kadar ga potrebujete, je potrebno le odpreti ventil in že ga lahko uporabljate v plinskih trošilih. Energetika Ljubljana vam pri prehodu oskrbe na zemeljski plin omogoča tudi ugodna posojila, zato ni razloga, da se modernizacije ne bi lotili. V nadaljevanju vam na kratko predstavljamo postopek priključitve na sistem oskrbe z zemeljskim plinom, za več informacij o tem pa se lahko obrnete na naš klicni center na brezplačno telefonsko številko 080 2882, kjer vas bodo usmerili na kompetentnega strokovnjaka, s katerim boste poiskali odgovore na vaša vprašanja.

Pridobivanje dokumentacije in soglasja

Vsaka priključitev na distribucijsko omrežje zemeljskega plina se začne s

pozitivnim soglasjem. Soglasja izdaja sistemski operater omrežja oziroma izvajalec gospodarske javne službe, to je Energetika Ljubljana. Na območju sistema distribucije plina in sistema daljinskega ogrevanja Energetika najprej ugotovi, na kateri sistem stavbo lahko priključimo. Po *Pravilniku o načinu ogrevanja na območju MOL* ima prednost ogrevanje na obnovljive vire energije, sledita pa ogrevanje s toploto iz daljinskega sistema in ogrevanje z zemeljskim plinom. Pri novogradnjah na vplivnem območju oskrbe z zemeljskim plinom izda Energetika na podlagi vloge investitorja in priložene idejne zasnove na temelju Zakona o graditvi objektov *Soglasje k priključitvi*, ki je podlaga za pridobitev gradbenega dovoljenja. Za priključitev predvsem obstoječih stavb ali posameznih delov stavb, ki se po Zakonu o graditvi objektov lahko priključijo na plinovodno omrežje brez gradbenega dovoljenja, se postopki nekoliko razlikujejo glede na to, ali stavba že ima priključni plinovod ali ne. V obeh primerih je potrebno

pridobiti tudi *Soglasje k priključitvi na podlagi Energetskega zakona*, ki ga na podlagi izvedbene projektne dokumentacije in drugih dokumentov (projekt notranje plinske napeljave oz. priključnega plinovoda, soglasje solastnikov stavbe) izda Energetika. Projektno dokumentacijo, izdelano v skladu s *Tehničnimi zahtevami za graditev glavnih in priključnih plinovodov ter notranjih plinskih napeljav Energetike Ljubljana* izdela za to usposobljen projektant, ki predvidi potek priključnega plinovoda in notranje plinske napeljave, vključno z namestitvijo plinomera, ustrezne rešitve za dimnovodno napeljavo in prezračevanje prostora, kjer bo nameščeno plinsko trošilo ter priključitev na sistem centralnega ogrevanja.

Izgradnja napeljave in priključitev na omrežje

Sledi izvedba priključnega plinovoda in notranje plinske napeljave, ki jo lahko po projektu izvedejo le za to usposobljeni izvajalci. Gradnjo priključnega plinovoda lahko

Priključitev na plinovodno omrežje

Ugodna posojila

poleg Energetike zgradi tudi za to usposobljen izvajalec, pri čemer mora gradnjo nadzirati Energetika. Fizično priključitev notranje plinske napeljave in priključnega plinovoda na zgrajeno plinovodno omrežje, pa lahko izvede samo Energetika. Po končani izvedbi notranje plinske napeljave izvajalec Energetiki predloži naročilnico za namestitvev plinomera, regulatorja tlaka, izvedbo tlačnega preizkusa in priklop notranje plinske napeljave na plinovodno omrežje in *Potrdilo o vpisu male kurilne naprave v evidenco kurilnih naprav*, ki ga naročnik pridobi od podjetja, pooblaščenega za opravljanje dimnikarske dejavnosti. V nadaljevanju naročnik podpiše pogodbo o oskrbi z zemeljskim plinom, Energetika pa priključi napeljavo na plinovodno omrežje. Na območjih, kjer gradimo novo ali obnavljamo glavno plinovodno omrežje, Energetika organizira skupinsko gradnjo priključnih plinovodov na podlagi vnaprej zbranih prijavnih za izgradnjo priključnih plinovodov. Projektant Energetike skupaj z naročnikom izdela skico priključnega plinovoda do stavbe in določi lokacijo glavne plinske zapore pipe. Po pridobitvi gradbenega dovoljenja za glavno omrežje izvajalec začne z gradnjo glavnega omrežja in priključnih plinovodov, ki jo nadzira predstavnik Energetike. Po pridobitvi uporabnega dovoljenja in spuščanju plina v novozgrajeno omrežje lahko naročnik začne s prej opisanim postopkom priključevanja oziroma izvedbo notranje plinske napeljave.

Najpogostejše pomanjkljivosti pri priključevanju

Najpogostejša pomanjkljivost, ki jo opažamo pri pregledih del, je v tem, da napeljava ni bila izvedena v skladu s projektom, na katerega je Energetika Ljubljana izdala soglasje, poleg tega pa tudi:

- dovod zraka do plinskega trošila je neustrezen oziroma prezračevanje prostorov ob

namestitvi plinski trošil ni pravilno izvedeno,

- odstopanja priključnih moči plinskih trošil od načrtovane, merilno regulacijska proga ne ustreza (npr. neprimerna lokacija plinomera),
- netesnost plinske napeljave,
- plinska trošila ter dimnovodne napeljave niso pregledane s strani pooblaščenega podjetja, ki izvaja dimnikarsko dejavnost,
- neustrezen odvod dimnih plinov ipd.

Če se izkažejo pomanjkljivosti, se od izvajalca najprej zahteva odpravo pomanjkljivosti, nato pa izvede ponoven pregled in priključitev. Težavam se lahko izognemo, če dela zaupamo izkušenim izvajalcem, ki jih na željo naročnika lahko priporoči tudi Energetika.

Ugodna posojila

V Energetiki Ljubljana vam lahko pomagamo pri financiranju priključitve na sistem oskrbe z zemeljskim plinom. Ponudimo vam lahko ugodna posojila s subvencionirano obrestno mero, za večje naprave in sisteme z nazivno močjo kotlovnice nad 50 kW pa nudimo tudi možnost uporabe instrumenta finančnega najema, v okviru katerega Energetika prevzame tudi obveznost vseh izvedbenih del in vodenja postopka priključevanja. Za manjše sisteme s kotli nazivne moči pod 50 kW, kjer priključevanje spodbujamo s tako ugodnim posojilom, bomo v letu 2008 pripravili tudi možnost izvajanja vseh potrebnih postopkov in izvedbenih del na podlagi sklenitve pogodbe o inženiringu.

Za dodatne informacije se lahko pozanimате na oddelku Prodaja:

- na tel. številki 01/588 96 42 o posojilih ter
- na tel. številki 01/588 96 23 o finančnem najemu.

Brez vzdrževanja in novih gradenj ne gre

Če avtomobila ne servisiramo redno, torej ne izvajamo vseh ukrepov, ki so potrebni, da »stroj teče kot namazan«, se seveda pokvari. To se nam zdi nekaj samoumevnega pri raznih domačih pripomočkih ali napravah za zabavo - zanje smo pripravljeni tudi malce potrpeti in počakati, a če bi sredi zime prenehali delovati radiatorji, verjetno ne bi bili niti najmanj potrpežljivi, saj se z mrazom nismo vajeni boriti. Zato je vzdrževanje omrežja, ki dovaja toploto ali plin, izjemno pomembno in Energetika tej dejavnosti posveča veliko pozornost. Kot dobra gospodarica skrbi za svoje omrežje in ga med letom vseskozi tudi redno pregleduje. Ko ogrevanje ni več potrebno, pa se delo ne konča. V času, ko ni ogrevalne sezone je potrebno namreč postoriti marsikaj, med drugim sanirati in obnoviti omrežja, kjer je potrebno, ter izkoristiti gradbeno sezono za širjenje omrežij.

Kje vse prenavljamo in širimo vročevodno omrežje

Tudi letos bo v sezoni od pomladi do začetka naslednje ogrevalne sezone, ki se začne predvidoma jeseni, potrebno marsikaj postoriti na vročevodnem omrežju.

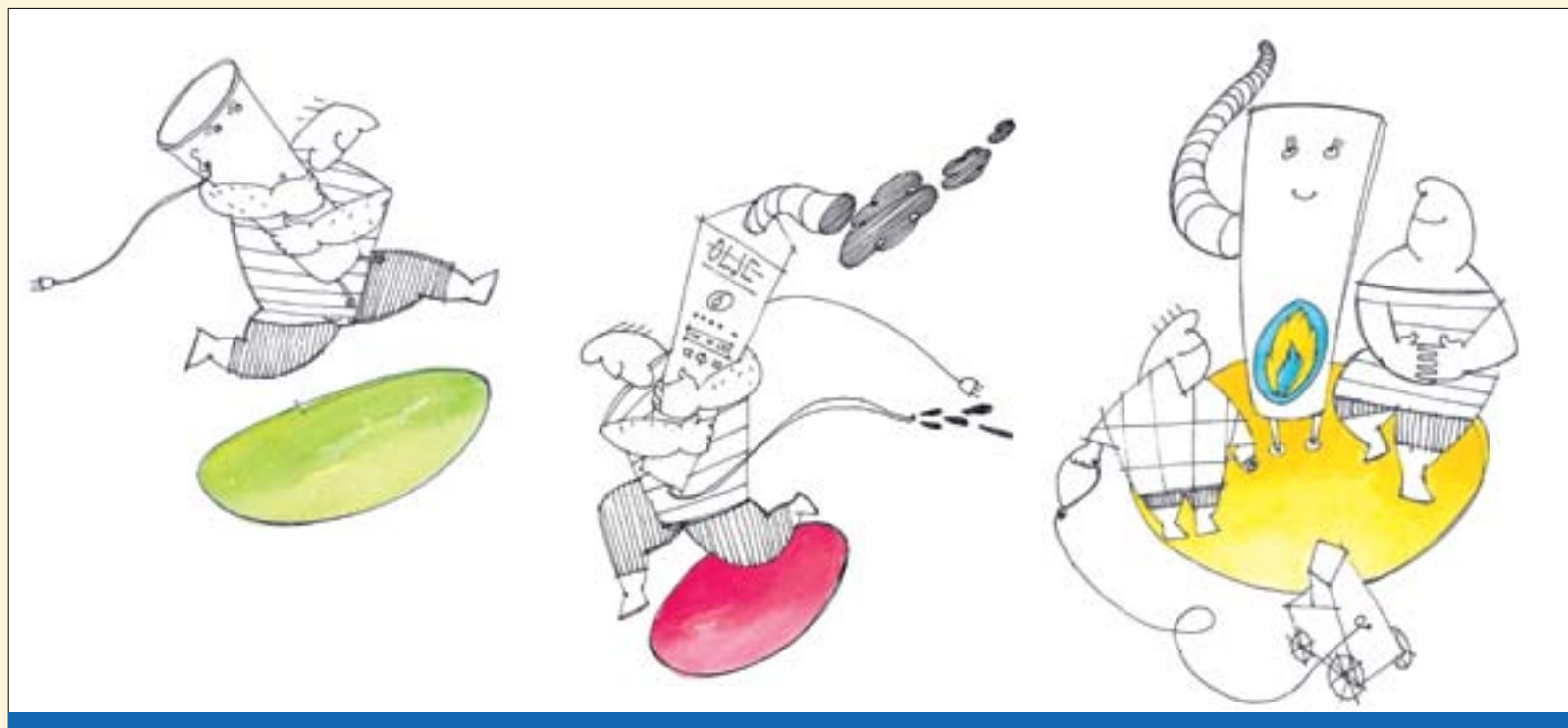
- Najbolj aktualno gradbišče je trenutno na Mestnem trgu, kjer ob sočasni obnovi kanalizacije in vodovoda ter gradnji kabelskega omrežja obnavljamo in širimo tudi vročevodno in plinovodno omrežje.
- Večji poseg pomeni tudi obnova vročevoda po Petkovškovem nabrežju in Resljevi cesti med Petkovškovim nabrežjem in Komenskega ulico. Obe obnovi bosta končani predvidoma do srede avgusta.
- V Mostah obnavljamo vročevodni in parni kolektor, ki je ključna pomena za oskrbo Univerzitetnega kliničnega centra in drugih bolnišnic na tem področju ter stavb na področju Vodmata, Tabora in Poljan. Zaradi izredno visokih temperatur v kolektorju (nad 60 stopinj Celzija), je bila junija potrebna zaustavitev tako parovodnega kot vročevodnega omrežja.
- Letos je predvideno tudi nadaljevanje in zaključek obnove toplotne izolacije na glavnem vročevodu ob Letališki cesti.
- Maja je bila dokončana tudi obsežna obnova plinovodnega omrežja na območju med Topniško, Neubergerjevo in Vilharjevo cesto.

Letos bomo še naprej širili tudi distribucijsko omrežje zemeljskega plina

- Trenutno že poteka gradnja na Pilonovi ulici in cesti Andreja Bitenca, na Dobrunjski cesti ter na območju med Zadobrovsško in Zdešarjevo ulico v Novem Polju.
- V drugi polovici leta pa bomo začeli graditi plinovodno omrežje še na področju Kozarij, Ceste 24. julija in Litijske ceste. Večji letošnji poseg na vročevodnem omrežju je dograditev omrežja na območju med Jamovo in Tržaško cesto s prehodom 14 večstanovanjskih stavb iz ogrevanja z zemeljskim plinom na ogrevanje s toploto iz daljinskega sistema. Odjemalci so o izvajanju del vnaprej obveščeni na več načinov: prek upravnikov v večstanovanjskih stavbah, z neposrednim obveščanjem uporabnikov v stavbah samih, prek spletnega portala www.energetika-lj.si, medijev ... To velja seveda za načrtovana dela - intervencij zaradi okvar pa ni mogoče napovedati vnaprej. Kot smo uvodoma zapisali, je vzdrževanje potrebno za zanesljivo dobavo toplote ali plina. Zato se bomo potrudili, da bomo s podporo prebivalcev in odjemalcev, ki so priključeni na naša sistema, poletna dela na omrežju izvajali tako, da bo to zanje čim manj moteče. Ob tem pa tudi prosimo za razumevanje in potrpežljivost, saj se v nekaterih primerih obseg del poveča in obnova podaljša, kar pa se navadno zaradi podzemnih instalacij ne da predvideti pred samim posegom na terenu.

Primerjava cen energentov za ogrevanje gospodinjstev v Ljubljani

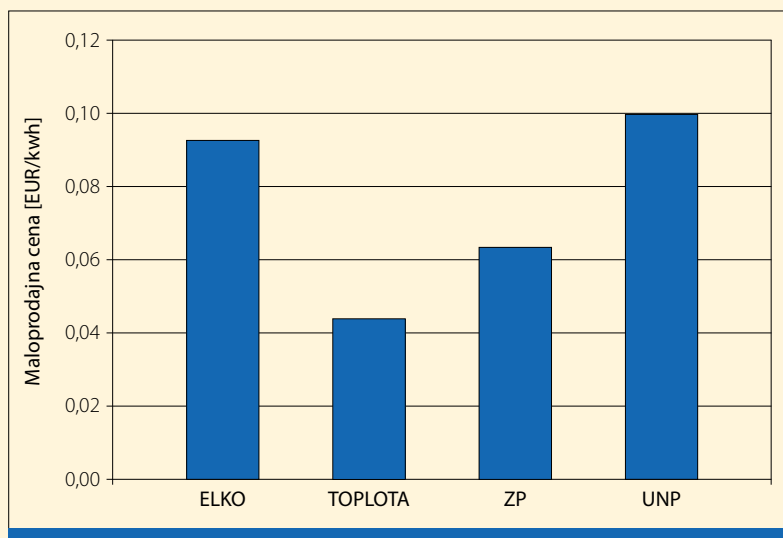
Cena energenta je poleg investicijskih in vzdrževalnih stroškov eden najpomembnejših kriterijev pri odločitvi o načinu oskrbe z energijo in neposredno vpliva na stroške obratovanja.

Korektno cenovno primerjavo med energenti dobimo s primerjanjem pridobljene koristne energije na enoto cene, kar pomeni, da je potrebno upoštevati tudi kurilnost energenta in izkoristke naprav, v katerih pridobivamo toploto. Novi, sodobni kotli dosegajo visoke izkoristke, starejši kotli na trda in tekoča goriva pa imajo slabši izkoristek, zato je v tem primeru prenova sistema ogrevanja smotrna, še posebej, če so naprave dotrajane.

Najcenejše je daljinsko ogrevanje, ugodno je tudi ogrevanje z zemeljskim plinom (ZP)

Na spodnji sliki je prikazana struktura cen energentov, ki se največ uporabljajo za ogrevanje gospodinjstev v Ljubljani: toplota iz sistema daljinskega ogrevanja, zemeljskega plina (ZP) iz plinovodnega omrežja, ekstra lahkega kurilnega olja (ELKO) na bencinskih servisih ter tekočega naftnega plina (UNP; mešanica propan-butan) iz kontejnerjev.

Poleg prodajne cene je v končni ceni energenta vključena še taksa za obremenjevanje okolja z ogljikovim dioksidom (tako imenovana CO₂ taksa), trošarina in davek na dodano vrednost (DDV). Primerjava specifičnih končnih cen energentov, kjer je upoštevana kurilnost posameznega energenta, pokaže, da je toplota iz sistema daljinske oskrbe z vročo vodo v Ljubljani najcenejša (4,39 €/kWh), sledi ji ZP (6,34 €/kWh), ELKO (9,26 €/kWh) ter kot najdražji UNP (9,97 €/kWh).

Primerjava specifičnih prodajnih cen ELKO, ZP, toplote in UNP.

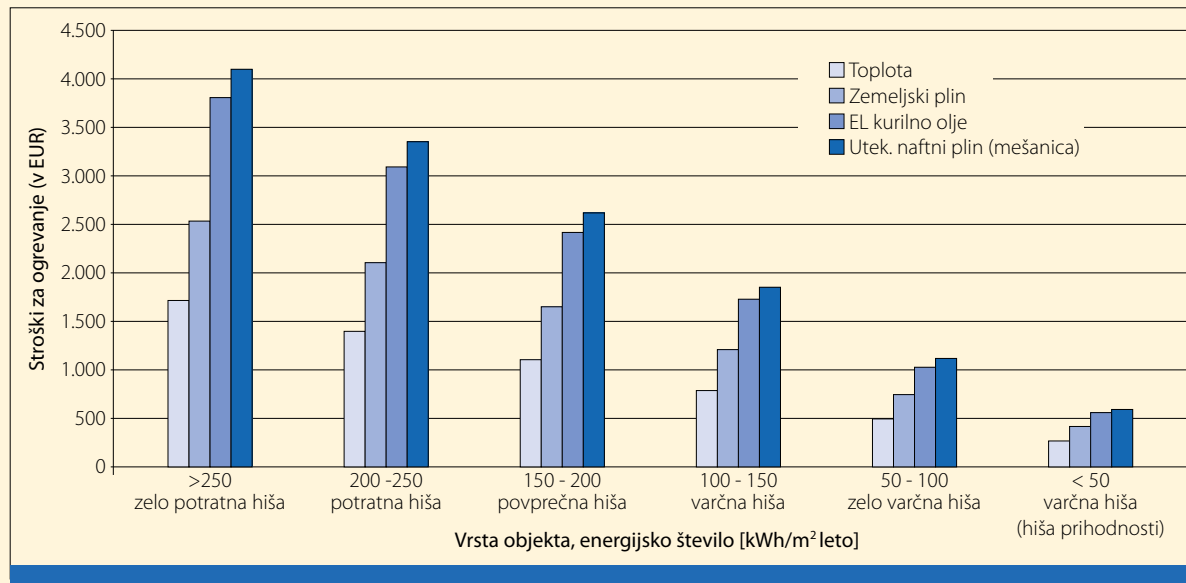
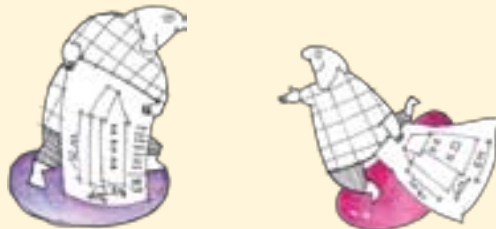
Primerjava stroškov za ogrevanje

Na stroške za ogrevanje in pripravo tople sanitarne vode pa poleg cene vpliva tudi količina toplote za ogrevanje, na to pa v največji meri lastnosti zgradbe in naprav za ogrevanje ter bivalne navade njenih uporabnikov. Za vrednotenje količine porabljene toplote se uporablja energijsko število, v katerem je zajeta poraba energije za ogrevanje in pripravo tople sanitarne vode in ki pomeni specifično porabo energije na enoto površine zgradbe v določenem časovnem obdobju. Navadno se podaja v kWh/m²/leto in nam pri novogradnjah rabi kot napoved porabe energije, pri obstoječih zgradbah pa lahko z njim ocenimo energijsko učinkovitost. Zgradba z nizkim energijskim številom, to je pod 70 v kWh/m²/leto, je energijsko zelo varčna, zgradba s porabo več kot 200 kWh/m²/leto pa energijsko potratna, kar pomeni, da bi morali tako zgradbo čimprej energetsko sanirati. Povprečna slovenska enodružinska hiša ima po statističnih podatkih energijsko število od 150 do 200 kWh/m²/leto, večstanovajska zgradba (stanovanja) pa med 170 in 180 kWh/m²/leto. Za zgradbe, grajene po letu 2002, pa je s

Primerjava cen energentov za ogrevanje gospodinjstev v Ljubljani

Pravilnikom o toplotni zaščiti in racionalni rabi energije predpisana letna raba energije za ogrevanje skoraj trikrat manjša, med 60 in 80 kWh/m²/leto.

Našo primerjavo letnih stroškov za ogrevanje in pripravo tople sanitarne vode (TSV) smo naredili za različno energetske potratne hiše.

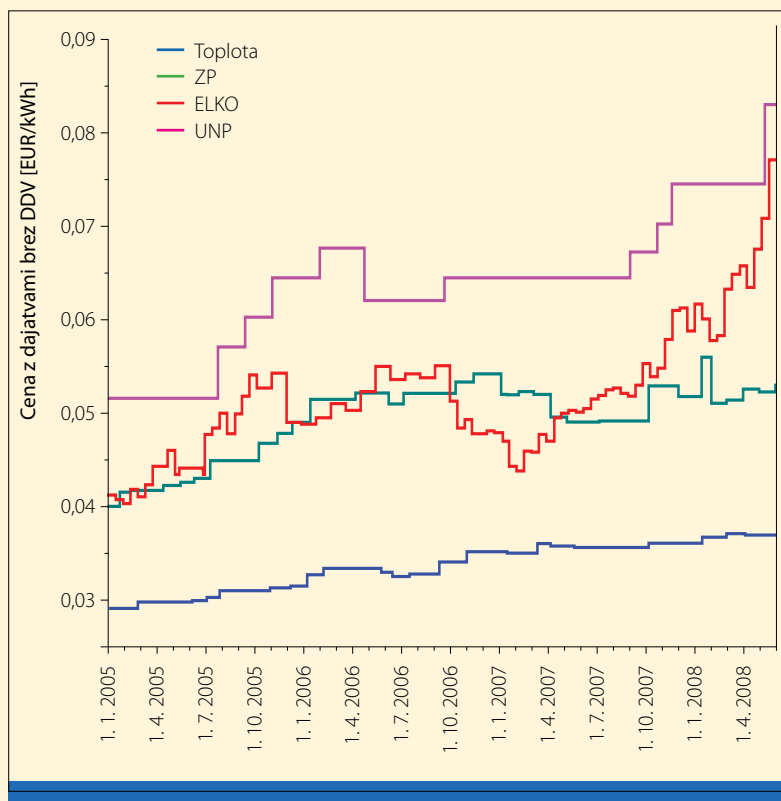

Primerjava letnih stroškov za ogrevanje in pripravo tople vode glede na vrsto objekta oziroma energijsko število.

Če primerjamo stroške ogrevanja in priprave tople vode npr. za povprečno slovensko enodružinsko hišo (175 kWh/m²/leto) ali stanovanje na dan 1. 6. 2008, lahko ugotovimo, da so v Ljubljani stroški ogrevanja s toploto iz daljinskega sistema najnižji (1.100 €), stroški ogrevanja z ZP iz plinovodnega omrežja ugodni (1.660 €), ogrevanje na ELKO (2.430 €) oziroma UNP (2.617 €) pa je s tega vidika med najdražjimi.

Gibanje cen

Iz analize gibanja cen energentov za gospodinjstve odjemalce v preteklih treh letih je razvidno, da je bilo v obravnavanem obdobju gibanje cen ZP in še posebej cen toplote iz sistema daljinske oskrbe precej bolj umirjeno nasproti gibanju cen ELKO in UNP. Od začetka leta 2008 cena zemeljskega plina ne narašča kljub uvedbi omrežnine, medtem ko je trend cene ELKO kljub občasnim padcem v naraščanju. Cena UNP se je po relativni stagnaciji v letu 2007 spet dviga in je na najvišji ravni.

Gibanje cen (z dajatvami) toplote, ELKO, ZP in UNP v obdobju od 1. 1. 2005 do 1. 6. 2008 (za gospodinjstvega odjemalca z letno porabo 2500 Sm³ ZP oziroma 23,7 MWh toplote in toplotno postajo 24 kW).

Cena ELKO se spreminja v skladu z vladno uredbo in je odvisna od cen surove nafte na svetovnih trgih in gibanja tečaja dolarja. Zato se precej prilagaja dogodkom v svetu. Podobno velja tudi za ceno UNP, ki je odvisna od cen UNP na nabavnih tržiščih in povpraševanja po tem energentu, spreminja pa se redkeje kot cena ELKO.

Spreminjanje končne cene zemeljskega plina za odjemalce Energetike Ljubljana je odvisno od nabavne cene pri dobavitelju plina, podjetju Geoplina, ki na podlagi kratkoročnih in dolgoročnih pogodb zagotavlja zanesljivo dobavo plina uporabnikom po vsej Sloveniji. Cena na vstopu v slovensko prenosno omrežje se oblikuje na podlagi pogojev nabave in transporta zemeljskega plina do slovenske meje in je tudi odvisna od gibanja cen nafte in naftnih derivatov ter tečaja dolarja.

Cena prenosa zemeljskega plina po slovenskem plinovodnem omrežju (t. j. cena dostopa oz. omrežnina za prenos) pa je zakonsko regulirana. Po predvidevanjih je uvedba novega načina obračuna zemeljskega plina v Mestni občini Ljubljana ločeno za transport po distribucijskem omrežju od dobave plina prinesla spremembe v višini obračunanih stroškov. Tako dopuščamo možnost, da so se nekaterim odjemalcem stroški za zemeljski plin tudi povečali zaradi razvrstitve v različne odjemne skupine. Kljub temu ostaja oskrba z zemeljskim plinom konkurenčna drugim načinom oskrbe s toploto. Cena toplote iz daljinskega sistema se spreminja v skladu z Uredbo o oblikovanju cen proizvodnje in distribucije pare in tople vode za namene daljinskega ogrevanja za tarifne odjemalce in je odvisna predvsem od nabavne cene, ta pa je odvisna od strukture in cen energentov za proizvodnjo toplote (premoga, zemeljskega plina). V bližnji prihodnosti predvidevamo spremembe cen toplote zaradi povišanja cen premoga, ki je posledica visokih cen prevoza pri ladijskih prevoznikih in spreminjanja tečaja dolarja.

Koliko smo porabili v zadnji ogrevalni sezoni

Verjetno smo že vsi pozabili, kako je mraz lansko zimo pritiskal in pokazal vse lepote, pa tudi neprijetnosti, ki jih prinaša čas od jeseni do pomladi. In ker se vreme rado poigra, smo doživeli zelo pestro dogajanje. Seveda smo se ob tem spet spomnili besed okoljevarstvenikov, ki opozarjajo na globalno segrevanje. Kljub spremenljivim vremenskim razmeram, pa je zima še vedno zima in pozimi moramo naše domove še vedno ogrevati.

Čeprav je bila pretekla zima – na žalost otrok – spet brez snežnih radosti in je bilo snega v mestu le za vzorec, to še ne pomeni, da je bila mila. Iz podatkov preteklih obdobij je razvidno, da se povprečne temperature po posameznih mesecih razlikujejo. V ogrevalni sezoni 2007/2008 je znašala skupna povprečna temperatura 5,93 °C ter je bila malenkost nižja od povprečja

zadnjih desetih let (5,98 °C) in precej nižja od ogrevalne sezone leto poprej (8,62 °C). Zanimivo pri tem je, da nobena povprečna mesečna temperatura v opazovanem obdobju ni pod lediščem, čemur v preteklosti ni bilo tako, kar pa seveda ne pomeni, da bo tako tudi v prihodnje. Če naredimo primerjavo porabe za posamezno vrsto objekta na področju, ki ga Energetika oskrbuje

z energijo, daljinskim sistemom ogrevanja s toploto ali z zemeljskim plinom, lahko takoj opazimo, kako na porabo vpliva zunanja temperatura in dolžina ogrevalne sezone, katere trajanje je odvisno tudi od odjemalcev, saj se lahko sami odločijo, kdaj jeseni začnejo in kdaj spomladi prenehajo z ogrevanjem. Kakor kaže statistika, je bilo v sezoni 2007/2008 več dni (26) s

temperaturami pod lediščem kot v sezoni leto poprej, ko je bilo takih dni samo 7. Ker so bile tudi povprečne temperature nižje, ni presenetljiva tudi večja skupna poraba toplote in zemeljskega plina v primerjavi z ogrevalno sezono leto poprej.

Z energijo je treba varčevati ves čas

Najpomembnejše sporočilo predstavljene primerjave je, da je potrebno z energijo ravnati varčno ves čas, še posebej pa v hladnejših ogrevalnih sezonah, kjer se vsaka stopinja razlike v temperaturi med notranjim in zunanjim zrakom precej pozna na porabi. Vsekakor je smiselno upoštevati vsa pravila varčevanja z energijo. Veliko jih je objavljenih na naši spletni strani www.energetika-lj.si, še več pa jih lahko dobite na spletni strani www.aure.si Sektorja za aktivnosti učinkovite rabe in obnovljivih virov energije, ki spada pod Direktoriat za evropske zadeve in investicije Ministrstva za okolje in prostor RS. Tisti, ki tem pravilom prisluhnejo, vedo, kako je potrebno ravnati, da bo raba energije najbolj gospodarna in s tem stroški zanjo najnižji, kakovost bivanja pa še vedno na visoki ravni. Naj omenimo še to, da na višino mesečnega obračuna dobave toplote ali zemeljskega plina lahko poleg temperatur vplivajo tudi drugi dejavniki, kot so število obračunskih dni ali ocenjena poraba plina, zato odjemalce vljudno prosimo, da se glede nejasnosti obrnete na Energetiko Ljubljana, in sicer: **na telefonsko številko 080 2882, po e-pošti na cpu@energetika-lj.si, po faksu na številko 01/5889 369 ali pisno na naslov Energetika Ljubljana, d.o.o., Verovškova 70, 1000 Ljubljana, s pripisom »Svetovanje o porabi energije«.** Potrudili se bomo, da bomo za vaš primer, če bo to mogoče glede na način meritev in način plačevanja, izdelali primerjalno tabelo za preteklo sezono s komentarjem in nasvetom glede porabe.

Primerjava povprečnih temperatur v ogrevalni sezoni in število dni, ko je bila temperatura nižja od 0 stopinj Celzija

Obdobje	Povprečne temperature v ogrevalni sezoni (°C)		Desetletno povprečje 1998-2007 (°C)	Temperatura nižja od 0 °C (dni)		
	06/07	07/08		06/07	07/08	Povprečje 1998/2007
September	17,7	14,5	15,6	-	-	-
Oktober	13,4	10,2	11,7	-	-	-
November	8,9	5,1	6,0	-	1	2,7
December	4,6	0,1	0,9	4	17	13,2
Januar	4,9	2,5	0,4	3	6	14,6
Februar	5,9	4,6	2,4	-	2	7,4
Marec	8,5	6,2	6,7	-	-	1,8
April	14,7	10,7	11,2	-	-	-
Maj	17,2	16,9	16,2	-	-	-
Povprečje	8,6	5,9	6,0	Povprečna temp. v ogr. sezoni (°C)		
Trajanje	207	221	222	Trajanje ogrevalne sezone (dni)		

Primerjava porabe zemeljskega plina in toplote ter povprečnih temperatur

Karakteristika odjema	Odjem ZEMELJSKEGA PLINA		Odjem TOPLOTE		Povprečna temperatura (v °C)	
	- vrsta objekta: stanovanjska hiša - skupna ogrevalna površina: 150 m² - priključna moč kotlovnice: 24 kW - vrsta odjema: ogrevanje in priprava sanitarne tople vode - odjemna skupina: CDK 5 - zakupljena letna zmogljivost: 1850 m³		- vrsta objekta: več stanovanjski objekt - skupna ogrevalna površina: ~2500 m² - število stanovanj: 56 - priključna moč toplotne postaje: 345.940 W - namen odjema: ogrevanje stanovanj - tarifna skupina: gospodinjstvi			
Obdobje	Poraba (v m ³)		Poraba (v MWh)		06/07	07/08
	06/07	07/08	06/07	07/08		
Junij	57	65	0	0	20,6	20,8
Julij	60	70	0	0	23,6	22,1
Avgust	60	65	0	0	17,7	20,4
September	60	85	17,68	36,93	17,7	14,5
Oktober	71	125	48,12	55,05	13,4	10,2
November	199	260	50,89	73,05	8,9	5,1
December	240	345	83,18	69,90	4,6	0,1
Januar	310	550	69,12	87,58	4,9	2,5
Februar	340	375	48,18	55,25	5,9	4,6
Marec	220	250	34,28	43,97	8,5	6,2
April	140	170	6,96	24,39	14,7	10,7
Maj	130	80	0	0	17,2	16,9
SKUPAJ	1887	2440	358,41	446,12		
	Podatki veljajo za stanovanjsko hišo (povprečna gradnja, srednja izolacija)		Podatki veljajo za večstanovanjski objekt (povprečna gradnja, srednja izolacija)			

Kadar nas potrebujete:

Priporočamo vam, da se na ogrevalno sezono pravočasno pripravite. Če še niste povsem prepričani o izbiri energenta, dovolite, da vam pri tem svetujejo strokovnjaki našega podjetja. Naši prijazni operaterji v klicnem centru pričakujejo vaš klic.

Klicni center vsak delavnik od 8. do 15. ure

Pomembno

Pomagamo s svetovanjem in drugimi storitvami, da bi gospodinjstva in podjetja uredila ogrevanje prostorov, pripravo tople sanitarne vode in kuhanje na okolju prijazen način. Pri izvedbi potrebne investicije pomagamo bodočim odjemalcem z ugodnim posojilom ali finančnim najemom.

Dokumentacija, obrazci za prijavo in dodatne informacije:

Področje Trženje in razvoj, oddelek Prodaja

Verovškova ulica 62, Ljubljana

Tel.: 01/588 96 35

Faks: 01/588 96 29

e-pošta: posta@energetika-lj.si

Odločite se in izkoristite ugodnosti!

Ljubljančani o svojem mestu

Pogovor z Anico Eržen

E. V.

Foto: Dunja Wedam

Slikarska kolonija v Stari Ljubljani je lani privabila množico ljubiteljskih ustvarjalcev in številnih mimoidočih.

Foto: Jakše Jeršič

Upokojena višja medicinska sestra Anica Eržen.

Kako vidimo svoje mesto? Ga imamo radi? Kaj nas jezi? In kaj je tisto, kar ga v naših očeh še posebej odlikuje? Poglede na Ljubljano skozi objektiv meščanov začenjamo z gospo Ano Eržen, zdaj upokojenko, prej višjo medicinsko sestro, ki je vse aktivno obdobje preživela med otroki s Poljan in raziskovanci za študijsko delo iz celotnega mesta.

Kako vidite svoje mesto?

Za zaprtimi očmi se zavrti spominski film: Moja Ljubljana je Šelenburgova cesta. Tam, od Nebotičnika in proti Drami ... Sprehodim se skozi živahno množico ljudi, vsi se poznamo, tu se srečujemo, malo poklepetamo, se nasmehujemo, mimogrede. Trgovinice so majhne, prijetne in pestre, zanimive. Seveda, tudi avtomobili vozijo mimo, ni jih veliko, tudi cesta ni prav široka; spominjam se predvsem promenade, tolikih prijateljskih obrazov, toka življenja, v katerem je komajda kdo lahko sam, izgubljen. Svet je s Šelenburgove videti kot topli objem.

Pa zdaj?

Tega ni več. Danes se ljudje le malo srečujejo. Prej hitijo, zazrti v lastne čevlje. Zelo pogrešam majhne trgovinice. Ti veliki nakupovalni centri so povsem brezosebni. Ponudbe je toliko, da človeka zmede. Jezi me, ko moram sesti v avto, kadar dežuje, ker mi je zmanjkalo kaj tehničnega, ker je treba zamenjati kako posebno žarnico ... In zelo me žalosti, ker mestne kinodvorane kar izginjajo. Sem velika ljubiteljica filma. A zdaj se sprašujem, ali je film res dovolj dober, da bom tvegala vožnjo v Kolosej? V ta brezdušni mastodont? Spet z avtom? Prometa je preveč. Obupen je. Vsekakor raje kolesarim. Pri svojih štiriinšestdesetih prav dobro obvladam vse mesto s kolesom. Na kolesu imam košarico in skupaj opraviva, kar je treba. Ljubljana mi je vseč, ker je obvladljiva.

Ali ima človek lahko rad to sodobno Ljubljano?

(Spet se zamisli, daleč proč, in z novim žarom nazaj.) Ko se vračam s potovanj, vedno znova opazim tisto bistveno, kar tako zlahka pospravimo v predal: samoumevno. Ljubljana je lepa! Stara Ljubljana je očarljiva brez primere. Moje Koseze so blagoslov. Živim ob bajerju in vsak dan se sprehodim po Poti spominov, celo gobe naberem za kosilo. Potem pa, zvečer - v gledališče. Ta soobstoje: narava na dosegu roke in mesto; mesto z izobiljem kulturne ponudbe - to je tista odličnost, je izjemnost Ljubljane. In oboje z velikim veseljem sprejemam. Rada imam knjige, veliko berem; knjižnice so odlične ustanove. Redkokdaj zamudim kakšno

otvoritev slikarskih razstav v Krki, Leku, v Vodnikovi domačiji, v Galeriji Jožefa Štefana ...

Če je le mogoče, pritečem v Filharmonijo, v Cankarjev dom, v Viteško dvorano; predvsem kadar igra moja nečakinja, mlada oboistka. Vendar sem se že kdaj zavezala gledališču. Abonirana sem v Drami in Mestnem gledališču in članica Gledališkega kluba Krka sem od samega začetka. Prav program Krkinega kluba, ki omogoča pristno bližino z dramskimi umetniki, me nadvse navdušuje. In nič manj žar zavzetosti organizatorjev tolikih dogajanj v Vodnikovi domačiji. Občudujem gospo Leničevo in Milana Pirkerja. Veste, kulturna društva, kot je to naše, zbližujejo ljudi iz neklih okolij, povezujejo jih ob dogodkih, ki vse bogatijo. Hkrati nudijo ustvarjalcem možnost, da pokažejo, kar imajo, kar znajo. Prav zaskrbljena sem, ko slišim za finančne težave, s katerimi se društva ubadajo, in res upam, da ne bodo potonila. Bo kdo od tistih, ki odločajo, tole prebral? Koliko tehta obrobna umetnost v globalizacijskem stampepu? Ali ljudje, ki tovrstno hrano potrebujejo bolj kot kdajkoli?

Še kaj?

Smejiva se, četudi ni smešno. Razmišljena odmahne z roko: morda. Vendar ...

Pogrešam Šelenburgovo ... Tisti čas mladosti.

Kaj pa Stara Ljubljana, zdajšnji utrip življenja?

Všeč mi je. Pravzaprav je podobno kot včasih; ta živa reka ob večerih ob Ljubljani, pa mrgoleče poletne kavarne, ki sezono povlečejo daleč v jesen. Všeč mi je preurejena Wolfova cesta; vrača prijaznost Ljubljane iz petdesetih. Lepo bi bilo, če bi iztisnili avtomobile iz še več ulic in trgov in dali utripu življenja ljudi več prostora. Tudi trgovinam. Tudi uličnim dogodkom. In mislim si, da bi ljudje spet postali prijaznejši, mirnejši. Bolj veseli.

S priprtimi očmi pokimava. Gospa Ana. Kam? Nazaj v čas, v čas naprej? In že vidi paralelno sliko: Ja, takšna Ljubljana se človeku nepopravljivo zasidra v srce ...

Delovni utrip mestne hiše

Foto: Miha Fras

Župani mest, v katerih je deloval Primož Trubar, so na povabilo župana Zorana Jankovića prišli v Ljubljano na Trubarjev rojstni dan 9. junija, ko je bila med drugimi slovesnostmi v galeriji Kresija odprta razstava *Obrazi Primoža Trubarja*, v Mestnem muzeju pa razstava *Primus 1508–1586*, na kateri sta poleg župana Zorana Jankovića zbrane nagovorila tudi župan Rothenburga Kurt Förster in župan Trsta Robert Dipiazza.

Govor župana Rothenburga Kurta Försterja na slovesnosti ob 500-letnici rojstva Primoža Trubarja Primus, 9. junija ob 19. uri v Mestnem muzeju Ljubljana

Spoštovani gospod župan Zoran Janković, spoštovane gospe in gospodje, dragi prijatelji! Najprej se želim prav prisrčno zahvaliti županu, gospodu Zoranu Jankoviću za vabilo, naj se udeležimo slovesnosti v Ljubljani ob 500-letnici rojstva velikega Slovenca Primoža Trubarja. Odgovorni za mesto Rothenburg ob Tauberi smo seveda zelo počaščeni, da smemo prisostvovati slovesnostim.

Naše mesto leži v republiki Nemčiji, v deželi Bavarski, in ima samo 12.000 prebivalcev. Je najbolj ohranjeno srednjeveško mesto v Nemčiji z utrjenim obzidjem in obrambnimi stolpi ter z zgradbami iz 13. stoletja in ga zato letno obišče pol milijona turistov z vsega sveta. Ko je mladi Trubar moral bežati iz domovine, je najprej našel zatočišče prav v Rothenburgu, kjer je ostal kot pridigar dve leti.

Žal mi je in moram priznati, da smo v Rothenburgu izvedeli za Trubarja šele potem, ko nas je pastor cerkve sv. Duha obvestil, da je pri njem na obisku skupina iz Ljubljane. Skupina naj bi prišla ob 500-letnici rojstva nekdanjega pridigarja v Rothenburgu – Primusa Trubarja. Temu smo se takoj posvetili in šele takrat spoznali, kako pomembna in za Slovenijo izjemna osebnost je delovala v naši cerkvi sv. Duha. Sam sem od malega rasel v neposredni bližini te cerkve, a o tem nisem vedel ničesar! Dogovorili smo se glede slovesnosti in soglasno sklenili – tako nadžupan, župan in tudi vsi svetniki našega mesta, da se moramo tega pomembnega moža spomniti na mestu, kjer je deloval, in to tudi trajno in na vidnem mestu obeležiti.

Mesto Rothenburg je v ta namen obnovilo zgodovinsko notranje dvorišče z zeleno površino, tik ob cerkvi sv. Duha znotraj visokega mestnega obzidja in ga poimenovalo Vrt Primoža Trubarja (*Primus-Trubar-Garten*) v čast pomembnemu možu Slovenije. Vrt je označen z vsem dobro

Irena Brunec, Primož Trubar, 2008, 37 x 30 x 4,5 cm, bron.

vidno posebno napisno tablo. Prav vesel sem, da med gosti današnje prireditve v Mestnem muzeju Ljubljana vidim nekaj znanih obrazov, ki so se udeležili slovesnosti v cerkvi in prireditve v Rothenburgu – vas še prav posebej prisrčno pozdravljam.

Vse navzoče, zlasti pa gospoda župana Zorana Jankovića in župana Roberta Dipiazza vabim, da nas obiščejo, spoznajo naše mesto Rothenburg ob Tauberi in se z obeležjem seznanijo na kraju samem. Kot meščane mesta Rothenburg bi nas namreč veselilo, če bi se po ponovnih obojestranskih obiskih stkale nove vezi v znamenju Primoža Trubarja, predhodnika evropskega duha. - Še enkrat vam čestitam k 500. obletnici rojstva Primoža Trubarja in vam želim še veliko lepih nadaljnjih slovesnosti. (*Prevedla Julijana Dolenc.*)

Mestno hišo so obiskali

● 13. maja je župan **Zoran Janković** sprejel udeležence konference *Kulturne politike in prakse v zunanjih odnosih EU*, ● 15. maja pa skupaj s podžupanoma **Alešem Čerinom** in **Jadranko Dakić** županje mest Evropske unije; gostje so si ogledale tudi Staro Ljubljano. Župan je tega dne sprejel tudi udeležence mednarodne okrogle mize *Medkulturni dialog in šport za vse*, ki jo je v Mestni hiši pripravila Športna unija Slovenije.

● 19. maja je župan sprejel veleposlanika Slovaške republike **dr. Romana Paldana** na poslovnem obisku ob koncu veleposlaniškega mandata,

● 22. maja pa na nastopnem obisku veleposlanico Turčije **Ayşe Sezgin** in ● 25. maja člani slovenskega društva *Planika* iz Ravensburga v Nemčiji. ● 28. maja je župan sprejel dankega arhitekta in urbanista svetovnega ugleda **Jana Ghela**, ki se zavzema za vrnitev mest kolesarjem in pešcem in je v Ljubljani predaval in vodil delavnico na temo *Prometno planiranje po meri ljudi*. ● 2. junija je podžupan **Aleš Čerin** sprejel podžupana partnerskega švedskega mesta Karlstad **Magnusa Perssona**.

● 3. junija je direktor Mestne uprave **Vasja Butina** gostil delegacijo Spodnjemoravske regije, ki je bila na obisku v Sloveniji, župan **Zoran Janković** in podžupan **Aleš Čerin** pa sta sprejela delegacijo filipinskega mesta Cebu. ● 5. junija je župan v Mestni hiši gostil predsednika Ukrajine **Viktorja Juščenko**. Podžupan **Aleš Čerin** je ● 6. junija sprejel goste *Evropske hiše Gradec*. ● 8. junija je bil županov gost nadžupan partnerskega mesta Wiesbaden **dr. Helmut Müller**. ● 13. junija je župan sprejel veleposlanika Tunizije **Mohameda Daouasa**, ● 27. junija pa veleposlanika Velike Britanije **Tima Simmonsa**.

Počastitve 500-letnice rojstva Primoža Trubarja

Celoten program počastitev smo objavili v prejšnji številki, zagotovo pa je bilo najbolj slovesno ● 9. junija, na Trubarjev rojstni dan, ko je župan Zoran Janković pozdravil na slavnostnem zaključku prireditve *Trubar in mi* za vrtce, osnovne in srednje šole, ki je bil na Trgu francoske revolucije pred Mestnim muzejem Ljubljana. Župan je tega dne v počastitev Trubarjeve obletnice posadil tudi eno od petih spominskih dreves ob Poti spominov in tovarštva. Posebej slovesen je bil sprejem županov mest, v katerih je deloval Trubar, ki so si ogledali razstavo likovnih upodobitev Trubarja v galeriji Kresija z naslovom *Obrazi Primoža Trubarja*. Kiparka **Irena Brunec**, in umetnostna zgodovinarja **dr. Mirko Juteršek** in **dr. Lev Menaše** so jih zbrali že nad sto in so od ● 3. julija do septembra ponovno na ogled na Gradu Turjak. Iste dne pa je Mestni muzej Ljubljana pripravil razstavo *Primus 1508–1586*, ki prikazuje Trubarjevo bivanje v Ljubljani in njegov pomen

Foto: Jakše Jeršič

Prizorišče letošnje slavnostne seje Mestnega sveta na Gradu ob 9. maju, mestnem prazniku miru, in dnevu Evrope, je bilo letos posebej slovesno, saj je prireditev potekala sočasno s srečanjem županov evropskih prestolnic, ki so se udeležili tudi slovesne podelitve naslovov častnih meščanov, nagrad in plaket glavnega mesta Ljubljane.

kot utemeljitelja slovenskega jezika; razstavo je odprl župan in so si jo prav tako ogledali župani mest, s katerimi Ljubljano Trubar ponovno povezuje danes. Arhitekturni muzej in Mestna občina Ljubljana sta v počastitev Trubarjeve 500-letnice izdala plakat in zloženko.

Obiski predstavnikov županstva in Mestne uprave v tujini

Vodja Službe za mednarodne odnose in protokol **Zdenka Šimonovič** se je kot koordinatorka projekta CIVITAS MOBILIS ● 20. maja v Odensi na Danskem udeležila koordinacijskega sestanka partnerjev v projektu. ● 22. maja so se ji pridružili mestni svetnik in predsednik komisije za mednarodne odnose **Roman Jakič** in sodelavca Oddelka za gospodarske dejavnosti in promet **Boris Jagodič** in **Peter Skušek**, slednji kot izvajalec spletnega portala *Gremo na pot...!* ● 23. junija so se vsi udeležili sestanka *Politične usmerjevalne skupine* v okviru projekta CIVITAS MOBILIS.

● 2. junija je župan Zoran Jankovič obiskal Luksemburg, kjer se je udeležil *Slovenskih dnevo*, se srečal z luksemburškim županom **Paulom Helmingerjem** in tamkajšnjo mestno arhitektko **Martine Vermast** ter ministrom za notranje zadeve **Jean-Mariem Halsdorfom**. ● 5. junija je v Tübingenu potekala slovesnost ob 500-letnici Primoža Trubarja, ki so je udeležili župan **Zoran Jankovič**, podžupan **Aleš Čerin**, načelnik **dr. Uroš Grilc**, škof **Geza Erniša** in predsednik *Društva Primož Trubar* **Viktor Žakelj**. ● 8. junija se je župan na Dunaju srečal s tamkajšnjim županom **Michaelom Häuplom** in se udeležil tekme evropskega nogometnega prvenstva med Avstrijo in Hrvaško. Podžupana **Aleš Čerin** in

Govor župana Trsta Roberta Dipiazza na slovesnosti ob 500-letnici rojstva Primoža Trubarja Primus, 9. junija ob 19. uri v Mestnem muzeju Ljubljana

Spoštovani gospod župan Zoran Jankovič, predstavniki civilne in cerkvene oblasti, gospe in gospodje!

Ob proslavljanju 500. obletnice rojstva Primoža Trubarja vam prinašam pozdrav Občine Trst, mesta, v katerem se je odvijal pomemben del življenja avtorja prve slovenske knjige.

Danes sem med vami skupaj z občinskim svetnikom Igorjem Švabom, da bi izpričal prijateljstvo in sodelovanje, ki povezuje Trst in Ljubljano. Zasluga za to gre dejavnosti župana Zorana Jankoviča, ki se mu zahvaljujem za povabilo.

Kot vsi veste, je bil Trst postojanka odločilnega pomena na kulturni in verski poti Primoža Trubarja, varovanca škofa Pietra Bonoma, ob katerem se je seznanil z reformacijskimi idejami in vstopil v cerkveni svet. Bonomo ga je posvetil v duhovnika, zadolženega za odnose s slovenskim mestnim prebivalstvom. Gre za dejstvo, ki dokazuje, kako se je v tem prostoru skozi čas zakoreninilo sodelovanje med našimi ljudmi. Čeprav ne govorijo istega jezika, pa delijo iste skupne izvirne vrednote krščanstva. Današnja obletnica simbolično obeležuje tudi začetke slovenskega knjižnega jezika.

Svoje sodelovanje na današnjem dogodku štejem za dolžnost, saj zastopam tržaške občane, ki pripadajo slovenski jezikovni manjšini. Sam jo raje imenujem sestavni del mesta, v katerem so skozi stoletja spoštljivo in strpno sobivali različni narodi in veroizpovedi. In ravno pred letom dni je bil sprejet zaščitni zakon, ki zagotavlja dvojezične osebne izkaznice in rabo slovenščine v javnih uradih. Tako smo uresničili zahtevo, da

se to končno uredi, in presegli še zadnjo oviro na poti predolgo pričakovane normalizacije odnosov. Danes, ko imamo za seboj tragedije dvajsetega stoletja in težko povojno obdobje, je ozračje ponovno mirno in logika globalizacije nam narekuje, da smo združeni in povezani, kajti samo tako se bomo uspešno pomerili na novih trgih in zagotovili razvoj in blagostanje prihodnjim rodovom.

Ker se zavedamo, da moramo razmišljati širše, smo sodelovanje med Trstom in Ljubljano zasnovali na ravni evropskega makroobmočja; tako bi ne le zmanjšali stroške, izkazale bi se tudi vse naše odličnosti. Ob tem bi spomnil, da sva z županom Zoranom Jankovičem pred nekaj meseci podpisala zgodovinski strateški sporazum, ki že napoveduje uspešne rezultate. Za prihodnost naših otrok bi bila neodpušljiva napaka, če bi navkljub izzivom, s katerimi se bo morala soočiti Evropa v prihodnjih letih, ohranjali medsebojno nezaupljivost in razdeljenost. Prav zato prehojena pot Primoža Trubarja, ki je živel v srednjeevropskem prostoru med Ljubljano in Trstom, Dunajem in Reko in nato pristal v Nemčiji, ohranja svojo aktualnost. Gre namreč za prostor, ki je po padcu meja zdaj združen pod modro, z zvezdami posuto zastavo Evropske unije. - Lahko torej zatrdimo, da ob današnjem obeleževanju Trubarjevega rojstva slavimo preteklost, ki nas navdihuje, da z optimizmom zremo v prihodnost, ki bomo Italijani in Slovenci v raznolikosti identitet protagonisti gospodarskega razvoja in politične, družbene in kulturne rasti Evrope. *(Prevedla Devana Jovan.)*

Foto: arhiv JSS MOL

V novozgrajeni stavbi, katere gradnjo je vodil JSS MOL, Na Herši so našli dom prebivalci s posebnimi potrebami, varovanci CUDV Draga.

Fotografije: Dunja Wedam

Na Mestnem trgu pospešeno poteka prenova komunalne infrastrukture: prenova vroečevoda, vgradnja jaška za krmilno tehniko, gradnja podzemne zbiralnice odpadkov pred Mestnim trgom 8. Trg bo po zasutju prekrit z enakimi tlakovci kot na Prešernovem trgu.

Tlak na Prešernovem trgu so ob začetku toplega vremena zapolnili s smolo.

V času predsedovanja Slovenije Svetu Evropske unije je bila Slovenska cesta ob koncih tedna privlačna mestna dnevna soba z množico prireditev. Na sliki: Festival Nostalgija.

prof. Janez Koželj pa sta se ● 31. maja udeležila žalne slovesnosti svojcev preminulih v letalski nesreči na gori San Pietro na Korziki.

Mestne pridobitve

Od ● 12. maja je mesto bogatejše za *stanovanjsko stavbo Na Herši*, ki jo je na dobro obiskani slovesnosti odprl župan; v njej bodo bivali odrasli s posebnimi potrebami. ● 15. maja je stanovanje v hiši na Ribjem trgu 2, v katerem je stanoval Primož Trubar, postalo muzejski prostor za predstavljanje najbolj reprezentativnih in v svetu prepoznavnih stvaritev slovenske kulture.

● 23. maja so v Trnovem odprli nov hotel *Ahotel s 3 zvezdicami* in bogato dopolnilno ponudbo.

Od ● 27. maja so delavci podjetja KPL d.d. na odseku med Robovim vodnjakom in Pod Trančo začeli s prenovo Mestnega trga; najprej so odstranili granitne kocke, zdaj pa z urejanjem komunalne infrastrukture dela nadaljuje JP Energetika Ljubljana d.o.o. Po dokončanju del za komunalno infrastrukturo bodo na Mestnem trgu namestili nove tlake; ureditev tlakov bo enaka kot na Wolfovi ulici. Dela bodo v celoti zaključena predvidoma v drugi polovici avgusta in bodo znašala okoli 843.000 evrov.

● 5. junija je podžupan **Jani Möderndorfer** odprl trgovino *Lacoste* v novozgrajeni Villi urbani. ● 6. junija sta Mini teater in Norveška fundacija podpisala *pogodbo za obnovo hiše na Križevniški 3*, ki je v lasti Mestne občine Ljubljana in v uporabi Mini teatra. Sredstva v višini 600.000 evrov bodo pridobili s strani Norveškega finančnega mehanizma. ● 11. junija je podjetje Delta Real Estate z zasebnim partnerjem družbe Grep in javnim Mestno občino Ljubljana podpisalo *predpogodbo o gradnji trgovskega dela Športnega parka Stožice*, ki bo v izgradnjo več kot 100.000 m² vložilo 242.500 evrov, v njem pa bo 200 do 250 trgovskih lokalov.

Izbrani dogodki in prireditve, ki so jih s svojo navzočnostjo počastili župan, podžupani in sodelavci Mestne uprave

● 12. maja je župan pozdravil na slovesnosti *Akadske športne zveze Olimpija* v Mestni hiši, na kateri so izročili priznanja zveze za leto 2007, ● 14. maja pa na OŠ Miška Kranjca pozdravil učence na 12. občinskem tekmovanju *Kaj veš o prometu*, ● 16. maja je sprejel predstavnike Manevrske strukture narodne zaščite v počastitev dneva MSNZ 17. maja in kot pokrovitelj pozdravil na tradicionalni *maturantski paradi*. ● 20. maja se je župan udeležil okrogle mize *Kaj prinaša evropska ustava na področju kulture*, ki jo je organiziralo društvo FAM na Ljubljanskem gradu, ● 22. maja pa slavnostno nagovoril udeležence na prireditvi ob *100. obletnici delovanja Športnega društva Trnovo*, ● 24. maja pozdravil udeležence 33. Mednarodnega plavalnega mitinga za pokal mesta Ljubljane, ● 26. maja je pred vhodom v TIC na Adamič Lundrovem nabrežju odkril

spominsko ploščo v spomin na delovanje *Koordinacijske podskupine za Ljubljansko pokrajino* v času osamosvojitvene vojne 1991. Ob koncu razprav ob razgrnjenem dopolnjenem osnutku novega Prostorskega načrta Mestne občine Ljubljana je bila ● 27. maja v Jakopičevi galeriji okrogla miza Društva Ivan Cankar, na kateri so sodelovali načelnik **mag. Miran Gajšek**, načelnik **dr. Uroš Grilc**, podpredsednik društva **mag. Braco Mušič** in predsednik društva **Niko Lukež**.

● 29. maja je v dvorani Škofijske klasične gimnazije potekala zaključna prireditev mladih raziskovalcev ljubljanskih osnovnih šol, na kateri je učence pozdravil župan, ki je prireditev s poročili o opravljenih raziskavah učencev označil kot najlepše letošnje srečanje z mladimi.

● 2. junija je podžupan **Jani Möderndorfer** nagovoril navzoče na slovesnosti ob dnevu dediščine evropskih pokopališč, podžupan **prof. Janez Koželj** pa odprl razstavo **Mirana Kambiča o ljubljanski secesijski arhitekturi** na Jakopičevem sprehajališču v Tivoliju. ● 3. junija je načelnica Oddelka za predšolsko vzgojo, izobraževanje in šport **Marija Fabčič** v Mestni hiši staršem in vzgojiteljem predstavila načrt za zagotavljanje prostorov za dodatnih 1.446 mest v vrtcih na 94 novih oddelkih, ki jih bo občina z gradnjami in preureditvami zagotovila v prihodnjem letu. Predstavila je tudi primerjalno sliko cen v vrtcih, ki kaže, da so ljubljanski vrtci najcenejši v državi, pri čemer imajo najvišji programski (nad)standard. ● 6. junija je župan v Centralni informacijski pisarni na Mačkovi 2 odprl razstavo del članov Društva paraplegikov ljubljanske pokrajine, na Prešernovem trgu pa *Center zdrave kože* ter prevzel donacijo prireditelja Vichyja mestu. ● 11. junija je župan na kulturni slovesnosti v Mestnem muzeju podelil Župančičeve nagrade 2008. Nagrajence predstavljamo na straneh 10 do 14. ● 16. junija je podžupan **prof. Janez Koželj** na Gradu sprejel udeležence *Evropskega foruma za arhitekturno politiko*, na katerem so razpravljali o arhitekturni prenovi. ● 17. junija se je župan v Mestni hiši udeležil javne razgrnitve *Uredbe o Krajinskem parku Ljubljansko barje*, ● 18. junija je kot pokrovitelj pozdravil na otvoritveni slovesnosti *Specialne olimpijade Slovenije* na Stadionu Športnega parka Kodeljevo in ● 19. junija odprl *56. ljubljanski mednarodni poletni festival* v Križankah ● 20. junija je kot pokrovitelj pozdravil na prireditvi Slovenske filantropije na Prešernovem trgu v počastitev *svetovnega dneva beguncev*, ● 21. junija se je udeležil pogovora z župani slovenskih mestnih občin na povabilo mariborskega župana Franca Kanglerja, zvečer pa je kot pokrovitelj pozdravil udeležence *Parade ponosa* na Prešernovem trgu, ki jo je organiziralo Društvo DIH. ● 22. junija je župan podelil pokale zmagovalnim ekipam ob zaključku *mednarodnega nogometnega turnirja mlajših dečkov* v Športnem parku Žak.

Predstavitev diplomantov Mestne občine Ljubljana v letu 2007

Nada Breznik,
svetovalka za štipendiranje

Generacijo diplomantov, magistrov in doktorjev znanosti, štipendistov Mestne občine Ljubljana posameznega koledarskega leta, vedno s čestitkami in dobrimi željami pospremimo na novo pot poklicne, znanstvenoraziskovalne ali umetniške uveljavitve. Zaželimo jim, da dobili priložnost in podporo pri uresničitvi svojih ambicij in urejanju osnovnih eksistenčnih potreb, da bi zaživel samostojno in v skladu s svojimi pričakovanji, sposobnostmi in nagnjenji. Mnogi med njimi ne odlašajo svojih osebnih načrtov za »potem«, že v času študija postanejo zaželeni in konkurenčni sodelavci, ki so jim odprte vse poti. Čedalje pogosteje imajo prednost tudi družinsko življenje in otroci, ki pač ne morejo čakati do zaključka vseh študijev in različnih projektov, ki samo pomnožujejo že tako visoke motivacije in aspiracije mladih staršev. In tako, vzporedno in sproti, z radovednostjo, z vedrino in s plemenitostjo ti mladi ljudje ne rešujejo, ne žrtvujejo, temveč živijo svoje življenje polno in ustvarjalno. Resnično si zaslužijo čestitke za vse doseženo, pa tudi za voljo, pogum, zaupanje in življenjski optimizem.

Generaciji 2007 je na novoletnem sprejemu štipendistov Mestne občine Ljubljana, ko so bile podeljene tudi nove štipendije lanskoletnega razpisa, čestital podžupan Jani Möderndorfer. V letu 2007 smo s slavnostnim koncertom štipendistov na Ljubljanskem gradu počastili tudi 10. obletnico štipendiranja nadarjenih v Mestni občini Ljubljana. Žal pa bo leto 2007 ostalo v spominu tudi po tem, da smo eno od naših odličnih štipendistk, doktorico medicine, asistentko na Inštitutu za fiziologijo Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani, Polono Rogel, pospremili k zadnjemu počitku. Predstavljamo jo v generaciji 2007, da ostane spomin nanjo živ in bodrilen.

Polona Rogel

17. 1. 1976 – 12. 3. 2007

je na Medicinski fakulteti v Ljubljani diplomirala 2. novembra 2001. Istega leta je prejela Prešernovo priznanje Medicinske fakultete. Leta 2002, po opravljenem strokovnem izpitu, se je vpisala na podiplomski študij biomedicine. Čez dve leti, ko se je vpisala v 3. letnik s povprečno oceno 9,5, ji je senat Medicinske fakultete omogočil neposreden prehod na enovit doktorski študij. Na priporočilo sodelavcev na inštitutu ji je bila leta 2005 odobrena tudi specializacija iz radiologije. Z veliko vneto se je lotila svoje doktorske raziskovalne naloge in pri tem sodelovala z mnogimi priznanimi strokovnjaki na različnih področjih znanosti. Tudi tukaj je že skoraj dosegla zastavljeni cilj, a ji je žal zmanjkalo časa. Kljub temu, da je zbolela še pred koncem študija, v letu 1999, in je kot študentka medicine in pozneje zdravnica zelo dobro vedela, da njene bolezni še niso pozdravili, se je z velikim optimizmom, neizmerno vero v znanost in predvsem neuklonljivo voljo borila do konca. Čeprav ji bolezen ni prizanašala in se je morala podvreči številnim najtežjim radio- in kemoterapijam, ki človeka povsem izmučijo, je nadpovprečno opravljala svoje delo in študij. Nikoli ji ni zmanjkalo časa za vse, ki so jo obkrožali. Tako kot vsi mladi je tudi ona rada hodila na koncerte in prireditve. Bila je redna gostja na vseh ljubljanskih maratonih, na katere se je vselej vestno pripravila. Živela je za prihodnost in gradila svoj odnos do ljudi tako, kot bi imela pred seboj še dolgo vrsto let. Kot aktivna športnica (v letih od 1984 do leta 1994 devetkratna državna prvakinja v športnih plesih, na svetovnih prvenstvih se je od 1988 do 1992 uvrščala od šestega do prvega mesta), je bila vajena zmag in porazov, vendar je tudi slednje prenesla z večnim nasmehom. Vse, ki so jo poznali in živeli z njo, je prevzel njen optimizem in veder značaj. Zaradi toplega odnosa do kolegov in študentov, ki jim je bila vedno pripravljena priskočiti na pomoč, je bila priljubljena,

Foto: arhiv družine Rogel

Polona Rogel

občudovana in spoštovana. Cenili so njeno predanost in odgovornost do pedagoškega in raziskovalnega dela. V obdobju od leta 1999 do leta 2004 je objavila več strokovnih prispevkov v Medicinskih razgledih, Zborniku povzetkov raziskovalnih nalog in v samostojnih tiskanih izdajah.

Leta 2002 se sodelovala na Okrogli mizi na temo *Kaj je jedro mesta*, na kateri so štipendisti Mestne občine Ljubljana različnih študijskih smeri v okviru predstavitve štipendistov, ki je potekala na Gospodarskem razstavišču, poskušali poiskati odgovor na navidez povsem preprosto vprašanje. V spominu bo ostalo lepo dekle širokega nasmeha, v rdeče-belem progastem puloverju, z lasmi, spetimi v živahen čop, katere prispevki in poročanja so bili stvarni in preiščeni. – Septembra 2005 se je poročila. Neizmerno si je želela, da bi imela otroka. Če ne bi šlo drugače, bi ga tudi posvojila ... Na Medicinski fakulteti v Ljubljani so se spominu na mlado sodelavko poklonili na žalni seji.

Nataša Babič

je v lanskem letu zaključila podiplomski študij v ZDA, kamor se je odpravila po diplomi na *Performing Arts Studios na Dunaju*. O svojem študiju in nastopih je zapisala: »Dana mi je bila možnost študija na prestižni igralski šoli Gledališki in filmski inštitut Leeja Strasberga (*The Lee Strasberg Theater and Film Institute*) v New Yorku. Sodelovala sem pri zaključnih predstavah Inštituta, kar je dano le redkim: *The Power and The Glory* v režiji Georga Lorosa, ter *Gossip* v režiji Laure Drake. Prav tako sem nastopala v večjih predstavah zunaj Inštituta: na turneji po Združenih državah Amerike v predstavi *Love, Life and Redemption*, ki jo je režiral Setor Attipoe, in *The Best Party Ever* v režiji Annie Ward. Preizkusila sem se tudi kot režiserka predstave *Rocket To The Moon* Clifforda Odetsa. Igrala sem v kratkih filmih: *Our Dinner*, *Not Heaven* in *Two Minutes*. Rada bi se zahvalila Mestni občini Ljubljana ter

svojim staršem za to izjemno izkušnjo.«

V času študija v Združenih državah Amerike je med drugim poročala: »Moj profesor igre George Loros me je povabil k sodelovanju v njegovi novi poletni produkciji. Srčno si želim uporabiti to neverjetno igralsko izkušnjo pri nas in tako prispevati svoj delež k razvoju slovenskega gledališča in muzikala.« Nataša Babič je je nastopila na Ljubljanskem gradu decembra 2006 na kulturnem programu ob novoletnem sprejemu štipendistov Mestne občine Ljubljana.

Dr. Vesna Dolničar

je leta 2003 dobila mesto mlade raziskovalke na Fakulteti za družbene vede, leta 2006 pa se je na Univerzi v Ljubljani, Fakulteti za družbene vede, zaposlila kot asistentka za področje družboslovne metodologije in informatike. Tudi s pomočjo mestne štipendije je v času študija svoje znanje komunikologije, družboslovne informatike in metodologije poglobljala na Univerzi v Nebraski, na mednarodni poletni šoli v Michiganu in na dveh delavnicah QMSS (*Quantitative Methods in the Social Sciences*). Pedagoško sodeluje pri več predmetih, poleg tega pa je vseskozi aktivno vključena v pripravo in izvedbo številnih nacionalnih in mednarodnih projektov oz. raziskav. Trenutno deluje kot nacionalna korespondentka za projekt šestega okvirnega programa SOPRANO in je polnopravna članica upravnega odbora mednarodnega projekta COST 298, ki je vključen v domeno informacijskih in komunikacijskih tehnologij. Člani skupine COST so maja lani organizirali odmevno znanstveno konferenco *Dobro, slabo in nesprejemljivo* (*The Good, the Bad and the Unexpected*), pri kateri je dr. Vesna Dolničar sodelovala kot članica programskega in organizacijskega odbora, vodi pa tudi urejanje spletnega mesta konference in projekta. Kot soavtorica je objavila dva znanstvena članka, znanstveno monografijo in dve poglavji v monografijah uglednih založniških hiš. Je pridružena članica uredništva mednarodne revije *Observatorio*, poleg tega pa ima vlogo recenzentke tudi pri številnih drugih mednarodnih revijah.

Vesna Gabaj

je končala študij Likovne pedagogike na Pedagoški fakulteti v Ljubljani z diplomskim delom *Maska v oblikah akcije in mirovanja*. Diplomirala je z odliko. Njeno delo v preteklem letu zaznamuje predvsem združevanje dveh področij, pedagoškega in likovnega. Samostojno in prostovoljno je vodila likovno delavnico na *Društvu Altra - Odbor za novosti v duševnem zdravju*. Sodelovala je pri različnih projektih *Hiše otrok in umetnosti*. Izkušnje z delom z otroki si je pridobila predvsem kot mentorica ustvarjalnih delavnic in oblikovalka maske. Z raznovrstnimi dejavnostmi, najbolj pa s poslikavanjem telesa, je sodelovala na

Foto: zasebni arhiv

Nataša Babič

različnih festivalih in prireditvah: *Ana Desetnica*, *Lunin festival*, *Trnfest*, *Emonska promenada*, *festivalu Labirint trenutkov*, *Otroški bazar* idr. Že v času študija je sodelovala na več skupinskih razstavah. Predstavila se je tudi s samostojno razstavo *Poetike prostora* v Klubu SOT 24,5, Metelkova mesto. Prvega aprila letos je v KUD France Prešeren pripravila razstavo skulptur z naslovom *Prvoaprilska šala*.

Tina Gerkman

je diplomirala na Fakulteti za družbene vede, v programu komunikologija, smer trženje in tržno komuniciranje z diplomskim delom *Semiologija lastniškega znaka: lastniške oznake na ovčjih uhljih v Zgornjem Posočju kot blagovna znamka*, ki je predlagano za fakultetno Prešernovo nagrado. V času študija je predstavila pesniški snop *Utrinki* in raziskovalno delo *Stereotipizacija muslimanov v Sloveniji*. Vodila je projekt tržne raziskave in komunikacijske strategije za Agencijo za šport in turizem *Aktivni planet*. Svoje znanje je izpopolnjevala na WSE London in Salminter Salamanca, kjer je zaključila najvišjo težavnostno stopnjo izobraževanja.

Suzana Grau

je diplomirala iz dramske igre in umetniške besede. Sodelovala v številnih gledaliških, filmskih in pevskih projektih. Med drugim je nekaj let sodelovala z gledališčem Sensorium, kjer je igrala v predstavah *Sprehajalec grehov*, *Mesto tišine* in *Odstiranj*. Sensorium je podmladek Teatra de Los Sentidos iz Barcelone. Za časa študija je prejela študentsko nagrado zlatolaska za vlogo *Arsinoe* v Molièrovem *Ljudomrzniku*. Vloga *Sally Bowles* v *Kabareju* je botrovala njeni poznejši odločitvi za izpopolnjevanje iz gledališkega petja in igre na Univerzi v Gradcu. Prejela je nagrado občinstva na festivalu Ana Desetnica, za predstavo *Koridor - Mladi akademiki*. Zdaj igra v Lutkovnem gledališču Maribor in v Mini teatru. Z avtorskimi predstavami sodeluje na vsakoletni dobrodelni prireditvi *Svetovno praznovanje dneva indigo otrok*. Sodelovala je pri mednarodnem projektu *Diversit arts* v Barceloni. Udeležila se je številnih izobraževanj, med drugim poleti 2007 seminarja na New York Film Academy. Kot članica strokovne žirije je sodelovala na mednarodnem gledališkem festivalu FIST v Beogradu.

Tina Gerkman

Fotografije: Jakše Jeršič

Dr. Vesna Dolničar

Jaša Mrevlje in Meta Grgurevič

sta predstavnik mlajše generacije slovenskih umetnikov, ki ustvarjata tako doma kot v tujini. Od leta 1999 do 2004 sta živela v Benetkah, kjer sta poleg študija, tako samostojno kot tudi vsak s svojo umetniško skupino, Meta s *Passaporto* (Mara Ambrožič, Jasmina Cibic - prav tako štipendistka MOL, Mery Favaretto, Meta Grgurevič) in Jaša s *Crash in Progress* (Giorgio Andreotta, Simone Settimo, Peter Furlan, Jaša Mrevlje, Martina de Lugnani), izvedla vrsto uspešnih projektov. V letu 2003 je Passaporta zastopala Italijo na Bienalu mladih umetnikov v Atenah. Naslednje leto je bila skupina povabljen na prestižni festival *Sarajevska zima - Nema problema*, leta 2005 prejela štipendijo za perspektivne mlade umetnike *Borsa di studio Bevilacqua la Masa* ... Jaša je s *Crash in Progress* predstavil projekt *M.o.m.o.* v ugledni milanski galeriji Galici, leta 2003 megalomaski projekt *Dafne*, ob tem pa še številne samostojne projekte, ki so se zvrstili v Ljubljani: *Radikal Chic* v Equrni, *The Big Show* na Ljubljanskem gradu itn.

Leta 2005 sta Jaša in Meta dobila v najem umetniški bivalni atelje Mestne občine Ljubljana in v naslednjem letu zaključila podiplomski študij, smer slikarstva, na Akademiji lepih umetnosti v Benetkah. Danes poleg ustvarjanja projektov v Italiji uspešno sodelujeta z galerijo in ekipo umetnikov galerije Ganes Pratt. Samo v lanskem letu je ekipa v zasedbi: Žiga Kariž, Viktor Bernik, Jasmina Cibic, Urša Vidic, Mark Požlep, Simone Settimo, Jaša Mrevlje, Ištvan Išt Huzjan, prav tako štipendist MOL, osvojila dve najuglednejši domači razstavnici prizorišči, Moderno galerijo s projektom *Every man is a Curator* in Jürgen, Mestno galerijo pa s projektom *Bad Girls & Bad Boys*. Dva projekta, s katerima so mladi že uveljavljeni umetniki pokazali, da se kljub izredno težkim razmeram, v katerih se je znašla slovenska kulturna produkcija, z veliko truda in navdihla da uresničiti nemogoče, predvsem pa, da je sodobna umetnost nekaj živega, povsod navzočega in odprtega za široko občinstvo.

Gašper Janša

se je po končani gimnaziji vpisal na Fakulteto za elektrotehniko. V času študija je sodeloval pri fakultetni ekipi robotskega nogometa, s katero je leta 2005 postal evropski prvak. Študij je leta 2007 končal z diplomsko

Foto: Iva Gruden

Suzana Grau

Vesna Gabaj

nalogo *Kontrolni sistem za nadzor gibanja Stewart-Goughove ploščadi*. Diplomsko naloga je prejela fakultetno Prešernovo nagrado. Že med študijem je sodeloval s podjetjem Cosylab, kjer je bil udeležen pri izgradnji sistema za nadzor predpospeševalnika avstralskega sinhrotronskega pospeševalnika elektronov in izgradnji nadzornega sistema za tri žarkovne linije v sinhrotronskem pospeševalniku elektronov *Diamond* v Veliki Britaniji. Po končanem študiju se je zaposlil v podjetju Cosylab, kjer nadaljuje delo pri projektih izgradnje nadzornih sistemov za različne inštitute po vsem svetu.

Jaša Jenull

je aprila 2007 diplomiral na Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo v Ljubljani, smer gledališka in radijska režija, in sicer z diplomskima predstavama *Kerst* (po motivih Krsta pri Savici) in *Metamorfoze 3* (gledališka priredba Ovidovih Metamorfoz), za kateri je sam zasnoval tudi besedilni predlogi. Leta 2005 je prejel akademjsko Prešernovo nagrado za delo na radijskem področju, za filmski scenarij *Angora, angora* pa tudi Grossmanovo nagrado. Njegova avtorska radijska igra *Nočna tarifa* je bila uvrščena v ožji izbor treh najboljših na svetovnem festivalu nacionalnih radijskih in televizijskih hiš *Prix Italia*, igra je bila v prevodu izvedena tudi na RDF v Baden-Badnu in na RTS v Beogradu. Prav tako pa je bil dejaven na področju performativnih umetnosti, saj je v preteklih letih zasnoval, režiral, igral, osvetljeval in/ali ozvočeval več kot dvajset raznovrstnih predstav, intermedijskih dogodkov in videoinstalacij, v letu 2006 pa je skupaj z Vido Cerkvénik Bren in Markom Bratušem prevzel tudi umetniško vodstvo Šentjakobskega gledališča. Predstava *Karel Čapek: R.U.R.*, ki jo je režiral pod okriljem ŠG Ljubljana, je na Čufarjevih dnevih 2005 prejela nagrado žirije za najboljšo predstavo v celoti. Lani se je prvič preizkusil tudi v filmskem mediju; zasnoval in režiral je kratki film, nemo romantično burlesko *Južni otok*, ki je bila ob živi glasbeni spremljavi tamburaškega orkestra premierno uprizorjena na letošnjem Trnfestu. Decembra lani je v produkciji KUD Ljud in s podporo Mestne občine Ljubljana kot avtor besedila in soredizer pripravil radijsko igro v živo z naslovom *Smrt pekove hčere*, ki se je 29. decembra ob 20. uri pred živo publiko odvila v atriju Trubarjevega antikvariata, radijski

Jaša Mrevlje

Meta Grgurevič

poslušalci pa so njen prenos spremljali na valovih 1. programa Radia Slovenija. Trenutno pripravlja skrivnostni projekt z delovnim naslovom *Električne invazije*, ki se bo v poletnih mesecih odvijal na ljubljanskih ulicah, trgih in parkih.

Jaka Jevšnik,

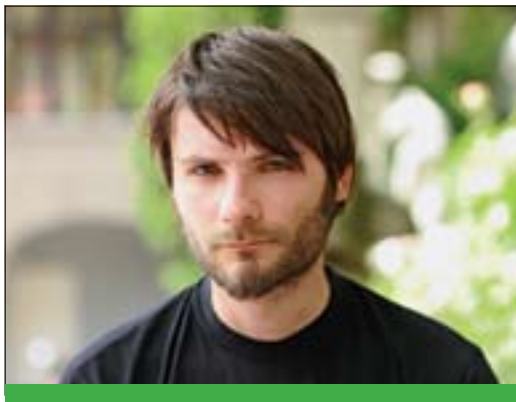
ki je diplomiral na Fakulteti za elektrotehniko, med svoje največje uspehe šteje zmago na Evropskem prvenstvu robotskega nogometa. Gre za tekmovanje univerzitetnih ekip v programiranju strategije premikanja robotskih nogometašev, ki ima za cilj, doseči čim več golov proti nasprotniku. Robote je samostojno vodil program z vnaprej napisano strategijo vodenja vsakega posameznega robota. Sodeloval je tudi z združenjem študentov elektrotehnike in računalništva EESTEC pri vodenju vaj dveh mednarodnih delavnic *7 dni industrijske robotike*. Študij je končal iz smeri robotika z diplomsko nalogo *Robotska celica za hladno spajanje*. Temo diplomske naloge je predstavil na dveh strokovnih konferencah: *Automatizacija v industriji in gospodarstvu* ter *Elektrotehniška in računalniška konferenca*. Članek na temo diplomske naloge je bil objavljen tudi v strokovnih revijah *Automatika* in *Ventil*. Študij nadaljuje v podiplomskem magistrskem programu na Fakulteti za elektrotehniko.

Jadranka Juras

je na slovenskem glasbenem prizorišču navzoča že vrsto let. Od leta 2002 je bila redna študentka graške univerze za petje jazza. Za ta študij je prejela štipendijo Mestne občine Ljubljana in je lani študij uspešno končala. Štiri leta je delovala kot pevka v skupini *Planet Groove*. Izdali so dve zgoščenki: *Livin' on planet Earth* (s to ploščo so bili tudi nominirani za najboljši album jazza na prireditvi Zlati petelin leta 1997) in ploščo *Zakon groovitacije, Funk, latin, jazz film music in town*, ki je zmagala na festivalu, *Šansonko bi le vedel* pa je bila tudi ena izmed redkih slovenskih pesmi, ki je bila visoko uvrščena tudi na lestvici MTV Adria 17. Številne pesmi s tega albuma so postale uspešnice na vseh radijskih postajah. Vikend magazin je ploščo uvrstil med tri najboljše slovenske produkcije leta 2006 (poleg Siddharte in Katalene), tudi vsi drugi glasbeni kritiki so plošči prisodili visoko oceno. Spomladi letos se je na povabilo skupine

Jaka Jevšnik

Gašper Janša

Laibach odpravila na evropsko turnejo in verjetno bo z njimi jeseni odpotovala tudi na veliko ameriško turnejo, trenutno pa pripravlja pesmi za svojo novo zgoščenko.

Sandra Marsh

je maja 2007 uspešno zaključila dodiplomski študij na *Brigham Young University* v Združenih državah Amerike in pridobila naslov *Bachelor of Arts (BA)* in *Art History and Curatorial Studies*. Med študijem je opravila dvomesečno prakso v Narodnem muzeju v Ljubljani, petmesečno prakso v Umetnostnem muzeju v Provu ter se udeležila raziskovalnega dela prek *Brigham Young University* v vatikanskem muzeju, kjer je sodelovala pri preučevanju nagrobnih portretov v antični Siriji. Nastopila je na predstavitvi štipendistov Mestne občine Ljubljana, kjer je predstavila svoje raziskovalno delo, gostovala pa je tudi na Filozofski fakulteti v Ljubljani, in sicer s predavanjem o pravih pisanja umetnostnozgodovinskih člankov. Prostega časa med študijem ni imela veliko, saj je postala mamica dveh otrok. Po porodniškem dopustu se namerava zaposliti v *High Museum* v Atlanti. »Hvala Ljubljana, moje mesto!« pravi.

Miha Nagode

v Ljubljani rojeni slovenski pianist, je že pred študijem postal nagrajenec več mednarodnih tekmovanj. V času študija na ljubljanski Akademiji za glasbo, kjer je z odliko diplomiral leta 2004, je postal tudi državni nagrajenec. Po diplomii je nadaljeval podiplomski študij v razredu slovitega ruskega pianista in pedagoga Konstantina Bogina na *Accademii Santa Cecilia di alto perfezionamento musicale* v Italiji. V času specializacije je prejel nagrado na mednarodnem tekmovanju *Camillo Togni* v Brescii, sodeloval pa je tudi na raznih festivalih po Italiji. Doma je igral v večini pomembnih študentskih ciklov, kot so *Mladi virtuozji*, *Ob klavirju*, *Študentje-profesorji* itd. Posnel je več skladb za nacionalni radio in televizijo ter za nekatere lokalne postaje. Sodeluje z različnimi domačimi in tujimi glasbeniki. Ves čas študija je bil štipendist Mestne občine Ljubljana, ki mu je s finančno podporo stala ob strani, na kar je zelo ponosen. Deluje kot profesor klavirja in profesionalni korepetitor. Je tudi ustanovitelj klavirske šole za otroke in odrasle, imenovane *Pianoart*.

Jadranka Juras

Foto: zasebni arhiv

Jaša Jenull

Kristina Oberžan

je svojo glasbeno pot začela v vodah klasične glasbe kot saksofonistka, nadaljevala pa kot jazzvokalistka. Leta 2002 je prejela nagrado za najboljšo izvajalko na slovitih ameriški glasbeni akademiji *Berkeley School of Music*. Oktobra 2005 je bila finalistka na mednarodnem tekmovanju pevcev jazza v Bruslju (*Brussels International Voice Competition*). Na Slovenski popevki 2006 je prejela nagrado za najboljšo izvajalko. Leta 2007 je magistrirala iz petja jazza na Univerzi v Gradcu. Sodeluje z Big bandom RTV Slovenija, kot solistka je sodelovala pri projektu *Adiemus* z zborom *Carmina Slovenica*, pri predstavi *Kjer se ljubezen izliiva v sinje* nebo Slovenskega stalnega gledališča v Trstu, pri projektu *Jazz Sacral*, ki ga vodi Nada Žgur, ter *Šentpolh sekstetu* z Janijem Kovačičem. Poučuje v glasbeni šoli zavoda sv. Stanislava v Ljubljani ter sodeluje z glasbeniki, kot so Peter Mihelič, Renato Chicco, Blaž Jurjevčič, Dejan Pečenko, Drago Gajo, Primož Grašič ... V Avstriji je glavna vokalistka mednarodne jazzovske skupine, ki igra predvsem brazilsko obarvano glasbo, *Yello, Green & More*, s katero je posnela že dve zgoščenki. Sodelovala je tudi na zgoščenki Petra Miheliča z naslovom *Clairaudient* ter CD-ju Roberta Jukiča *How About That*. Zadnje zgoščenko, posvečeno »zlato dobi slovenske popevke«, z naslovom *Kakor lep roman* je izdala z zasedbo The Grooveyards, s katero intenzivno sodeluje od leta 2006. »Pri Kristini Oberžan se enakovredno združujeta vokalna in interpretacijska moč, mogočnemu in čutnemu glasu pa dosledno stopata ob bok izpostavljena poustvarjalska intimnost in izredna odrska prezenca,« meni kritika.

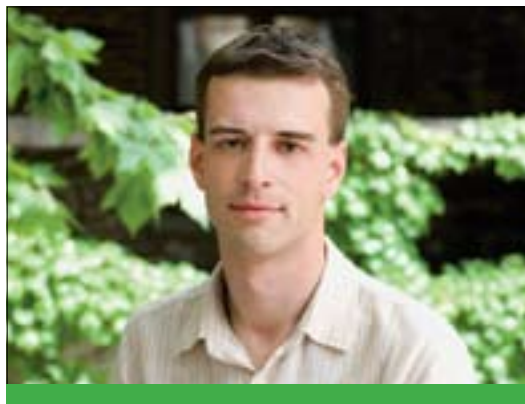
Miha Pešec,

magister arhitekture, si je s štipendijo Mestne občine Ljubljana predvsem pomagal pri zaključku podiplomskega študija na arhitekturnem inštitutu Berlage v Rotterdamu na Nizozemskem, kjer je magistriral kot eden najboljših študentov zadnjih let. Predanost delu je izkazal že v prvem letu študija, kjer je na željo svojega profesorja Winnyja Massa v studiu še po končanem semestru s kolegi nadaljeval raziskovalno delo, katerega rezultat je bila simulacija urbanističnega interaktivnega programa *Space Fighter*. Program so do konca razvili na univerzi MIT v ZDA. Pred kratkim je o tem izšla tudi publikacija. Delo

Foto: zasebni arhiv

Sandra Marsh

Miha Nagode

z nizozemskimi biroji je ob študiju obsegalo tudi sodelovanje na natečaju za stockholmsko knjižnico z Olafom Gipserjem, mentorjem iz arhitekturnega biroja UN Studio, in se zaključilo z drugonagrajenim projektom za urbanistično zasnovno področja Pipera pri Bukarešti v Romuniji. V drugem letniku je pod mentorstvom PV Aurelija (Phd. Berlage) raziskoval v studiu, imenovanem glavno mesto Brasilia: *Mesto kot politična forma*. Po študiju pa je dobil tudi povabilo za delo v arhitekturnem biroju OMA, ki ima trenutno največjo produkcijo na svetu. Kot najboljši študent je bil v imenu inštituta Berlage povabljen na arhitekturni bienale v Sao Paulu.

Alja Piry

je dobila mestno štipendijo v drugem letniku študija umetnostne zgodovine na Filozofski fakulteti. Sama pravi, da je s tem Mestna občina Ljubljana ni le nagradila za dobre študijske rezultate, marveč je podprla še vsa druga področja njenega zanimanja in delovanja. Zanj je bilo ves čas študija pomembno ne le to, da si pridobi strokovno znanje, temveč tudi to, da najde pot, po kateri to znanje lahko preplete z drugimi spoznanji, predvsem pa, kako umetnostnozgodovinsko znanje lahko uporabi na drugih področjih. Leta 2004 je opravila sprejemni izpit za študij slikarstva na dunajski akademiji in od takrat je opravljala oba študija vzporedno. Pozimi 2007 je osebne izkušnje s področja slikarstva združila s teoretskim razmišljanjem in raziskovanjem na področju umetnostne zgodovine. Nastalo je diplomsko delo o slikarjih z okvarami vida, v katerem je obravnavala pojav morebitnega astigmatizma pri El Grecu, možnost starostnega pešanja vida pri Tizianu in Rembrandtu, Monetovo katarakto ter verjetno škilavost Albrechta Dürerja. Zdaj z umetnostnozgodovinsko diplomom v žepu končuje študij slikarstva na Dunaju.

Dr. Gašper Tkačik

je od leta 2002 do 2007 študiral biofiziko na Univerzi v Princetonu v ZDA, del tega časa tudi ob podpori štipendije mesta Ljubljane. V svoji kandidaturi za štipendijo je zapisal: »Z mentorjema prof. Bialekom in prof. Callanom se ukvarjamo z modeliranjem genetskih regulacijskih mrež. Problema se lotevamo predvsem s teoretične strani z orodji statistične fizike

Kristina Oberžan

in informacijske teorije.« Avgusta lani je izobraževanje zaključil z zagovorom doktorata z naslovom *Informacijski tokovi v bioloških mrežah*. Rezultati raziskovalnega dela so zbrani v šestih znanstvenih člankih (predstavljeni so bili tudi na znanstvenih konferencah ter na srečanju Fizikalnega združenja ZDA v New Orleansu marca 2008), delo pa je dodatno finančno podprla – poleg Univerze – tudi fundacija Burroughs-Wellcome. Predstavlja se z rezultati svojega raziskovalnega dela.

Za raziskave na vznemirljivem in razmeroma novem področju biofizike je značilno, da se fizikalna (tako teoretična kot eksperimentalna) orodja uporabljajo za razumevanje žive narave. Celica je biološki računalnik. Hranilne snovi in signali (recimo hormoni, spojine iz okolja) so vhodni podatki, odzivi celice – metabolizem, delitev, premikanje, signali drugim celicam – pa izhodni. Kakor računalnik poganja operacijski sistem, ki smo ga ustvarili ljudje, nas zanima, kakšen je program, ki poganja celico, in kako je zakodiran v molekuli DNK. Življenje se začne z eno celico, zarodkom, in ta prek zaporednih valov celičnih delitev proizvede generacije hčerinskih celic, iz katerih se razvijejo organi. Kako ena izmed hčerinskih celic ve, da mora postati osnova za npr. jetra ali dlan? V računalnikih na naših mizah čipi iz silicija izvajajo programe, shranjene na trdem disku; v celici, ki je biološki računalnik, pa posebni proteini, transkripcijski faktorji, izvajajo program, zapisan v molekuli DNK, in kakor menedžerji v podjetju vodijo in usklajujejo osnovne celične procese.

Raziskovalno delo se osredotoča predvsem na izračune in meritve zanesljivosti teh bioloških programov. Navajeni smo, da so naši elektronski računalniki nezmisljivi (čeprav napake v programu povzročajo, da včasih sistem zmrzne): ne glede na to, kolikokrat vnesemo isto enačbo, vidimo na zaslonu zmeraj isti rezultat. Kakšna pa je situacija v celicah? Mar se lahko celica pod istimi pogoji vedno enako in zanesljivo pravilno odloči za svojo diferenciacijo v bodočo jetra ali bodočo roko v rastočem organizmu? (Mnogo vrst napak v tem procesu je lahko smrtonosnih, saj vodijo do pojava raka.) Zanimiv rezultat doktorskega dela je teza, da je odgovor na to vprašanje mogoče izračunati in izraziti v jeziku informacijske teorije, ki jo je v 50. letih razvil Shannon in uporabil pri gradnji telefonskih in telegrafskih sistemov po svetu; podobni računi

Miha Pešec

danes povejo, kolikšna je npr. največja hitrost prenosa podatkov in najboljša dosegljiva kvaliteta zvoka v mobilnih telefonih.

Mateja Trpin

je svojo strokovno pot začela s študijem socialne pedagogike na Pedagoški fakulteti v Ljubljani. Že v času študija je aktivno sodelovala pri različnih projektih, katerih skupen cilj je bil pomoč pri socialnem vključevanju posameznikov iz različnih socialnih okolij. Po končanem študiju se je odločila, da se področju, ki ga je spoznala skozi prostovoljno delo, posveti tudi strokovno. Kot voditeljica programov izobraževanja in ozaveščanja se je najprej urila na področju duševnega zdravlja, pozneje pa svoje znanje razširila na področje begunske problematike z delom pri Visokem komisariatu Združenih narodov za begunce. Pri delu v tej organizaciji je poglobila svoje zanimanje za delo na področju človekovih pravic. Spoznanja, da so človekove pravice in pravice do dostojanstva vsakega posameznika okno v svet enakosti, so jo vodila v magistrski študij s področja človekovih pravic. Vpisala se je na *Meduniverzitetni center za človekove pravice in demokratizacijo* v Benetkah, kjer je v letu 2007 študij tudi uspešno zaključila. Študij v tujini ji je poleg novega znanja nudil tudi spoznavanje različnih kultur in dela v mednarodnem okolju. Želja po mednarodnem sodelovanju in združevanju različnih kultur, katerega cilj je, zagotoviti človekove pravice posameznikom, ji je tako postala vodilo pri njenem nadaljnjem delu. Zdaj dela pri različnih mednarodnih projektih.

Maja Štrus

je uspešno zaključila podiplomski študij na *Oxford Brookes University* v Veliki Britaniji in pridobila naslov *Master of Science (MSc)* in *International Travel and Tourism Management*. Pred magistrskim študijem je diplomirala na Fakulteti za družbene vede s področja komunikologije. Po končanem dodiplomskem študiju je s pomočjo programa Leonardo da Vinci opravila petmesečno prakso v organizaciji *Birmingham Friends of the Earth* v Veliki Britaniji, kjer je sodelovala pri oblikovanju spletne strani, pisala članke za mesečno glasilo in sodelovala pri različnih trženjskih dejavnostih organizacije. Udeležila se je številnih festivalov in seminarjev s področja oglaševanja, projektne dela

Alja Piry

Foto: zasebni arhiv

Dr. Gašper Tkačik

Mateja Trpin

Foto: zasebni arhiv

Maja Štrus

in menedžmenta ter oblikovanja spletnih strani, sodelovala pa je tudi v študentski projektni skupini *Extundo*. Na predstavitvi mestnih štipendistov na Gospodarskem razstavišču je brala svojo poezijo. V prostem času je veliko potovala in se v okviru Evropskega združenja študentov (AEGEE) udeležila izmenjave študentov na Dunaju ter poletnih šol v Turčiji in v Španiji.

Mag. Vasilij Štukelj Knežević

prof. zgodovine in filozofije, je že v času dodiplomskega študija intenzivno študiral vzhodno (zlasti indijsko) filozofijo, kulturo in glasbo. Ob vpisu na podiplomski študij iz filozofije je postal mestni štipendist, kar mu je omogočilo, da je svojo izobrazbo in znanje uspešno razvijal in poglobljil. V prvem letniku podiplomskega študija je več kot pol leta študiral filozofijo v različnih raziskovalnih centrih in fakultetah v New Delhiju ter indijsko klasično glasbo (tolkala) na glasbeni šoli Gandharva Mahavidyalaya pri svetovno znanem mojstru in profesorju Ustadu Faiyaz Khanu. Rezultat študija so bile različne objave v znanstvenih in poljudnoznanstvenih knjigah, revijah ter udeležba na različnih glasbenih festivalih in koncertih v Sloveniji in Evropi (*Exit*, *Lent*, *Festival Ljubljana* itd.). Zdaj poučuje na srednji šoli v Ljubljani.

Polona Šterk

je diplomirala na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje, smer vizualne komunikacije. V študijskem letu 2002/2003 je za svoje delo prejela priznanje Akademije za najboljše študente in takrat tudi razstavljala na skupinski razstavi *Triada akademij*. V času študija je sodelovala na različnih natečajih in skupinskih razstavah, od tega so bili odmevnejši trije. Na prvem, *Vizionarji*, ob stoletnici pesnika Srečka Kosovega sta bila izbrana dva njena plakata, pozneje razstavljeni na skupinski razstavi v Moderni galeriji. Februarja 2005 je na natečaju za *zlato MM* (Marketing Magazine) se je s svojo naslovnico revije *Presek* uvrstila med finalistice. Marca 2006 je sodelovala na animacijski delavnici *Gibljive slike*. Animacija, ustvarjena v soavtorstvu, je bila pozneje predvajana na mednarodnem festivalu računalniških umetnosti *Magdalena* v Mariboru. Svoje znanje je izpopolnjevala tudi na študijski izmenjavi na Danskem,

Miha Šušteršič

Mag. Vasilij Štukelj Knežević

kjer je sodelovala pri dveh pomembnih projektih: mednarodnem projektu *Index 2050 - design to improve life* in pri projektu *Ekrani prihodnosti*. Zdaj dela v domačem družinskem podjetju ŠterkGG kot umetniška direktorica.

Miha Šušteršič

je eden od petih študentov medicine, ki so se konec leta 2004 odločili, da bodo organizirali humanitarno-medicinsko odpravo na Papuo Novo Gvinejo v okviru tropske medicine, ki ima na Medicinski fakulteti že dolgoletno tradicijo. Naloge so se lotili dokaj lahkomišelnost, a so kmalu spoznali, da vse skupaj ne bo ravno lahko, saj je bilo treba zbrati denarna sredstva (denar za 5 letalskih kart, za dvojnopolmesečno bivanje na Papui, za vse dodatne prevoze poleg letal, za opremo, zdravila in druge zdravstvene materiale in še veliko več). Tako se je sredi leta 2004 začela saga mučnega zbiranja denarja, zdravil in obvezilnega materiala, ki se je končala šele oktobra 2006. Medtem so se morali še marsičesa naučiti, saj je kmalu postalo jasno, da gredo v kraje brez medicinske oskrbe in bo vse odvisno od njihovega znanja. 11. septembra 2006, ko so bile karte najcenejše, so končno odleteli novim dogodivščinam naproti. Njihov cilj je bil otok Goodenough, na katerega so prispeli čez dober teden in začeli z medicinsko oskrbo. Dva tedna so delovali v okrajni bolnišnici v Watalumi, kjer niso videli zdravnika že 5 let, nato pa so se odpravili po vaseh na otoku, do katerih je tudi nekaj dni hoda. Na srečo so imeli na voljo manjši čoln - z lokalnim gusarjem za krmilom, s katerim so lahko obkrožili otok in se ustavljali v vasicah, ki ležijo predvsem ob morju. Tako sta dva meseca v hipu minila, porabili so skoraj vsa zdravila in medicinski material, kar je ostalo, pa so pustili v bolnišnici v Watalumi in se s težkimi srci poslovili od domačinov. Mnogi jim lahko očitajo, da je bil to le bonbonček, ki se hitro stopi v ustih, a Miha upa in verjame, da se bo našel še kdo od nadebudnih medicincev in organiziral odpravo na zdaj že vsekano pot do otoka Goodenough! Kljub napornim pripravam na odpravo je uspešno diplomiral na Medicinski fakulteti že dva meseca po vrnitvi. Začel je s kroženjem kot pripravnik v Univerzitetnem kliničnem centru z aprilom 2007, se uspešno vpisal na podiplomski študij biomedicine, klinična usmeritev. Po šestih mesecih kroženja je

Foto: zasebni arhiv

Dr. Martin Zadnik

Polona Šterk

opravi strokovni izpit, zdaj pa kroži kot sekundarij na Kliničnem oddelku za kardiologijo v Kliničnem centru.

Dr. Martin Zadnik

je oktobra 2007 uspešno zagovarjal doktorsko delo *Detekcija klenkanja v avtomobilskih motorjih* (*Détection du cliquetis pour moteur automobile*). Pripravil ga je v obdobju od novembra 2004 do oktobra 2007 v podjetju Siemens VDO Automotive in na ENSICA - *Ecole Nationale Supérieure d'Ingénieurs de Constructions Aéronautiques*, oboje v Toulousu v Franciji. Ukvarjal se je z industrijsko problematiko zaznavanja klenkanja, ki je škodljiv in nezaželen pojav nenadzorovanega vžiga zmesi goriva in zraka v motorjih z notranjim izgorevanjem. S pomočjo teoretične analize je razvil nekaj metod, ki ponujajo pomembno izboljšavo kvalitete detekcije v primerjavi z metodo, ki se danes uporablja v serijski proizvodnji sistemov za nadzor motorjev. Metode je tudi preizkusil v realnem okolju. Skupaj s svojimi mentorji je avtor patentne vloge v Franciji. Od novembra je zaposlen v razvojnem oddelku podjetja Cimos v Kopru.

Roman Zatler

se je kot mestni štipendist v okviru podiplomskega študija politologije na Fakulteti za družbene vede ukvarjal z volilnim vedenjem slovenskih in ameriških volivcev. Magistrsko nalogo je uspešno zagovarjal maja 2007. Naloga se je uvrstila v izbor za najboljšo magistrsko nalogo leta 2007 na FDV. V njej je preučeval pomen časa volilne odločitve različnih tipov volivcev za uspešnost volilne kampanje v množičnih medijih oziroma za vključitev modela pojasnjevanja in napovedovanja volilnih izidov. V končnem poročilu naloge, ki ga je podal mentor dr. Samo Kropivnik, je zapisano, da so ugotovitev pomembne tako za politično teorijo kot za prakso, kjer jih morajo upoštevati politične stranke, svetovalci v volilnih kampanjah, raziskovalne agencije in medijski komentatorji. Aktualnost in praktičnost ugotovitev so opazili v političnem tedniku Mladina, kjer je oktobra 2007 v krajšem intervjuju govoril o značilnostih volivcev, ki se odločajo v zadnjem trenutku, in volilnih napovedih pred predsedniškimi volitvami. V medijski hiši Delo redno sodeluje pri mesečnih javnomnenjskih raziskavah in volilnih napovedih pred volitvami.

Roman Zatler

Ljubljansko Barje –

Barbara Zupanc

Foto: Oskar Karel Dolenc
Ljubljana

Po letih priprav strokovnega gradiva in usklajevanj številnih interesov v prostoru je Ministrstvo za okolje in prostor v sodelovanju z lokalnimi skupnostmi na območju Ljubljanskega barja pripravilo osnutek Uredbe o Krajinskem parku Ljubljansko barje. Vlada RS je 12. junija 2008 besedilo osnutka Uredbe o Krajinskem parku Ljubljansko barje določila za javno predstavitev, ki traja šestdeset dni, in sicer od 13. junija do 13. avgusta 2008. Osnutek besedila uredbe in kartografsko gradivo, ki ga spremlja, je javno predstavljeno na Ministrstvu za okolje in prostor ter na sedežih občin Borovnica, Brezovica, Ig, Log Dragomer, Škofljica, Vrhnika in na Mestni občini Ljubljana, ki ležijo znotraj območja predlaganega parka. Ogledati si ga je mogoče tudi na spletni strani <http://www.mop.gov.si/>. V tem času ima vsakdo možnost, da se seznanijo z besedilom uredbe in kartami ter na vse poda pripombe.

Konec junija in v začetku julija 2008 bodo v večernih urah po posameznih občinah organizirane tudi javne obravnave osnutka Uredbe. Zakon o ohranjanju narave predpisuje poseben dvofazni postopek sprejema akta o zavarovanju, v katerem ustanovitelj v prvi fazi sprejeme osnutek akta o zavarovanju, ki se ga javno predstavi in javno obravnava v lokalnih skupnostih na predlaganem območju zavarovanja. V drugi fazi Ministrstvo za okolje in prostor ob upoštevanju stališč do pripomb iz javne predstavitve pripravi predlog Uredbe, ki gre v ponovno medpodročno usklajevanje, nato pa ga posreduje v postopek za sprejem Uredbe o Krajinskem parku Ljubljansko barje na Vladi RS. Vlada RS bo Uredbo o Krajinskem parku Ljubljansko barje predvidoma sprejela konec septembra 2008.

Ljubljansko barje danes

Med Ljubljano, Vrhniko, Igom in Škofljico se razprostira okoli 150 kvadratnih kilometrov ravnice, imenovane Ljubljansko barje. Kot območje izjemne naravne in kulturne dediščine smo ga začeli prepoznavati šele v

zadnjih nekaj desetletjih, sicer pa je preteklost tega močvirnega območja zadnjih tristo let povezana predvsem s poskusi obvladovanja narave z bolj ali manj posrečenimi projekti izsuševanja, pridobivanja kmetijskih zemljišč in gospodarskega izkoriščanja. Ker visoka talna voda in redne poplave onemogočajo intenzivno kmetijsko obdelavo, je krajina na Ljubljanskem barju ostala neokrnjena. Tako Barje do danes ostaja neskončen mozaik travnikov, steljnikov, njiv, jarkov in mejic. Preplet vseh teh različnih življenjskih okolij pa zagotavlja bivališče mnogim rastlinam in živalim, ki jih drugod po Sloveniji in Evropi srečamo le še redko. Več kot 100 vrst ptic, 89 vrst metuljev, 48 vrst kačjih pastirjev so le suhoparne številke, ki označujejo delček barjanskega naravnega bogastva. In so, med drugim, tudi razlog, da je Ljubljansko barje uvrščeno med območja *Natura 2000*, mrežo območij največje biotske pestrosti v Evropski uniji. Je posebno območje varstva (SPA) za 22 vrst ptic, posebno ohranitveno območje (SCI) za 23 živalskih, 1 rastlinsko vrsto in 9 habitatnih tipov, znotraj katerega najdemo 61 naravnih vrednot, 9 naravnih spomenikov in 7 naravnih rezervatov. A

ne le narava, tudi dediščina človekove dejavnosti je bogata. Na tem razmeroma majhnem koščku ozemlja so svoj pečat pustile številne kulture, od prazgodovinskih koliščarjev in antičnih Rimljanov do vnetih osuševalcev »marosta«, ki naj bi postal žitnica habsburške monarhije.

Kaj prinaša Uredba o Krajinskem parku Ljubljansko barje in ustanovitev krajinskega parka?

Uredba določa cilje parka, njegove meje in območje, razvojne in varstvene usmeritve ter notranjo conacijo in varstvene režime posameznih varstvenih območij. Park je razdeljen na tri varstvena območja glede na naravovarstveni pomen ter prisotnost ogroženih vrst rastlin, živali in habitatnih tipov. Uredba opredeljuje tudi upravljanje s parkom, določa vsebino natančnejšega načrta upravljanja ter načine nadzora v prostoru. Temeljni namen ustanovitve Krajinskega parka Ljubljansko barje je vzpostavitev modernega zavarovanega območja narave, **v katerem se ohranja narava in značilna krajina** in kjer bodo prebivalci dobili nove razvojne priložnosti, obiskovalci

krajinski park v ustanavljanju

pa se bodo v njem dobro počutili in ga radi obiskovali. Z ustanovitvijo krajinskega parka želimo doseči predvsem zavarovanje naravnih vrednot in ohranitev biotske ter krajinske pestrosti Ljubljanskega barja ter omogočanje kakovostnega bivanja prebivalcev v parku.

Prednosti ustanovitve krajinskega parka

Med prednosti, ki jih prebivalcem in lokalnim skupnostim prinaša ustanovitev parka, predvsem pa njegovo uspešno upravljanje, zagotovo velja v prvi vrsti omeniti zdravo življenje v naravno ohranjenem okolju, ohranitev vrst, ki so drugje v Evropi že skoraj izginile, ohranitev značilne krajine, večjo prepoznavnost območja in nove podjetniške priložnosti za razvoj dejavnosti, ki temeljijo na značilnostih in prednostih območja. Ponujena bo priložnost, da se predstavi in trži bogata kulturna in naravna dediščina prostora ter da se poveča povpraševanje po ponudbi mirnega oddiha in spoznavanja znamenitosti, še posebej v primeru, če bo Krajinski park Ljubljansko barje razvil svojo prepoznavno blagovno znamko. Življenje in delo v krajinskem parku pomeni večje možnosti za pridobivanje domačih in mednarodnih razvojnih sredstev, predvsem tistih za spodbujanje naravi prijaznega kmetovanja, in razvoj produktov zdrave hrane, za katere tudi Evropa namenja vsako leto več denarja. Obetamo si lahko tudi strokovno tehnično pomoč s strani upravljavca ter večji in učinkovitejši nadzor nad nedovoljenimi posegi in dejavnostmi, za katerega bosta skrbeli profesionalna in prostovoljna nadzorna služba.

Razglasitev naravnega spomenika prinaša tudi nekaj omejitev

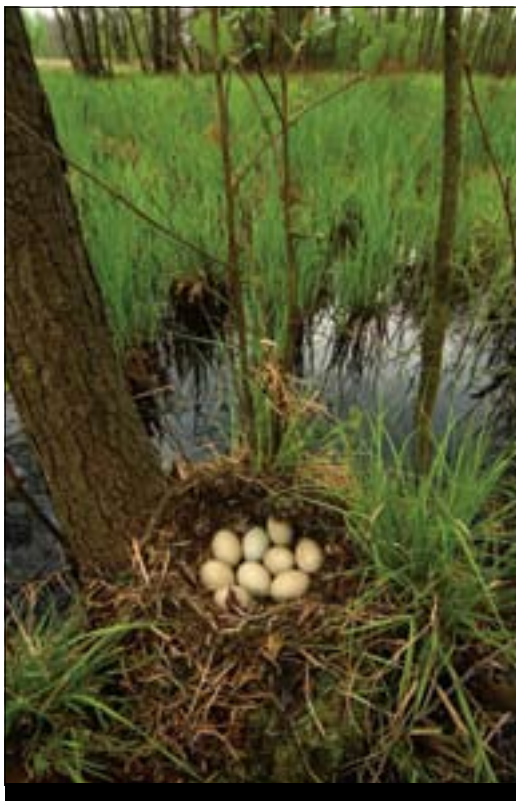
Krajinski park v prostor prinaša tudi nekatere omejitve. Kar v uredbi ni zapisano kot omejitve, je v parku dovoljeno, če ni v nasprotju s predpisi z drugih področij. Na celotnem območju parka ni dovoljeno ravnati, posegati, umeščati ali izvajati dejavnosti v obsegu, času in na način, ki ogroža cilje parka in slabša hidrološke, geomorfološke in ekološke lastnosti parka, predvsem z vidika doseganja ugodnega stanja rastlinskih in živalskih vrst, njihovih habitatov in habitatnih tipov, ohranjanja lastnosti naravnih vrednot ter spreminjanja za park značilne krajine. V obstoječo kmetijsko rabo park s svojimi režimi ne bo posegal, bo pa omejil intenziviranje novih kmetijskih površin ter omejil urejanje novih melioracij in hidrorregulacij, ki slabšajo ugodno stanje vrst in njihovih življenjskih prostorov. V parku zlasti ne bo dovoljeno spreminjati stanja habitatov nizkega in visokega barja in šotišč, odkopavati in nasipavati materialov zunaj stavbnih zemljišč, namerno vznemirjati in odnašati iz narave rastlin in živali za komercialne namene, voditi psov brez povodca. Deloma bo omejeno izvajane nekaterih športno-rekreativnih dejavnosti, kot so denimo letenje z motornimi letali, zrakoplovi, taborjenje in kurjenje v naravi.

Fotografije: Davorin Tome
Stara struga Ljubljanice.

Kobiličar.

Gnezdo mlakarice.

Zakaj zavarovanje?

Zadnja leta na Ljubljanskem barju tudi naša sodobna družba pušča vse več sledi. Zaraščene kmetijske površine, intenzivno obdelane njive, črne gradnje in kupi odpadkov dnevno slabšajo ohranjenost naravnega okolja in kakovost bivalnega prostora prebivalcev. Z zmanjševanjem naravno ohranjenih območij, biotske pestrosti in izginjanjem posameznih vrst rastlin in živali na Ljubljanskem barju vplivamo tudi na procese delovanja narave, od katerih je odvisno, ali bomo imeli ljudje dovolj vode in dovolj hrane. Zmanjšujemo si torej svoje možnosti za redno in zadostno oskrbo z osnovnimi dobrinami, ki so temelj našega preživetja. Ohranjena narava nudi možnost za pridelavo kakovostne, zdrave hrane, razvoj drugačnega kmetovanja in razvoj novih dejavnosti, ki izhajajo iz potencialov parka. Takšna območja privlačijo obiskovalce in so lahko dodaten spodbujevalec turističnega razvoja. Ljubljansko barje je poleg tega tudi pomembno vodovarstveno območje za pitno vodo širšega območja.

Parki so sicer prvenstveno naravovarstvena kategorija, so upravljavski mehanizem za zavarovanje naravnih vrednot, upravljanje *Nature 2000* in ohranjanje krajinske pestrosti. Vendar pa v primeru, ko izpolnjujemo cilj, da naravo ohranjamo, spodbujajo tudi gospodarski, družbeni, kulturni in prostorski razvoj, ki izhaja iz potencialov parka. Zaradi možnosti, ki jih park lahko prispeva k doseganju sinergije na področju razvoja in varstva, se lahko območje uspešneje odziva na podnebne spremembe in tako omogoči dvig kakovosti življenja v okviru omejitev, ki jih prinašajo posledice podnebnih sprememb. Za doseganje tako naravnega razvoja je ključnega pomena tesna povezava med politiko varstva okolja ter regionalno, prostorsko in gospodarsko politiko drugih dejavnikov.

Javna predstavitev in javna obravnava osnutka Uredbe o Krajinskem parku Ljubljansko barje v Mestni občini Ljubljana

Besedilo osnutka uredbe o Krajinskem parku Ljubljansko barje in kartografski prikaz meje krajinskega parka, varstvenih območij in ožjih zavarovanih območij na kartah v merilu 1: 100 000 in 1: 25 000 je na ogled od 13. junija do 13. avgusta 2008 vsak delovni dan v poslovnem času v prostorih Mestne občine Ljubljana, Zarnikova 3, Ljubljana, ter v prostorih Ministrstva za okolje in prostor, Einspielerjevi 6 (5. nad., soba 501). V času javne predstavitve ima javnost pravico dajati pisne pripombe in mnenja na osnutek uredbe. V tem času je gradivo na vpogled tudi na spletni strani <http://www.mop.gov.si>. Elektronska predstavitev omogoča vpogled v kartografsko gradivo v merilu do 1:1000 in dostop do obrazca za posredovanje pripomb.

Ljubljana

Nagrajena pesem prof. Milana Detela

Okupirana Ljubljana – z bodečo žico obdana

Milan Detela

Na dogodke srečne, težke, grozne
ohraniti si želimo čvrst spomin,
priča da ljudem bi v čase pozne,
da o tem izvedel bi pravnuka sin.

So vladarjem zidali gradove;
Mnogi so dobili veličasten kip,
Da seznanj pozne še rodove,
Kakšen je življenjski bil takrat utrip.

Žal poznamo malo spomenikov
o trpečem ljudstvu in na njih spomin:
v čast upornikov in njih vodnikov –
za rodove pozne glasen opomin!

Kaj gorja prestala je Ljubljana!
Okupator pa meščanov ni ugnal.
Da bi bolj bolela mesta rana,
ga, ta vrag, z bodečo žico je obdal.

Ni primera, da bi kako mesto
doživelo tako zlobno, kruto stvar:
mestu, da zapre prav vsako cesto –
za usodo, stradež mesta – mu ni mar!

V žici se Ljubljana ni predala;
v njej je rasel gnev, pogum, odpor.
Mnoga žrtev je ob žici pala –
'z mesta ven v organizirani upor.

Časov teh Ljubljana se spominja.
V večni opomin na vojni čas grozot,
danes prava mestu je svetinja:
ni več žice – vodi zdaj SPOMINOV POT!

Znano ni, da kako mesto v svetu
svoj upor in padle žrtve počasti,
ko živel je v jeklenem getu –
POT SPOMINOV IN TOVARIŠTVA zgradi.

Nekateri radi bi prikrili
borbo za Ljubljano in s tem njen značaj.
- Ve se, kdo so jo osvobodili! -
POT za njih ni spomenik – a le zakaj?

Hódimo po POTI teh junakov.
nanje skrito v srcu nosimo ponos.
Kdor dotika te POTI se znakov,
kaže vsej Ljubljanjani svoj žaljiv odnos.

Smo v Evropi s svojo zgodovino.
Smo sovragu se uprli – ni nas sram!
Kdor še blati svojo domovino.
izdajalstvu še naprej je ves predan.

Naj stoletja se spomin ohrani
v beli POTI, ki Ljubljanje je obroč!
Je simbol, kako se mesto brani,
ko samo zavednost je bila pomoč ...!

Foto: Miha Fras

Ker je naš župan od jutra do večera in vse dni v tednu zelo zaposlen, sta dva dosedanja nagrajena učenca: tretješolka Nika Dobrilovič z mentorico Blanko Peršin z OŠ Savsko naselje in četrtošolec Matic Meterc z mentorico Vesno Farkaš z OŠ Dravljje prišla v Hribarjevo sobo županovega kabineta na slastno čokoladno in sadno tortico. Župan je bil njenega obiska očetovsko vesel in jima med drugim povedal, da je bilo njegovo najlepše letošnje doživetje srečanje z učenci, ki so predstavili svoje raziskovalne naloge v Šentvidu. Ker je ob njihovih bistrih glavah spoznal, da so pravzaprav učenci naši učitelji, skupaj z učitelji načrtuje dvojje novih programov v ljubljanskih šolah, v katerih bodo otroci starše poučevali, kako skrbno ravnati z okoljem in kako gojiti prijateljske medsebojne odnose. Ko je Nika župana obdarila s svojo sliko ljubljanskega zmaja, pa je župan široko odprl še vrata svoje delovne sobe, v kateri poleg velikih umetnin slovenskega impresionizma visi tudi slika nadarjenega osmošolca Tima Zrimška z OŠ Oskarja Kovačiča.

Ljubljana je ljubljena

**Maruša Vrečar, 5. a,
OŠ Valentina Vodnika
Mentorica: Tatjana Furjan**

Ljubljana je ljubljena, ljubljena, ljubljena,
jaz pa sem deklica, deklica, deklica
v Ljubljano zaljubljena.
Ljubljana zame je raj,
Ljubljana zame je sanjski kraj,
v njem živel bi vekomaj.

Mentorica 5. a razreda OŠ Valentina Vodnika je poslala štiri pesmice in dva spisa svojih učenk in učencev. Tokrat je bilo posebej težko izbirati, ker je v vsakem literarnem portretu Ljubljane nekaj takega, kar je vredno objave. Učenko Marušo Vrečar pa smo izbrali za nagradno tortico pri županu zato, ker je pesem najbolj igriva in celovita, čeprav ugibamo, ali ni tako malo tudi zato, ker je kratka. Vsi drugi prispevki pa bodo objavljeni v avgustovski številki. Pošljite svoje prispevke tudi med počitnicami, ko bo še več časa za ustvarjanje, da se boste brali v avgustovskem glasilu! In zraven še kaj narišite!

Literarni nagradni natečaj

Ljubljana je naš dom in obenem državna prestolnica, zato jo nosimo v srcu s posebno ljubeznijo. Če vas pripadnost Ljubljanjani navdihuje k literarnemu ustvarjanju (pesmi, črtic, esejev), pošljite svoja besedila na naslov uredništva glasila Ljubljana, kjer bomo v vsaki številki objavili najboljše besedilo in ga tako kot fotografijo v nagradnem fotonatečaju nagradili s honorarjem 125 evrov. Besedilo, ki lahko obsega največ 3000 znakov brez presledkov oz. stran in pol, pošljite (po možnosti na CD-ju ali disketi **najpozneje do 5. avgusta** na naslov: Mestna občina Ljubljana, Glasilo Ljubljana, Dalmatinova 1, 1000 Ljubljana, ali na e-naslov: glasilo.ljubljana@ljubljana.si. Zunaj konkurence so na predlog vzgojiteljev posebej povabljeni tudi otroci iz ljubljanskih vrtcev in osnovnih šol do 10. leta starosti. V vsaki številki bomo poleg nagrajenega besedila objavili tudi najboljši spis ali pesem enega od najmlajših prebivalcev našega mesta, župan pa ga bo za nagrado povabil na tortico.

Pa še posebno obvestilo: V času, odkar je razpisan literarni natečaj, je v uredništvo prispelo kar nekaj besedil, ki jih ne bomo obdržali v predalu, ampak za počitniško številko načrtujemo objavo večjega števila prispevkov, ne le nagrajenega. Toplo vabljeni k sodelovanju!

Stane Jagodič, akad. slikar in publicist

Avtor nagrajene fotografije, ki je povezana z obletnico velikega reformatorja Primoža Trubarja, je Zoran Smiljanič, znani risar stripov, ki je fotografsko imenitno upodobil igralca Anatola Šterna v vlogi Primoža Trubarja iz monodrame *Trubar pred slovensko procesijo* akademika dr. Matjaža Kmecla. Fotografija prikazuje doprski portret igralca, oblečenega v sivo evangeličansko kuto in s knjigo v roki. Dostojanstvenik ponosno zre v daljavo (prihodnost) in pričara pokončnega, samozavestnega duhovnika v drugi polovici njegovega življenja. Ima pristrizeno, že rahlo osivelo brado, temne namrščene obrvi in visoko čelo. Fotoposnetek je dodatno računalniško obdelan in daje vtis risbe oziroma klasične grafične podobe, ki je blizu pointilizmu. Barvitost portreta je v toplih barvah, glavo pa obdaja komaj zaznavna avra, kar spominja na nabožne podobe svetnikov iz religioznih motivov. Zoran Smiljanič je zadel bistvo portretiranca-igralca, ki imenitno predstavlja zgodovinsko osebnost, v fizičnem in psihološko-duhovnem smislu, in fotografijo uporabil za plakat o Kmeclovi monodrami. Monodramo v obliki pridige je igralec Anatol Štern ob praznovanju 500-letnice rojstva velikega reformatorja predstavil na mnogih ljubljanskih prizoriščih in širše po Sloveniji.

Dr. Matjaž Kmecl je v zloženki ob igralski upodobitvi zapisal: »Trubar je hotel popeljati svoje ljudstvo v enakopravnost pred Bogom in svetom, neomajno je verjel, da je z jezikom vred njegov narod prav tako božja stvaritev kot vsa druga ljudstva sveta; dal mu je knjigo in pisni jezik, skupaj z učenci mu je prevedel temeljne ‚božje‘ knjige, poskrbel za več kot petdeset tiskov, vključno z Biblijo; učil ga je samozavesti in odgovornosti pa tudi resnične krščanske vere. Ničkolikrat so ga hoteli zlomiti, še največkrat kar lastni ljudje, pa je vztrajal in se vedno znova pobral.«

Pridigo *Trubar pred slovensko procesijo* sem poslušal v poznogotski cerkvi sv. Petra v Dvoru pri Polhovem Gradcu, ki jo je nekoč blagoslovil škof Tomaž Hren in v kateri pridigal tudi Primož Trubar. V pristnem historičnem sakralnem prostoru smo doživeli muke in radosti preganjanega reformatorja, v katerega se je v pojavnem in interpretativnem smislu globoko vživel Anatol Štern. S svojim sugestivnim nastopom pred oltarjem in na prižnici nas je prepričljivo popeljal v prelomno obdobje, ki v moralnem in duhovnem smislu v marsičem spominja na današnji čas, v katerem prepogosto vladajo pohlep, sleparija, objestnost, bahaštvo in žal še vedno podrejenost velikim narodom. Ob nastopu igralca so se najbolj vtisnile v spomin naslednje besede, ki jih je izgovoril ob zaključku pridige: »Slovinci, ne plazite se ponižno po tleh!« To ima v današnjem času dvojni pomen, malikovanja in hlapčevstva.

Proslavljanje obletnice velikega reformatorja in utemeljitelja slovenskega knjižnega jezika

Trubarjevo leto v Ljubljani

Nagrajena fotografija Zorana Smiljaniča

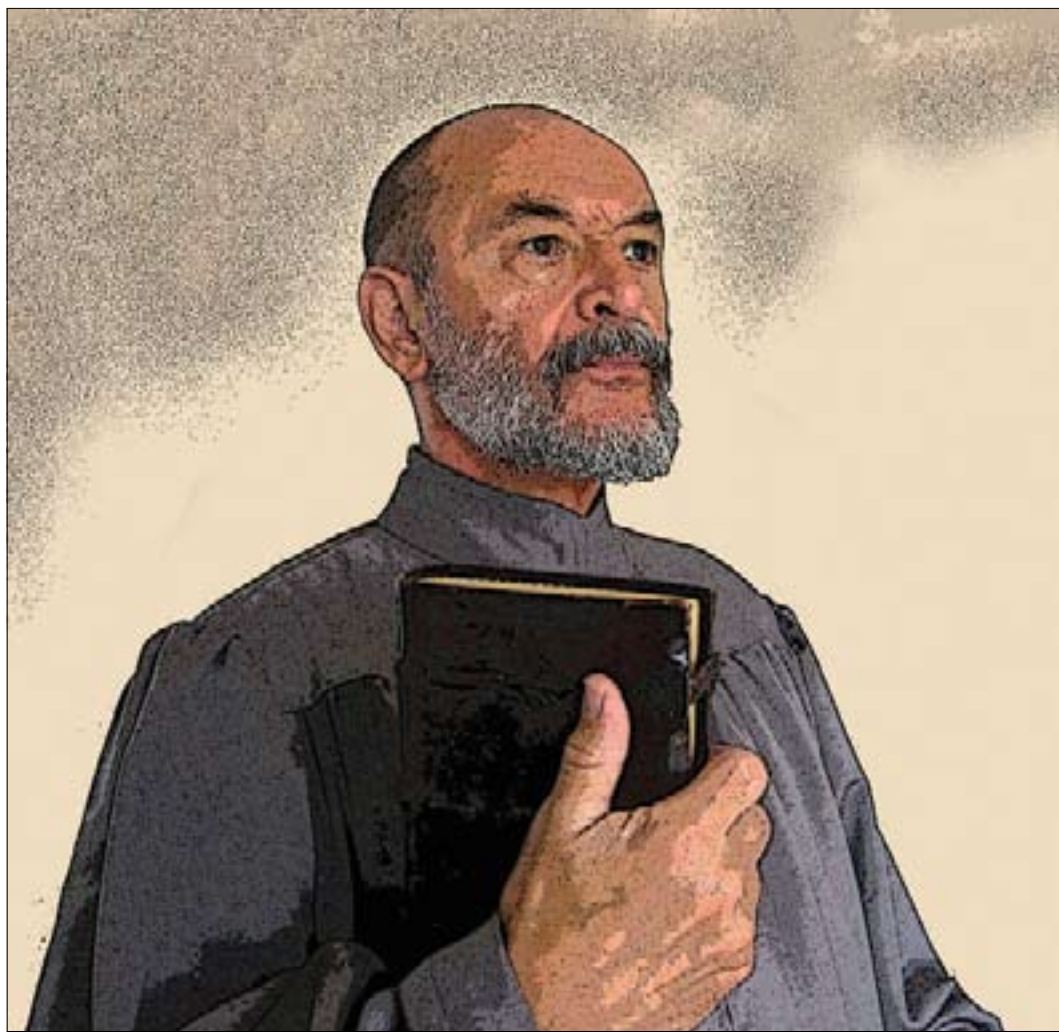

Foto: Zoran Smiljanič
Trubarjevo leto v Ljubljani.

poleg nagrajene fotografije spremljajo manjše in srednje velike likovne upodobitve njegovega lika, čeprav bi si ta veliki mož v prestolnici zaslužil monumentalno spominsko obeležje v velikosti spomenika, kot jih imajo na primer France Prešeren, Rudolf Maister in Boris Kidrič. Že pred leti sem predlagal Trubarjev spomenik v obliki ponosnega konjenika s knjigo v roki v realistični monumentalni podobi. Spomenik naj bi bil postavljen pred ljubljansko univerzo ali v središče parka Zvezda, ki zdaj nima simbola kot duhovnega jedra. Ob mojo idejo se je nekdo obregnil, češ da Trubar ni bil vojak ter da ne sodi na konja, a sem mu hitro odgovoril: »Ni bil vojščak v vojaškem, temveč v smislu duhovnega

buditelja. Kot preganjan popotnik pa najbrž ni jahal osla, temveč trdoživega konja, na primer lipicanca, ki je značilen simbol slovenske države.« Ob tem je seveda potrebno omeniti Trubarjev doprski portret, izklesan v belem marmorju, ki ga je odlično upodobil kipar Franc Berneker, vendar pa kip stoji na premalo opaznem mestu pred pravoslavno cerkvijo ob Prešernovi cesti, kjer ga zastira ogromna drevesna krošnja. Mogoče pa obstaja možnost, da bi k monumentalnemu spomeniku očeta slovenske knjižne besede pristopilo sedanje agilno in velikopotezno ljubljansko županstvo v tesnem sodelovanju z ljubljansko univerzo in Ministrstvom za kulturo Republike Slovenije.

Nagradni fotonatečaj Kultura na ljubljanskih ulicah

Poleti zaživijo ulice, trgi, mestna dnevna soba na Slovenski cesti, Tivoli, Ljubljana, avditorij Križank in Gradu v utripu številnih kulturnih prireditvev. Ujemite jih s fotografskim aparatom in fotografije najpozneje do **5. avgusta** pošljite na nagradni natečaj glasila Ljubljana. Najboljšo fotografijo bo izbral slikar in publicist Stane Jagodič, avtor pa bo zanj prejel 125 evrov. Fotografije (v fizični obliki, na CD-ju ali po e-pošti) pošljite na naslov: Glasilo Ljubljana, Dalmatinova 1, 1000 Ljubljana, ali na e-naslov: glasilo.ljubljana@ljubljana.si. V poletni številki bodo objavljene tudi vaše zanimive nenagrajene fotografije, zato posebej toplo povabljeni k sodelovanju!

Četrtni razgledi

Odzivi na dopolnjeni osnutek novega Prostorskega načrta Mestne občine Ljubljana

Foto: arhiv MOL

Predavanje o ohranjanju okolja v ČS Jarše.

Fotografije: Dunja Wedam

Tudi letos so brezplačni računalniški tečajji polno zasedeni.

Po Ljubljani radovedne otroke spet vozi čolnarček Matija.

V prostorih izpostav Službe za lokalno samoupravo, kjer so sedeži četrtnih skupnosti Mestne občine Ljubljana, vas vabimo na t. i. e-točke (računalniško mesto – računalnik, tiskalnik), kjer lahko meščani brezplačno dostopate do interneta in »brskate« po njem. E-točka je javno dostopna v času poslovanja pisarne Službe za lokalno samoupravo. Prijazno vabljeni!

Brezplačni računalniški tečajji za starejše

V skladu s sprejetim programom se v 15 četrtnih skupnosti nadaljuje v lanskem letu začeti projekt brezplačnega računalniškega usposabljanja starejših občanov Mestne občine Ljubljana. Od aprila do junija letos smo organizirali 97 tečajev v 15 četrtnih skupnostih MOL. V obdobju od septembra do novembra bomo organizirali tečaje še v preostalih dveh četrtnih skupnostih (ČS Jarše, ČS Rožnik) oziroma nadaljevali v četrtnih skupnostih, kjer je bilo največ prijavljenih.

Čeprav v letošnjem letu potekajo tečajji v več četrtnih skupnostih hkrati, je še vedno kar precejšnje število občanov, ki bodo, žal, morali počakati na naslednje leto. Ker bomo z brezplačnimi računalniškimi tečajji nadaljevali tudi v naslednjih letih – seveda če bo to narekovalo zanimanje občanov –, se še vedno lahko prijavite na sedežu četrtne skupnosti Mestne občine Ljubljana, v kateri prebivate.

Vesna Bolle, Služba za lokalno samoupravo

Predavanje o ohranjanju naravnega okolja

Služba za lokalno samoupravo Mestne občine Ljubljana je v sodelovanju s svetom Četrtna skupnosti Jarše v sredo, 11. junija 2008, pripravila predavanje o ohranjanju naravnega okolja s poudarkom na onesnaženosti zraka in ukrepah za izboljšanje stanja na območju ČS Jarše, varovanju podzemne vode na vodovarstvenem območju vodarne Hrastje in na ozaveščanju prebivalcev o tem, kako pomembno je ločeno zbiranje odpadkov. Obravnavane teme so podali predstavniki mestnega Oddelka za varstvo okolja Marjana Jankovič in Andrej Piltaver, pooblaščenka za varstvo okolja iz Termoelektrarn-Toplarn Ljubljana Irena Debeljak in namestnik direktorja JP Snaga Ljubljana Valter Nemeč. Razširjene seje sveta ČS so se poleg članov sveta udeležili tudi predstavniki nevladnih organizacij in društev, ki delujejo na območju četrtne skupnosti Jarše.

Služba za lokalno samoupravo je tako začela z sklopom predavanj, namenjenih meščanom Ljubljane, o pomembnosti ohranjanja in varovanja naravnega okolja ter ukrepah za njihovo izboljšanje. Tovrstna predavanja bodo organizirana na območjih vseh četrtnih skupnosti Mestne občine Ljubljana.

Vesna Bolle, Služba za lokalno samoupravo

Četrtna skupnost Center

Razprava o strateškem in izvedbenem prostorskem načrtu

Meta Verbič

Ko me pot skoraj vsak dan zanese zdoma na tržnico, po drugih opravkih ali samo na potepanje po ulicah v našem Centru, vedno znova opazim, da se dogaja nekaj novega. Na Trubarjevi ulici, na Cankarjevem nabrežju in na Mestnem trgu me presenetijo ograde, za katerimi nekaj kopljejo. Vprašam se: »Le kaj?« Pa me preseneti prijazno obvestilo, da bo kmalu nared potopni smetnjak. Drugi dan se napotim po Petkovškovem nabrežju. Spet razkopeno – obnova plinovoda. Dogaja se tudi na Mestnem trgu in še bi lahko naštevala, a se bom raje osredotočila na bolj dolgoročne prostorske razvojne načrte, ki so maja razgibali Ljubljančane.

Tako kot v vseh drugih četrtnih skupnostih sta bila tudi v ČS Center razgrnjena dopolnjena osnutka Strateškega prostorskega načrta in Izvedbenega prostorskega načrta, potekala pa je tudi javna obravnava, na kateri so se prebivalci seznanili z vizijo razvoja svojega mesta in vsake četrtne skupnosti posebej, dajali pripombe, dopolnitve in spraševali predlagatelje obeh dokumentov o čisto vsakdanjih problemih.

Na skoraj tri ure trajajočem srečanju smo se zbrali 29. maja v Osnovni šoli Poljane. Razprava je bila zanimiva, ustvarjalna, pa tudi kritična. Kritična zato, ker se nekateri prebivalci niso izognili debati o gradnji garažnih hiš pod Tržnico, Kongresnim trgom in pri Gruberjevi palači. Še vedno se namreč zavzemajo za garažno hišo pod grajskim hribom. Svet ČS Center je že pred javno obravnavo izrazil bojazen, da se bo center preveč pozidal (Emonika, Severna vrata – premalo parkirnih mest, Kolizej,

Šumi in del kompleksa Rog) in postal prenatrpan z novogradnjami. Ob tem pa smo podprli celovito ureditev neurejenih področij med Nazorjevo ulico, Kompasom, SKB in Modno hišo, Južnega trga, pa tudi tistih, ki ne sodijo v najožji center mesta – območja zaporov in Snage. Zavzeli smo se, da se ureditev Roga in Metelkove, dveh najbolj »nevalgičnih kulturnih točk«, opredeli kot prednostna naloga.

Podprli smo tudi načrte za krepitev lokalnih središč, med katerimi so tudi Stara Ljubljana, Prule in Vodmat, kjer naj bi bilo poskrbljeno za osnovne življenjske potrebe krajanov. Pri tem je še posebej občutljiva Stara Ljubljana, kjer danes ni več mogoče kupiti niti žarnice. Ob tem smo opozorili, da se v novem strateškem in izvedbenem prostorskem načrtu predvideva tudi mreža galerij, trgovin in javnih prostorov (trgov in ulic). Pri konkretnem načrtovanju krepitve Stare Ljubljane kot lokalnega središča in k uresničevanju omenjene mreže bomo morali pristopiti usklajeno in z izrednim poslušom za potrebe prebivalcev ter ohranjanje in nadaljnje oživljanje Stare Ljubljane.

V okviru javne obravnave smo podprli načrte za zgoščitev splošnih knjižnic in načrtovana nova izposojevališča. Opozarjamo pa, da načrtovalci pri tem ne bi pozabili na ČS Center, češ, da je na tem področju že tako velika koncentracija kulturnih ustanov. Podoben problem je z lekarnami, saj si Četrtna skupnost že kar nekaj časa prizadeva za odprtje lekarne na Poljanah.

Zanimivo je bilo slišati vprašanja in opozorila prebivalcev z Vodmata, območja, ki gravitira h Kliničnem centru. Prostorska načrta namreč predvidevata koncentracijo razvoja Kliničnega centra in Medicinske fakultete prav na tem območju. Spraševali so, kako bo urejeno sobivanje z obema ustanovama, saj je prometna situacija že zdaj na robu infarkta.

Tudi sicer se je tema prometa (tekočega in mirujočega) v razpravi pojavila ob vsakem načrtovanem objektu. Predstavniki Mestne občine Ljubljana z županom Zoranom Jankovičem na čelu so odgovarjali na vsa vprašanja in pojasnjevali predvidene načrte. Z nekaterimi udeleženci javne obravnave, ki so imeli konkretna vprašanja o mikrolokacijah in posameznih hišah, pa so se dogovorili, da se bodo oglasili na Oddelku za urbanizem, kjer se bodo lahko natančno pogovorili. Le na vprašanja o termiski izvedbi nismo dobili

Poetičen prizor pomladnega festivala francoskega kulturnega centra v Ljubljani.

Krajani Viča si želijo športni park z večnamensko dvorano v bližini parkirišča avtosejma.

Zaradi denacionalizacijskih postopkov imajo krajani Črnuče težave z ureditvijo nogometnega igrišča.

natančnih odgovorov, saj se bomo o tem lahko pogovarjali in usklajevali šele v fazi, ko bo za določeno področje izdelan podrobni občinski prostorski načrt.

Pa še na nekaj ne smem pozabiti – na vprašanje poglobitve železniške proge. Odgovor uprave je bil, da se Ljubljana temu ne bo odrekla in da je v prostorskih načrtih tudi predvidena, je pa vse odvisno od države, ki, žal, v tem trenutku temu projektu ni najbolj naklonjena.

Lahko bi povzeli še veliko konkretnih stvari, ki so jih posredovali udeleženci, a saj bodo še priložnosti. Takrat, ko bodo dobili pisne odgovore na vse naše predloge in pripombe, ki jih morajo po zakonu pripraviti predlagatelji.

Brezplačno počitniško varstvo za osnovnošolske otroke

ČS Center bo tudi letos v sodelovanju s humanitarnim društvom *Nikoli sam* organizirala brezplačno počitniško varstvo za osnovnošolce, in sicer v času med 30. junijem in 18. julijem ter med 17. in 29. avgustom. Varstvo bo organizirano med 9. in 14. uro.

Otroci si bodo dopoldneve popestrili z ustvarjalnimi delavnicami, družabnimi igrami, sprehodi v Tivoli in gibalnimi vajami na prostem. Pa še kaj se bo dogajalo. Lahko bodo zaplavali v bazenu, si ogledali kakšno razstavo ali film. To pa bo treba plačati. Zato se bodo te dejavnosti izvajale le po vnaprejšnjem dogovoru s starši. V času trajanja počitniškega varstva bo zbirno mesto v dvorani Četrtna skupnost Center, Mestne občine Ljubljana, Štefanova 11.

Četrtna skupnost Moste

Zahvala ob javni razpravi za okolje Četrtna skupnosti Moste

Spoštovani gospod Gajšek!

V zvezi z novim prostorskimi akti MOL so v četrtih skupnostih potekale javne razprave za prebivalce Ljubljane. Za Četrtno skupnost Moste je javna razprava potekala 13. maja 2008 v veliki dvorani KD Španski borci. V razgovorih z občani smo izvedeli, da so bili udeleženci javne razprave s predstavitvijo novih prostorskih aktov zelo zadovoljni: bila je podana pregledno, razumljivo in podatkovno

bogato. Razprava je bila vodena tako, da je potekala v mirnem in konstruktivnem vzdušju. V imenu udeležencev in v imenu Sveta Četrtna skupnosti Moste se Vam zahvaljujemo za odlično predstavitev novih aktov za okolje Most in za uspešno vodeno razpravo.

Prosimo, da z zahvalo seznanite tudi ostale sodelavce, ki so sodelovali, v želji, da vsem sodelujočim zahvala vlije (vsaj kapljico!) novih moči za premagovanje naporega dela, ki ostaja za Vami in ki Vas še čaka.

V pričakovanju dobrega sodelovanja tudi v bodoče, Vas prav lepo pozdravljamo,

Predsednica Sveta ČS Mestne občine Ljubljana

Stanislava Marija Ferenčak Marin

Darja Gogala, koordinatorica Četrtna skupnosti Moste

Četrtna skupnost Vič

Za nov športni park z igrišči in večnamensko dvorano na Barju

Danilo Šarič, predsednik Sveta ČS Vič

V Četrtni skupnosti Vič smo 31. marca letos dobili mestni avtobus, za katerega smo čakali več kot 20 let. Ljubljanski potniški promet je uvedel novo progo 6 B, ki povezuje tudi Občino Brezovica do Vnanjih goric. Občani od Dolgega mostu ob Tržaški cesti so s to progo zadovoljni. Za preostala območja v Četrtni skupnosti Vič, kjer še nimamo mestnega potniškega prometa, se bomo trudili, da bomo tudi do teh občanov pripeljali mestni avtobus.

Pri obravnavi dopolnjenega *Osmutka odloka o izvedbenem prostorskem načrtu MOL* je Svet Četrtna skupnosti Vič predlagal, da se železniška proga Ljubljana–Postojna poglobi že pri Brezovici, da bi tako potekala do železniške postaje Ljubljana pod zemljo. To bi pozitivno vplivalo na razvoj našega kraja, saj bi pridobili dodatna zemljišča nad zemljo in zagotovili čistejše okolje, ker bi s tem omejili avtomobilski promet.

Svet Četrtna skupnosti Vič Mestne občine Ljubljana želi, da se na območju Ljubljanskega barja zgradi nov športni park z igrišči in večnamensko dvorano. Poudarili bi, da je Krajinski park Barje namenjen za rekreacijo in sprostitve, tako za pešce kakor tudi kolesarje in končno tudi za občane, ki se radi vozijo s kanuji in podobnimi plovili. Samo Barje je z vidika

flore in favne neprecenljiv vir za učenje naših otrok. Z izgradnjo botanične učne poti bi pridobili prostor, ki bi poleg rekreacije služil tudi izobraževanju in turizmu. Reko Ljubljanico bi koristili kot plovno reko, z izgradnjo pristanišča, lahko mu rečemo tudi Barje, seveda s pripadajočimi objekti, lahko tudi v obliki mostiščarskega naselja, pa bi pridobili čudovit turistični prostor. Ob reki bi do Tehniškega muzeja Bistre zgradili tudi pešpot in kolesarsko stezo.

Umestitev večnamenske dvorane na prostor Ljubljanskega barja, za katero moramo poudariti, da je že narejen parkirni prostor za avtosejem, ki je zaseden samo ob nedeljah dopoldne, preostale dni pa sameva prazen, bi omogočila vrsto aktivnosti tako naših krajanov kakor tudi drugih občanov z območja Ljubljane.

V neposredni bližini dvorane bi za športne dejavnosti uredili igrišče za rokomet in košarko in več travnatih igrišč za igre z žogo (nogomet, ragbi), peščenih igrišč za igranje odbojke in vrsto drugih športnih objektov. Garderobe za uporabnike teh objektov pa bi lahko imeli v večnamenski dvorani. Svet Četrtna skupnosti Vič je na pobudo župana Zorana Jankoviča pripravil več lokacij, za katere bodo pristojne službe Mestne uprave preučile možnost gradnje podzemnih garaž na mestnih zemljiščih. Tako bi reševali problematiko mirujočega prometa, ki je na našem območju prav tako pereča kot v drugih predelih mesta Ljubljane.

Četrtna skupnost Črnuče

Upamo na boljše

Mag. Jože Osterman, predsednik Sveta ČS Črnuče

Neprizadet kronist, ki bi v svojo beležnico povsem ravnodušno zapisoval dosežke neke lokalne skupnosti, kakršna je četrtna, bi v pregledu letošnjih rezultatov Črnuč lahko zaskrbljeno nagubal čelo. V primerjavi s prejšnjimi leti se v prvi polovici leta pri nas ni zgodilo skoraj nič! Če bi ob tem taisti opazovalec pregledal še usmeritve in sklepe, ki smo jih sprejeli v svetu, bi bil skoraj šokiran. Seznam nalog in nosilcev, ki na njih delajo, je namreč zajeten, na podlagi tega ljudje tudi bolj ali manj dobro delajo, a tisto, kar se opazi kot narejeno, vendarle ne presega običajne rutine.

Četrtni razgledi

*Odzivi na dopolnjeni osnutek novega
Prostorskega načrta Mestne občine Ljubljana*

Tudi letos je Ljubljana skupaj z občinami Grosuplje, Ig, Škofljica in Ivančna gorica pripravila predstavitev podeželja na Gradu.

Središče mesta se tudi s potopnimi zbiralicami preobraža v prestolnico 21. stoletja.

Nazorjeva ulica je z zelenitvijo in klopami postala priljubljen družabni predel središča mesta.

Nezadovoljstvo je sicer nekoliko relativno.

V Črnučah smo pač prepričani, da je potrebno narediti veliko, da bi se to sploh opazilo. To, da se je število prireditev, ki jih prirejajo črnuška društva, spet povečalo in da je četrto verjetno na tem polju delovanja poleg Šentvida in morda Polja oz. bolje rečeno, Zaloga najbolj živahno območje v Ljubljani, nas ne more povsem zadovoljiti. Črnuška pomlad, ta zdaj že tradicionalni »festival« naših društev je letos postregel z 18, lani pa le z 10 prireditvami, prijetno praznovanje dneva upora proti okupatorju, ki je postalo nekakšna posebnost Črnuč, pa kajpak bližajoči se *Črnuški september*, ki bo po zadržanju organizatorja tudi nekoliko razširjen, dokazujejo vitalnost kraja, ki ga publika sicer po našem mnenju še zmerom premalo podpira. To, da ima naša četrt z vselej ažurno spletno stranjo in glasilom, ki izide dvakrat letno, zagotovo med četrtmi najbolj izdelan informacijski sistem, ni nov dosežek in je prav, da je pravzaprav samoumevno dejstvo. Napredek zares ni v tem, da neko stvar, ki si jo vzpostavil, ohranjaš in morda celo malce krepiš, marveč je v prebojih, s katerimi življenjske razmere izboljšuješ na povsem novih področjih. Tu pa se nam na Črnučah začenjajo kazati začetki problemov, ki bi lahko zrasli v hujšo krizo.

Nekaj problemov si znamo povzročiti kar Črnučani sami. Sam sem izredno kritičen nad dvema problemoma, ki bi si jih dalo rešiti z nekaj medsebojnega zaupanja in dobre volje, čeprav tudi z malce stisnjenimi zobmi. V četrti smo denimo zagotovili nekaj denarja za obnovo nekdanje črnuške trim steze, ki je bila svojčas med boljšimi v Ljubljani. Žal se je v zadnjem hipu izkazalo, da eden od lastnikov zemljišča temu nasprotuje, čeprav smo na četrti jamčili, da bi z obnovo tudi lastnik zaradi jasne zaveze četrti, da bi vzdrževala objekt in čistila gozd, imel koristi pri vzdrževanju svojega gozda. Drugi problem je denacionalizacija dela površin nogometnega igrišča, kjer je lastnikov odvetnik, menda besen zaradi težavnih in dolgotrajnih denacionalizacijskih postopkov, predlagal popolnoma iracionalno visoko najemnino za kos zemljišča, ki pa je za delo nogometašev bistveno. Kakorkoli skušamo razumeti interese lastnikov in njihovo pravico, da za lastnino tudi nekaj iztržijo, ne moremo razumeti tega, da kljub razvidnim koristim, ki so bile ponujene, ne pride do dogovorov, s katerimi bi vsaka stran nekaj pridobila. Za zdaj

nam žalostno kaže, da si bomo na dveh področjih življenjske razmere poslabšali, ne pa popravili, kar človek upravičeno pričakuje od napredka.

Še huje je pri nalogah, ki bi rešile nekaj prometnih in okoljskih zagat in se niso niti začele izvajati. Na tem polju smo že tako dobili veliko manj od pričakovanih, kar kajpak ne velja le za Črnuče, a če je nekaj sprejetega, človek pač računa, da se bo izvedlo vsaj to. A zadeve kljub temu, da so zapisane v mestni proračun, trdno spijo: slabo kaže za semaforizacijo križišča pred savskim mostom in še slabše za gradnjo rondoja, ki je na drugi strani mostu na območju Posavja, nič se ne zgodi s pridobivanjem soglasij za zemljišča, s katerimi bi zaključili projekt gradnje pločnika na Dunajski med pošto in Izletniško ulico, po polžje gre pri urejanju vprašanj v zvezi z na novo urejeno brežino na železniško progo in urejanjem meteorne vode na meji Podgorice in Pšate. Obetaven projekt sanacije in trajnega zavarovanja Jarškega proda stoji menda zaradi inertnosti države, pa tako dobro je že kazalo! To so razočaranja, ki počasi rastejo v gnev. Je že res, da je pred nami še pol leta, a dolgoletno prakso, da se proračunske naloge uresničijo kvečjemu v polovičnem obsegu, je končno potrebno prekiniti! Pravi revolt pa je povzročil dopolnjen osnutek prostorskega načrta, zlasti izvedbenega, ki je na črnuško območje zarisal tri nove gospodarske cone v izmeri okrog 140 hektarov, kar je več od polovice vseh takih con, do leta 2025 načrtovanih v Ljubljani. To pomeni uničenje enake površine najboljših kmetijskih zemljišč, zazidanje vsaj severnega kanala za prevetrevanje mesta in verjetno neposredno nevarnost za vodno zajetje Jarški prod. V strateškem načrtu nismo našli nobenih argumentov za kaj takega, hkrati pa je najbolj očiten protiargument za nove načrte sedanja črnuška industrijska cona, ki je zaradi svoje neurejenosti in problematičnosti izpuhov in hrupa za okoliške prebivalce postala že prava mora. Vse obljube o njeni ekološki in okoljski neproblematičnosti, ki so bile dane ob njeni izgradnji, je »uspešno« izgralo nekaj podjetij, pa tudi Mestna občina se ni proslavila pri nadzoru njenega razvoja.

K sreči so na drugi strani obeti, da bodo Črnuče kmalu dobile tako zaželen dom za starejše občane, zdaj kar dobri, v načrtih pa je zarisana tudi nova nogometna akademija Interblock, ki bi bila za kraj imenitna osvežitev, pa še na Črnuško jezero z

vodnim parkom resno računamo, čeravno šele čez petnajst let. Žal pravega ravnovesja vendarle ni: ker smo v črnuški četrti najbolj vneto sodelovali prav pri nastajanju prostorskega načrta, neprestano dajali svoje predloge in pobude, je dopolnjen osnutek izvedbenega prostorskega načrta z obširnimi gospodarskimi conami za nas vendarle poraz.

Pravzaprav ni prijetno, da človek v svojem prispevku niza toliko neprijetnih dejstev – če je poleg tega pisec še predsednik sveta četrti, je povsem logično, da gre pri tem tudi za njegov osebni poraz. Naj povem, da verjamem, da gre le za izgubljene bitke, ne pa vojno, in da je ta vera navezana na razumnost odgovornih mestnih ljudi, ki so jo v prvih mesecih vendarle nekajkrat izpričali. In na bolj pogosto komunikacijo in izmenjavo stališč, v čemer pa se žal oboji nismo ravno proslavili.

Črnuška pomlad

Ves junij, natančneje od 7. do 23. junija, se je v Črnučah dogajal tradicionalni festival *Črnuška pomlad*, na katerem so potekale prireditve vseh vrst od športnih do kulturnih. FITT Črnuče je organiziral odbojko na mivki in družabne igre za otroke, Društvo MIK Črnuče je otrokom dvakrat ponudilo ustvarjalne delavnice in koncert vokalne fantovske skupine, učenci OŠ Maksa Pečarja so uprizorili igro *Življenje ni prauljica*, potem pa še nastopili na pevskem koncertu, alpinisti Planinskega društva so tekmovali na plezalni steni v telovadnici šole, društvo Polyteam je priredilo tekmovanje v borilnih veščinah, Mešani pevski zbor KUD Črnuče je imel koncert, Društvo MOČ Črnuče je postavilo ekološko tržnico in boljši sejem ter organiziralo obisk avtomobilskih starodobnikov Društva ljubiteljev starodobnih vozil iz Soteske v Podgorici, skupina Bobek Lutkovnega gledališča Fru-fru je za otroke uprizorila *Mišje zgodbe*, osnovnošolci so ob koncu leta pripravili zaključno akademijo, fantovska vokalna skupina En Krap MIK Črnuče je priredila koncert. Črnučani so si lahko ogledali tudi nogometni turnir mladih selekcij, na kresni večer pa se zabavali s plesom ob zvokih glasbene skupine *Štajerskih sedem*, naslednji dan pa si ogledali državno prvenstvo v odbojki na mivki za moške in na zadnji dan Črnuške pomladi poslušali koncert okteta *Deseti brat* in predstavitev knjige Ivana Sivca o argentinski turneji okteta.

Morje v mestu

Počitnice na ljubljanskih kopališčih

Emi Vega

Fotografije: Emi Vega

Smo v času, ko mesto puhti v poletni vročini. Da beg v vodno odrešitev ne bo brezglav, smo opravili majhno poizvedbo o velikih rečeh: kaj nam ponujajo ljubljanska kopališča. Poglejmo po abecednem redu.

Kopališče Ilirija

Kopališče v jugovzhodnem robu Tivolija je osiromašeno za Goršetovo skulpturo Kopalke nad vhodom, ne pa tudi za esenco; za osemdeset let tradicije, za sijaj športnega žitja in bitja, ki kulminira v olimpijskem zlatu Petra Mankoča, člana plavalnega kluba Ilirija. Če vas prevzame pogled na vitrino v vhodni avli, polno kolajn, če ob tem zaslutite še duha številnih plavalcev, ki so prav tu zbirali za zmage potrebno kilometrino, potem ste prišli prav. Zaradi nedorečene usode kopališče ohranja staro podobo, z njo pa tudi možnost seštevanja olimpijskih dolžin, ki jih preplavate sami. Kopališče Ilirija je namenjeno treniranju članov domicilnega plavalnega kluba in rekreaciji za meščane. Nekdanji člani ostajajo zvesti obiskovalci, zaradi zavzetega odnosa do reda in miru se je kopališče prikupilo tudi družinam z majhnimi otroki. In res je, tu plavamo najceneje.

Kopalna sezona se je začela s 1. junijem; končala se bo ob koncu avgusta ali sredi septembra, če bo vreme ves čas lepo. Kopališče je čez teden odprto od 10. do 19. ure ob sobotah in nedeljah pa od 9. do 20. ure. Nočno kopanje se začne ob 20.30 in zaključuje ob 22. uri. Do srede julija bodo rekreacijsko kopanje usklajevali s treningi ob popoldnevih, od 15. ali 16. ure dalje; takrat bo polovica velikega bazena zasedena. Obljublja pa, da bodo ob povečanem obisku termine za treniranje premaknili. Dve zamejeni stezi v bazenu ostajata; namenjeni sta rekreativnemu plavanju za kopalce. Cene dnevnih vstopnic: ob delavnih znašajo 5,5 evra za odrasle, 4,5 evra za

dijake, študente in upokojnence, 4 evre za otroke, starejše od 6 let, ter 2 evra za mlajše otroke. Ob sobotah, nedeljah in praznikih k ceni prištejemo 0,5 evra. Od 14. ure naprej veljajo tudi popoldanske vstopnice. Med tednom cena za odrasle znaša 4 evre, za otroke, starejše od 6 let, 3 evre; ob nedeljah in praznikih pa 5 evrov za odrasle in 3,5 evra za otroke nad šest let. Nočno kopanje vas bo stalo 8 evrov. Če kupite 10 vstopnic, bodo deset 10 odstotkov cenejše, pri 20 pa prihranite 20 odstotkov vrednosti. Lahko si priskrbite tudi mesečne in sezonske vstopnice. Mesečna za odrasle velja 90 evrov, za upokojnence 75 evrov, za otroke do 14 let pa 60 evrov. Cena sezonske karte za odrasle je 180 evrov, za upokojnence 150 evrov, za otroke do 14 let starosti pa 100 evrov.

Kopališče Ilirija.

Kopališče Kodeljevo.

Varno, čisto, prijetno ...

Pred vhodom v kopališče je nekaj stojal, ki so pod delnim nadzorom; načrtujejo varovano kolesarnico v zalednem delu kopališča. Manjše in teže dostopno parkirišče za osebna vozila pred Ilirijo je odprto ob dela prostih dneh, ob delavnih pa po 15. uri. V Tivoliju ob sobotah in nedeljah parkirate brezplačno. Voda je vse do srede avgusta ogrevana na 26 do 27 stopinj. Bazenska ploščad je tlakovana, opremljena je s tribunami in ležalniki. Višja ploščad je namenjena nudističnemu sončenju. Zaradi vse več zanimanja je v načrtu širjenje te ploščadi s pomočjo donatorskih prispevkov. Sončimo se lahko tudi na travi v zaledju kopališča, nekaj prostora je tudi v senci drevoreda.

Za varnost skrbi reševalec iz vode, tudi dva, ko se obisk poveča. Če bo potrebno, je za nudenje prve pomoči vse nared. Kvaliteta bazenske vode je pod rednim nadzorom sanitarnih inšpektorjev.

Poletno varstvo otrok z učenjem plavanja

Za aktivno preživetje počitnic tudi letos plavalna šola Ilirija organizira poletno varstvo otrok z učenjem plavanja. Izbiramo lahko med tremi dvotedenskimi tečaji. Prvi bo med 30. 6. in 11. 7., drugi med 14. 7. in 25. 7., tretji pa med 28. 7. in 8. 8. Možne so tudi kombinacije terminov. Za varstvo in učenje plavanja v dopoldanskem času boste odšteli 110 evrov, za celodnevno varstvo s plavanjem pa 160 evrov. Drugi otrok iz družine bo deležen 10 odstotkov popusta, tretji 50 odstotkov. V sklop dodatnih programov sodi še organizacija športnih dni - vstopnina za učenca znaša 3 evre in tudi organizacija enournega pouka telesne vzgoje, za katerega učenec odšteje 1 evro.

Okrepčila

S pijačo in hrano postrežejo v bifeju in na terasi spredaj. Ponujajo sendviče in prigrizke, tortice, kremne rezine, rogljičke in sladoled, od srede junija dalje pa tudi jedi z roštilja. In zraven vrsto hladnih ter toplih napitkov.

Kopališče Kodeljevo

Očarljivi park, ki je nekoč pripadal grofu Codelliju, danes nudi gostoljubje ljubiteljem tenisa, atletom, študentom fakultete za šport, učencem osnovne šole in, seveda, Kopališču Kodeljevo.

Morje v mestu

Počitnice na ljubljanskih kopališčih

To kopališče odlikuje edini pozimi pokriti olimpijski bazen v Ljubljani in zato gosti vse naše plavalne klube, razen Ilirije v poletnem času, kar izrisuje značaj kopališča. Tu gre zares – za športno plavanje, za rekreacijsko plavanje; prej za dolžine kot za mehurčke. In gre za počitniško vzdušje, ki naj ga – tržni ekonomiji v brk – užije čim več otrok in mladih iz zaledja Most, Štepanjskega naselja in Novih Fužin. Kopališče za Golovcem, ob Gruberjevem prekopu, tako rekoč naslonjeno na mogočno drevje parka, kipi od sproščenosti in veselja po burnih šolskih preizkušnjah.

Poletna kopalna sezona se je začela s 6. junijem in se bo zaključila s 31. avgustom. Kopališče se odpre ob 9. uri, kopanja je konec ob 19. uri. Omeniti velja, da od 17. do 22. ure v olimpijskem bazenu potekajo treningi; druga dva bazena sta namenjena izključno obiskovalcem. Cene dnevnih vstopnic se ob delavnikih gibljejo med 6 evri za odrasle, 5 evri za dijake, študente in upokojene, 4,5 evra za otroke do 12 let in 3,5 evra za otroke do 7 let. Ob sobotah in nedeljah k zneskom prištejemo še pol evra. Družinska vstopnica ob delavnikih velja 16,50 evra, ob koncu tedna pa 18 evrov. Če pridemo po 14. uri, bomo za plavanje ob delavnikih odšteli 4,5 evra, sicer 5 evrov, če pa pridemo po 17. uri, bo vstopnina ob delavnikih le 2,5 evra. Na voljo so tudi sezonske vstopnice za 20 dni, po 96 evrov za odrasle in 72 evrov za otroke ter sezonske vstopnice za neomejeno število dni kopanja, te opremimo s fotografijo, stanejo pa 160 evrov za odrasle in 120 evrov za otroke.

Prenovljen olimpijski bazen, igrišče za odbojko, otroška igrala
Stojala za kolesa so ob vhodu, nadzoruje jih krožeči varnostnik in število kraj je upadlo na eno kolo v prejšnjem letu. Na razpolago je tudi približno 200 parkirnih mest. Leta 2003 so bazene in kopališko ploščad prenovili. Olimpijski bazen je po najnovejši tehnologiji iz inoksa, kar med drugim izboljšuje higienske razmere, s tem pa kvaliteto vode. Ploščad je opremljena s tribunami in ležalniki. V zaledju je precejšnja urejena zelenica s klopami med drevesi. Za varnost ob bazenih skrbijo trije reševalci, en varnostnik nadzoruje uporabo toboganov, drugi kroži po kopališču. Prostor in oprema za nudenje prve pomoči so zagotavljeni. Nadzor nad kvaliteto bazenske vode

je strog in reden. Igrišče za odbojko je na travi, s košarkaško žogo se bomo zapodili pod en koš, malčki bodo kaj hitro zasedli nekaj igral.

Organizirani plavalni tečaji z varstvom otrok sodijo med poglobitve postranske dejavnosti kopališča

Tako se v okviru tedenskih ali dvotedenskih tečajev na Kodeljevem razigra kakih 200 otrok dnevno. Počitniško varstvo in tečaje plavanja organizirajo pri Zvezi prijateljev mladine Moste, Center in Šiška, z več poudarka na učenju plavanja pa pri Športnem društvu Riba, ki deluje pod okriljem plavalnega kluba Olimpija.

Za žejne in lačne

poskrbijo v *Drobtin'ci*. Ponudijo raznovrstne napitke, prigrizke, hitro pripravljeno hrano, tudi sladoled. Tu je tudi gostilna *Jovo* z gostinsko teraso, usmerjeno na kopališko prizorišče. Spečejo pice, ponudijo malice in kosila, tudi jedi po naročilu. Bife, ki je v sklopu garderob in deluje v zimski sezoni, se z odprtjem *Drobtin'ce* zapre. Še pomemben dogodek: 19. in 20. julija bo tu državno plavalno prvenstvo za mlajše deklice in dečke. Športni pozdrav in dobrodošli!

Laguna Ljubljana – mestna plaža

Na severni strani mesta, kjer Sava razmejuje Ježico in Črnuče, je mestna plaža Laguna Ljubljana. Štern. Nekoč - Beneške toplice. Zdaj v spremenjeni podobi. Pravokotnost se je zmeščala v lagunske oblike, plavanje na dolžine je zamenjalo lebdenje med vodnimi učinki, ploščadi za sončenje prevzemajo vse več vsebin za vadbo in razvajanje, stara drevesa v zelenici pa ostajajo. Predstavo o plaži nekako podpira avtokamp v zaledju, pa reka, ki šumi mimo, tudi zavest o zelenem, ki severni mestni krak zamejuje. Pred štirimi leti preurejeno kopališče si je pridobilo naslov slovenskega najkopališča v bazenski kategoriji. Kar ponuja, je predvsem počitek in sprostitev v zelenem, je ohladitev med mehurčki, je aktivno preživljanje prostega časa ob vrsti rekreacijskih oblik in je razvajanje. Za vse meščane od nič do sto.

Kopalna sezona se je začela s 23. majem in se bo končala sredi septembra; kopališče je odprto vsak dan med 9. in 20. uro. Cene vstopnic so odvisne od tega, koliko smo stari. Če smo Maksi – ali odrasli, bo

Laguna Ljubljana - Mestna plaža.

Vodno mesto Atlantis.

dnevna karta od ponedeljka do petka 13 evrov, v soboto in nedeljo pa 16 evrov; popoldanska bo čez teden veljala 10 evrov, ob koncu tedna pa 13 evrov. Če smo Midi – otroci do 10 let ali dijaki in študenti, tudi upokojeni, bomo za dnevno vstopnico med tednom odšteli 11 evrov, v soboto in nedeljo 14 evrov, za popoldansko pa čez teden 9 evrov in za vikend 11 evrov. Če smo Mini – otroci do 10 let, nas bo dnevna in popoldanska vstopnica stala enako; od ponedeljka do petka 8 evrov, v soboto in nedeljo 10 evrov. Otroci do enega metra višine imajo tu srečo: vstop je prost. Ponujajo tudi dve vrsti sezonskih kart. Prenosljiva velja 300 evrov za Maksi, 225 evrov za Midi in 150 evrov za Mini, imenska sezonska vstopnica pa 200 evrov za Maksi, 150 evrov za Midi in 100 evrov za Mini kategorijo.

500 parkirnih mest, vip plaža, frizer, pedikura, manikura, masaža, igrišča za odbojko, fitnes

Ob vhodu je nekaj stojal za kolesa, nekako v vidnem polju blagajničarke in varnostnika. Brezplačno parkirišče ima približno 500 parkirnih mest. Bazeni so unikatno zasnovani, z ogrevano vodo. Dva, namenjena odraslim, sta opremljena z domala 60 vodnimi efekti. V otroškem bazenu so igrala, tudi nekaj vodnih čarovnij. Ploščad ob bazenih je lično urejena, lični so tudi ležalniki. Letošnja novost je Vip plaža za posebej zahtevne goste. Obsežna zelenica omogoča sončenje na travi, tudi senčenje pod mogočnimi drevesi. Za tiste, ki ne utegnejo k frizerju, na manikiranje ali k pedikuri,

poskrbijo v lepotilnem kotičku na bazenski ploščadi. Ob lepotilnem salonu si lahko privoščimo tudi rehabilitacijsko in sprostitveno masažo. Za varnost skrbijo trije reševalci iz vode; če je kopalcev več, se število reševalcev poveča. Tam je tudi varnostnik. Sanitarna ustreznost vode je pod drobnogledom inšpektorjev. Aktivno preživljanje časa v kopališču nam omogočijo kar tri igrišča za odbojko na miski. Na ljubitelje fitnesa čaka kakih deset naprav za vadbo na prostem. Pravo igrišče za malčke je domiselno urejeno.

Program za malčke ob sobotah in nedeljah, vodena aerobika, joga, tai chi

In kaj je novega? Ob sobotah in nedeljah s pomočjo Zavoda G-Rega med 10. in 18. uro z različnimi aktivnostmi zaposlijo naše malčke. Ob delavnikih je ob 11. uri vodena aerobika v vodi. Vsak torek ob 10. ter vsak ponedeljek in sredo ob 17. uri organizirajo vadbo joge na travi. Ob torkih ob 17. uri lahko na travi pod vodstvom vadimo tai chi. Na ogled so tudi različne revije in časopisi. Vse, iz paketa novosti in tudi uporaba fitnes naprav, je vključeno v ceno vstopnic.

Gostije, možnost zasebnih zabav, Miss bikini 2008

S pijačo in hrano nam postrežejo v *Ritka* in *Vitka* baru na plaži, ter v gostilni Štern. Ritka ponuja zanimive koktajle, Vitka naravne napitke, tudi sladoledni grad, solate in sadje, tudi hitro pripravljeno hrano. Za res lačne poskrbijo v gostilni. In, pozor: malice ne prinašajte s seboj – tega ne dovolijo. Zvečer po 20. uri se lahko sprostimo

Prijetno prepuščanje sončnim žarkom na obali Ljubljani na Špici.

ob tematski glasbi. Ljubiteljem latino-kubanske glasbe je namenjen ponedeljek, brazilske pa torek. Ob sredah DJ Dekky vrti *soulful house*, ob četrtek nastopijo znani DJ-ji z *Laguna Supra Splashi*. Ob petkih so plesni večeri, ob sobotah pa disko glasba 70. in 80. let. Nedelje so namenjene slovenskim popevkam iz obdobja 60. do 69. let. Tematsko so obarvani tudi osvežilni koktaili, ponudili vam jih bodo po promocijskih cenah. Med posebnostmi velja omeniti zasebne zabave, na primer za podjetja. Organizirati jih je mogoče v dogovoru z upravo. Med napovedanimi dogodki izstopa piknik za 20 najštevilčnejših družin. Tudi turnir profesionalcev v odbojki na mivki. In zgodil se bo še izbor lagunske *Miss bikini 2008*. Adrenalinski park ne sodi v kopalniški kompleks. Vendar se tisti, ki jih zanima, kako opraviti 15 adrenalinskih akcij med krošnjami dreves, po 17. uri, le lučaj od kopalnišča, lahko prijavijo pri organizatorju – Biosferi.

Vodno mesto Atlantis

Atlantis sodi med največje pokrite vodne parke z odprtimi površinami v Evropi. Razprostira se na 15.000 kvadratnih metrih. Vodnih površin je seštevku 1.850 m², zunanjih, vključno z atriji, pa 11.000 m². Vodno mesto v sebi združuje tri tematske sklope. Svet doživetij z otroškim delom prežene slabo voljo. Termalni tempelj zdravi utrujeno telo. Deželna savn miri napete živce. Smo pozabili povedati, da je v BTC coni, na jugovzhodni strani, med Bratislavsko in Letališko cesto? Res je v BTC-ju. Ko vstopimo vanj, nas presenečajo vedno novi do potankosti izdelani ambient, očarljivi v sebi lastnih

pestrostih, in spomin na cono zunaj potone, ni ga, povsem nekje drugje smo – v Atlantisu. S telesom in dušo.

Kopalna sezona v Vodnem mestu, dobitniku kristalnega Neptuna 2005 in priznanja najkopalnišča 2007, traja 365 dni. Mesto se za kopalce odpre ob 9., zapre pa ob 23. uri. Poleti so na voljo tudi vse notranje površine.

Cene vstopnic so predvsem odvisne od časa, ki ga bomo namenili kopanju – bosta dve uri dovolj?, ali štiri?, sicer se odločimo za dnevno vstopnico. Odvisno so od bazena – če nas privlačijo Termalni tempelj, bomo zadeli cenovno sredino in še do tri vstopne v Svet doživetij. Ob delavnikih so vstopnice cenejše in ceneje od odraslih se kopajo otroci do 14 let, dijaki in študenti, tudi seniorji – starejši od 60 let. Najbolje bo, če si priskrbimo cenik, v katerem tudi piše, kako je z letnimi vstopnicami, koliko veljajo družinski paketi in koliko prihranimo, če kupimo deset ali dvajset vstopnic hkrati. In kako kažejo številke? Za primer vzemimo dnevno vstopnico za Termalni tempelj. Ob delavnikih odrasle velja 13,90 evra, sicer pa 15,50 evra. Otroci, dijaki, študenti in seniorji bodo ob delavnikih za vstopnico odšteli 12,30 evra, sicer pa 13,90 evra. Še primer družinskega paketa: dnevna vstopnica za Svet doživetij bo, vključno s kosilom za štiričlansko družino, ob delavnikih veljala 54 evrov, sicer 58,81 evra. Srečna urica pomeni, da med 9. in 12. uro ter med 20. in 23. uro med tednom velja 20-odstotni popust.

Svet nešteti doživetij

Če se z glavnega mestnega kolodvora pripeljemo z vlakom, ki vozi petkrat na

Tudi Koleziji se že kmalu obetajo boljše časi.

Na Špico se vrača življenje.

dan, nam bodo ob nakupu vstopnic priznali 25 odstotkov popusta. Kolesarji so dobrodošli, stojala za kolesa so pod očesom videokamere. V BTC vozi mestni avtobus št. 17; izstopimo pri Koloseju. Če smo v bližini, lahko skočimo tudi na brezplačen City bus, ki kroži med desetimi postajami v BTC. Če se pripeljemo z osebnim avtomobilom, bomo z nekaj sreče brezplačno parkirali v garažni hiši s 1000 parkirnimi mesti, ki stoji poleg. Sicer ostane še precejšnja parkirna ploščad pred vhodom v Vodno mesto. Bazenov je petnajst. Vsi so namenjeni prej sproščanju kot športnemu plavanju. Obdajajo jih domiselne ambientalne ureditve, tako na prostem kot znotraj mesta. V Svetu doživetij je sedem bazenov – zunanji rekreacijski, bazen doživetij in bazen z valovi, dva sta otroška in dva sta masažna. Dopolnjujejo jih tobogani; 140 toboganskih metrov za vožnjo z obroči, 140 metrov Črne luknje in 15 metrov za otroško veselje. Otroški bazen je opremljen še z vodnimi topovi in igrali. V Termalnem templju so kaskadne kopeli s slano vodo, notranji bazen z zračnimi in vodnimi masažami prehaja v zunanji bazen, ogrevan na 32 stopinj. V Deželi savn je enajst tematskih savn in so štirje bazeni – mirni in hladni bazen, bazen za knajpanje in še zunanji bazen s podzemno jamo in vročo vodo ter nudistično plažo. Prijetno urejenih ploščadi za sončenje je vsepovsod dovolj.

Za varnost ob bazenih, tudi za prvo pomoč skrbijo usposobljeni reševalci iz vode, za vse drugo varnostniki. Prav tu se reševalci tudi usposabljujejo. Nadzor nad kvaliteto bazenskih vod izvajajo sanitarni inšpektorji. Igrišči za odbojko

na mivki sta urejeni v sklopu zelenic; obiskovalci igrajo brezplačno. Novost so otroška igrala znotraj mesta in zunaj, v Svetu doživetij.

Dogajanje je v izobilju. Prirejajo vodno animacijo na vodnem trampolinu in na vodni preprogi, tudi igre brez meja. Tečajji potapljanja so v jutranjih in večernih urah. Tečajji plavanja so za malčke in starejše, v večjih ali manjših skupinah, tudi individualni. Ob 10. uri je za seniorje telovadba v vodi brezplačna.

Počitnice za otroke

Za počitnice in varstvo otrok v Atlantisu je poskrbljeno, vključno s tremi obroki na dan. Potem so še plesni tečajji s kopanjem za otroke, je vadba za dojenčke in bodoče mamice in je vodna aerobika.

Vse več je šolskih ekskurzij, tudi animiranih zabav za rojstni dan, s torto, prigrizki, napitki in še podvodnimi spominskimi fotografijami. Mogoče so zasebne zabave s scenarijem po dogovoru. V Termalnem templju – ta je najmirnejši del kompleksa, je vodena vodna telovadba, je tajska masaža, celo z zdravstvenimi strokovnjaki se je mogoče pogovoriti.

Gostinska ponudba

je razdeljena na 7 lokacij znotraj tematskih sklopov ter ob vhodu v mesto. Poleg vseh vrst napitkov nam ponudijo naravne sokove, v mestu pripravljen sladoled, tudi prigrizke in kosila. Hrano pripravljajo v lastni kuhinji, po načelih zdravega prehranjevanja. Za nameček je tu še frizerski in kozmetični salon. In prodajalna s potapljaško opremo, kopalkami, igračami in pripomočki za plavanje. – Zaženite skrbi v valove Atlantisa!

Kolezija

Pogled na kopalnišče boli. Vrata ostajajo zaprta. Zaradi nekega poskusa javno-zasebnega partnerstva. Pri tem je potegnila krajsi konec javna stran in je propadlo kopalnišče. Vendar prihodnost ni več videti črna: Pokal 2010 bo – na Koleziji!, je obljubil župan.

Špica

Na Špico se vrača življenje. Vse več meščanov ponovno odkriva čar razvodja in čar kamnitih stopnic, za počitek in sprostitve, za urico branja ali dve, za klepet ob kavici ali soku, na rečni ladji ali na obrežju. Kopalni se ne bomo, lahko pa s prsti (dolgi) nog pomigamo v rečni tok.

Mestna hranilnica ljubljanska

Oškodovanje mestne lastnine v času tranzicije

Ivan Vavpotič, Mestna hranilnica ljubljanska na Prešernovi 3, risba.

Fotografije: Dunja Wedam

Pogled na prenovljeno Mestno hranilnico, delo sarajevskega arhitekta Josipa Vancaša, ki so jo začeli graditi julija 1903 in jo predali namenu 29. aprila 1905.

Mestu v okras in ponos

O zgodovini stavbe

Mag. Janez Polajnar,
Mestni muzej Ljubljana

Po pričevanju Antona Trstenjaka se je prva misel o ustanovitvi Mestne hranilnice v Ljubljani porodila v »sloveči narodni gostilnici pri Ančniku v Šiški«, kjer naj bi se prijateljska družba zbrala »koj po občinskih volitvah dne 16. aprila 1882«. Idejni pobudnik je bil Ivan Hribar, ki pa je zaradi svoje mladosti vlogo predlagatelja prepustil odvetniku Alfonzu Moschetu, kakor je zapisal Trstenjak ob dvajsetletnici delovanja hranilnice. Mestni občinski svet je predlog o ustanovitvi Mestne hranilnice izglasoval še jeseni istega leta, leta 1886 pa je Mestna občina ljubljanska prevzela splošno in posebno poročstvo za Mestno hranilnico. Ker vlada več let ni potrdila pravil nove hranilnice, se je začetek delovanja zavlekel do leta 1889. Prvi dve leti je hranilnica poslovala v levem traktu Magistrata, nato pa se je preselila v desni trakt oziroma v nekdanjo Galetovo hišo. Že po nekaj letih je ta postala premajhna in odbor Mestne hranilnice je leta 1898 predlagal, da si hranilnica postavi lastno stavbo, ki so jo slovesno blagoslovili in odprli 29. aprila leta 1905, kakor so zapisali v spominski publikaciji *Petdeset let Mestne hranilnice ljubljanske*.

Zemljišče so izbirali več let, leta 1901 pa so se odločili, da odkupijo zemljišče (1351 m²) Zofije Benardove v Prešernovi ulici (danes Čopova) za kupnino 76 000 kron. Odsek za postavitve stavbe je nato (1902) razpisal

natečaj za načrt stavbe, na katerem je zmagal sarajevski arhitekt Josip pl. Vancaš. S stavbnimi deli so začeli julija 1903, stavba je stala pod streho že 10. novembra istega leta. Oktobra leta 1904 je bilo poslopje končano. Gradnjo so zaupali podjetju Filip Zupančič, dobavo notranje opreme pa podjetju J. J. Naglas iz Ljubljane. Prvo nadstropje, kjer so bili načrtovani prostori hranilnice, pa so dodatno izsuševali, da zaradi vlage ne bi trpela notranja oprema. Vsi stroški gradnje so na koncu znašali 344 000 kron.

Ob uradni otvoritvi prostorov 29. aprila 1905 so v Slovenskem narodu novi stavbi in otvoritvi namenili skoraj celo stran. Posebna pozornost je veljala prostorom, v katerih je od 1. maja naprej delovala Mestna hranilnica ljubljanska: »Vsi za poslovanje mestne hranilnice določeni prostori v I. nadstropju imajo ognjevarne betonske stropove na traverzah. Pri dohodu v I. nadstropje se nahaja v sredini povsem moderno urejen prostor za občinstvo. S tem prostorom v zvezi je prostor za blagajnično poslovanje, ki leži proti ulični strani ter je ločen od prvega le po dveh granitnih slopih (stebrih), med katerima so postavljene plačilne mize s temnimi marmornatimi ploščami, vrhu katerih je preprežena lahka, lično napravljena železna mreža. Na južni strani tega poslopja se nahaja vdolbina z banjastim svodom (oblokom) in polokroglim oknom, v katerega so vdolane šipe z raznobarnim steklom. Vse to z okusno slikarijo, krasnimi lestenci in sploh vso notranjo opravo vred je v lepi organski zvezi ter napravi na gledalca zelo ugoden vtis. Vsi uradni prostori imajo direktno svetlobo od ulične oziroma od dvoriščne strani, in so jako dobro razsvetljeni, kar je za urade zelo važno. Vsi prostori v I. nadstropju kakor tudi prodajalne v pritličju, so opremljeni s centralno kurjavo.«
Z novo, v secesijskem slogu zgrajeno palačo so bili naročniki in občani zelo

Pogled na kupolo stavbe, ki ni vidna skoraj od nikoder.

Preново ene najlepših secesijskih stavb v Ljubljani je leta 1999 izvedel Restavratorski center. Na pročelju sta poleg štukatur lepo obnovljena tudi kipa alegorij trgovine in proizvodnje.

zadovoljni. V Slovenskem narodu so zapisali tudi, da je poslopje sploh »zelo praktično razdeljeno in da stoji na ugodnem prostoru, vsled česar mnenje nekaterih krogov, češ, da je poslopje na neprikladnem kraju in preveč skrito, nikakor ne pride v poštev, temveč se mora pripoznati, da boče krasno poslopje, ki je danes v svoji celoti popolnoma dovršeno, služilo v okras belih Ljubljani in v ponos slovenskemu narodu!«

Samega blagoslova in otvoritve so se udeležili številni ugledni možje. Med njimi so bili npr. »zastopniki vlade dvorni svetnik grof Schaffgotsch, dvorni svetnik in finančni ravnatelj Lubec, predsednik deželnega sodišča Levičnik, župan Hribar, dalje mnogo občinskih svetnikov, upravni svetniki mestne hranilnice, zastopniki trgovstva, obrtnosti itd. itd.« Župan Ivan Hribar pa je v govoru poudaril prispevek občine pri ustanovitvi hranilnice in jo med drugim imenoval za »ljubljenjo hčerko«. »V okras mestu je poslopje, v katerega se je danes naselila Mestna hranilnica. Lep spomenik postavil si je ž njim hranilnični upravni odbor. A še nekaj nam molče govori to poslopje. Ono je vidna priča modroprevidnega delovanja občinskega sveta ljubljanskega, ki je Mestno hranilnico poklical v življenje.«

Hranilnica se je v nespremenjeni obliki ohranila do leta 1947, kakor je zapisano v publikaciji *100 let Mestne hranilnice ljubljanske*, ki sta jo napisala Dušan Nečak in Bojan Balkovec. V novih razmerah se je preoblikovala v komunalno banko in s tem prevzela tudi nov delokrog. Konec samostojnega delovanja pa je pomenilo leto 1961. Hranilnica je takrat postala specializirana podružnica *Komunalne banke Ljubljana*. Ta se je leta 1965 preimenovala v *Kreditno banko in hranilnico Ljubljana*, leta 1970 pa v *Ljubljansko banko*, v sistemu katere (danes NLB) deluje še danes.

Še ena zgodba o siromašenju mestne lastnine

Franc Ules, ing. geod.

Mestna hranilnica ljubljanska je najstarejša slovenska hranilnica in najstarejši finančni zavod na Slovenskem. Pobudo za njeno ustanovitev je dal župan Ivan Hribar v času, ko so Slovenci prvič dobili večino v Ljubljanskem mestnem svetu. Preteklo je še nadaljnjih 7 let, preden je Deželna vlada Kranjske dala odobritev, da je lahko Hranilnica začela delovati 1. oktobra 1889 pod splošnim poroštvom Mestne občine ljubljanske, ki je jamčila z vsem svojim premoženjem in davčno močjo. Na njeno ustanovitev so nedvomno vplivali tedanji narodnoobrambni razlogi na Slovenskem. Doba, v kateri se je porodila ideja o ustanovitvi Mestne hranilnice, nosi pečat rasti slovenske nacionalne zavesti in samobitnosti, predvsem na kulturnem in tudi na političnem področju. V tistem času je pomenilo velik napredek spoznanje, da je emancipacija naroda zelo odvisna od njegove gospodarske moči. Poleg kulturnega in političnega je sočasno potreben tudi gospodarski razvoj, ki je neposredno povezan z obvladovanjem denarnega kapitala.

Že v prvih treh mesecih je hranilnica pridobila 828 vlagateljev, po desetih letih pa se je število povzpelo na 15.073. Vrh je dosegla po ljubljanskih septembrskih dogodkih 1908, ko so Slovenci začeli množično dvigati denarne vloge iz Kranjske hranilnice, ki je bila v nemških rokah. Med 1. svetovno vojno so vloge precej narasle, po 1. svetovni vojni, ko je prišla Slovenija v sestav predvojne Jugoslavije, pa se je položaj močno poslabšal zaradi valutne spremembe. Neugodna menjava med avstrijsko krono in dinarjem v razmerju 4 : 1 je močno prizadela slovensko gospodarstvo, kupno moč prebivalstva in tudi Mestno hranilnico ljubljansko.

O tem, kakšen je bil položaj Mestne hranilnice ljubljanske pred 2. svetovno vojno, govori podatek, da je med 29 tedanjimi hranilnicami v Sloveniji, ki so imele skupno 1.152.897.261 dinarjev hranilnih vlog in 131.971 vlagateljev, imela od tega hranilnica 36,4 odstotka hranilnih vlog in 32,9 odstotka vlagateljev. Za primerjavo navedimo še stanje v nekdanji Jugoslaviji v tistem času. Vse hranilnice v Jugoslaviji zunaj Slovenije so imele 1.337.927.165 dinarjev hranilnih vlog in 107.628 vlagateljev. Obrestna mera za vloge občanov je znašala 4 odstotke, za posojila pa 4,5 odstotka, posojila za Mestno občino ljubljansko so bila dana po znižani obresti meri 4,25 odstotka, kar je pomenilo velik prihranek davkoplačevalskega denarja. Mestna hranilnica ljubljanska je svoj kapital in večji del dobička v prvi vrsti namenjala za posojila Ljubljančanom za gradnjo stanovanjskih hiš, razvoj obrti, komunalno ureditev mesta in za dobrodelne namene. Mesto se je postopoma moderniziralo, v predmestjih so nastajale nove stanovanjske četrti. Zgrajena je bila regulacija Ljubljanice skozi mesto, posodobili so ceste in ulice, razširili omrežje cestne železnice, zgradili Mestno klavnico in hladilnico, preuredili Mestno elektrarno in plinarno, zgradili novo šolo na Prulah, palačo Delavske zbornice, Ljudsko pokopališče v Ljubljani itd. V socialne namene je bilo zgrajeno dnevno zatočišče Mestne ubožnice v Japljevi ulici. Ta bežen prikaz nam v grobih obrisih pokaže, kako pomemben delež je imela Mestna hranilnica pred 2. svetovno vojno za vsestranski razvoj Ljubljane.

Svoj kapital je Mestna hranilnica vlagala tudi v nepremičnine. Poleg upravne stavbe na Čopovi ulici 3 in stanovanjske stavbe na Dalmatinovi ulici 13 (ki je bila namenjena uslužbencem hranilnice) je bila lastnica 24 stanovanjskih stavb v Ljubljani, od teh 14 stavb na Hranilniški ulici, 4 stanovanjskih stavb v Kočevju, 5 v Zagrebu, ene v Trogirju, 3 na Dunaju in ene v Gradcu. V Ljubljani je bila tudi lastnica okoli 32.000 m² stavbnih zemljišč.

Po 2. svetovni vojni je nekaj časa še delovala kot Mestna hranilnica ljubljanska, ki pa se je na podlagi številnih statusnih preoblikovanj na koncu leta 1970 pripojila Ljubljanski banki, d.d. Nepremičnine hranilnice so imele status družbene lastnine s pravico uporabe Ljubljanske banke, d. d.

Mestna hranilnica ljubljanska

Oškodovanje mestne lastnine v času tranzicije

Fotografija notranjosti stavbe ob naznanilu o preselitvi v Slovencu 22. aprila 1904.

Pogled na prenovljeno notranjščino za poslovanje banke z občani.

Vhodna avla z napisnimi tablamami o pobudnikih in mecenih gradnje stavbe.

Na podlagi *Zakona o sanaciji, stečaju in likvidaciji bank in hranilnic iz leta 1991* je bila sanirana Ljubljanska banka d.d., ki je s tem prešla v državno lastnino. Nato je bil sprejet še ustavni zakon, s katerim je bila ustanovljena Nova Ljubljanska banka, d.d., ki je prevzela tudi vso aktivo Ljubljanske banke. Vse nepremičnine, ki so bile med sredstvi Ljubljanske banke, so postale lastnine Nove Ljubljanske banke, d.d.

S sprejetjem *Zakona o denacionalizaciji* pa so nastale razmere, ko je svojo pravico do podržavljene lastnine predvojne Mestne občine Ljubljanske hotela urediti tudi Ljubljana. Kot pravna naslednica predvojne Mestne občine Ljubljanske je zahtevala pridobitev lastninske pravice za 19 pomembnih stavb v Ljubljani, ki jih je upravljala država, med njimi tudi za poslovno stavbo na Čopovi ulici 3. Država se je upirala vrnitvi, Mestna občina Ljubljana je v primeru Mladike vložila tožbo na Vrhovno sodišče RS, ki je s sodbo dne 25. marca 1998 zavrnilo tožbo Mestne občine Ljubljana z utemeljitvijo, da Mestna občina Ljubljana ni pravna naslednica predvojne Mestne občine Ljubljanske. Enako stališče je zavzelo tudi Ustavno sodišče RS. Ta sodba je bila precedenčna za vseh preostalih 18 stavb, ki jih je Mestna občina Ljubljana zahtevala od države, med njimi je tudi za poslovno stavbo Mestne hranilnice Ljubljanske na Čopovi ulici 3.

Naj povemo, da je to le ena od zgodb o siromašenju mesta Ljubljane in njene lastnine v času tranzicije na Slovenskem.

Po replikah zahtevnega fasadnega okrasja so bili izdelani mikroarmirani betonski ulitki in nameščeni na pročelje.

Nad vhodom je ohranjen edini avtentični secesijski izvesek v Ljubljani.

Ena najlepših secesijskih stavb v Ljubljani

Jurij Lenard, univ. dipl. inž. arh.

Mestno hranilnico so postavili leta 1905 ob že takrat živahni trgovski Prešernovi ulici, oziroma prejšnji Slonovi ulici, ki so jo leta 1949 preimenovali v Čopovo ulico. Ob ulici na drugi strani proti Frančiškanskemu samostanu je bila vrsta obrtnih delavnic, kot so svečarska, krojaška, mizarska, nožarska, ob ulici so bile tudi številne trgovine s konfekcijo, pohištvom, čevlji in usnjem, nekaj gostiln, slaščičarna in trafika. Mestni predel med Čopovo, Slovensko, Kongresnim trgom in Wolfovo je bil že precej pozidan, vendar samo po obodu z uglednejšimi zgradbami. Na celotnem predelu je bilo včasih kar nekaj pivovarn z obsežnimi opečnimi in obokanimi kletmi, kar pomeni, da je bila na območju dobra in obilna voda iz podzemnih studencev, ki tečejo od Rožnika proti Ljubljani. Kleti so na območju še zdaj. Prva je blizu Pošte, v njej je bilo okoli leta 1980 eksperimentalno gledališče, naslednja je pod gostilno As, tudi nočni lokal na drugi strani Knafljevega prehoda v bližini Kazine, ki so ga odprli pod imenom Babilon, je v eni od njih, prav tako pa tudi kletne drvarnice Mestne hranilnice.

Ljudje v mestih redko pogledajo na zgradbah više od pritličja. Le sem in tja je videti turista, ki stoji z vodičem pred fasado in jo občuduje. Ozka Čopova ulica otežuje poglede, kot jih omogočajo secesijske zgradbe okoli Miklošičevega parka pred sodiščem ali hotel Union z reprezentančno veduto izpred Prešernovega spomenika. Kupola nad zgradbo ni vidna skoraj od nikoder. Pa vendar sodi Mestna hranilnica med najlepše secesijske zgradbe v Ljubljani. Arhitekt Josip Vancaš je poleg nje postavil v Ljubljani še dve, hotel Union in Mestno posojilnico na drugi strani Miklošičeve.

Na secesijskem pročelju stavbe najbolj izstopa nadstrešek iz stekla in kovanega železa v obliki razprtih cvetnih listov, ki je podoben tistemu na Urbančevi hiši oziroma že nekdanjem Centromerkurju, ki te dni zapira svoja vrata. Nad vhodom je ohranjen edini avtentični secesijski izvesek v Ljubljani. Fasado krasita kipa, alegoriji trgovine in proizvodnje.

Zanimivo je, da so bančni prostori v prvem nadstropju, saj je bilo naročnikom škoda pritličja, ki so ga raje namenili za trgovine. V zgornjih nadstropjih so stanovanja, ki so povrnila del investicije, zgradbi pa dala potrebni volumen.

Zgradbo je 1999 zgledno prenovil Restavratorski center. Po replikah zahtevnega fasadnega okrasja, kot so secesijski okraski, rastlinje, medaljoni, ženski obrazi so bili izdelani mikroarmirani betonski ulitki in montirani na fasado. Znanja nekdanjih zidarskih mojstrov, ki so izdelali fasado, ni več, nadomestiti so jih morali specialisti restavratorji.

Ljubljanske novice

MESTNA OBČINA LJUBLJANA, Mestni trg 1, Ljubljana

RAZPISUJE ŠTIPENDIJE ZA ŠOLSKO OZ. ŠTUDIJSKO LETO 2008/2009

45 štipendij za nadarjene dijake in študente Mestne občine Ljubljana

in sicer

- 10 štipendij za dijake
- 18 štipendij za študente dodiplomskega izobraževanja v Sloveniji
- 4 štipendije za študente podiplomskega izobraževanja v Sloveniji
- 5 štipendij za dodiplomski študij v tujini
- 8 štipendij za podiplomski študij v tujini

Na razpis se lahko prijavijo **dijaki od vključno 2. letnika srednjega izobraževanja, študenti dodiplomskega izobraževanja od vključno 2. letnika, študenti podiplomskega izobraževanja v Sloveniji in študenti, ki študirajo v tujini** (kandidati za podiplomski študij in za študij v tujini se lahko prijavijo že v 1. letniku), če izpolnjujejo naslednje pogoje:

- dijaki morajo dosegati najmanj prav dober splošni učni uspeh v preteklem šolskem letu, študenti pa povprečno oceno opravljenih izpitov v preteklem študijskem letu najmanj 8,
- študenti višjih letnikov na študiju v tujini morajo dosegati ocene, ki so primerljive z zahtevanimi ocenami v Republiki Sloveniji,
- kandidati za štipendije morajo biti vsestransko dejavni, se odlikovati z visoko sposobnostjo in ustvarjalnostjo ter dosegati vidne rezultate na zunajšolskih področjih,
- prosilci morajo imeti stalno prebivališče v Mestni občini Ljubljana,
- prosilci ne smejo biti v delovnem razmerju, prejemati nadomestila za brezposelne pri Zavodu RS za zaposlovanje, opravljati dejavnosti, imeti statusa zasebnika ali samostojnega podjetnika, imeti druge štipendije ali drugih virov dohodkov,
- dijaki ob vpisu v 2. letnik srednje šole ne smejo biti starejši od 18 let, študenti ob vpisu v drugi letnik dodiplomskega študija ne starejši od 25 let, študenti podiplomskega študija ob vpisu v 1. letnik pa ne starejši od 30 let. Starost dijakov in študentov višjih letnikov je lahko ustrezno višja.
- izjemoma se lahko prijavijo tudi kandidati, ki ne dosegajo pogojev iz prve alineje (dijaki s prav dobrim splošnim učnim uspehom v preteklem šolskem letu, študenti s povprečno oceno najmanj 8 v preteklem študijskem letu), če na posameznem področju dosegajo izjemne rezultate, primerljive v **evropskem in svetovnem merilu**.

Prijavi na **obrazcu DZS 1.51** je potrebno priložiti:

- dokazilo o vpisu v šolsko oziroma študijsko leto 2008/009,
- dokazilo o učnem oziroma študijskem uspehu zadnjega letnika izobraževanja,
- dokazila o posebni nadarjenosti,
- potrdilo o stalnem prebivališču,
- življenjepis,
- potrdilo o opravljenem sprejemnem izpitu ali povabilo tuje izobraževalne organizacije (za kandidate, ki se vpisujejo v 1. letnik v tujini),
- priloge, zahtevane na obrazcu DZS 1,51.

Kandidati dokazujejo posebno nadarjenost s potrdili o izjemnih dosežkih **v zadnjih štirih letih**: s tekmovanji, s sodelovanjem na natečajih, s potrdili (vabila, koncertni ali programski listi) o sodelovanjih na umetniških razstavah, koncertih ali drugih javnih nastopih, z bibliografijo objavljenih del, s potrdili o sodelovanju pri znanstvenoraziskovalnem delu, dodatnih izobraževanjih, udeležbah na seminarjih in kongresih, različnih funkcijah v šolskih skupnostih, klubih, društvih ali vodenju študijskih, raziskovalnih ali neformalnih interesnih skupin, nagradah, pohvalah in priznanjih, članstvih ali udeležbah v prostočasnih dejavnostih v klubih, društvih in drugih organizacijah in/ali s priporočili profesorjev, mentorjev, klubov in društev. Vse v roku in s predpisanimi dokazili opremljene prispele vloge bodo ovrednotene in uvrščene na prednostne lestvice po posameznih kategorijah. Pri dodelitvi štipendij se upošteva boljši splošni učni uspeh oziroma višja povprečna ocena kandidata in boljši dosežki na drugih (zunajšolskih) področjih delovanja. Ob enakih pogojih bodo imeli prednost kandidati z nižjim dohodkom na družinskega člana.

Ocenjevalni list je objavljen na spletni strani Mestne občine Ljubljana: www.ljubljana.si. Dokazila o nadarjenosti razvrstite po vrstnem redu na ocenjevalnem listu. Izbrani bodo tisti kandidati, katerih uvrstitev na prednostno lestvico še ustreza razpisnemu številu štipendij. **Vsi kandidati bodo o rezultatih razpisa obveščeni najpozneje v dveh mesecih od poteka roka za prijavo na razpis.** Prijave z vsemi potrebnimi dokazili oddajo **dijaki najpozneje do 8. 9. 2008, študenti pa do 1. 10. 2008** v zaprti ovojnici z oznako: **»Prošnja za štipendijo – zaupno«** na naslov: **Mestna občina Ljubljana, Mestni trg 1, 1000 Ljubljana.**

Tretja nacionalna raziskava o vedenjskem slogu in zdravju

Sredi maja je 16.000 naključno izbranih odraslih Slovencev po pošti prejelo vprašalnik *Z zdravjem povezan vedenjski slog*, ki je del raziskave *Dejavniki tveganja za nenalezljive bolezni pri odraslih prebivalcih Slovenije*. Izvaja jo CINDI Slovenija, enota preventivne Zdravstvenega doma Ljubljana, v sodelovanju z Katedro za javno zdravje Medicinske fakultete v Ljubljani in območnimi zavodi za zdravstveno varstvo ob podpori Ministrstva za zdravje. Raziskati in ovrednotiti želimo tiste življenjske navade in vedenjske dejavnike tveganja, ki so povezani z zdravjem, zlasti s kroničnimi nenalezljivimi boleznimi, kot so bolezn srca in ožilja, rak, sladkorna bolezen, kronične bolezni dihal in prebavil ipd. To so bolezni, za katerimi odrasli prebivalci tako Slovenije kot Evropske unije najpogosteje zbolevamo in umiramo. Dokazano je, da zgodnje pojavljanje najpogostejših kroničnih bolezni lahko preprečimo, njihov razvoj potisnemo v poznejše življenjsko obdobje, potek bolezni pa omilimo. Pri tem ima pomembno vlogo zdrav življenjski slog: uravnotežena prehrana, zadostna telesna dejavnost, izogibanje kajenju in alkoholu ter obvladovanje stresa. **Podatki, ki jih bomo pridobili, so pomembni za vsakega izmed nas, za zdravje nas vseh, saj so podlaga za oblikovanje različnih dejavnosti za ohranjanje in izboljšanje našega zdravja. Da bodo te dejavnosti učinkovite, je zelo pomembno poznavanje razširjenosti vedenjskih navad, ki vplivajo na naše zdravje. Želimo si, da bi sodelovanje v raziskavah, kot je naša, postalo del zdravega življenjskega sloga. Pomemben je prav vsak ustrezno izpolnjen vprašalnik. Le dovolj veliko število omogoča zanesljivo oceno**

razširjenosti vedenjskih dejavnikov tveganja pri odraslih prebivalcih Slovenije. Če vprašalnika še niste izpolnili, to še lahko storite in ga izpolnjenega pošljete v priloženi kuverti.

Za svoje zdravje lahko največ naredimo sami, zato uživajmo raznoliko hrano z veliko zelenjave in sadja, manj živalskih maščob in soli, dovolj se gibajmo, izogibajmo se tobaku in alkoholu, uživajmo v življenju in s tem skrbimo za zdrav življenjski slog! V skrbi za vaše zdravje vas pristrčno pozdravljamo! *Sodelavci CINDI Slovenija, www.cindi-slovenija.net*

Gremo na pot – s kolesom

Kolesarjenje ima veliko pozitivnih učinkov na naše telo in dušo, saj redna telesna dejavnost ugodno učinkuje na preprečevanje in zdravljenje kroničnih bolezni, kot so bolezni srca in ožilja, sladkorna bolezen, pljučne bolezni, osteoporoza ter bolezni gibal, rak, depresija, anksioznost, debelost ... Ravno tako pa so raziskave pokazale pozitivne učinke kolesarjenja na naše mentalne sposobnosti, saj redno kolesarjenje izboljša koncentracijo, mišljenje, učinkovitost, hkrati pa poveča našo delovno produktivnost, nas varuje pred stresom ... Izboljša se naša psihofizična kondicija, redno in pravilno dozirano gibanje pa nam pomaga tudi pri uravnavanju telesne teže. Omogoča nam samostojnost (neodvisnost) tudi v starejših letih, izboljšuje kakovost življenja ter podaljša našo življenjsko dobo. Če se ozrete skozi okno, boste opazili, da je možnosti za tovrstno športno dejavnost na pretek: lahko se po solidno urejenih mestnih kolesarskih stezah peljete v službo ali šolo, na trg ali v trgovino, lahko pa bicikliranje izkoristite tudi za pogostejšo (redno) obliko lastne rekreacije, take malo bolj športne, sicer pa bolj turistične. Prvi se v glavnem znajdejo vsak zase in ne potrebujejo posebnih napotkov, le kakšna okrepčevalnica in servis jim

Ljubljanske novice

lahko pride prav. Drugi pa so še kako zadovoljni, če jim ponudimo vožnjo po urejenih stezah, kjer ni veliko drugega prometa, ker si želijo med potjo ogledati kakšno znamenitost, uživati v naravi in na zraku, morda pa se celo pridružiti skupini z vodičem ... Ljubljana in njena širša okolica (pri kolesarjenju lahko pravzaprav zajamemo celo Osrednjeslovensko regijo) je veliko možnosti za rekreacijo že izdelanih kolesarskih mojstrov in tudi popolnih začetnikov. Žal pa je bila doslej le redko katera pot označena, kaj šele informacijsko podprta. Za velik korak naprej pa je poskrbela *Mestna občina Ljubljana*, ki je ob sodelovanju *Ljubljanskega urbanističnega zavoda (LUZ)*, *Cindi Slovenije*, *Zavoda za turizem Ljubljana* in *Športne zveze Ljubljanec* pripravila začetni del projekta, ki vas želi razmigitati, predlagati uporabo kolesa namesto avtomobila, zagotoviti varne in zanimive ture, ki bodo privlačne za čim širši krog uporabnikov, ne nazadnje pa tudi predstaviti vse lepe in zanimive koticke ljubljanske urbane regije ter širše okolice. Vse to in še več je že vidno na spletnem naslovu www.gremonapot.si. Že predlagane smeri zajemajo poti, ki so urejene po že obstoječih cestah, poteh in kolovozih, v opisih pa so predstavljene glavne kulturne, zgodovinske in naravne znamenitosti ob poteh, gostinska ponudba ter seveda napotki, informacije, opis terenov in drugo, kar sodi zraven. Poti so namenjene predvsem kolesarskim začetnikom in turističnim kolesarjem. So lahke, vodijo pa ob številnih kulturnih, zgodovinskih in še kakšnih zanimivostih. Za delovno skupino pa je zaključen začetni, to je »nevidni« del projekta, veliko prevoženih kilometrov, na gigabajte uporabljenega prostora na fotografskih karticah, precej novinarskega dela ... A delo se še dobro začena, saj je zdaj na vrsti nadgradnja spletne kolesarske karte, vzpostavitev in oznaka poti ter povezav na terenu, zagotovitev vzdrževanja teh poti, med drugim pa sta cilja

tudi izvedba parkirišč, kjer si boste lahko kolo sposodili, in ureditev varovanih kolesarnic ... Jeseni pa bodo na vrsto prišli tudi pohodniki. Želimo vam veliko varnih kolesarskih kilometrov in udobno kolesarjenje (tokrat ne srfanje) po spletu!
Žiga Černe,
Športna zveza Ljubljana

Koledar rekreacije ljubljanskih društev

V vročih poletnih, julijskih in avgustovskih dneh, bodo ljubljanska športna društva pripravila vsaj 113 športnorekreativnih prireditev, na katere vabijo vse aktivne in še neaktivne Ljubljančanke in Ljubljančane. Nekaj smo jih izbrali za objavo v našem glasilu, vse pa si lahko ogledate na spletni strani www.sportnikoledar.si. Med visoko planinsko sezono boste lahko prehodili naše in tuje hribe po dolgem in počez. A ostanimo doma in začnimo najprej s povabilom za novopečene rekreativce, torej tiste, ki se premalo gibljete. Društvo za zdravje srca in ožilja vas vabi na pohod po Srčni poti Becel (z merjenjem krvnega tlaka pri Zvezdarni), čez Golovec pa boste na prvi julijski ali avgustovski terek proti večeru krenili z Rakovnika (01/234-75-55). Lažja pohodna izleta pripravljajo tudi v Trenti, kjer se boste 14. 8. sprehodili po Soški poti (041/696-925) in v Borovnici, od koder se boste odpravili v Pekel in ob tamkajšnjih slapovih navzgor (01/431-61-14). Če se boste v pasjih dneh odpravili v visokogorje, se prej na turo dobro pripravite in se 7. julija udeležite večdnevnega tečaja gibanja v kopnih razmerah (01/231-26-45). Privlačnost naših gora boste že izkušeni in utrjeni planinci med drugimi izleti okušali še na izletih: 13. 7. na planino Stador in Kobiljo glavo (031/379-568), 19. 7. na Vrtačo (01/561-87-54), 20. 7. na Rjavino (01/231-26-45), 9. 8. na Triglav (01/231-26-45), 18. 8. na Stol (041/755-478), 24. 8. na Rombon (01/231-26-45) ... Presenetljivo veliko priložnosti boste imeli ljubitelji plavanja. Kar štirje plavalni maratoni oziroma preizkusi na 1 in 2

kilometra vas čakajo v enem izmed ljubljanskih bazenov, predvideni datumi pa so še 5. 8. (041/417-188), 3. 8. in 24. 8. (070/614-512). Od tekaških je v koledarju zapisana le ena prireditev, a bo dolga kar deset dni, zajemala pa bo ne le tekaške, ampak tudi druge atletske discipline. Verjetno ste uganili, da gre za enega največjih rekreativnih dogodkov v Ljubljani – *Evropsko veteransko prvenstvo v atletiki*, ki se bo začelo 23. julija (01/434-73-76).
Žiga Černe,
Športna zveza Ljubljana

Mednarodni turnir v novi športni panogi s talno žogico - «floorball» 2008

Ljubljana bo od 22. do 24. avgusta 2008 gostila enega izmed večjih mednarodnih turnirjev v športni panogi s talno žogico (*floorball*), ki se je v Ljubljani pojavila pred tremi leti, do danes pa že dodobra razvila. *Floorball* (za katero terminologija še niso našli slovenske ustreznice) je ena najhitreje rastočih športnih panog na svetu. Samo igro lahko preprosto opišemo z naslednjimi značilnostmi: hitro, silovito in intenzivno. Gre za mešanico hokeja na travi in hokeja na ledu, kjer morata biti v sozvočju predvsem telesna priprava in spretnost v igri. V Ljubljano je organizator uspel privabiti ekipe z vseh koncev Evrope. V športni dvorani Franca Rozmana Staneta na Leskovškovi cesti bo v treh dneh skupaj nastopilo 16 moških ekip in 4 ženske. Sodelovalo bo več kot 350 udeležencev, ki se bodo za največji pokal borili že peto leto zapored. Turnir je največji dogodek te vrste športa v Sloveniji. Ekipe se udeležijo turnirja v prvi vrsti po tekmovalni plati, hkrati pa zato, da spoznajo vse lepote glavnega mesta. V Ljubljano je *floorball* zašel pred tremi leti, ko je Ljubljana dobila novo športno društvo FBK Ljubljana, ki je pridobil v treh letih že obilo navdušencev in v državnem prvenstvu v pretekli sezoni zasedel za tako »mlado«

ekipo odlično četrto mesto. Domačini bodo na letošnjem turnirju sodili v krog favoritov, pred naslednjo sezono so se namreč okrepili še z nekaterimi novimi igralci. Za vse, ki imate radi šport, bo v Ljubljani od oktobra naprej ponovno potekala rekreacijska *floorball* liga. Za vse informacije o ligi pa se obrnite na klub FBK Ljubljana. Vse informacije o mednarodnem turnirju *Floorball Slo open* lahko poiščete na spletni strani: www.floorballsloopen.com.

Brezplačne počitniške prireditve za otroke, ki jih financira Mestna občina Ljubljana

Škuc na Starem trgu 21 pripravlja naslednje otroške prireditve: 18. 7. igrice *Zakaži ima fizičček bel trebušček*, 21. 7. ustvarjalno delavnico *Polstenje odpadne volne* v sodelovanju s Smetumet, 23. 7. predstavo pripovednega gledališča *Zlati ključek*, 26. 7. ustvarjalno delavnico *Ustvarjanje iz odpadne embalaže* Pravične trgovine 3Muhe in lutkovno igrice *Take ta ljudske*, 27. 7. pa igrice *Zlatolaska* Potujočega gledališča Krajnski komedijanti. Vse prireditve se začenejajo **ob 18. uri**.
Društvo za motopedagogiko in psihomotoriko organizira od 24. do 29. 7. otroški tabor v naravi za otroke od 1. do 4. razreda OŠ (nastanitev Srednja gora – Rog), od 30. 7. do 4. 8. pa za otroke od 5. do 8. razreda OŠ.
Znanstvenoraziskovalni center SAZU pripravlja *frockarije*, barvanje z naravnimi pigmenti za otroke od 3 do 12 let, namizne igre iz odpadkov in izdelovanje uporabnih predmetov **vsak torek julija in avgusta od 17. do 19. ure**.
Združenje staršev in otrok Sezam pripravlja *ustvarjalne potovalnice* vsako poletno soboto od 10. do 13. ure v Mačkovem kotu na Cankarjevem nabrežju, igralnico *Soseska Nove Poljane* od 30. 6. do 18. 7. vsak dan med 10. in 15. uro za otroke od 6 let naprej v soseski Nove

Poljane, *Čolmarčkovo pot* z ladjico po Ljubljani vsako soboto in nedeljo (odhod izpod Ribjeza mostu (obvezna prijava), likovne delavnice vsako nedeljo od 17. do 18.30 na dvorišču Ljubljanskega gradu.

Zavod za kiparstvo pripravlja *ustvarjalne ročne, gibalne, glasbene, gledališke delavnice* za otroke od 3 let naprej, vsako soboto od 10. do 13. ure do konca avgusta na travniku pred Arhivom RS, razen v primeru dežja.
KUD Anarhiv pripravlja poletne delavnice za otroke *Naj Zemlja ponovno zadaha* za otroke od 10 do 15 let, vsak dan med 3. 7. in 5. 7. od 10. do 14. ure v Metelkovi mestu.
Mestna zveza prijateljev mladine vabi na poletne *likovne delavnice* od ponedeljka do petka od 10. do 12. ure pred Gradom Tivoli (prijava zbira Mestna ZPM (tel.: 01/ 230 29 31, 01/ 434 03 24. V Narodnem muzeju so v sodelovanju z muzejem pripravili tedenske delavnice *arheozabava* od petka do ponedeljka od 10,30 do 12,30. ure (ponedeljek: *Meje rimskega imperija*, torek: *Pisane magične oblike – nakit*, sreda: *Pirati na lovu za zakladom*, četrtek: *Mala šola sabljanja*, petek: *Razvoj pisave*). V sodelovanju OŠ Vič bodo od 25. 8. od 8. do 9.45 ure potekale *računalniške delavnice* za učence od 1. do 4. razreda in od 10. do 12. ure za učence od 5. do 9. razreda na OŠ Vič (prijava zbira ZPM Lj. Vič-Rudnik, tel.: 01/ 252-79-12).
Celodnevno počitniško varstvo za učence od 1. do 4. razreda OŠ od ponedeljka do petka od 7. do 16. ure: od 26. junija do 11. julija Ljubljana Bežigrad in Šiška: OŠ Drevlje, Klopčičeva 1, Lj. (tel.: 01/ 513 26 60), od 26. junija do 1. avgusta Ljubljana Center, OŠ Ledina (01/513 26 60). Prispevek za kosilo in zavarovanje znaša 4 evre na dan. Od 26. junija do 31. avgusta Ljubljana Moste-Polje, OŠ Nove Fužine, OŠ Ketteja in Murna ter kopalnišče Kodeljevo: (tel.: 01/ 544 30 43).
G-rega organizira *Počitniški vrtljak športno-zabavnih dogodkov* v BTC-ju, ki se bodo

odvijali ob četrtkih z začetkom 3. 7. in zaključkom 4. 9. med 10. in 18. uro med vikendi. Otroci se bodo lahko vključili v ustvarjalne delavnice, se preizkušali na kolesarskem poligonu (kolesa in čelade bo zagotovil organizator), skakali po skakalnem trampolinu ali se vključili v plesno animacijo, nagradne igre, igrali minikošarko, mininogomet, igre z loparji, golf, hokej, na kopališču Laguna pa se bodo neplavalci lahko naučili plavati, igrali bodo vodno odbojko, vaterpolo, vodno košarko, vodne štafetne igre, plesali, udeležili pa se bodo lahko tudi vodne aerobike, športnih iger na travi in nagradnih iger. V primeru dežja bo program potekal v zmanjšanem obsegu.

Delavnice in poletni tabor za otroke Na zabaven način do družbene odgovornosti

Vsi starši vedo, da vzgoja otroka ni preprosta. Nekoč so staršem stali ob strani širša družina, učitelji ter preprosta in predvidljiva urejenost življenja od rojstva do smrti. Danes se zdi, kot da bi vsak od nas živel v nenehno vrtečem se kalejdoskopu. Kako otroku v tem individualističnem svetu z le malo zvezd stalnic privzgojiti trajne vrednote, občutek povezanosti z družbo, odgovornost, sočutje, strpnost in nenasilje? Temu se posvečajo delavnice Zavoda Dharmaling. Sklop delavnic pod naslovom *Socialno odgovorno vedenje v praksi*, ki bodo potekale julija in v jesenskih mesecih, je namenjen otrokom med 9. in 13. letom. Osredotočale se bodo na štiri vidike družbene odgovornosti: ● V ekološki delavnici se bodo otroci na izletu s piknikom seznanili z delovanjem ekosistema, dejavniki, ki ga podpirajo, in dejavniki, ki ga rušijo, ter ugotovili, kaj lahko sami storijo za njegovo ohranitev. ● V drugi delavnici bodo skozi predavanje, razpravo, primere iz živalskega in človeškega sveta na videu ter skozi igro odkrivali, kaj je sočutje in kako ga razvijati. ● Tretja delavnica bo s podobnimi metodami in skozi zabavno igro vlog odprla

resno razpravo o nasilju, otroke ozavestila o tem, kako ga prepoznati, kako ravnati, ko se soočijo z njim, o prednostih nenasilnega vedenja in podobnem. ● Četrta delavnica bo razvijala sposobnosti potrpežljivosti, vztrajnosti in osredotočenosti, orodja, s katerimi lahko otroci dosežejo vedno primanjkuje časa. Potrebno bi se jim bilo bolj posvetiti, posebno danes, ko so otroci bombardirani s strani medijev, ki propagirajo zgolj potrošništvo in uživaštvo, »je povedala **Daša Vukašinovič**, socialna pedagoginja, ki bo sodelovala na delavnicah. Zavod Dharmaling se je odločil za delavnice na podlagi pozitivnih izkušenj iz vsakoletnih poletnih taborov za otroke, da bi imeli otroci tudi med letom možnost razvijati etične vrednote in poglobljati razumevanje sveta. Tako delavnice kot tabor (letos bo potekal od 5. do 13. julija) se od prevladujoče ponudbe razlikujejo v nekaj zanimivih potezah: Delo poteka v majhnih skupinah (praviloma en odrasel na 5 do 6 otrok), kar omogoča kvalitetno delo, prilagojeno posamezniku, in večjo vključenost otroka v dejavnosti. To sicer ni v navadi, saj so vzgojitelji strošek. Dharmaling ohranja nizko ceno taborov s prostovoljnim delom vzgojiteljev in pedagogov, ker pa jih sofinancira Mestna občina Ljubljana, so delavnice brezplačne.

Maša Gedrih

Poletje v Dnevih centrah za starejše

Tudi v Dnevih centrah aktivnosti za starejše je čutiti, da so poletne počitnice. Nekateri si boste privoščili odmor in zapustili mesto, spet druge čaka veliko veselja in dela z vnuki. Če pa vam čas dopušča, se lahko pridružite vsakodnevni jutranji telovadbi ali pevskemu zboru *Mlada srca*. V klubskih prostorih lahko v miru prelistate dnevno časopisje in revije, pokramljate ob

kavici, čaju ali odigrate kakšno družabno igro.

Avgusta bomo ponovno izvedli merjenje krvnega tlaka, sladkorja (1,50 €) in holesterola (2,30 €). **Julija in avgusta bosta obe lokaciji DCA odprti od 7.30 – 15.30 ure.**

Tudi čez poletje bomo sodelovali z Domom starejših občanov Ljubljana – Šiška in organizirali nekaj dejavnosti na lokaciji njihovega Dnevnega centra na Kunaverjevi 6-8.

Za dodatne informacije pokličite: DCA Povšetova 20, Ljubljana, tel: 01/430-51-52, DCA Puhova 6, Ljubljana, tel: 01/53-44-026.

Jera Grobelnik, vodja DCA

Podnebje v Alpah ima svojo ceno

Natečaj CIPRE: nagrade tudi do 20.000 evrov Mednarodna komisija za varstvo Alp (CIPRA) je v okviru svojega novega projekta cc.alps razpisala natečaj za izbor najučinkovitejših ukrepov, ki prispevajo k trajnostnemu ravnanju s posledicami podnebnih sprememb v alpskem prostoru. Izvajalci tovrstnih ukrepov se zdaj lahko potegujejo za nagrade v skupni vrednosti 100.000 evrov!

Projekt cc.alps si z razpisom glavnih nagrad v višini 20.000 evrov in stranskih nagrad v višini 10.000 evrov prizadeva pritegniti vse zainteresirane k sodelovanju na natečaju, katerega namen je, spodbujati izvajanje ukrepov varovanja podnebja ali prilagajanja na posledice podnebnih sprememb ter javnost na celotnem alpskem območju seznanjati s temi ukrepi. Ukrepi morajo med seboj usklajevati okoljske, družbene in gospodarske interese. Wolfgang Pfefferkorn, vodja projekta cc.alps, ob tem pojasnjuje: »Zaželeni so projekti, pobude ali dejavnosti tehnične (npr. varstvo pred visokimi vodami) ali strateške narave (npr. v varstvo podnebja usmerjena zasnova turističnega razvoja), sicer pa je na natečaju mogoče kandidirati tudi z ukrepi z

zakonodajnega, finančnega in izobraževalnega področja.« Za CIPRO je najpomembnejši cilj projekta zmanjševanje ciljnih sprememb: »Ukrepov zmanjševanja posledic oz. varovanja podnebja se ne lotevamo dovolj odločno, kar velja zlasti za javni sektor. CIPRA se kot nevladna organizacija želi temu upreti, zato bomo podelili več nagrad za ukrepe prilagajanja posledicam podnebnih sprememb,« je dejal **Andreas Götz**, direktor CIPRE.

Natečaja se lahko udeležijo fizične osebe, podjetja, društva, upravni organi, ustanove in druge organizacije, ki izvajajo ukrepe na področju varovanja podnebja. CIPRA pričakuje prispevke z različnih področij, kot so kmetijstvo in gozdarstvo, varstvo narave, oskrba z energijo, promet ali turizem. Rok za oddajo prispevkov je 31. julij 2008. Poslani prispevki bodo na ogled na domačih spletnih straneh od 7. avgusta 2008 dalje. Za podrobnejše informacije in obrazec za udeležbo kliknite na www.cipra.org/cc.alps. Natečaj je del široko zasnovanega projekta CIPRE »cc.alps – Podnebne spremembe: *Mislimo korak vnaprej*«, ki ga financira Sklad za naravo MAVa.

Mapo z dokumenti o natečaju, fotografije visoke kakovosti za tisk in sporočilo za medije si lahko presnamete na spletnem naslovu: www.cipra.org/sl/cc.alps/za-medije.

Mednarodna komisija za varstvo Alp (CIPRA) Mednarodna komisija za varstvo Alp (CIPRA) je nevladna krovna organizacija z nacionalnimi odbori v vseh alpskih državah in predstavlja več kot sto držtev in organizacij iz sedmih alpskih držav. Zavzema se za trajnostni razvoj na območju Alp, ohranjanje naravne in kulturne dediščine ter regionalne raznovrstnosti kot tudi za reševanje skupnih problemov v alpskem prostoru.

Počitniški vozni red LPP

Od 26. junija velja počitniški vozni red Ljubljanskega potniškega prometa. Tako se je **proga 11** (Ježica-Zalog) preusmerila s prejšnje poti (Dunajska-Tivolska, Gosposvetska-Dalmatinova) na novo traso (Dunajska-Slovenska-Zoisova-Karlovška-Roška-Poljanska-Ambrožev trg) in naprej po obstoječi trasi (Rožmanova-Zaloška ...). **Proga 13** (Sostro-Bežigrad) je preusmerjena s prejšnje poti (Roška-Karlovška-Zoisova), na traso, po kateri je do 26. junija obratovala proga 11 (Ambrožev trg-Poljanska-Kopitarjeva-Dalmatinova). **Proga 26 je ukinjena** in nadomeščena s **progo 8**, ki je z Broda podaljšana do Gameljna in z Ježice na Brnčičevo cesto. **Ponovno je uvedena proga 21, ki poteka od Beričevega do Ježice.**

Brezplačna pravna pomoč v Okoljskem centru

Od maja dalje poteka v *Okoljskem centru* na Trubarjevi cesti 50 v Ljubljani (www.okoljski-center.si) vsak prvi ponedeljek v mesecu od 15. do 17. pravno svetovanje, ki ga izvaja *Pravnoinformacijski center nevladnih organizacij – PIC* (www.pic.si). Svetovanje je namenjeno posameznikom, okoljskim nevladnim organizacijam in civilnim iniciativam, pokriva pa področja varstva okolja, ohranjanja narave in urejanja prostora. Za informacijo o nasvetih se je mogoče obrniti po e-poti na info@okoljski-center.si ali po telefonu na številko 0590 71 320. Pravno-informacijski center nevladnih organizacij – PIC nudi tako pravne nasvete glede možnosti in vrste pravnih sredstev za vključevanje javnosti v procese odločanja kot tudi zeleno mediacijo za mirno rešitev sporov. *Zelena mediacija* kot neodvisen postopek pomaga pri usklajevanju različnih interesov, preprečevanju sporov in iskanju za vse strani sprejemljivih rešitev v sporu, ki zagotavljajo pozitiven vpliv na okolje, naravo, življenje prebivalcev ter trajnostni razvoj.

Ljubljanske novice

Povabilo župana Zorana Jankovića na dneve odprtih vrat v Mestno hišo

Župan Zoran Janković ostaja odprt za predloge, pobude in morebitne težave Ljubljančank in Ljubljančanov. Tako ste vsi, ki vam ni vseeno za naše mesto, vsak prvi torek v mesecu dobrodošli na dnevu odprtih vrat, ko je župan na voljo med 14. in 17. uro v pritličju Mestne hiše, Mestni trg 1. Župan je dosegljiv tudi na elektronskem naslovu zoran.jankovic@ljubljana.si.

Pisma z vprašanji županu ali Mestni upravi lahko naslovite tudi na **Glasiło Ljubljana, Mestna občina Ljubljana, Dalmatinova 1, Ljubljana in Službo za pobude in pritožbe občanov, Adamič-Lundrovo nabrežje 2, Ljubljana.**

Najem poslovnih prostorov

Mestna občina Ljubljana oddaja več poslovnih prostorov na najem. Vse informacije so objavljene na spletni strani <http://www.ljubljana.si/>, dodatne informacije so vam na voljo na tel. št. 01/306-12-17.

Opravičilo

Prejšnja praznična številka glasila je tehnično nastajala med prvomajskimi prazniki z veliko tehničnimi ovirami, zato je v njej ostalo nekaj napak, za katere se iskreno opravičujemo prizadetim nagrajenim osebnostim in bralcem: v podpisu pod fotografijo nagrajenca prof. dr. Mitja Dimitrija Bartenjeva na strani 11 je bil priimek zatipkan v Bartnejev, v podpisu pod fotografijo nagrajenec je bila netočna navedba, da na drugem mestu z leve sedi nagrajenec Cveto Šumec; pravilna navedba bi bila Stane Istenič. Na strani 13 je bil priimek nagrajenca Milana Kotnika pomotoma zapisan z malo začetnico namesto z veliko. Prosimo za razumevanje.

● **Zdravstvo in socialno varstvo: Ambulanta za ljudi brez zdravstvenega zavarovanja:** tel.: (01) 437 20 10; **Socialna delavka v Ambulanti za ljudi brez zdravstvenega zavarovanja:** tel.: (01) 437 91 82; Klinični center: tel.: 01/ 522 50 50; **TOM - telefon otrok in mladostnikov:** tel.: 080 12 34; **telefonski klic v duševni stiski** (od 19. do 7. ure): tel.: (01) 520 99 00; **telefon za starše pri Mladinskem domu Jarše** (tor. in čet. od 16. do 18. ure): tel.: (01) 543 43 23 ali e-naslov: stan-skupina.hisa@guest.arnes.si; **Klepetalnica za starše pri Dijaskem domu Poljane** (pon., tor. in čet. od 14. do 15. ure): tel.: (01) 300 31 34 ali e-naslov: lidija.vranesic@guest.arnes.si; **Pravnoinformacijska pisarna Sveta za varstvo pravic najemnikov stanovanj MOL**, Tavčarjeva 3 (tor. in čet. od 18. do 19.30 ure): tel.: (01) 431 23 24; **SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja:** 080 11 55

● **SOS telefon** je namenjen ženskam in otrokom, ki so doživljali ali še vedno doživljajo nasilje v družini in drugih medosebnih odnosih ter potrebujejo pogovor. SOS telefon je namenjen tudi ženskam in njihovim otrokom, ki potrebujejo umik pred nasiljem v družini v Zatočišče za ženske in otroke – žrtve nasilja v Ljubljani. Prek SOS telefona se ženske lahko vključijo tudi v skupino za samopomoč za ženske, ki so doživljale ali še vedno doživljajo nasilje. Na SOS telefon lahko pokličete ob delavnikih od 12. do 22., ob sobotah, nedeljah in praznikih pa od 18. do 22. Telefonska številka 01 / 524 19 93 pa je telefaks, namenjen gluhih – žrtvam nasilja. ● **Krizni center Ženske svetovalnice** lahko pokličete 24 ur na dan na telefonski številki: 040/ 260 656 in 031/ 233 211. ● **Svetovalnica Fužine: Svetovanje in informiranje posameznikom, parom, družinam, ki so se znašli v psihosocialnih stiskah in težavah;** Preglov trg 15, tel.: 5206-442, vsak dan od 9. do 17. ure. svetovalnica.fuzine@siol.net, www.csd.ljmostepolje.si

● **Program Korak: svetovanje, informiranje in pomoč uporabnikom nelegalnih drog in njihovim svojcem;** Preglov trg 15, tel.: 5206-447, vsak dan od 9. do 17. ure svetovalnica.fuzine@siol.net; www.csd.ljmostepolje.si ● **Center za psihološko svetovanje POSVET**, Mestni trg 8, 1000 Ljubljana, uradne ure: vsak delovni dan od 12. do 19. ure, tel.: 01/251 29 50, faks: 01/421 77 95, e-naslov: posvet@posvet.org in info@posvet.org, spletna stran: www.posvet.org ● **Društvo Al-anon** za družine, v katerih je problem alkohol. Naslov: Lepi pot 6, Mirje, e-naslov: alanon@email.si; dežurni telefon: 041/ 590 789. ● **Anonimni alkoholiki** Vas zanimajo naše izkušnje? Pišite, telefonirajte, pridite! Naslov: P. p. 3512, 1001 Ljubljana, tel: 01/ 433 82 25, e-naslov: aa.slo@amis.net, spletni naslov: <http://www.aa-drustvo.si>

● **Promet: Oddelek za gospodarske javne službe in promet:** tel.: (01) 306 17 14; številka za zapuščena vozila: tel.: (01) 306 16 25; Redarstvo: tel.: (01) 306 16 32; AMZS, pomoč, vlečna služba, informacije: tel.: 19 87 ● **Služba za pobude meščanov:** tel.: (01) 306 12 82 ● **Okolje: JP Snaga, reklamacije, informacije in naročila:** tel.: (01) 477 96 40 ali (01) 477 96 67; JP Energetika, Center za pomoč uporabnikom: tel.: 080 28 82; dežurna številka Inšpektorata MU MOL, informacije o divjih odlagališčih, prevrnjenih smetnjakih in drugih dejavnih onesnaževanja okolja: tel.: (01) 306 16 04 ● **Varuh človekovih pravic, brezplačni klic in informacije:** tel.: 080 15 30 ● **Policija:** tel: 113 ● **Center za obveščanje, gasilci, reševalna postaja:** tel.: 112 ● **Dnevni center za starejše:** Povšetova, tel.: 01/430 51 520 ● **Zavetišče za živali Gmajnice 30,** tel.: 01/256 02 79. Uradne ure za obiskovalce - delavniki: od 11. do 12. ure in od 14. do 17. ure, sobote, nedelje in prazniki - od 12. do 15. ure. Za oddajo najdenih živali lahko pokličete kadarkoli 24 ur na dan in najdenčka oddaste.

Prerajanje Ljubljane

O zapori mestnega središča

Foto: Jakše Jeršič

Arhitektka Jasna Lempl, ki živi na Gornjem trgu, komentira zaporo mestnega središča.

»Količke« - naprave, ki ceste s parkirišči spreminjajo v površine za ljudi, opazujemo z mešanimi občutki. Jezimo se glasneje, hvalimo tiše; menda gre za nacionalno posebnost. Da bi izravnali jakost obojega, dajemo besedo prebivalcem območij, ki jih spremembe prometnih režimov zadevajo neposredno. Naša prva sogovornica je Jasna Lempl, arhitektka, ki živi na Gornjem trgu.

Kakšno je vzdušje po zapori prometa?

Po prvem količku se življenje pri nas ni bistveno spremenilo. Že prej so ljudje z dovolilnicami parkirali na Gallusovem nabrežju. Po drugem je več negotovanj. Sama uvedbo količkov podpiram. Prav je, da se vsaj nekaj malega od vsega, kar so avtomobili zasedli, spet vrne ljudem. Rada peščim. In nimam avta. Peščenje razumem kot privilegij tistih, ki živijo v mestnem jedru. In zlahka se poistovetim s Parižani. V Parizu je osebni avto precej nesmiselna investicija. Vendar je nekaj podrobnosti, ki me motijo. Zdaj se je do hišnih vrat mogoče pripeljati le v času dostav. Jezi me, kadar tovorim kaj težkega domov. Vsega ni mogoče predvideti niti načrtovati v tem času hitenja. Včasih se vračam ponoči, strah me je. Gornji trg je povsem opustel. Pripeljala bi se s taksijem. Kako je s taksiji? Pravzaprav ne vem ... Tu živi precej starejših ljudi. Precej bojazni je čutiti; se bo reševalno vozilo res pravočasno prebilo prek zapor, in če ne ... Kolikor vem, je zadeva z reševalci urejena. Nekatere skrbi, da stanovanja brez dovoza in parkirišč pred hišami izgublajo vrednost. Teh nekaj neznank bi bilo mogoče preseči z obvestili, s kako zloženko, s katero bi prebivalce seznanili z možnostmi, ki ostajajo. Tudi s prednostmi, ki jih sprememba prinaša. Ljudje so radi temeljito in osebno obveščeni. Tako se počutijo upoštevanji.

Kako je videti Gornji trg brez prometa?

Vsekakor je življenje brez bencinskih hlapov in hrupa avtomobilskih motorjev kvalitetnejše, a izpraznjenost kliče po novi vsebini. Po primernem programu. Tudi po ureditvi prostora, po ulični opreми; privlačno privlači. Lansko poletje me je nadvse navdušila slikarska kolonija, ves ta razpon dogajanja od tu do Tromostovja. In modri senčniki ... Slikarji. In prijetno zmerna gneča. V nekaj intervalih je Gornji trg spet zaživel. Želim si, da bi trajalo, se ponovilo. Se ohranilo tudi čez leto; morda z majhnimi galerijami in ateljeji. V mojih očeh slikarstvo Gornjemu trgu lepo pristaja. Če bi se tu slikarstvo prijelo, morda ob instalacijah in performansih, če bi to slikarsko vsebino pripeli na glasbo v smeri Križank, do Trga francoske revolucije ... Manjka le brv ... Mislim, da se lahko veselimo. Čas bo pokazal, kaj bo. In vse, kar bo, bo boljše od parkirišča. Gornji trg je lep, sam po sebi čaroben. Zato si zasluži kaj plemenitejšega. Ljudje pa tudi.

Kakovost vode in zraka v Ljubljani

Rezultati nadzora pitne vode v Ljubljani

Centralni vodovodni sistem mesta Ljubljana in okolice se oskrbuje iz dveh vodnih virov, Ljubljanskega polja in Ljubljanskega barja, kjer se podzemna voda izkorišča v petih vodarnah: Kleče, Hrastje, Jarški prod, Šentvid in Brest.

Notranji nadzor nad skladnostjo pitne vode JP Vodovod-Kanalizacija izvaja na vseh oskrbovalnih območjih skladno z določili Pravilnika o pitni vodi (Ur. l. RS 19/04, 35/04, 26/06, 92/06) v okviru mikrobioloških in fizikalno-kemijskih preiskav, katerih obseg je odvisen od ocene tveganja za določeno vzorčno mesto oz. nadzorno točko sistema. Notranji nadzor izvajajo akreditirani laboratoriji.

Druge javno dostopne informacije uporabniki prejmejo:

- po elektronski pošti na naslovu voka@vo-ka.si,
- na spletni strani JP Vodovod-Kanalizacija www.vo-ka.si.

Kakovost podzemne vode za obdobje april – maj 2008

MV - predpisane mejne vrednosti za podzemno vodo po Uredbi standardih kakovosti podzemne vode (Ur. l. RS, št. 100/05)

- spojine iz skupine lahkihhalapnih halogeniranih ogljikovodikov niso bile ugotovljene
- + izmerjene koncentracije merjenih spojin so na ravni meje zaznavanja
- ( ) vrednosti so pod mejo zaznavanja uporabljene metode

Mejne vrednosti za podzemne vode od vseh izmerjenih parametrov občasno presega samo pesticid atrazin na merilnem mestu: vodnjak I a črpališča Hrastje. Vodnjak Hrastje I a ni vključen v centralni vodovodni sistem za oskrbo meščanov s pitno vodo!

Zrak v Ljubljani za april in maj 2008

V preglednici so predstavljeni podatki stalnih meritev OMS na merilnem mestu Figovec za meseca april in maj 2008. V tem letu smo do konca meseca maja zabeležili 50 dni s preseženo dovoljeno dnevno vrednostjo delcev PM₁₀ in s tem tudi presegli število dovoljenih preseganj v tekočem letu. Preostale izmerjene vrednosti so v okviru dovoljenih meja.

V skladu z Uredbo o ukrepih za ohranjanje in izboljšanje kakovosti zunanjega zraka (Ur. l. RS, št. 52/02) in Uredbo o ozonu v zunanjem zraku (Ur. l. RS, št. 8/03) veljajo za leto 2008 naslednji normativi:

SO₂: Mejna letna koncentracija SO₂ znaša 20 µg/m³, urna mejna koncentracija znaša 350 µg/m³ in je lahko presežena največ 24-krat v koledarskem letu. Dnevna mejna koncentracija SO₂ znaša 125 µg/m³ in je lahko presežena največ 3-krat v koledarskem letu.

NO₂: Mejna letna koncentracija NO₂ v letu 2008 s sprejemljivim presežanjem znaša 44 µg/m³. Urna mejna koncentracija znaša 200 µg/m³ in je lahko presežena največ 18-krat v koledarskem letu.

O₃: Ciljna vrednost za varovanje zdravja ljudi za O₃ (največja dnevna 8-urna srednja vrednost) znaša 120 µg/m³ in ne sme biti presežena več kot v 25 dneh v koledarskem letu, izračunano kot povprečje v obdobju treh let.

Benzen: Mejna letna koncentracija benzena s sprejemljivim presežanjem za leto 2008 znaša 6 µg/m³.

PM₁₀: Mejna letna vrednost v koledarskem letu znaša 40 µg/m³, mejna 24-urna vrednost delcev PM₁₀ znaša 50 µg/m³ in je lahko presežena 35-krat v koledarskem letu.

Tabela 1 / Rezultati notranjega nadzora iz maja 2008

PARAMETER	enota	mejna vrednost	OSKRBOVALNO OBMOČJE	
			ŠENTVID	HRASTJE, JARŠKI PROD
			12. 5. 2008	13. 5. 2008
pH		6,5 - 9,5	7,37	7,71
Elektroprevodnost (pri 20°C)	µS/cm	2500	492	417
Celotni organski ogljik (TOC)	mg/l C	brez sprememb	0,7	0,3
Amonij	mg/l NH ₄	0,5	<0,02	<0,02
Nitrat	mg/l NO ₃	50	14	12
Nitrit	mg/l NO ₂	0,5	<0,01	<0,01
Sulfat	mg/l SO ₄	250	13	16
Klorid	mg/l Cl	250	21	10
Fluorid	mg/l F	1,5	<0,1	<0,1
Bor	mg/l B	1	<0,04	<0,04
Krom	µg/l Cr	50	<2	8
Svinec	µg/l Pb	25	<2	<2
Železo	mg/l Fe	0,2	<0,05	<0,05
Atrazin	µg/l	0,1	<0,05	<0,05
Desetilatrazin	µg/l	0,1	<0,05	0,05
2,6-diklorobenzamid	µg/l	0,1	<0,05	<0,05
Pesticidi - vsota	µg/l	0,5	<0,05	0,05
Trikloroeten in tetrakloroeten - vsota	µg/l	10	<0,5	<0,5
Trihalometani - vsota	µg/l	100	<0,5	<0,5
<i>Escherichia coli</i>	v 100 ml	0	0	0
Koliformne bakterije	v 100 ml	0	0	0
OCENA			SKLADEN	SKLADEN

Vir: JP Vodovod-Kanalizacija d.o.o., junij 2008

Tabela 2 / Podatki o kakovosti podzemne vode v vodnjakih Ljubljanskih vodarn

merilno mesto	datum	atrazin	desetilatrazin	lahkohlapni halogenirani ogljikovodiki	nitrat	krom (skupno)
enota		µg/l	µg/l	µg/l	mg/l	µg/l
MV		0,1	0,1	10	50	30
Kleče - VIIIa	7. 4. 2008	(0,03)	<0,05	-	15	3,2
Hrastje - Ia	7. 4. 2008	0,11	0,10	-	23	16
Šentvid - IIa	7. 4. 2008	(0,03)	(0,03)	-	15	1,3
Jarški prod - III	7. 4. 2008	(0,03)	(0,03)	-	13	1,8
Kleče - VIIIa	5. 5. 2008	(0,03)	(0,03)	-	12	1,5
Hrastje - Ia	5. 5. 2008	0,10	0,10	1,1	23	17
Šentvid - IIa	5. 5. 2008	(0,03)	(0,03)	-	15	1
Jarški prod - III	5. 5. 2008	(0,03)	(0,03)	+	13	2

Vir: Monitoring kakovosti podzemne vode in površinskih vodotokov za leto 2008, Oddelek za varstvo okolja Mestne uprave Mestne občine Ljubljana

Tabela 3 / Zrak v Ljubljani za januar, februar in marec 2008

APRIL					
Merilno mesto Figovec	SO ₂	O ₃	NO ₂	PM ₁₀	Benzen
Povprečna mesečna vrednost	9 µg/m ³	41 µg/m ³	73 µg/m ³	34 µg/m ³	5 µg/m ³
Maksimalna urna vrednost	62 µg/m ³	110 µg/m ³	170 µg/m ³	141 µg/m ³	8 µg/m ³
Maksimalna dnevna koncentracija	11 µg/m ³	68 µg/m ³	97 µg/m ³	64 µg/m ³	6 µg/m ³
Število preseganj dovoljenih vrednosti	0	0	0	1	0
MAJ					
Merilno mesto Figovec	SO ₂	O ₃	NO ₂	PM ₁₀	Benzen
Povprečna mesečna vrednost	8 µg/m ³	43 µg/m ³	61 µg/m ³	41 µg/m ³	5 µg/m ³
Maksimalna urna vrednost	17 µg/m ³	100 µg/m ³	156 µg/m ³	167 µg/m ³	7 µg/m ³
Maksimalna dnevna koncentracija	9 µg/m ³	62 µg/m ³	80 µg/m ³	80 µg/m ³	5 µg/m ³
Število preseganj dovoljenih vrednosti	0	0*	0	7	0

Vir: Oddelek za varstvo okolja Mestne uprave Mestne občine Ljubljana

PRIPOROČAMO VAM OKUSNE HLEBCE IZ PEKARNE GROSUPLJE

GOZDAR

Več dni svežega Gozdarja smo zamesili iz polbele pšenične moke in ji dodali rženo moko. Prav ta mu skupaj z dolgotrajno klasično izdelavo prinese svežino in poln okus. Sredica je neena-komerno luknjičava in sočna, zlata skorja pa zarezana v obliki križa. Odličen ob pršutu in drugih narezkih.

SEMENKO

Hlebček skriva bogastvo kar sedmih žit in semen: ovsene kosmiče, sojin drobljenec, proseno kašo ter sončnična, bučna, sezamova in lanena semena. Narejen je iz mešanice polbele in ržene moke. Zaradi toplotne obdelave semen je dlje časa svež. Za vse, ki radi posegате po najrazličnejših namazih.

MATEVŽ

Hlebec, narejen iz črne pšenične moke, že na pogled prepoznate po rjavi skorji in zarezi v obliki zvezde. Svežino in aromo mu dajejo ržena moka, krompirjevi kosmiči in sončnično olje. Sredica je gosto luknjičava in sočna. Za pristne gurmanske užitke ob jedeh na žlico.

**Pekarna
Grosuplje**

NAREJENO Z LJUBEZNIJO

Mercator

NAJBOLJŠE IZ PEKARNE GROSUPLJE SAMO V MERCATORJU